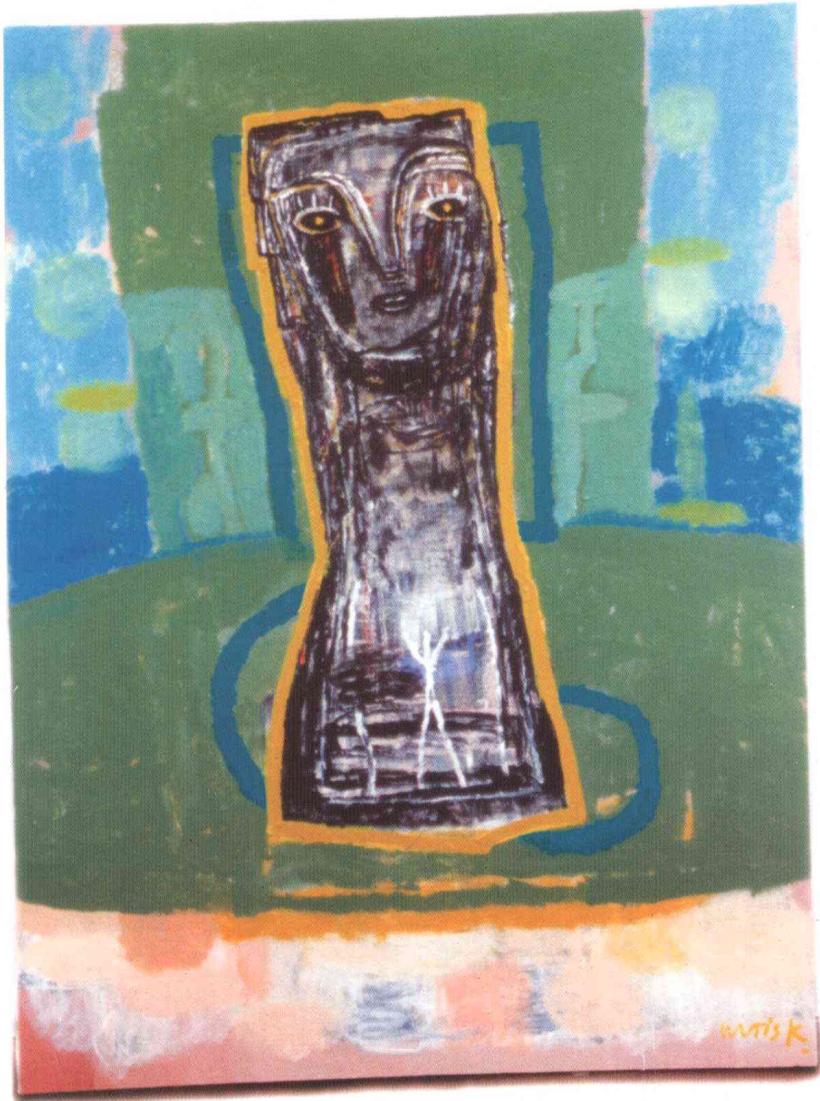

เสขยธรรม

ธรรมะที่ถูกต้องศึกษา

ถนนหนังสือ ● ฉบับที่ ๖๔ ปีที่ ๑๕ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๔๔

<http://www.skyd.org>

ระดมธรรม ระดมทุน
ต้านบริโภคนิยม

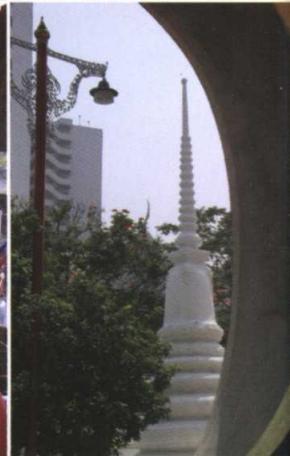
ผ้าป่า

เสขีธรรม

ครั้งที่

๑

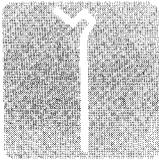
ระดมธรรม ระดมทุน ด้านปริโภคนियม

วัด-เมือง-บ้าน

วันวาน..วันนี้..วันพรุ่ง

ไม่กี่วันนี้ราคาน้ำมันดีเซลขึ้นไปอีก ๓ บาท ใกล้เคียงราคา ๒๐ บาทไปทุกขณะ และมีแนวโน้มที่จะสูงไปกว่านั้นด้วยซ้ำ ด้วยเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ

เมื่อ “ราคาน้ำมัน” ขยับตัว ราคาสินค้าอื่น ๆ ก็ขยับตามทุกทีไป บางชนิดถึงกับกะแคง แกว่งโยก แล้วขึ้นราคาไปล่วงหน้าเอาเลย มีโยที่ใครจะเดือดร้อนล้าเคียดแค้นก็ตาม

กล่าวโดยสรุปก็คือ “อะไรต่อมิอะไร” ขึ้นราคาแทบทั้งสิ้น เว้นไว้แต่ “ชีวิต” และ “เงิน” เท่านั้น ที่นับวัน “มูลค่า” จะน้อยลงไปทุกที...

บางครั้งเมื่อพูดถึงเรื่อง เศรษฐกิจ-การเมือง คนวัดคนฆราวาส ก็ขัดหูขัดตา หาว่าพระสงฆ์องค์เณรไม่ควรข้องแวะกับเรื่อง “โลก-โลภย์” ทั้งด้วยเพศภาวะและความเหมาะสม แต่เอาเข้าจริง ด้วย **อิทธิปัจจัยตา-ปฏิจจสมุปบาท** “วัด” และ “บ้าน” ตลอดจน “เมือง” และ “โลก” ก็ดูจะหนีจากกันไม่พ้น

แต่เดิม เมื่อวัดขยับก็สะท้อนถึงบ้าน ครั้นเมื่อบ้านขยับบ้าง วัดก็รับผลกระทบไปเต็ม ๆ แต่ทุกวันนี้ดูจะต่างกันออกไป

วัดจะขยับอย่างไรบ้านแทบมิได้เหลียวมอง...

แต่พอ **โลก-เมือง-บ้าน** “ขยับ” วัดต่างหากที่รับ “ผลกระทบ” ไปสุด ๆ

ไม่เชื่อลองไปถามตัวเลขเงินบริจาคตามวัดหรือสำนักดั่ง ๆ ดูว่าเศรษฐกิจเดี๋ยวนี้นำให้ “ยอด” ที่ท่านได้ “ตก” ลงไป แคะไหน..อย่างไร ?

ส่วนที่เกี่ยวกับพระ หากเป็น “คนนอก” ก็ไม่น่าจะไปถามเรื่องผลกระทบจากราคาน้ำมันกับ “พระผู้ใหญ่” ดอก ประเดี๋ยวจานจะ “ดู” เอา ที่ดันไปสอดรู้สอดเห็นเรื่องรกรเรื่องรา “หู” ๆ ของท่านเข้า เว้นแต่ที่สนิทสนมกันเป็นพิเศษ ท่านก็อาจจะบ่นให้ฟังบ้าง ประสาคนคุ้นเคย...

แต่เรื่องความ “ไม่สัปปายะ” ด้านการอยู่การกินของพระหนุ่มเนรเด็ก ที่ต้องเดือดร้อนจากปัจจัยที่ลดน้อยถอยลงตามภาวะ “หากินยาก” ของญาติโยม เห็นจะไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงให้มากความ

เพราะอย่างไรก็ไม่เป็นที่สนใจ ทั้งจากพระ (ผู้ใหญ่) และญาติโยม (ทั่ว ๆ ไป) อยู่แล้ว...

ในสภาพผันผวนเช่นปัจจุบัน คงยากจะพูดว่า “เศรษฐกิจ” ของประเทศนี้ ดีหรือเลว เพราะระบบอันซับซ้อน และวิธีคำนวณค่าเฉลี่ยอัน “ไม่เป็นธรรม” ที่ว่า ๆ กัน มักจะหลอกหลอนตาผู้ไม่สันตตกรณีหรือชำนาญการอยู่เสมอ

ขณะที่ดัชนีความเติบโตทางเศรษฐกิจสูงลิ่ว และรายได้ประชาชาติก็มากขึ้น แต่ดูเหมือนว่า “ค่าแรงขั้นต่ำ” หรือรายได้ของ “มนุษย์เงินเดือน” ก็ยังชักหน้าไม่ถึงหลังไปทุกที-มิใช่หรือ ประจวบเข้ากับ “บัตรเครดิต” กลับหางายทำงาน “เงินนอกระบบ” ก็ใช้คล่อง (เพราะหลวงท่านส่งเสริม “ให้คนเป็นหนี้” เพื่อกระตุ้นการบริโภค) เข้าด้วยแล้ว คนเดินดินกินข้าวแกงจะไปต่อปากต่อคำกับ “ผู้รู้” ที่ท่าน “มีอำนาจวาสนา” ปกฟ้าป้องเมือง ก็ดูจะกระไรอยู่

ภาวะเช่นนี้ ในฐานะศาสนิกชน “เราจะอยู่ร่วมกันอย่างไร ?” จึงเป็นคำถามสำคัญอีกประการหนึ่ง หากพากันก้าวข้ามความเป็น “ตัวกู” และ “ของกู” ออกมาได้...

“เสขิยธรรม” ในฐานะตัวกลาง และเพื่อนร่วมทุกข์ จึงใคร่จะพิจารณาและบอกกล่าวกับท่านทั้งหลายไว้ ณ ที่นี้ ว่า...อะไรที่เป็นไปเพื่อ “ประยุกต์ใช้ศาสนธรรมกับชีวิตและสังคม” และน่าที่จะเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้ “เราทั้งหลาย” ได้ปลดปล่อยจากความทุกข์ “ร่วมกัน” แล้วเรายินดีเสมอ ที่จะร่วมไม้ร่วมมือ และช่วยกัน “แก้ไข” ตลอดจน “ประคับประคองกันและกันออกจากปัญหา”

“เสขิยธรรม” ฉบับนี้ นอกจากจะบอกเล่าถึงกิจกรรม “ระดมธรรม ระดมทุน ด้านบริโกคนิยม” ที่เพิ่งจัดผ่านไปเมื่อวันที่ ๕-๖ มีนาคม ณ พระอุโบสถ และลานวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ที่มีแง่มุมน่าสนใจอยู่ไม่น้อยแล้ว ยังมีเรื่องราวอื่น ๆ ที่น่าเรียนรู้อีกมากมาย รอให้เพื่อนนักอ่านมาชิมหรือลิ้มลอง

ระหว่างนี้ “ปาจารย์สาร” (วารสารทางเลือกราย ๔ เดือน อายุกว่า ๒๕ ปี ภายใต้มูลนิธิเสรีรัฐเอเซีย-นาคะประทีป) “ชะลอตัว” รอคอยพร้อมอยู่ชั่วระยะ จึงทำให้ “เสขิยธรรม” มีบทความของ อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ มากสักหน่อย เอาไว้ “ปาจารย์สาร” ออกวางตลาดอีกครั้ง คงได้เฉลี่ย ๆ กันไป

แต่จะมากหรือน้อย “ข้อเขียน” ของ ส. ศิวรักษ์ ก็มีเสน่ห์ และเป็นที่น่าสนใจใคร่รู้ของ “ขาประจำ” เสมอ มิใช่หรือ ?

เครือข่ายชาวพุทธ เพื่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทย

การรักษาพระศาสนาให้ยั่งยืนนั้น มิใช่เป็นหน้าที่ของคนใดคนหนึ่งหรือบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ทั้งมิใช่เป็นความรับผิดชอบที่จำกัดอยู่กับพระสงฆ์หรือรัฐบาลเท่านั้น หากเป็นหน้าที่ของชาวพุทธทุกคนและ เป็นความรับผิดชอบที่พระพุทธรองค์ทรงมอบให้แก่พุทธบริษัททั้งหลาย ดังนั้นเมื่อถึงคราวที่พุทธศาสนา ประสบวิกฤต จึงควรที่ชาวพุทธทุกคนจะร่วมมืออย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อฟื้นฟูพุทธศาสนาให้ เจริญงอกงามและกลับมามีความหมายต่อสังคมไทย รวมทั้งยังประโยชน์แก่สังคมโลก

ด้วยเหตุนี้ “เครือข่ายชาวพุทธเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทย” จึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการ มีองค์กรประสานงานในภาคประชาชน สำหรับการเคลื่อนไหวผลักดันให้มีการฟื้นฟูพุทธศาสนาอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

เครือข่ายชาวพุทธฯ ประกอบด้วยองค์กรสมาชิก ๘ องค์กร ได้แก่ มูลนิธิโกลบอลคิมทอง มูลนิธิเด็ก มูลนิธิพุทธธรรม มูลนิธิสุขภาพไทย มูลนิธิสถานแสงอรุณ มูลนิธิสายใยแผ่นดิน เสมสิกขาลัย และ กลุ่มเสขิยธรรม

แนวทางการดำเนินงาน ที่สำคัญคือ การส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรมของพุทธศาสนาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในระดับบุคคลและสังคม หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เครือข่ายฯ ให้ความสำคัญได้แก่ แนวความคิดเรื่อง “บุญ” ซึ่งปัจจุบันมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกันมาก บ่อยครั้งการทำบุญในปัจจุบันไม่ก่อให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่หลักธรรมข้อนี้มีศักยภาพอย่างมากในการสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมที่ดีงามและสงบสุข

ปัจจุบัน เครือข่ายชาวพุทธฯ สำนักงานตั้งอยู่ที่

๘/๒๓ ซ.บ้านช่างหล่อ ถ.พรานนก
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐๒-๘๖๖-๒๗๒๑ ถึง ๒
เว็บไซต์: www.budnet.info
อีเมล: b_netmail@yahoo.com

สอนลูกทำบุญ

สร้างภูมิคุ้มกัน

พิมพ์ครั้งที่
๒

ราคาเล่มละ ๗ บาท

เครือข่ายชาวพุทธฯ ๘/๒๓ ซ.บ้านช่างหล่อ
ถ.พรานนก บางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐๒-๘๖๖-๒๗๒๑ ถึง ๒

ทำบุญเป็นกิจ ชีวิตแจ่มใส จิตใจเย็นบาน

เสยยธรรม

ฉบับที่ ๖๔ ปีที่ ๑๕ เมษายน - มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘

เป็นจดหมายข่าวมีวัตถุประสงค์
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์
การประยุกต์หลักธรรมมาใช้กับชีวิตและสังคมสมัย
ใหม่ ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

ผู้จัดทำ

กลุ่มเสยยธรรม

บรรณาธิการ

พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ

กองบรรณาธิการ

พระสุพจน์ สุวโจ

พระมหาเชษฐชัย กุวิวิโร

พระมหาประยุติ มหาภิกขุภมใน

นายณนท อนุพงศ์พัฒน์

นายสมบัติ ทารัก

นางสาวกวีตา ดาวเรือง

นางสาวมณี ศรีเพียงจันทร์

นางสาวนิษฐา งามขำ

นายวริทย์ พัฒนะจำรูญ

ฝ่ายสมาชิก

นางสาวนิษฐา งามขำ

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายธำรง ปัทมาภส

กลุ่มเสยยธรรม

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุ-สามเณรและ
ฆราวาส ผู้ห่วงใยในพระพุทธศาสนาและสภาพของสังคม
ไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรมเพื่อการ
พัฒนาตนเองและสังคมอย่างสมสมัย นอกเหนือจากการ
ประสานงานและเกื้อหนุนกำลังใจซึ่งกันและกัน ในการ
ทำงานเพื่อสังคมในด้านต่าง ๆ แล้ว ลักษณะเฉพาะอีก
ประการหนึ่งของกลุ่มฯ ก็คือ การเพียรพยายามประยุกต์
ธรรมะเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมุ่ง
ประโยชน์สุขของสังคม และเพื่อสมดุลของระบบนิเวศน์
อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอบายมุขสมัยใหม่
เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มชูกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะพลาสติก
และใหม่ เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่

ฝ่ายประสานงานกลุ่มเสยยธรรม

๑๒๕ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระยา

เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

โทรศัพท์ ๐๖-๗๕๕๕๑๕๖, ๐๒-๘๖๓๑๑๘๘

โทรสาร ๐๒-๕๓๗๙๕๕๕

อีเมล: seki@skyd.org

การเป็นสมาชิก

เสยยธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๔ ฉบับ ค่าสมาชิก ๒๐๐
บาท/ปี ประสงค์จะบอกรับเป็นสมาชิก ส่งรณาดินหรือ

ตัวแลกเงินไปรษณีย์ส่งจ่ายในนามนางสาวอากาวิ
งามขำ มาขัง ๑๒๕ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระยา

เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ ปณ.คลองสาน

คณะกรรมการกลุ่มเสยยธรรม

พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ

พระครูวัดตติธรรมพร (บุญมี ติสฺสโร)

พระครูสันติธรรมรังษี

พระสมุณโร สุมังคโล

พระสมัย สัจจนาโณ

พระมหาประยุติ มหาภิกขุภมใน

พระบุญชู ติสวาโร

แม่ชีสุบิน ผลไม้

พิมพ์และจัดจำหน่ายทั่วประเทศโดย

☎ **สำนักพิมพ์สุภาพใจ**

โทรศัพท์ ๐-๒๕๑๕-๒๖๒๑, ๐-๒๕๑๕-๖๕๐๗

โทรสาร ๐-๒๕๑๖-๗๗๕๕

สารบัญ

บรรณาธิการบันทึก

๑ วัด-เมือง-บ้าน วันวาน..วันนี้..วันพรุ่ง

ปฏิกิริยา

๖ คุณสมัคร์ กับ คุณทักษิณ

จับกระแส

๑๐ นายกษ ทกษิณ กับตัวตนและท่าทีที่ "ไม่ใช่" และ "ไม่เป็น" ถัลยานมิตร์

๑๖ ประชาธิปไตยแบบพุทธในมุมมองของ 'ซิมต้อง รินโปเซ'

๑๘ พลังแห่งการอยู่วิเวก

ประยุกต์ธรรม

๒๔ เรียนรู้อย่างตื่นรู้

๒๘ สันติวิธีบนวิถีแห่งอหิงกา

เหลียวมองเพื่อนบ้าน

๓๓ อรุณรุ่งฟุ้งชานย่านหน้าวัง

๓๘ บุญจาริกร่วมกับ ดิษ นัท ฮันท์ กลับถิ่นบ้านเกิด

มองอย่างพุทธ

๔๒ ทั้งรักลอยไป 'ตามสายน้ำ'

๔๖ เดอะ เลตเตอร์ : จดหมายรัก

๕๒ True Beauty

๕๕ พระกับผู้หญิง เรื่องของ "น้ำกับไฟ"

เสยยบุคคล

๕๖ บุษาคุน สมเด็จพระวันรัต (เฮง เขมจารี)

ด้วยความระลึกถึง

๖๐ รำลึกถึง บ้อบ บอบิลิน

๖๒ อาลัยหมอลำชาญ

บทความพิเศษ

๖๔ ความรุนแรงในเชิงโครงสร้างที่กระทำต่อสตรีไทย

๗๕ สุนทรพจน์เนื่องในการเปิดหอสมุด มหาสิลา วีรวงส์

แวดวงเสยยธรรม

๗๘ ระดมธรรม ระดมทุน ด้านบริโภคนิยม

๘๑ แวดวงเสยยธรรม มกราคม-มีนาคม ๔๘

ธรรมลีลา

๘๓ คลื่นพิโรธ

๑๐๐ ศักดิ์ "ศรีบูรพา"

บุคคลเกียรติยศ

๘๔ คำประกาศรางวัลเกียรติยศ เสเมสิกชาลัย ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๘

ประกาศเกียรติคุณบุคคลเกียรติยศ มูลนิธิโกลดิมทอง

๘๖ - คณะนายควม กรณีการสังหารนักอนุรักษ์แห่งลำน้ำพอง

นายสำเนา ศรีสงคราม

๘๘ - นายนิวัฒน์ ร้อยแก้ว กลุ่มอนุรักษ์เชียงของ

๙๐ - คณะนายควม กรณีการละเมิดสิทธิของผู้ชุมนุมเครือข่ายคัดค้าน

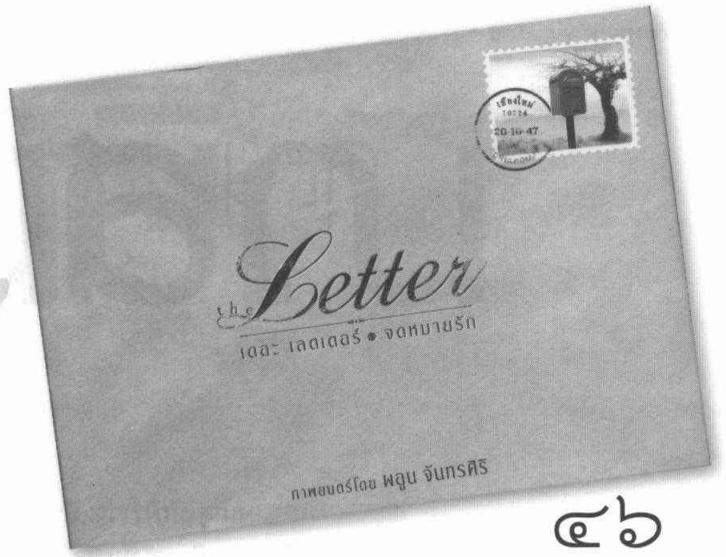
โครงการท่อส่งก๊าซ โรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย

และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

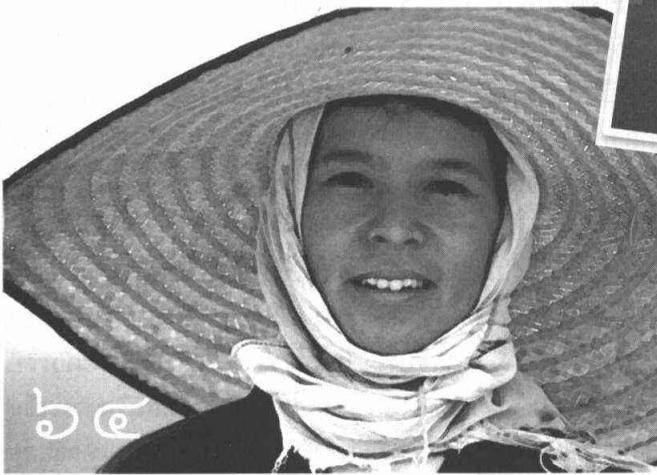
๙๕ ตู๋หนังสื่อเสยยธรรม

๙๗ หนังสือใหม่บ่าสนใจ

เรื่องเด่นในฉบับ

๒๘

คิดคนละมุม

- ๑๐๑ สุนทรพจน์ในการเปิดหอประชุมศรีบูรพา
- ๑๐๕ ส:กิดตา-ส:กิดใจ

ภาพปกหน้า: Greenday, Acrylic on canvas, 120 x 90 cm. โดย วุฒิกกร คงคา (Wutgorn Kongka)

คุณสมัค

เกิดใหม่ ? ว่า..นับวันคุณ
ทักษิณก็ยิ่งคล้ายคุณ
สมัคฯเข้าไปทุกทีโดย
เฉพาะคำพูดคำจา ท่วง
ท่า-ท่วงทำนอง ที่ส่อสะท้อน "บาง
อย่าง" ด้านในออกมาสู่สาธารณะ

คุณสมัคฯนั้นเล่นการเมืองมา
ก่อนคุณทักษิณ ผ่านร้อนผ่าน
หนาวทางการเมืองมา
มากต่อมาก เป็นนักเขียน-เป็น
คอลัมนิสต์ เป็นนักจัดรายการทีวี-
วิทยุ ปากกาคม-ฝีปากกล้า เคย
เป็นสมาชิกสภาแต่งตั้งและ
เลือกตั้งมาแล้วแทบนับ
ครั้งไม่ถ้วน ทั้งในฐานะลูก
พรรคอื่น และหัวหน้า
พรรคที่ตนก่อตั้งเอง จน
ได้ดีได้ดี มีโอกาสแสดง
ความสามารถทั้งทาง
นิติบัญญัติและทาง
ฝ่ายบริหาร
หลาก

หลายตำแหน่ง เมื่อเปลี่ยนแนว
มาสมัคฯผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
ก็ประสบความสำเร็จจาก
ความนิยมและคะแนนเสียงอย่าง
ล้นหลาม ถึงมากกว่าหนึ่งล้าน
คะแนน ซึ่งเป็นบทสรุปได้ระดับหนึ่ง
ว่า..คุณสมัคฯ สุนทรเวช นั้นไม่
ธรรมดา!

ด้านคุณทักษิณเองก็เช่นกัน
เป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต
อย่างชนิดเรียกได้ว่า ยากที่ใครจะ
ทำตาม หรือเลียนแบบได้ไม่ลายมือ
ได้ แม้จะไม่รุ่งโรจน์ในหน้าที่
ราชการ แต่สามารถเบนเข็มมา
ทำธุรกิจจนอยู่ในอันดับต้น ๆ
ของคนมีฐานะ "ร่ำรวย" ของเมือง
ไทย ด้วยเวลาเพียงสองทศวรรษ
เศษ ด้วยกิจการที่ตนริเริ่ม และเป็น
"ต้นคิด" หรือ "ต้นแบบ" หลายต่อ
หลายอย่าง เมื่อหันเหมารับใช้ชาติ
ทางการเมือง พอผ่านการชิมलग
ในพรรคที่คนอื่นก่อตั้งมาได้ระยะ
หนึ่ง ก็เล็งเห็นช่องว่างช่อง
โหว่ แล้วปรับกระบวนท่ามา
ตั้งพรรคเองได้อย่างสวยงาม
จนสร้างปรากฏการณ์ทางการเมือง

กับ คุณ ทักเชณ

เมือง และสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ให้แวดวงการเมืองไทยได้ซ้ำแล้วซ้ำเล่า กระทั่งล่าสุดสามารถนำพานักการเมืองในสังกัดผ่านการเลือกตั้งมาได้อย่างล้นหลาม คาดกันว่าจะสามารถตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้เป็นครั้งแรกของประวัติศาสตร์การเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย “แบบไทย ๆ”

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ถือว่าย่นย่อเต็มที กับความสามารถและความสำเร็จของทั้งสองท่าน ที่ก่อร่างสร้างตัวมาด้วยลำแข้งของตนเอง จนมีที่อยู่ที่ยืนได้อย่างองอาจ ภายใต้วิถีของสังคมและวัฒนธรรม “แบบไทย ๆ” กล่าวคือ เป็นความสำเร็จของ “บุคคลสาธารณะ” เท่าที่เจ้าตัวแสดงออกหรือสังคมสามารถ รับรู้-รับเห็นได้ ด้วยวิธีการเสพรับข้อมูลปกติ-ทั่ว ๆ ไป (เพราะคุณไม่มีกระบวนการตรวจสอบและยืนยันอื่น ๆ ที่ดีไปกว่านั้น)

และด้วยเหตุที่ประสบความสำเร็จอย่างชัดเจนและรวดเร็ว “ด้วยลำแข้งของตนเอง” นี้ละ

กระมัง จึงทำให้ทั้งคู่มีลักษณะอาการเชื่อมั่นในตนเองและไม่พึ่งใครง่าย ๆ ไกลเคียง หรือคล้ายคลึงกัน โดยมีได้นัดหมาย

คุณสมัคครนั้นเป็นที่รู้จักมาก่อน ว่าวิพากษ์วิจารณ์ใครต่อใคร โดยเฉพาะสื่อมวลชน ด้วยฝีมือฝีปากที่สมบูรณ์พร้อมทั้ง “รูปมวย” และ “ลำหักลำไคน” ขณะเดียวกันคุณสมัคครก็เชี่ยวชาญในการ “เล่นกับสื่อ” หรือ “ใช้สื่อ” อย่างที่นักการเมืองรุ่นเดียวกัน (หรือกระทั่งรุ่นหลัง ก็ตามที) ยาก

จะเทียบได้ ว่ากันว่า ครั้งกระนั้น เมื่อนักข่าวโทรทัศน์จะสัมภาษณ์ คุณสมัครสามารถกำหนดมุมกล้องและรายละเอียดต่าง ๆ ให้อย่างเป็นขั้นเป็นตอนเลยทีเดียว เช่นเดียวกับงานเขียน ที่คุณสมัครมีแฟนประจำ (ไม่ใช่ขาประจำอย่างยุคนี้) เป็นจำนวนมาก และยุคหนึ่งที่คุณสมัครลงทุนทำหนังสือพิมพ์เอง (ถ้าจำไม่ผิด) ก็ได้รับการชานรับจากคนอ่านเป็นอย่างดี แถมยังสามารถใช้หนังสือพิมพ์วิจารณ์หนังสือพิมพ์ด้วยกันเอง (แมลงวันตอมแมลงวัน) อย่างแสนสันทัดแสนใสได้อีกต่างหาก

ด้าน คุณทักษิณ ก็เป็นที่ประจักษ์ชัด ว่าสามารถให้ “สื่อ” เพื่องานทางการเมืองและการค้าของตนกับครอบครัว—เพื่อนมิตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทุกครั้งที่มีความเปลี่ยนแปลงการเมืองและการค้าออกมาสู่สาธารณะ ก็เป็นที่ฮือฮาและได้รับการตอบสนองอย่างเป็นกอบเป็นกำ จริงอยู่ แม้ว่าจะระยะหลังหลาย ๆ เรื่องจะเป็นแนวคิดหรือผลงานของคนอื่น ๆ ที่อยู่ในระดับมืออาชีพ แต่เชื่อได้ว่าต้องผ่านการรับรู้หรืออนุมัติมาจากคุณทักษิณ หรือคนที่คุณทักษิณมีส่วนเลือกมาใช้งานนั่นเอง และแม้ว่าผลงานด้านการเขียนจะไม่ใช่ที่แพร่หลาย แต่ใครที่ได้ฟังคุณทักษิณปราศรัย หรือพูดกับสาธารณะ ก็จะได้เห็นและได้ยินได้

ฟังถึงความจริงจังเด็ดขาด อันสอดคล้องว่าคิดชัด คิดเร็ว และคิดเป็น ยิ่งรายการวิทยุ “นายกพบประชาชน” ของคุณทักษิณด้วยแล้ว เดิมทีใครต่อใครก็หวังว่าบังคับกรอกหูผู้ฟัง แต่พอเอาเข้าจริงก็ถือได้ว่าเป็นรายการที่เรตติ้งสูงสุดรายการหนึ่ง มีผู้คนติดตามกันอย่างต่อเนื่องมาเนิ่นนาน ส่วนที่ “ยิ่งไปกว่า” คุณสมัครที่ทำหนังสือพิมพ์เอง ก็คือ ที่ผ่านมากิจการในเครือของครอบครัวคุณทักษิณ ได้เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของสถานีโทรทัศน์ และเป็นผู้ให้สปอนเซอร์กับสื่อหลากหลายชนิดในอัตราส่วนค่อนข้างสูงต่อเนื่องกันมาหลายปี ถึงกับมีการกล่าวหาว่า หากสื่อใดไม่ได้รับการสนับสนุนจากกิจการในเครือของครอบครัวคุณทักษิณ ญาติมิตร และผู้คนแวดล้อมหลากหลายวงการแล้ว ก็ยากที่จะอยู่รอดได้ ในวงการสื่อมวลชนปัจจุบัน

นอกเหนือจากการ “พูดจา” และ “ท่าที” ของคุณสมัครและคุณทักษิณแล้ว สิ่งทีออกจะคล้ายกันมากอย่างเด่นชัดด้วยก็คือ ทั้งสองท่านเป็นผู้มีจินตนาการอย่างกว้างขวางและกว้างไกล แม้ว่าบางเรื่องเมื่อทำเข้าจริงก็ไม่สำเร็จ หรือกระทั่งสร้างความเสียหายให้กับตนเอง หน้าที่การงาน หรือสิ่งที่ท่านเกี่ยวข้อง แต่ใครก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่าคุณสมัครและคุณทักษิณนั้น

เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม และกล้าได้กล้าเสียในการนำเสนอความคิดเห็นหรือภาพฝันของตนเสมอ

และที่ถือเป็นเหมือนกันอย่างเป็นพิเศษ ที่บางฝ่ายอาจไม่ชื่นชม แต่ “มิตรรักแฟนเพลง” ของคุณสมัครคุณทักษิณได้ “เฮ” และ “สุดปาก” อย่างถึงอกถึงใจอยู่เสมอ ก็คือการวางตนเป็นคนรักชาติอย่างแรงกล้า ชนิดที่อาจถือได้ว่าเป็นพวกขวาจัด-ชาตินิยม และพร้อมที่จะตอบโต้คำทอกกับใครก็ได้ ที่ตนรู้สึก “ไม่รักชาติ” แม้ว่า “ความรักชาติที่เห็นไม่สอดคล้องกัน” นั้น จะเป็นเพียงความแตกต่างทางด้านเนื้อหาและวาทกรรมก็ตาม เพราะดูเหมือนกับว่า เอาเข้าจริง คุณสมัครและคุณทักษิณจะแทบไม่ไว้วางใจในความรักชาติของคนอื่นเอาเลย นี่อาจฟังดูคล้ายข้อเสีย แต่กลับเป็นความเด็ดเดี่ยวเด็ดขาดที่น่ายกย่องในสายตาของ “แฟนคลับ” มาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน เมื่อผสมผสานเข้ากับท่าทีที่พร้อมจะใช้ความรุนแรงชนิด “ตาต่อตา-ฟันต่อฟัน” ตอบโต้กับฝ่ายอื่น ๆ ที่คุณสมัครและคุณทักษิณถือเป็นฝ่ายตรงกันข้าม ทั้งด้วยวาจา-ท่าที ด้วยกำลังเจ้า-หน้าที่ และด้วยกำลังอาวุธแล้ว ไม่น่าแปลกใจนัก ที่ปัจจุบัน คุณสมัครกับคุณทักษิณจะประสบความสำเร็จร่วมกันราวกับฟ้าดินบันดาล กล่าวคือ คุณทักษิณได้รับ

การเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย และคุณสมัครหลังหมดสมัยผู้ว่าการฯ กลับกลายเป็นนักจัดรายการยอดนิยม ทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์อีกครั้งหนึ่ง จนหลายฝ่ายคาดกันว่า คุณสมัครจะกลับมา “เกิด” ทางการเมืองอีกแน่ ๆ ในฐานะสมาชิกวุฒิสภา ในการเลือกตั้งที่กำลังจะมาถึง

ที่ว่ามาตั้งแต่ต้น ก็เพื่อจะชี้ชวนให้สาธุชนทั้งหลายได้มีมุมมองบางด้านเพิ่มเติมขึ้น และเพื่อตอบคำถามว่าเอาเข้าจริง “เรา” กำลังอยู่ในยุคไหน และกำลังเผชิญหน้ากับคนเช่นไร เพื่อว่าผู้มิญาณทัศนะ-หูตากว้างไกล จะสามารถจินตนาการ หรือมองเห็นไปในอนาคต ว่าจะออกจาก “กับดัก” ของ “ผู้นำ” และ “การนำ” ที่ไม่พึงประสงค์ได้อย่างไร..

มีพุทธพจน์อันมีมาในพระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ เล่มที่ ๑๖ บรรทัดที่ ๔๐๘๗-๔๑๓๘. หน้า ๑๗๐-๑๗๒. ว่าด้วยจิงกมสูตร (ตอนท้าย) ความว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย **สัตว์ทั้งหลายย่อมคบค้ำกัน ย่อมสมาคมกันโดยธาตุเดียว คือ สัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยเลว ย่อมคบค้ำกัน ย่อมสมาคมกัน กับสัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยเลว สัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยดี ย่อมคบค้ำกัน ย่อมสมาคมกัน กับสัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยดี**

แม่ในอดีตกาล สัตว์ทั้งหลายก็ได้ คบค้ำกันแล้ว ได้สมาคมกันแล้ว โดยธาตุเดียว คือสัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยเลว ได้คบค้ำกันแล้ว ได้สมาคมกันแล้ว กับสัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยเลว สัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยดี ได้คบค้ำกันแล้ว ได้สมาคมกันแล้ว กับสัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยดี

แม่ในอนาคตกาล สัตว์ทั้งหลายก็จักคบค้ำกัน จักสมาคมกัน โดยธาตุเดียว คือสัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยเลว จักคบค้ำกัน จักสมาคมกัน กับสัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยเลว สัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยดี จักคบค้ำกัน จักสมาคมกัน กับสัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยดี

แม่ในปัจจุบันกาล สัตว์ทั้งหลายก็ย่อมคบค้ำกัน ย่อมสมาคมกัน โดยธาตุเดียว คือสัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยเลว ย่อมคบค้ำกัน ย่อมสมาคมกัน กับสัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยเลว สัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยดี ย่อมคบค้ำกัน ย่อมสมาคมกันกับสัตว์จำพวกที่มีอหยาตัยดีฯ

(เน้นคำและจัดวรรคตอนโดยผู้เขียนบทความนี้)

การที่คุณสมัครกับคุณทักษิณมีวาจา, ท่าที และ “ตัวตน” บางด้าน (หรือหลายด้าน) คล้ายคลึงหรือสอดคล้องต้องกัน คงไม่ใช่เรื่องตัดสินความดีความเลว หรือ

แสดงว่าเป็น สิ่งที่ใช้ได้-ใช้ไม่ได้ ตลอดจนจะเป็นที่มาของความสำเร็จหรือล้มเหลวใด ๆ ของคนที่เห็นด้วย หรือประสงค์จะเอาอย่าง ทั้งยังไม่ใช่สิ่งที่จะยืนยันว่าคุณสมัครกับคุณทักษิณจะต้องเป็นพวกพ้อง ทำนองว่าทั้งคู่เป็น “สมัคร-พรรคพวก” อย่างที่พูด ๆ กันมา

เรียกว่าเป็นแค่เรื่องของจริตนิสัยที่บังเอิญสอดคล้องต้องกัน แล้วดันมาร่วมสมัยกันเข้าเท่านั้น !!

ต่อเมื่อเราทั้งหลาย “เออออห่อหมก” ไปกับฝ่าแฉด (โดยสมมติ) ต่างรุ่นต่างวัยคู่นี้ต่างหาก ที่จะตัดสินได้โดยง่าย..ว่า เรามี “ธาตุ” เช่นไรแน่ เพราะนั่นคือสิ่งที่พระพุทธรองค์ได้ตรัสไว้กว่าสองพันห้าร้อยปีเข้านี้แล้ว...

ว่ากันว่าเถอะ..มันเป็นเรื่องความนิยมร่วมสมัย หรือว่าประชาชนคนไทยไร้เพื่อนที่ดี ไม่มีทางออก และ..ไม่มีที่ไปหมดแล้วกันแน่??

นายกฯ ทักษิณ

กับ ตัวตน และ ท่าที
ที่ “ไม่ใช่” และ “ไม่เป็น”

กัลยาณมิตร

๑

ยิ่งวันเวลาผ่านไป ตัวตนและท่าทีของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในฐานะ “นายกรัฐมนตรี” ก็ดูจะสร้างความอึดอัด ขัดเคือง หงุดหงิด งุนงง สงสัย และตื่นตาตื่นใจ หรือกระทั่งเดือดร้อน-รำคาญ แก่ใคร ต่อใครยิ่งขึ้นทุกที...

อาการเหล่านี้มักเกิดถี่ขึ้น และดูจะกลายเป็นความต่อเนื่องไปในที่สุด !!

- ไม่ว่าจะคน ๆ นั้นจะคอยเกาะติดสถานการณ์ และติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิด หรือเพียงอ่านหนังสือพิมพ์ และฟังรายการ “นายกพบประชาชน” เท่าที่จะมีโอกาส,
- ไม่ว่าจะคน ๆ นั้นเป็นคนชั้นกลางประกอบอาชีพในเมืองใหญ่ เป็นกรรมกรในโรงงาน เป็นชาวนาชาวสวนชาวไร่ หรือประกอบอาชีพอื่น ๆ ในภาคบริการ,
- ไม่ว่าจะใครคนนั้นจะเป็น “นักวิชาการปากกล้า” เป็น “ชาจร” หรือ “ขาประจำ”, ฯลฯ
- และที่สำคัญ..ไม่ว่าคน ๆ นั้นจะเลือกพรรคไทยรักไทยหรือไม่ก็ตาม

เพราะที่ว่ามาข้างต้น ต่างก็ไม่เคยพบเคยเห็น “นายกรัฐมนตรี” คนไหนเป็นอย่างนี้ หรือมี “ท่าที” อย่างนี้มาก่อน ไม่ว่าคน ๆ นั้น จะ “นายกฯ” ที่อยู่ในวาระการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ หรือเป็น “นายกฯ” หัวหน้ารัฐบาลรักษาการก็ตาม...

แน่นอนละ ว่าคนที่ “ขึ้นขอบ-ขึ้นชม” คุณทักษิณ นั้นมีอยู่มาก แต่คนที่ออกจะเอือมระอาและมีท่าทีปฏิเสธ คุณทักษิณ ก็เชื่อว่ายังมีอยู่ไม่น้อย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโชคหรือเคราะห์ก็แล้วแต่ กำหนดให้เขา (และเธอ) เหล่านั้น ต้องมารับรู้ รับเห็น หรือรับฟัง ตลอดจนจนจำต้องร่วมรับผิดชอบ กับการบริหารบ้านเมือง “แบบคุณทักษิณ” เช่นที่ผ่าน มา ๔ ปี (รวมทั้งช่วงรักษาการ และดูจะส่งผลให้เอือมล่องหน้าไปด้วย เมื่อรู้แน่ว่ากำลังจะเข้ามาบริหารใหม่อีกรอบ ในระยะเวลาอันใกล้)

๒

ปรากฏการณ์อันแจ่มชัดต่าง ๆ ของความ “ชอบ” และ “ชัง” นั้นพอจะสรุปได้ว่า

ด้านหนึ่ง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เข้ามาบริหารประเทศด้วยภาพลักษณ์ “นักบริหารมืออาชีพ” มีความสำเร็จจากกิจการส่วนตัว เป็นฉากหลังที่ใคร ๆ ปฏิเสธไม่ได้ (แม้ว่าจะมีคนจำนวนหนึ่งตั้งข้อสงสัยต่อองค์ประกอบของความสำเร็จที่ว่ำนั้นอยู่น้อยก็ตาม)

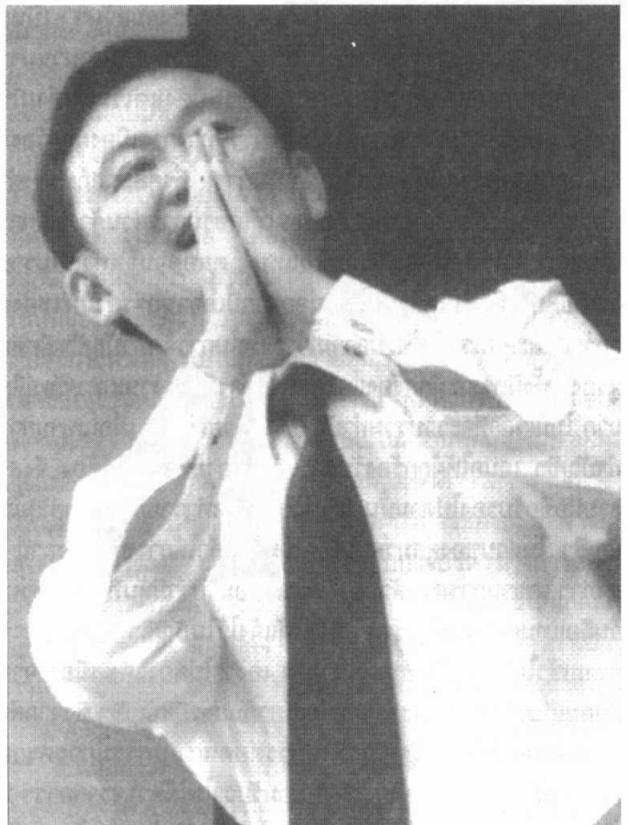
แรกเริ่มของการประกาศเล่นการเมืองเต็มตัว “เขา” เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองใหม่ ที่มีนโยบายอันชัดเจน และเป็นรูปธรรม (ระยะแรกหลายคนไม่เชื่อว่าทำได้ และต่อมาก็เกิดกระแสรังเกียจว่า นโยบาย “ประชานิยม” เหล่านั้นจะสร้างผลกระทบในระยะยาว) สื่อมวลชนและคนทั่วไปจำนวนไม่น้อย “ชอบ” ที่เขาเป็นคนคิดเร็ว ปากกล้า และพร้อมที่จะตัดสินใจด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ฯลฯ

ขณะเดียวกัน อีกด้านหนึ่ง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก็ขึ้นชื่อลือชาว่าพร้อมที่จะ “นอกรอบ” ทั้งแนวคิดและการกระทำ เมื่อผนวกเข้า

กับความเป็นนักยุทธวิธี ที่พร้อมจะ “ทำอย่างไรก็ได้” เพื่อไปให้ถึง “ความสำเร็จ” ภายใต้ยุทธศาสตร์การใช้ศักยภาพที่มีอย่างเต็มที่ และลดข้อจำกัดต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุด พร้อม ๆ กับการหาช่องทางทั้งหมดที่มี แล้วใช้ “ทาง” ที่ “กำไรมาก” และ “เอาผิดได้น้อยที่สุด” เป็น “ทางออก” ไม่ว่าทางสายนั้นจะ “หมิ่นเหม่” ลึกเพียงใดก็ตาม ด้วยแนวคิดหลักที่ว่า トラบไดยังจับผิดไม่ได้ก็ยังไม่ผู้บริสุทธิ์ หรือกระทั่งหากจำเป็นก็อาจหาผู้อื่นมารับผิดแทน เมื่อพบว่าจวนตัวขึ้นมา

เรียกว่าพร้อมที่จะ “ไม่ได้ด้วยเล่ห์ก็เอาด้วยกล” หรือเห็นทั้ง

ภาพจาก ไทยโพสต์พิเศษเฉพาะกิจ: “พิพากษาทักษิณ”

“ทางหนี” และ “ทีไล่” อยู่เสมอ...

ซึ่งว่าไปแล้วก็เป็นองค์ประกอบสำคัญของ “พ่อค้า” ประเภทไร้มโนธรรมสำนึกทั่ว ๆ ไปนั่นเอง ใครมีลักษณะอย่างด้านที่สองอยู่มาก หรือกล้าใช้วิธีการ เช่นนั้นมาก ๆ ก็รวยได้มากและรวยได้เร็ว ทั้งที่ทำการผลิตน้อย (หรือไม่ได้ทำการผลิตที่แท้จริงเลย) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเขาสามารถ “รวย” ได้อย่างไม่หวั่นไหว ต่อการแข่งดาประณามจากรอบทิศ และสามารถ “รวยอย่างยิ่ง” อยู่บนความฉิบหายล่มจมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งลูกค้าและคู่ค้าประดามี

๓

คนที่ชื่นชอบ คุณทักษิณ มักมองเห็นด้านแรก (อันมีภาพลักษณ์ของมืออาชีพรุ่นใหม่) ขณะที่คนอีกส่วนหนึ่งซึ่งซังรังเกียจด้านต่อมา (ภาพของคนปราศจากทำนองคลองธรรมและไร้มโนธรรมสำนึก) โดยจำนวนไม่น้อยของคนที่ไม่เห็นด้วยกับ “สไตล์ทักษิณ” ถือเอาว่าสิ่งที่แสดงต่อสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้น เป็น “โทษสมบัติ” ของผู้ที่จะเป็น “ผู้นำประเทศที่ดี” เอาเลยทีเดียว

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงไม่น่าแปลกใจ ที่การตัดสินใจครั้งสำคัญ ๆ ของคุณทักษิณ จะมีทั้งคนชื่นชมและคนซังซัง ออกมาส่งเสียง “ขานรับ” หรือ “ตอบโต้-ติเตียน” อยู่เสมอ

นับตั้งแต่นโยบายประชานิยม, นโยบายสงเคราะห์ ทั้ง ๓, นโยบายตาต่อตาฟันต่อฟันเกี่ยวกับสถานการณ์รุนแรงในสามจังหวัดภาคใต้ หรือนโยบายกดดันลดทอน และปราบปราม-ตอบโต้ การชุมนุมเรียกร้องความเป็นธรรม ด้วยทำที่อันแข็งกร้าว

เช่นเดียวกับท่าทีต่อนโยบายเมืองไทยครัวโลก นโยบายเมืองแพชั่น นโยบายการจัดงาน “มหกรรม” ทั้งการประชุมนานาชาติ และการประชาสัมพันธ์ ผลงานรัฐบาล ที่เต็มไปด้วยความหรรษา ฟุ่มเฟือย และสิ้นเปลือง

โดยแทบมีพักจะต้องกล่าวถึงปฏิบัติการละเมิด

สิทธิมนุษยชน และท่าที่ข่มขู่คุกคาม หรือการใช้อำนาจบาตรใหญ่ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ภายใต้รัฐบาลทักษิณ หรือที่เรียกกันว่า “ยุคท่านผู้นำ”

ทั้งยังไม่ต้องนับรวม “ข้อกล่าวหา” ที่ยังรอการพิสูจน์ประเภทผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย การเอื้อประโยชน์และยกตำแหน่งให้พรรคพวก ญาติมิตร และสมุนบริวาร หรือการมีส่วนร่วมในการสั่งการหรือมอบหมาย-ให้นโยบายที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บและล้มตายของผู้บริสุทธิ์ โดยมีได้ผ่านกระบวนการยุติธรรมนานาชนิดและประเภท

๑

ที่ยกมาข้างต้นนั้น จะว่าไปแล้วก็ดูจะหนักหนาสาหัสอยู่ไม่น้อย หากจะสรุปแบบเหมารวมว่าเป็นผลอันเนื่องมาแต่เหตุของคนชื่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เพียงคนเดียว

แต่คนผ่านร้อนผ่านหนาวมาพอสมควรสักก็คนแล้ว ที่จะกล่าวได้อย่างเต็มปากเต็มคำ ว่าอะไรต่อมิอะไรข้างต้น ไม่เกิดมาในยุคทักษิณ หรือไม่ เกี่ยวข้อง-เกี่ยวเนื่อง มาจากคุณทักษิณและบริษัทบริวาร ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม...

ถามว่า...ก็ในเมื่อมีเนื้อหาสาระและประเด็น “รักและชัง” หลากหลายถึงขนาดนี้ ทำไม “คุณทักษิณและพรรคไทยรักไทย”

จึงชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย อย่างแทบไม่มีใคร หรือพรรคใดจะมาต้านทานได้ด้วยเล่า

ก็คงต้องเชื่อมโยงกลับไปถึงความสามารถด้านการ “บริหารการเลือกตั้ง” ที่หลายฝ่ายอาจมองข้ามคุณทักษิณและทีมงาน “การเมือง-การตลาด” ผู้จัดเจนไปเสีย นั่นคือ กระบวนการทำให้ “ลูกค้า” รู้จักและเชื่อถือ ในมาตรฐานของ “แบรนด์” (อันมีความหมายกว้างขวางกว่ายี่ห้อ อาทิ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ฯลฯ) ทั้งส่วนตัวของคุณทักษิณ และพรรคไทยรักไทย จนกลายเป็น “ต้นทุน” ระดับหนึ่งอยู่เสมอ ท่านองว่ามี “มาตรฐาน” ที่ไว้ใจได้ แต่บริการหลังการขายไม่ดีนัก และราคาแพง หรือเจ้าของบริษัทปากเสีย ฯลฯ จนในสถานการณ์ปกติไม่เป็นที่ชื่นชมไม่น่าซื้อหามาใช้

แต่เมื่อใดถึงรอบปีบัญชีของบริษัทนี้ ที่เขาจำเป็นต้องทำยอดขายให้ถึงเป้า หรือทะเลเป้าเสียทีหนึ่ง ลูกค้าที่เคยมองเห็นสินค้าในราคาเดิม (เมื่อเทียบกับแบรนด์อื่น) ก็พร้อมที่จะ “ตัดสินใจซื้อ” สินค้าบริษัทนี้ได้โดยง่าย เมื่อได้พบและเกิดขึ้นตาตื่นใจกับ “มหกรรมสินค้าดีราคาถูก” ในโค้งสุดท้าย ซึ่งฝ่ายการตลาด “คิกออฟ” ออกมา

ลืมนึกไปว่า บริษัทที่ตลาดแกมโกงบางแห่ง “ตั้งใจ” จะขายแค่ปีนี้ตั้งแต่ต้น กล่าวคือ ในช่วงเวลาปกติก็ไม่ดูแลลูกค้า ไม่สนใจบริการหลังการขาย ดีไม่ดียังมีตาแฉะให้ไล่เตะลูกค้า หรือจ้างนักเลงตีหัว

คนวิจารณ์สินค้าเสียอีก

เพราะวางแผนการขายแบบ “แกรนด์เซลล์” ให้ “ถึงยอด-เกินยอด” เพียงปีละไม่กี่ครั้งไว้ล่วงหน้าแล้ว

ที่ว่ามาข้างต้นคงพอจะช่วยให้เข้าใจได้บ้างมิใช่หรือ ? กับการ “ทำยอดขาย” ด้วยวิธีลด แลก แจก แถม ช่วงปลายปีก่อนต่อเนื่องมาถึงต้นปีนี่ที่ผ่านมานะ...

หลังจากการเซ็นฆ่าและทำร้าย “ลูกค้าร้านอื่น” อย่างโหดเหี้ยมมาแล้ว ก่อนหน้านั้น...

๒

การทำ “ธุรกิจการเมือง” แบบรู้ซึ่งถึงกันบึ้งของผู้บริโภคร หรือการเข้าใจกระบวนการ “จิตวิทยาการตลาด” ในการ “เล่น” กับจิตใต้สำนึก หรือการกระตุ้นเร้าให้ผู้ซื้อ “หลงตัดสินใจ” นั้น แม้ว่าจะสามารถอธิบายด้วยถ้อยคำสวยหรู หรือสร้างวาทกรรมใหม่ ให้กลายเป็น “เทคนิควิธี” หรือ “กลยุทธ์-กลเม็ด-เคล็ดลับ” ใดๆ ก็ตาม แต่วิญญูชนยอมตระหนกได้ว่าวิธีการ “ลวง-ล่อ” ดังกล่าว ล้วนแต่เป็น “กโลบาย” ทั้งสิ้น

และ “กโลบาย” นั้น จะมากจะน้อย ก็มีที่มาที่ไปอันเป็น “อภุศล” เสมอ...

เพราะวิเคราะห์ด้วยกรอบ “ปัญหา-สาเหตุ-เป้าหมาย-ทางออก” ของหลักอริยสัจ ภายใต้งฎของอิทัปปัจจยตาและปฏิจจสมุป-

บาท—แล้ว ก็จะมีคำว่า “ธุรกิจการเมืองแบบข้อฉล-ไว้มนิธรรมสำนึก” นั้น นอกจากจะทำให้ “ผู้บริหารโศกเสียหายน-ทำลายโครงสร้าง-ขัดขวางความดีงาม” ของผู้คนและสังคมตลอดจนธรรมชาติและพัฒนาการเป็นด้านหลักแล้วพร้อม ๆ กันนั้น ก็จะบั่นทอน “ศักยภาพด้านดีงาม” ของ “ผู้กำหนด” และ “ผู้ใช้” หรือ “ผู้เกี่ยวข้อง” กับ “กโบายและนโยบายธุรกิจการเมืองแบบอูกศล” ไปด้วยเสมอ

จึงไม่น่าแปลกใจนักดอกที่จะพบว่า ยิ่งนานไป วันเวลาแห่งความสำเร็จทางการเมือง (และ โภคทรัพย์) ในเชิงปริมาณ ซึ่ง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และหมู่คณะสร้างขึ้น ในที่สุดก็กลายเป็นตัวเร่งและนำพาคุณทักษิณและพวกพ้องไปสู่ความ “ไม่เป็นมิตร” และ “ไม่น่ารัก” ของประชาชนยิ่งขึ้นทุกที

๒

ในพุทธศาสนานั้น ผู้นำและผู้ตาม ฟังก็เป็นเพื่อนที่ดี หรือที่เรียกว่าเป็น “กัลยาณมิตร” นั่นเอง เพื่ออนุเคราะห์ระหว่างกันและกัน ในการดับทุกข์ ทั้งระดับบุคคลและสังคม แม้พระผู้มีพระภาคเองก็เสนอพระองค์ไว้ในฐานะกัลยาณมิตรของสมาชิกอื่น ๆ ในสมมติสังฆะและอริยสังฆะ ซึ่งหมายถึงพุทธบริษัท ทั้งปวงนั่นเอง

ทั้งยังตรัสไว้โดยตรงด้วยว่า

กัลยาณมิตรนั้นเป็นทั้งหมดของพรหมจรรย์คือ เป็นทั้งหมดของการประพฤติธรรมอันประเสริฐ หรือทั้งหมดของวิถีชีวิตอันประเสริฐเลยทีเดียว

พุทธศาสนานั้น ให้ความสำคัญและตีความคำว่า “เพื่อน” และ “เพื่อนที่ดี” ไว้ที่น่าสนใจนักดังจะยกมาจากพจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) เพื่อแสดงไว้โดยสังเขป ต่อไปนี้

เพื่อน ผู้ร่วมธุระร่วมกิจร่วมการหรือร่วมอยู่ในสภาพอย่างเดียวกัน, ผู้ชอบพอรักใคร่คบหากัน,

ในทางธรรม เนื้อแท้ของความเป็นเพื่อน อยู่ที่ความมีใจหวังดีปรารถนาดีต่อกัน กล่าวคือเมตตา หรือไมตรี เพื่อนที่มีคุณสมบัติเช่นนี้ เรียกว่า **มิตร**

การคบเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง ที่จะนำชีวิตไปสู่ความเสื่อมความพินาศ หรือสู่ความเจริญงอกงาม ฟังหลักเลี้ยงมิตรเทียมและเลือกคบหาคนที่เป็มิตรแท้

บุคคลที่ช่วยชี้แนะแนวทางชักจูงตลอดจนแนะนำสั่งสอนชักนำผู้อื่นให้ดำเนินชีวิตที่ดีงาม ให้ประสบผลดีและความสุข ให้เจริญก้าวหน้า ให้พัฒนาในธรรม แม้จะเป็นบุคคลเสมอกัน หรือเป็นมารดาบิดาครูอาจารย์ ตลอดทั้งพระสงฆ์จนถึงพระพุทธเจ้า ก็นับว่าเป็นเพื่อน แต่เป็นเพื่อนใจดี หรือเพื่อนมี

ธรรม เรียกว่า กัลยาณมิตร แปลว่า มิตรดีงาม

กัลยาณมิตร มีคุณสมบัติที่เรียกว่า **กัลยาณมิตรธรรม** หรือธรรมของกัลยาณมิตร ๗ ประการคือ

๑. **ปิโย** น่ารัก ด้วยมีเมตตาเป็นที่สบายจิตสนิทใจชวนให้อยากเข้าไปหา

๒. **ครุ** นำเคารพ ด้วยความประพฤติหนักแน่น เป็นที่พึ่งอาศัยได้ ให้รู้สึกอบอุ่นใจ

๓. **ภาวนีโย** นำเจริญใจ ด้วยความเป็นผู้ฝึกฝนปรับปรุงตนควรเอาอย่าง ให้ระลึกและเอ่ยอ้างด้วยซาบซึ้งภูมิใจ

๔. **วัตตา** รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงแนะนำ เป็นที่ปรึกษาที่ดี

๕. **วจนักขโม** อุดหนุนต่อถ้อยคำ พร้อมทั้งจะรับฟังคำปรึกษาซักถาม ตลอดจนคำเสนอแนะวิพากษ์วิจารณ์

๖. **คัมภีรญจะ กถัง กัตตา** แกล้งเรื่องล้าลึกได้ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจและสอนให้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

๗. ใน **จัญฐาน นิโยชเย** ไม่ชักนำไปในอสุราน คือ ไม่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสียหรือเรื่องเหลวไหลไม่สมควร

ปัญหาระหว่างพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (และพวก) กับประชาชนไทย ทั้งที่เป็น “ลูกค้า” และ “มิใช่ลูกค้า” ของ “พรรคไทยรักไทย” คงอยู่ที่ว่า หากแนวโน้มและพัฒนาการของ “การเมืองการ

ตลาด” ยังเป็นไปในทิศทางเช่นที่ผ่านมา “ความสำเร็จ” ตามมาตรวัดเชิงปริมาณของผู้ที่เกี่ยวข้องจะนำพา “ความสัมพันธ์” ซึ่งมีอาจปฏิเสธระหว่างกันและกันได้ระหว่างนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีภายใต้การสั่งการของนายกฯ รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล และพรรครัฐบาล ฝ่ายหนึ่ง กับประชาชนคนไทย ในฐานะผู้ถูกกระทำ (ไม่ว่าจะเลือกพรรคไทยรักไทยหรือไม่) อีกฝ่ายหนึ่ง ไปในทิศทางใด

เพราะเมื่อพิจารณาตามกรอบแห่งความเป็น “เพื่อน” และความเป็น “กัลยาณมิตร” ในทางพุทธศาสนา ที่ยกมาข้างต้น ใช่หรือไม่ว่า ปัจจุบัน เราทั้งหลายแทบมิได้มีนายกรัฐมนตรีที่เป็นเพื่อน ในความหมายที่ยกมาเอาเสียเลย และหากพุทธพจน์ที่ว่า “กัลยาณมิตรเป็นทั้งหมดของชีวิตชีวิตอันประเสริฐ”...คือความจริงแท้ ใช่หรือไม่ว่า การที่เราเป็นผู้นำซึ่งมีอาจเป็นกัลยาณมิตร ก็น่าจะเป็นเหตุแห่งความเสื่อมโดย

ประการทั้งปวงเช่นเดียวกัน !!! และหากเป็นจริงเช่นนั้น เขตเศรษฐกิจพิเศษ และนโยบายแบ่งเขตแยกสี หรืออาการปากร้ายระรานของท่านผู้นำ ก็ย่อมมิใช่เรื่องแปลกหรือเรื่องใหญ่อีกต่อไปแล้ว จะวิบัติอย่างถึงที่สุดด้วยเรื่องใด และเมื่อไรแน่ต่างหาก ที่ภาคประชาชนจำเป็นต้องใคร่ครวญหรือครุ่นคำนึง...

๓

บริษัท เคล็ดไทย จำกัด ขอแนะนำหนังสือคุณภาพ

พินควมหลัง เล่ม ๑-๔ ฉบับสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

เสฐียรโกเศศ (พระยาอนูมานราชชน)
บรรณาธิการฉบับพิมพ์ครั้งแรก สุลักษณ์ ศิวรักษ์
บรรณาธิการเฉพาะกิจ อรรถภาค เล่าจินตนาครี
สำนักพิมพ์ศยาม
พิมพ์ครั้งที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๗
กระดาษชпонต์

- เล่ม ๑ จำนวน ๔๑๖ หน้า ราคา ๓๔๐ บาท
 - เล่ม ๒ จำนวน ๓๘๑ หน้า ราคา ๓๒๐ บาท
 - เล่ม ๓ จำนวน ๒๑๐ หน้า ราคา ๒๓๐ บาท
 - เล่ม ๔ จำนวน ๓๓๔ หน้า ราคา ๒๙๐ บาท
- รวมกล่องราคา ๑,๒๐๐ บาท

นอกจากนี้เรายังมีผลงานคุณภาพอีกมากมายหลายเล่ม ให้ท่านได้เลือกอ่าน เลือกศึกษา เพื่อความอกงามทางปัญญา

หาซื้อได้ตามร้านหนังสือทั่วไป หรือสอบถามและติดต่อสั่งซื้อได้ที่

บริษัท เคล็ดไทย จำกัด ๑๑๕-๑๑๙ ถนนเฟื่องนคร (ตรงข้ามวัดราชบพิธ) เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐-๒๒๒๕-๙๕๓๖ ถึง ๙ โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๕๑๘๘ อีเมล : kledthai@kledthai.com เว็บไซต์ : www.kledthai.com

ประชาธิปไตยแบบพุทธ

ในมุมมอง

‘ซัมต้อง รินโปเช’

ป

ณะที่การเมืองไทยจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ซึ่งบรรยากาศกำลังคึกคักกับการหาเสียงแบบสุดขีดนั้น

อีกมุมหนึ่งในวงล้อมนากลุ่มเล็ก ๆ ในงานปาฐกถาเสม พังพวงแก้ว ครั้งที่ ๑๑ วันที่ ๑๖ มกราคมที่ผ่านมา มีการปาฐกถาจาก **ซัมต้อง รินโปเช** หัวหน้าคณะรัฐมนตรีประเทศทิเบต และศาสตราจารย์ด้านพุทธศาสตร์ศึกษา สถาบันกลางเพื่อการศึกษาด้านทิเบตชั้นสูง ในหัวข้อเรื่อง “ประชาธิปไตยแบบพุทธ : บทเรียนจากรัฐบาลทิเบตภายนอกประเทศ” ซึ่งเป็นอีกแง่มุมหนึ่งเกี่ยวกับการเมืองที่น่าสนใจ

การปาฐกถาครั้งนี้มี **ประชา หุตานุวัตร** เป็นผู้แปลภาษา ซัมต้อง รินโปเช เริ่มด้วยการกล่าวถึงหลักการและปรัชญาของประชาธิปไตยมองจากแง่มุมของพุทธศาสนานั้น ความเสมอภาค ความยุติธรรม และความเป็นพี่เป็นน้อง ต้องถือว่าเป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตย

ประการแรก พุทธถือว่าสรรพสัตว์ทั้งหลายเสมอกันหมด ไม่ใช่เฉพาะระหว่างมนุษย์เท่านั้น และความเสมอภาคนี้ขึ้นอยู่กับฐานของศักยภาพที่สรรพชีวิตมีโอกาสจะพัฒนาความคิดเรื่องความเป็นธรรมในแง่ของพุทธนั้นกว้างและลึกกว่าความคิดเรื่องความเป็นธรรมในระบบปัจจุบันมาก ความยุติธรรมในนิยามพุทธขึ้นอยู่กับกฎธรรมชาติ กฎหมายที่มนุษย์สร้างขึ้นอาจจะไม่ยุติธรรมตามกฎธรรมชาติก็ได้

แล้วความเป็นพี่เป็นน้องในแง่ของรัฐ หรือพันธมิตรทางการเมืองไม่ใช่ความเป็นพี่เป็นน้องที่แท้จริง ความเป็นพี่เป็นน้องที่แท้จริงต้องเป็นความเมตตาซึ่งขยายไปถึงสรรพสัตว์ นี่คือความเป็นพี่เป็นน้องที่แท้จริงแบบพุทธ

“ซัมต้อง รินโปเช” บอกว่า ถ้าหากจับ ๓ ประเด็นนี้เป็นหลักของประชาธิปไตย

แล้วตีความแบบพุทธ พุทธศาสนาก็สามารถจะทำให้ประชาธิปไตยสมัยใหม่กว้างและลึก ร่ำรวยขึ้นได้ในทางสติปัญญา

ประเด็นต่อไปคือเรื่องการตัดสินใจว่าเลือกใช้เสียงส่วนใหญ่ หรือเสียงเอกฉันท์

ปัจจุบันปฏิบัติกันทั่วโลก ใช้เสียงส่วนใหญ่เป็นหลัก พระพุทธเจ้าไม่ได้วางระเบียบอย่างละเอียดเกี่ยวกับการปกครองรัฐ

แต่พระพุทธเจ้าได้วางระเบียบอย่างละเอียดเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ ในระบบของคณะสงฆ์ การสังฆกรรม หรือการตัดสินใจของหมู่คณะนี้ ต้องอาศัยเสียงเอกฉันท์เป็นหลัก คือ ถ้ามีเสียงคัดค้านเพียงเสียงเดียวก็ถือว่าเป็นโมฆะ

ถ้าพระสงฆ์ ๑๐๐ รูปอยู่ด้วยกันแล้ว ๙๙ รูปเห็นด้วย มี ๑ รูปไม่เห็นด้วย ก็เป็นอันใช้ไม่ได้ ต้องให้อีกรูปที่ไม่เห็นด้วยถูกชักจูงจนเห็นด้วยจึงจะสำเร็จ

“รู้สึกว่าการบวนการแบบนี้ยากมาก แต่มีความสำคัญ เพราะคนส่วนน้อย ๑ คน ก็มีความเสมอภาคกับคน ๙๙ คน ถ้าพูดตามตรรกะแล้วคือ ถ้าสิ่งนั้นเป็นสิ่งจะแล้ว ทุกคนจะต้องเห็นด้วยได้ ถ้าคนส่วนน้อยสามารถพิสูจน์ด้วยเหตุผลได้ว่าความเห็นของตัวเองถูกคนส่วนใหญ่ก็ต้องเห็นด้วย” รินโปเชกล่าว

รินโปเชบอกว่า ต้องยอมรับว่าการปกครองรัฐ กับการจัดการรัฐแบบสมัยใหม่ จะให้ “มติเอกฉันท์” นั้นเป็นไปได้ยาก

แต่อย่างน้อยที่สุดจะต้องให้โอกาสคนส่วนน้อยได้อภิปรายอย่างเสมอภาคกัน ถ้าส่วนหนึ่งของคนถูกรอบงำโดยอีกส่วนหนึ่งถือ

ว่าไม่ใช่ประชาธิปไตยที่แท้จริง

ดังนั้น จึงจำเป็นที่เราพยายามหามติเอกฉันท์โดยการฟังและมีเหตุผล ปัญญาาร่วมจะสำคัญมากและทำให้เกิดมติเอกฉันท์ได้

อีกประเด็นหนึ่งเป็นมติมหาชนหรือมติสาธารณะซึ่งประเทศสมัยใหม่พูดกันมาก ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยทั้งหลายที่มีประชาชนธรรมดา ๆ ยากที่จะสร้างมติมหาชนขึ้น เพราะมติมหาชนส่วนใหญ่ถูกสร้างโดยพรรค การเมืองต่าง ๆ ถึงที่สุดแล้วเสรีภาพกับความเป็นปัจเจกชนมักจะถูกปฏิเสธเสมอ

ถ้าเป็นสมาชิกของพรรคแล้วเรามีความเห็นที่ต่างพรรคเราก็จำเป็นที่จะต้องมีความเป็นเหมือนพรรค ในแง่ของเราที่เห็นนี้ไม่ใช่ความคิดเห็นที่ดีในแง่มติมหาชน ประชาชนจะต้องมีเสรีภาพและปัญญาในโอกาสแสดงเสรีภาพและปัญญาอย่างเต็มที่ โดยไม่ถูกกลุ่มหรือคณะใดล้างสมองในการแสดงความคิดเห็น ในแง่นี้ประชาธิปไตยยังไม่มีคามยุติธรรม

เรื่องระบบการศึกษา ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยทั้งหลายประสบปัญหาในการเลือกตั้ง ซึ่งเงินมีอำนาจเสมอ ประเด็นนี้จะแก้ได้ หากการเลือกตั้งไม่มีพรรคการเมือง

“การแข่งขันกับการร่วมมือมันเป็น ๒ เรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ไม่ว่าจะการแข่งขันจะมีข้อดีอย่างไรก็ตาม แต่การแข่งขันมันต้องมี “ผู้แพ้” และ “ผู้ชนะ” ดังนั้น จึงทำให้เกิดการแบ่งแยกขึ้นและทำให้เกิดการขัดแย้ง ความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งที่ดีในสังคมมนุษย์อย่างแท้จริง ดังนั้น ประชาธิปไตยจึงไม่ควรส่งเสริมความขัดแย้ง ประชาธิปไตยควรจะลดความขัดแย้ง”

พูดสั้น ๆ ก็คือ ประชาธิปไตยแท้จะต้องเป็นการปกครองตนเอง ซึ่งคานธี เรียกว่า Swaraj คือ

การปกครองแบบปกครองตัวเอง หมายถึงตัวเราปกครองและควบคุมตนเอง เมื่อเราสามารถปกครองตนเองได้ เราก็สามารถสื่อสารสัมพันธ์คนอื่นได้อย่างเหมาะสม ความสัมพันธ์ที่ไม่มีตัวตนและความไม่เห็นแก่ตัวเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย

รินโปเชบอกว่า สิ่งที่จะทำให้เกิดประชาธิปไตยที่แท้จริงได้นั้น รัฐต้องไม่แยกเรื่องทางโลกกับทางธรรม รัฐธรรมนูญที่เบ็ดไม่ได้ออกเรื่องทางโลกออกจากทางธรรม เพราะฉะนั้น ฝรั่งเศสจึงถือเอารัฐธรรมนูญที่เบ็ดเป็นตัวอย่าง

มหาตมะคานธีก็ได้ตีความของเรื่องทางโลก ว่า เรื่องทางโลกคือรัฐที่เคารพศาสนาทุกศาสนาเหมือนกัน ถ้ามองในแง่ของคานธี รัฐของเราที่เป็นรัฐของโลก ในแง่นี้การที่พระหรือแม่ชีเข้าร่วมในการเลือกตั้งจะไม่ทำให้การเลือกตั้งเสียหลักการ

“ในแง่ของข้าพเจ้าประชาธิปไตยที่แท้ เป็นการจัดการรัฐ โดยไม่เกิดการแบ่งแยกในหมู่ประชาชน ด้วยจิตใจที่มีเมตตา กรุณา การแบ่งแยกที่วุ่นคือการไม่แบ่งแยกผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ไม่ควรมีชนชั้นปกครองและชนชั้นถูกปกครองในหมู่ประชาชน”

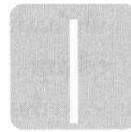
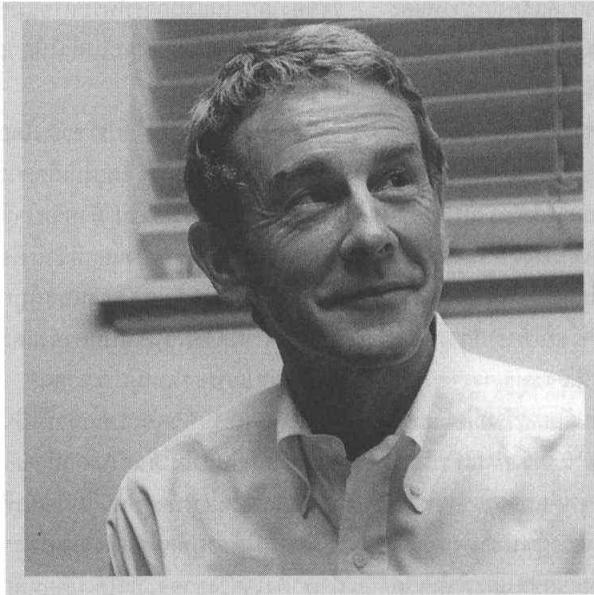
หลายคนอาจจะบอกว่เป็นความฝันที่เป็นไปไม่ได้ แต่ในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างปัจจุบันนี้ไม่มีอะไรที่เป็นไปไม่ได้ อยู่ที่ความตั้งใจของเรา ถ้าเราตั้งใจจริงอาจจะทำได้ นี่คือหลักของธรรมะ นี่คือประชาธิปไตยที่แท้จริง เป็นคำสรุปของซั่มดอง รินโปเชผู้มาไกลจากทิเบต

พลังแห่งการ อยู่วิเวก

เรัจจี เรย์ ให้สัมภาษณ์กับวารสาร ไทรซิคเคิล
เกี่ยวกับคุณค่าแห่งวิเวกภาวนา

เรัจจินัล เรย์ (Reginald A. Ray)

หรือ “เรัจจี้” เริ่มต้นเรียนรู้

พุทธศาสนาด้วยการเป็น

นักศึกษาดุชะฎิบัณฑิตของโรงเรียนเทวศาสตร์
แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก้ (Divinity School at
University of Chicago) สถานศึกษาทางด้าน

ศาสนาที่มีชื่อเสียงที่สุดในประเทศอเมริกา

จนกระทั่งปี ๑๙๖๘ ที่เขาได้อ่านหนังสือของเชอ

เกียม ตรุงปะ เล่มหนึ่งที่มีชื่อว่า “เกิดในทิเบต”

(Born in Tibet) เมื่อนั้นเขาจึงได้ตระหนักว่า

พุทธธรรมนั้นสามารถเป็นได้มากกว่าเพียงแค่

งานทางวิชาการประเภทหนึ่ง สองปีต่อมาเขาได้พบกับเชอเกียม ตรุงปะ และ

เสนอที่จะยุติการเรียนปริญญาเอก เพื่อขอย้ายมาอยู่ฝึกฝนภาวนากับท่านที่ศูนย์

ปฏิบัติธรรมที่เวอม่อนท์ ท่านตรุงปะปฏิเสธไม่ยอมรับข้อเสนอนั้น สั่งให้เรัจจี้กลับไป

เรียนปริญญาเอกต่อให้จบ ซึ่งหนุ่มน้อยก็ตอบตกลงอย่างจำยอม จากนั้น

ไม่นาน ชื่อของ ดร.เรัจจี้ เรย์ กลายเป็นที่รู้จักในฐานะนักวิชาการทางพุทธศาสนา

ที่เป็นที่เคารพอย่างสูงสุดคนหนึ่งในอเมริกา อีกทั้งยังเป็นธรรมาจารย์ อาวุโสในสายปฏิบัติของเซอเกียม ตรงปะ ปัจจุบันเขาเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยโคโลราโด และมหาวิทยาลัยนอร์เประ ในเมืองโบลด์เดอร์ รัฐโคโลราโด ประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนั้นยังให้การอบรมการฝึกจิตภาวนา ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรม ชัมบาลา เม้าท์เท่น (Shambhala Mountain Center) ที่เมือง เร็ด เฟเทอร์ เลค ในรัฐโคโลราโด เขามิงานเขียนทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์หลายต่อหลายเล่ม ซึ่งก็รวมทั้ง “ความจริงที่อันมิอาจถูกทำลาย” (Indestructible Truth) และ “ความลับแห่งโลกวัชรยาน” (Secret of the Vajra World) งานสองเล่มสำคัญที่รวมเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ แนวความคิด และการปฏิบัติ ในพุทธศาสนาฝ่ายทิเบต ไว้อย่างยอดเยี่ยม

เรัจจีจะใช้เวลาอย่างน้อยสามเดือนในทุกปีให้กับการฝึกวิเวกภาวนา การฝึกปฏิบัติเข้มข้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในพุทธศาสนาฝ่ายทิเบต และเรัจจีก็อาจจะเรียกได้ว่าเป็นผู้สนับสนุนความคิดนี้คนสำคัญเลยก็ว่าได้ โดยเฉพาะจากมุมมองของโลกตะวันตกสมัยใหม่

เท็ด โรส จากโทรซิเคิลได้แวะพูดคุยกับเรัจจี เรย์ ก่อนหน้าที่อาจารย์ท่านนี้จะเดินทางไปฝึกปฏิบัติเข้มข้น ๓ กระท่อมกลางป่า ในศูนย์ปฏิบัติธรรมชัมบาลา เม้าท์เท่น

.....

เท็ด: เมื่อใดที่ผมกล่าวถึงประสบการณ์ของการเข้าฝึกปฏิบัติเดี่ยวสิบวัน พอเพื่อนผมได้ยินเขาก็ชกปากกันไม่แน่ใจว่าผมปกติดีหรือเปล่าทำไมคนทั่วไปจึงมักมีความเข้าใจในเชิงลบเช่นนั้นกับการฝึกปฏิบัติเข้มข้นคนเดียว

เรัจจี: สังคมที่เราอยู่ข้างเป็นสังคมที่หมกมุ่นอยู่กับแต่เรื่องราวภายนอก จริง ๆ แล้วตะวันตกเราก็มีการฝึกการอยู่วิเวก และการปฏิบัติภาวนาเดี่ยว เรียกได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางจิตวิญญาณของเราด้วยเช่นเดียวกัน เช่นที่พบได้ใน การฝึกปฏิบัติเรียนรู้ด้านในของศาสนาคริสต์โรมัน คาทอลิก ซึ่งดูเหมือนว่าคนส่วนใหญ่จะไม่ได้ตระหนักว่า จริง ๆ แล้วสิ่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของรากฐานภูมิปัญญาตะวันตกของเราเช่นเดียวกัน

ผมคิดว่าเหตุผลอีกข้อก็คือ ไม่ใช่แค่ว่า คนตะวันตกโดยทั่วไปแทบจะไม่เคยได้ใช้เวลาอยู่กับตัวเอง แต่เราส่วนใหญ่ยังมีสิ่งที่เรียกว่า

“ความกลัวต่อการอยู่คนเดียว” บางทีสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อการฝึกปฏิบัติธรรมเดี่ยวก็นั่นเอง เป็นความกลัวที่จะต้องอยู่คนเดียว โดยปราศจากสิ่งเร้าใจ ปราศจากความบันเทิง ปราศจาก “งาน” หรือคนรอบข้าง ซึ่งปกติแล้วสิ่งเหล่านั้นล้วนช่วยยืนยันความมีอยู่ของตัวตนของเรา เราดำรงชีวิตอยู่ในวัฒนธรรมที่ถูกขับเคลื่อนด้วยลัทธิบริโภคนิยม เราหลายคนเริ่มรู้สึกแล้วว่า บางทีหากเราไม่ตระหนักในข้อนี้ นอกจากเราจะกำลังเพิ่มคุณค่าให้กับเรื่องภายนอก หรือวัตถุนิยม ในขณะที่เดียวกันก็ดูเหมือนว่าความชอบธรรมในความเป็นมนุษย์ของเราก็กำลังถูกตั้งคำถามไปด้วย นั่นคือคำตอบของคำถามที่ว่า ทำไมเราจึงแทบมองไม่เห็นหนทางที่การปฏิบัติภาวนาจะเข้าไปแทรกอยู่ตรงไหนของชีวิตเราได้

เท็ด: อะไรคือคุณลักษณะที่เป็นหัวใจของการฝึกปฏิบัติเดี่ยว เป็นไปได้ไหมที่เราจะฝึกโดยที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการภาวนามาก่อนเลย

เรัจจี: โดยมากคนที่มาเรียนที่นอร์เประ หรือมาเข้าฝึกอบรมที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมชัมบาลา เม้าท์เท่น จะเคยมีประสบการณ์ของการอยู่วิเวกมาบ้างแล้ว แม้จะไม่

มีความรู้หรือประสบการณ์ใด ๆ กับการฝึกภาวนาเดี่ยว หรือแม้แต่การนั่งสมาธิพื้นฐานก็ตาม เขาเหล่านั้นก็คงได้เคยออกไปเดินท่องป่า หรือ ภูเขา เพื่อที่จะแสวงหาความวิเวกให้กับชีวิต สิ่งหนึ่งที่เขาได้ค้นพบก็คือ การได้ไปอยู่ในที่เหล่านั้นกับความวิเวก กลับกลายเป็นการพาโลกทั้งใบไปกับพวกเขาด้วย ไม่ว่าจะเป็ความกังวล อารมณ์ฉุนเฉียว จิตอันพลุ่งพล่าน สภาวะของจิตใจอันยุ่งเหยิงเหล่านี้ดูเหมือนจะพบได้ในความวิเวกไม่ต่างอะไรกับที่พวกเขาพบเจอในชีวิตประจำวันจริง ๆ แล้วอาจจะกล่าวได้ว่า เห็นได้ชัดเจนกว่าเสียด้วยซ้ำ ปัญหาก็คือ พวกเขาไม่รู้วิธีที่จะเผชิญหน้ากับสภาวะจิตใจเหล่านั้นของตนเอง

การฝึกภาวนาประกอบด้วยสองส่วน นั่นคือ ส่วนของความวิเวก และส่วนของการฝึกจิต ซึ่งส่วนที่สองคือ การเริ่มต้นที่จะสำรวจดูธรรมชาติของจิตจริง ๆ และสิ่งที่คุณพบก็คือ ด้วยการฝึกสมาธิภาวนาอย่างเข้ม คุณเริ่มที่จะสัมผัสจิตใจตนเองโดยตรงอย่างที่ไม่มียะไรมาขวางกั้นจิตของคุณเริ่มที่จะลดความเร็วลง ประสาทสัมผัสของคุณเปิดรับมากขึ้น คุณพบว่าตัวคุณมีความรู้เท่าทันอยู่กับชีวิตประจำวันมากขึ้น และคุณเริ่มที่จะสัมผัส

ประสบการณ์ของการอยู่วิเวกในแง่มุมที่ลึกซึ้งและจริงแท้

สิ่งแวดล้อมคือความวิเวก แต่ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจคือวิธีการฝึกจิต ซึ่งคือสิ่งที่คุณฝึกกระทำต่อจิตยามคุณอยู่คนเดียว หากเพียงแค่ว่าไปอยู่ในความวิเวก เท่านั้นยังไม่ดีพอเสียทีเดียว

เท็ด: คุณได้กล่าวถึงการปฏิบัติภาวนาของศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก ผมอยากรู้ว่าของเขามีส่วนประกอบของความวิเวก และการฝึกจิต เหมือนหรือต่างจากการปฏิบัติของพุทธอย่างไร

เรัจจ์: ทั้งพุทธศาสนา และศาสนาคริสต์โรมัน คาทอลิก ต่างก็ใช้การฝึกปฏิบัติที่มีทั้งแบบ “มีรูปแบบ” และ “ไร้รูปแบบ” ของการฝึกฝนกับความรู้อันพร้อม บาทหลวงโรมัส คีทติง ผู้ซึ่งดูแลโบสถ์เบเนดิกตินในเมืองสโนว์แมส รัฐโคโลราโด ท่านได้สอนการปฏิบัติที่เรียกว่า “Centering Prayer” ในความเข้าใจของผม การฝึกที่ว่านี้ก็คือการฝึกสตินั่นเอง พากิจของเราวมไปสู่จุดเดียว และฝึกมันให้อยู่กับปัจจุบันขณะ จากนั้นจึงปล่อยให้ปัญญาด้านในค่อย ๆ คลายตัวไหลปรากฏออกมาจากตรงนั้น หากคุณสามารถศึกษาสายการฝึกด้านในของศาสนาคริสต์โรมัน คาทอลิก ผมเชื่อว่า คุณจะเจอการฝึกที่คล้ายกันมากเลยทีเดียว

อาจจะกล่าวได้ว่าความแตกต่างที่สำคัญอย่างหนึ่งระหว่างพุทธศาสนา กับคริสตศาสนา คือ ในคริสตศาสนามักจะใช้ประเด็นใดประเด็นหนึ่งให้คุณได้ใช้จิตใจใคร่ครวญถึง ในขณะที่ในพุทธศาสนา โดยเฉพาะในการปฏิบัติแบบไร้รูปแบบ คุณจะต้องเปิดจิตของคุณเพื่อเรียนรู้ด้านในและเรียนรู้ธรรมชาติของตัวมันเอง คุณไม่ได้ใช้จิตใจใคร่ครวญถึงประเด็นหรือวัตถุภายนอกใด ๆ และในที่สุดแล้วเราก็เพียงแค่เปิดใจของเราเต็มที่ ด้วยความเปล่าเปลี่ยว ความลุ่มลึกอย่างถึงที่สุด ในคริสต์ศาสนาคุณก็จะพบเช่นเดียวกัน ดังนั้นมันจึงไม่ใช่ข้อแตกต่างอย่างสิ้นเชิง เพียงแต่ความแตกต่างอยู่ตรงการเน้นความสำคัญในจุดที่ต่างกันเท่านั้น

เท็ด: ในจักรวาลของพุทธศาสนา ดูเหมือนว่า พุทธทิเบตจะเป็นสุดยอดในเรื่องของการฝึกปฏิบัติเข้ม ความข้อนั้นจึงเท็จอย่างไร

เรัจจ์: หากมองจากมุมมองตะวันตก ดูเหมือนว่าพุทธทิเบตจะเป็นสุดยอดในเรื่องนี้ยิ่งกว่าพุทธสายอื่น ๆ แต่จริง ๆ แล้วในเอเชีย ทั้งในสายเซ็น และเถรวาท คุณจะพบประวัติศาสตร์ของการฝึกวิเวกภาวนา

ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญมาก

ยกตัวอย่าง ทุกวันนี้ในทุกประเทศที่เป็นพุทธเถรวาท ที่นอกเหนือจากสายวัดวาอารามที่เห็นกันทั่วไป ก็ยังมีสายพระป่า ซึ่งพระเหล่านั้นยังอาศัยอยู่ในป่าที่บึง ที่ซึ่งพวกเขาทุ่มเทชีวิตให้กับการภาวนาตลอดวันตลอดคืน เพื่อเป้าหมายแห่งการหลุดพ้น

ในสายเซ็น หากคุณสามารถศึกษากลับไปถึงยุคแรกเริ่ม คุณจะพบว่าเซ็นกำเนิดมาจากสายชาน ซึ่งก็เป็นสายของการฝึกปฏิบัติเข้มข้นเดียวกัน โดยมากก็อาศัยอยู่ในป่าที่บึงและฝึกวิเวกภาวนาคนเดียว เพิ่งมาในระยะหลังของประวัติศาสตร์ของสายชาน ที่เริ่มค่อย ๆ กลายมาเป็นวิถีแบบวัดวาอาราม

ในสายทางญี่ปุ่น โดเก็น ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วงปี ๑๒๐๐-๑๒๕๓ ได้ศึกษาพุทธศาสนาในญี่ปุ่น ซึ่งเขาไม่ค่อยจะพอใจในสิ่งที่เขาได้พบมากนัก เขารู้สึกว่ามันยังคงจะไม่ใช่ธรรมะที่แท้จริง เขาจึงเดินทางไปยังประเทศจีน ไปเรียนกับอาจารย์สายชานคนหนึ่ง เมื่อเขากลับสู่ญี่ปุ่น เขาก็ได้ก่อตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมในชนบทของญี่ปุ่น ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของเซ็นปัจจุบันเซ็นจะค่อนข้างเกี่ยวข้องกับไปทางการฝึกปฏิบัติในเซ็นโด และชุมชนปฏิบัติธรรม แต่ในทางประวัติศาสตร์ของเซ็นแล้ว การฝึกปฏิบัติวิเวกภาวนาอย่างเข้มข้นถือเป็นเรื่องสำคัญมาก

เท็ด: เราได้มาถึงจุดที่ผู้คนได้เห็นคุณค่าของการปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่ม แต่กลับรู้สึกว่ายังเป็นเรื่องยากที่จะเห็นถึงคุณค่าของการเข้าฝึกเข้มคนเดียว

เรัจฉี: มีบางสิ่งบางอย่างที่โดดเด่น และทรงพลังอย่างมาก ในการปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งถือเป็นการค้นพบพลังพิเศษในสังฆะของผู้ปฏิบัติธรรม กับความเคร่งครัดของวัตรปฏิบัติที่คนส่วนใหญ่อาจไม่สามารถพบได้ในตัวเองยามฝึกคนเดียว ในการปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่มนั้น พื้นที่ที่เปรียบเหมือนภาชนะรองรับได้ถูกสร้างขึ้น พร้อมกับแผนโครงสร้างของวัตรปฏิบัติร่วมกัน ทำให้คุณสามารถที่จะร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติที่คุณอาจจะยังไม่สามารถทำได้ด้วยตัวคุณเองคนเดียว คุณเริ่มสังเกตเห็นรูปแบบอันเคยชินที่คุณมีต่อคนอื่น คุณเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความเจียม นั่นถือเป็นการค้นพบที่ยิ่งใหญ่ เป็นผลลัพธ์อย่างวิเศษของการปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่มโดยเฉพาะสำหรับผู้เริ่มปฏิบัติ

แต่บางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นในการฝึกวิเวกภาวนาอย่างเข้มข้นที่ไม่

สามารถเกิดขึ้นได้ในการฝึกแบบกลุ่ม และแน่นอนว่าไม่สามารถเกิดขึ้นในการปฏิบัติคนเดียวที่บ้านด้วยเช่นกัน เราเรียนรู้และเข้าใจมาว่าภายในมนุษย์ทุกคนมีสิ่งที่เรียกว่า “ธรรมชาติแห่งการตื่นรู้” มันคืออะไร...มันคือ จิตที่เปิดกว้างและปราศจากการถูกกีดขวางอย่างสมบูรณ์ เป็นสภาวะแห่งความว่าง ที่ให้กำเนิดความอบอุ่นและความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ในตำรา สิ่งนี้อาจจะสามารถถูกอธิบายได้อย่างชัดเจน แต่ที่มันเป็นอีกเรื่องหนึ่งกับประสบการณ์ตรงที่เรียกได้ว่าแทบช็อคเลยละ ยามที่คุณได้สัมผัสสิ่งนี้ด้วยตัวของตนเองจริง ๆ สิ่งนี้วิเวกภาวนามีให้อย่างที่ผมไม่คิดว่าจะหาได้จากทางอื่น คือ อิสรภาพจากความฟุ้งซ่าน แรงเสริมหรือ ความสับสนที่เกิดจากความสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้าง ดังนั้นในช่วงเวลานั้น เป็นโอกาสที่จิตใจของเราจะสามารถเปิดกว้างสู่ความลึกซึ้งของประสบการณ์มากกว่าที่เป็นไปได้ในชีวิตปกติ

เราพูดถึงการมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันขณะ แต่สำหรับคนโดยมาก นั้นมันเป็นเพียงแคหัลการเท่านั้น ในการฝึกปฏิบัติเข้มคุณจะได้เรียนรู้วิธีการที่จะทำมันให้ได้จริง ๆ ซึ่งจริง ๆ แล้วมันจะเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ

เท็ด: อะไรคือประโยชน์ที่ได้จากการค้นพบที่ว่านี้

เรัจจี: ในขณะที่เรายังอยู่ในการฝึก เราจะยังไม่สามารถตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้อย่างเต็มที่ ประเด็นทั้งหมดของการฝึกอยู่ที่การพัฒนาจิตและการดำรงอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเมื่อคุณกลับไปใช้ชีวิตตามปกติ คุณจะพบว่าตัวคุณเองมีสติอยู่กับปัจจุบันขณะมากขึ้น ทั้งต่อตัวเอง ต่อชีวิตประจำวัน และต่อผู้อื่น

คุณสามารถมองการฝึกปฏิบัติเพิ่มว่าเป็นการปฏิบัติเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น เมื่อใดที่คุณเรียนรู้วิธีที่จะผ่อนคลาย และสัมผัสความเป็นตัวคุณที่ลึกซึ้งขึ้น คุณจะสามารถที่จะอยู่เพื่อผู้อื่นในแบบที่คุณไม่เคยสามารถทำได้มาก่อน คือ ไม่ได้ถูกผลักดันด้วยความหะเยอ-หะยานหรือรูปแบบชีวิตที่คุ้นเคย แต่กลับด้วยการเต็มใจที่จะอยู่ในสถานที่ที่คุณตระหนักถึงสิ่งที่คนอื่นต้องการจริง ๆ คุณมองประสบการณ์ของคนเหล่านั้นจากด้านของเขา และคุณยังสามารถที่จะออกไปจากความยึดมั่นถือมั่นในตนเองได้อีกด้วยการฝึกภาวนาแบบเข้มข้นปลดปล่อยคุณจากการเป็นคนที่มีแต่ต่อต้านสังคม ไปสู่ความรู้สึกรักผู้อื่นอย่างแท้จริง

เราส่วนใหญ่อยากที่จะทำดี

ต่อผู้อื่น รักและเอื้ออาทร แต่ขณะเดียวกันเราก็ถูกผูกติดกับความคาดหวัง ความกลัว อารมณ์และการตัดสินใจอะไรล่วงหน้า เราจึงไม่สามารถที่จะแค่ ทำสิ่งดี ๆ เหล่านั้นให้เกิดขึ้น แต่ด้วยพลังของการภาวนา เราเรียนรู้วิถีทางที่จะเป็นบุคคลที่ลึก ๆ แล้วเราปรารถนาที่จะเป็น

เท็ด: ผมอยากจะขอย้อนกลับไปสักนิด อยากจะถามถึงประสบการณ์การฝึกภาวนาครั้งแรกของคุณ และประสบการณ์ในการภาวนาของคุณได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้างในแต่ละปี

เรัจจี: อืม... ครั้งแรกที่ผมได้ลิ้มลองรสชาติของการฝึกภาวนาเกิดขึ้นเมื่อผมได้พบท่านตรงปะครั้งแรกในปี ๑๙๗๐ ท่านเพิ่งจะมาถึงที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมแห่งพญาเสือ (Tail of Tiger) ได้ไม่นาน ซึ่งปัจจุบันศูนย์ดังกล่าวได้เปลี่ยนชื่อเป็น คามา เซอลิง ท่านได้พูดอบรมเกี่ยวกับความสำคัญของการฝึกปฏิบัติเพิ่ม ผมเห็นว่าท่านได้เริ่มส่งคนเข้าฝึกปฏิบัติเพิ่มบ้างแล้ว ซึ่งโดยมากคนเหล่านั้นแทบไม่เคยมีประสบการณ์การฝึกปฏิบัติมาก่อนเลย ผมเลยเดินเข้าไปถามท่านตรงปะ “ผมควรจะเข้าฝึกปฏิบัติเพิ่มด้วยไหม” ท่านตอบว่า “แน่นอนสิ” ผมก็บอกท่านไปว่า “อืม... ผมไม่เคยปฏิบัติมาก่อนเลยนะ แต่ผมคิดว่าจะลองดูสักเดือนหนึ่ง” ท่านก็ตอบกลับมาว่า “เยี่ยมไปเลย คุณทำได้อยู่แล้ว ไม่มีปัญหา” แม้ว่าผมจะไม่เคยปฏิบัติมาก่อนเลยในชีวิต ท่านกลับมีความมั่นใจอย่างเปี่ยมล้นในรูปแบบการฝึกปฏิบัติเพิ่ม ท่านให้ความสำคัญต่อสิ่งนี้ เป็นหัวใจของธรรมะ “สิ่งนี้คือความเป็นเรา เราผู้สืบทอดธรรมะสายคาถิว เราคือผู้ปฏิบัติธรรม และเราฝึกปฏิบัติเพิ่ม นี่คือนิวใจของชีวิตเราทั้งชีวิต”

ผมจึงวางแผนการฝึกปฏิบัติเพิ่มทันทีเลย ครั้งแรกที่ผมเข้าฝึกคือเมื่อปี ๑๙๗๒ ที่คามา เซอลิง ตอนนั้นผมไม่รู้จะคาดหวังอะไร แต่ก็คิดว่ามันคงจะเป็นอะไรที่สงบ เงียบ วิเวก และราบรื่น สิ่งที่ผมค้นพบเพียงแค่นิวใจที่แรกของภาวนาเท่านั้น คือ ผมมีจิตที่อยู่เหยง วุ่นวาย สับสน ที่สุดเท่าที่ผมจะจินตนาการได้ มันแทบเพี้ยนเลยนะ เพียงอาทิตย์เดียวเท่านั้นผมรับไม่ไหวอีกแล้ว พอทันทีกับการที่จะต้องนั่งอยู่ในกระท่อมเล็ก ๆ ชั่วโงมแล้วชั่วโงมเล่า ผมบอกตัวเอง “โทษทีนะ ฉันทำไม่ได้จริง ๆ” ผมทนอยู่จนจบอาทิตย์แรกแล้วก็หนีออกมา จริง ๆ แล้วต้องบอกผมหนีออกมาตอนกลางดึก วิ่งลงมาจากภูเขาท่ามกลางอากาศหนาวจัด ทั้งในชุดนอนและรองเท้าแตะ คิดแต่เพียงว่ายังไงก็ต้อง

ออกไปจากที่นั่นให้ได้...นั่นคือประสบการณ์แรกของผม

พอผมออกมาได้ ผมเริ่มสังเกตเห็นว่าจิตของผมทำงานดีขึ้น ใส และชัดเจน ประสาทสัมผัสของผมมั่นคงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ผมยังสัมผัสได้ถึงจิตใจที่เปิดกว้างต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ผมไม่เคยประสบมาก่อนเลย ผมเลยได้ตระหนักว่า แม้ประสบการณ์แรกของการปฏิบัติเข้มของผม ออกจะทรมาณไม่น้อย แต่ผลลัพธ์ที่ได้กลับมานั้นมากมายอย่างไม่สามารถปฏิเสธได้ ผมจึงวางแผนการฝึกเข้มครั้งต่อไปทันทีในปีถัดไป ซึ่งผมสามารถผ่านการฝึกหนึ่งเดือนเต็มในเต็นท์บนยอดเขาใน นิวแฮมเชอร์

จากนั้นแทบทุกปีผมจะให้เวลากับการฝึกปฏิบัติเข้ม ฤดูร้อนนี้ผมจะฝึกประมาณสามเดือน ผมอยากจะได้ถึงจุดหนึ่งเพิ่มเป็นหกเดือนต่อปี ผมเริ่มจะมีอายุมากแล้ว ปีนี้ผมหกสิบสอง กำลังวังชามันเริ่มจะเป็นปัญหาใหญ่ขึ้น ไม่ว่าจะนานแค่ไหนที่ผมยังจะสามารถขึ้นไปปฏิบัติบนภูเขาได้ มีคำกล่าวในนิกายคาทอลิกว่า “เมื่อตอนเรายังเป็นหนุ่มเป็นสาว เราไม่เคยตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติธรรม พอเราเข้าสู่วัยกลางคน เราก็คิดว่าชีวิตยุ่งเกินกว่าจะสนใจในเรื่องนั้น และพอเข้าสู่วัยชรา มันก็สายเกินไปเสียแล้ว” ตอนนี้อย่างไรก็ได้ตระหนักจริง ๆ ถึงความสำคัญอย่างใหญ่หลวง อย่างที่ไม่สามารถประเมินค่าได้ของการฝึกปฏิบัติเข้ม ชีวิตผมกำลังเข้าสู่ช่วงเวลาที่ย่างกายของผมจะไม่สามารถปฏิบัติเช่นนั้นได้อีกแล้ว การตระหนักรู้สิ่งนี้ช่างน่าใจหายยิ่งนัก

เท็ด: ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา คุณพบว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติเข้มของคุณได้เปลี่ยนไปหรือไม่

เรัจจี: ด้วยความสัตย์จริงเลย เวลาในการปฏิบัติเข้มครั้งแรก ๆ ของผม ส่วนมากจะหมดไปกับการเฝ้ามองจิตที่แทบจะไม่รู้จักหยุดพัก มันสุดจะรวดเร็ว ยุ่งเหยิง และก็แสนจะผูกพันกับความคิดฟุ้งซ่านในเรื่องต่าง ๆ เรียกได้ว่าประมาณเก้าสิบเปอร์เซ็นต์ในการฝึกเข้ม จิตของผมอยู่ในภาคปั่นป่วน แต่กระนั้นมันก็มีอีกสิ่งหนึ่ง มันคือความล้าลึกของประสบการณ์ที่ไม่รู้มาจากแห่งหนตำบลใด ผมบอกได้ตั้งแต่แรกเลยว่า ประสบการณ์นั้นคือสิ่งที่ทั้งหมดจะมุ่งไปสู่ แต่ขณะเดียวกันผมก็ได้ตระหนักว่า มันต้องอาศัยความพากเพียรของการปฏิบัติที่มั่นคงทีเดียว ในการที่จะเพาะบ่มประสบการณ์อันนั้น

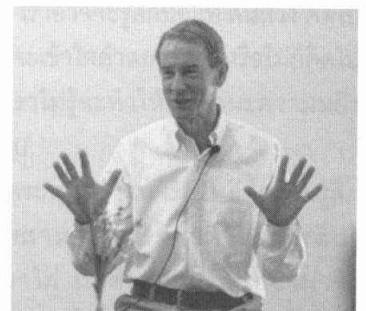
คุณไม่สามารถคาดหวังจะดำรงชีวิตอยู่ในสภาวะแห่งการตื่นรู้ด้วยการฝึกสมาธิเพียงแต่สองสามวัน มันต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

เนื่องทั้งชีวิต แต่ผมก็พบว่าหากปฏิบัติไปเรื่อย ๆ ผลลัพธ์มันจะแสดงให้เห็นด้วยตัวของมันเอง ซึ่งตอนนี้ผมรู้เลยว่ามันยิ่งใหญ่ขนาดไหน นี่ไม่ใช่ความคิดเพ้อฝันลม ๆ แล้ง ๆ สิ่งที่เป็นอยู่ ณ ตรงนี้ เป็นเรื่องจริง ที่ไม่อาจปฏิเสธได้ และเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านในอย่างถาวร นี่คือนั่นที่ผมพยายามจะบอกนักเรียนของผมอยู่ตลอด

ข้อแรก: มันอาศัยการฝึกฝน

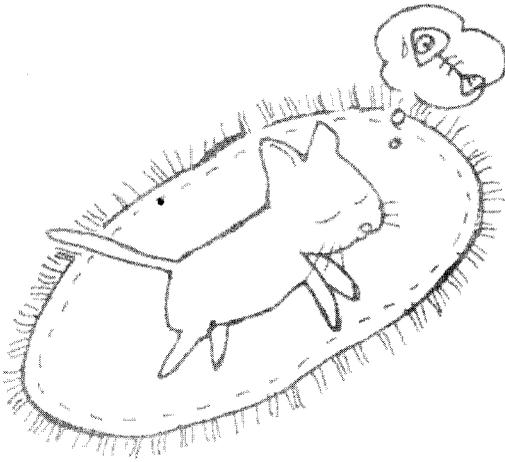
ข้อสอง: มันจะพาชีวิตเราไปในที่ที่เราอยากจะไปมากกว่าที่อื่นใดในโลก ดังนั้นมันจึงคุ้มค่าที่จะทำเป็นอย่างยิ่ง

๑

เรียนรู้ อย่าง**ต้นรู้**

การเรียนรู้เปรียบดั่งคอมพิวเตอร์
สองสว่างกระจ่างใจ
ไล่ความมืดมืดแห่งอวิชชา

แรงพลักดันภายในที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้

เป้าหมายของสิ่งใด ๆ ที่เราทำในชีวิต คือ การได้เข้าใจตัวเองโดยสมบูรณ์ อาจกล่าวได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่จะทำให้เราเข้าใจความจริง หากเราไม่สามารถเข้าใจตัวเองได้อย่างถ่องแท้ เสียงที่เกิดขึ้นภายในก็ดูจะเป็นได้เพียงเสียงที่คอยเบี่ยงเบนการกระทำของชีวิตในแต่ละวัน อย่างที่เราไม่มีทางจะเคารพตนเองอย่างแท้จริงได้เลย

การเรียนรู้ที่แท้จริงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเราซื่อสัตย์ต่อตัวเอง มีความชัดเจนและมั่นคงต่อเสียงข้างใน หากคุณไม่ชัดเจนต่อเสียงข้างในแล้วไม่ว่าคุณจะได้ไปเรียนรู้คำสอนหรือฝึกวิธีการปฏิบัติอันนามหัตศวรรษจากสำนักที่มีชื่อเสียง มันก็คงจะเป็นได้แค่เพียง “ค่ายฤดูร้อน” เพียงเท่านั้นจริงๆ แล้ว “ค่ายฤดูร้อน” ที่ว่า มันก็อาจจะจะมีประโยชน์อยู่บ้าง มันอาจจะสร้างความรู้สึกผ่อนคลาย หรือ สนุกสนาน แต่เรากำลังพูดถึงความมุ่งมั่นในเส้นทางแห่งการหลุดพ้นจากการเวียนว่ายในความทุกข์

บทความชิ้นนี้แปลและร้อยเรียง จากบทความชื่อว่า "How to Study" โดย ชีการ์ คองโทร รินโปเช (Dzigar Kongtro Rinpoche) ตีพิมพ์ในวารสารโพธิ์ (Bodhi: The Voice of Vajrayana Buddhism Vol.6 No.3) ซึ่งผู้แปลได้ตัดทอนมาเพียงบางส่วน ไม่ได้แปลทั้งหมด

การซื้อสัตย์และเชื่อมั่นในตัวเองโดยสมบูรณ์นั้น เป็นสิ่งที่ยากที่จะทำได้ เพราะเราต่างก็มีความกลัวมากมายภายในใจที่เราต้องเอาชนะมันให้ได้ก่อน อย่างน้อยก็ต้องหาความกล้าพอที่จะเผชิญหน้าต่อความกลัวนั้นให้ได้ การที่เราพยายามสร้างภาพตัวตนเพื่อแสดงต่อโลกภายนอกนั้นอาจจะสามารถหลอกคนอื่นได้ แต่ท้ายที่สุดแล้วมันก็ไม่สามารถหลอกตัวเราได้ ทางเดียวคือ เราจะต้องมองให้ทะลุถึงม่านแห่งความไม่รู้และการปฏิเสธความจริงที่เราสร้างขึ้น

ตบอรรถาให้กลับ

เป้าหมายของการฝึกจิตคือการตบอรรถาให้กลับ! หากคุณสามารถหาความพึงพอใจจากการตบอรรถาเป็นอันใช้ได้ แต่หากเมื่อใดคุณขยาดที่จะเผชิญหน้ากับอรรถาของตัวเอง เมื่อนั้นไม่ว่าคุณจะขยัน ทุ่มเท อูทิศ ให้กับวัตรปฏิบัติ ทั้งการเรียนรู้อะไรและการฝึกปฏิบัติ มากเท่าไรก็ตาม คุณก็ไม่มีความหวังได้สัมผัสสัมผัสแห่งความจริงได้

นั่นคืออันตรายที่ต้องระวัง วัตถุประสงค์ทางจิต-วิญญาณทั้งหลายเกิดขึ้นก็เพราะเหตุนี้ คุณสามารถที่จะติดอยู่ในความฝันลม ๆ แล้ง ๆ และความกลัวนานาชนิด และมันก็ไม่ง่ายเลยที่คุณจะตระหนักรู้ได้ ยามที่คุณติดกับเข้าอย่างจังโดยไม่รู้ตัว เหมือนกับฟองสบู่ ที่ยากจะทำให้แตกหากคุณยังติดอยู่ข้างใน แต่ถึงกระนั้นฟองสบู่ก็เป็นอนิจจัง เมื่อใดที่มันแตก ผลที่เกิดขึ้นอาจเป็นความทุกข์แสนสาหัส และเมื่อถึงเวลานั้น คุณจึงค่อยตระหนักรู้ได้ว่าคุณได้ติดอยู่ในนั้นมานานหลายปีติด

แต่กระนั้น จงอย่าพยายามที่จะจำเพาะความไม่รู้ของคุณมากจนเกินไป แต่จงสร้างความพึงใจในการมองให้เห็นถึงแบบแผนความเคยชินของอรรถา และอวิชชาที่อรรถานั้นตั้งอยู่ หากคุณไปจำเพาะให้ ความสำคัญต่อสิ่งที่คุณต้องการจะปลดปล่อย มันจะกลายเป็นเรื่องที่ยากอย่างที่สุดที่จะเปลื้องตัวคุณออกจากอรรถาได้

ทางที่ถูก เราน่าจะได้ตระหนักถึงศักยภาพที่เรา มี ศักยภาพในการพัฒนาปัญญาในการมองทะลุ

ผ่านภาพลวง ซึ่งก็คือศักยภาพแห่งการเรียนรู้ ความสามารถนี้หาได้ถูกเผยจากการใคร่ครวญทางความคิดเพียงอย่างเดียว แต่ต้องรวมถึงประสบการณ์ด้วย เหตุผลที่เรามาอยู่กัน ณ ที่นี้ก็เพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพอันนั้น และนั่นทำให้เรามาทบทวนในฐานะผู้ปฏิบัติธรรม บนเส้นทางแห่งการตื่นรู้

สร้างความพึงใจ ในการเอาชนะอวิชชา

เราต้องยอมรับว่าเราต่างก็มีความผิดพลาดมากมายในชีวิต ไม่มีใครแม้แต่พระพุทธองค์ที่จะสมบูรณ์แบบมาตั้งแต่เริ่มต้น อรรถาอยู่กับเราและไม่มีใครสามารถยกเว้นไปจากการมีปัญหากับอรรถาได้ ดังนั้น ขอบใจได้ยินดีที่จะได้ฝึกจิตสู้กับอวิชชา เมื่อใดที่อวิชชาเริ่มปรากฏชัด แทนที่จะมีปฏิกริยาในทางลบต่อมัน ลองฝึกสร้างปฏิกริยาในทางบวก คุณอาจจะลองถอนหายใจด้วยความโล่งใจ แล้วบอกว่า “อ้อ ตอนนั้นฉันเห็นอรรถาของฉันชัดเลย” เมื่อนั้นคุณจะได้สัมผัสกับความ รู้สึกที่แท้จริงของการฝึกจิตต่อสู้กับอรรถาเพื่อการเอาชนะอวิชชาภายใน เมื่อนั้นคุณจะพบว่าเส้นทางแห่งการรู้แจ้งนั้นแท้จริงเป็นเส้นทางที่สนุกทีเดียว

ฝึกจิตสู้กับแรงต่อต้าน

เราทุกคนต่างก็มีแรงต่อต้านภายในต่อการเรียนรู้ เพราะเราทุกคนเกิดมาเป็นมนุษย์ที่ต่างก็มีอรรถาที่ แข็งแรงกันทั้งนั้น เมื่อเราพบว่าเราไม่เข้าใจอะไรเลย ในตอนแรก ธรรมชาติของอรรถาจะรู้สึกหวาดกลัวราวกับถูกคุกคามจากประสบการณ์นั้น และเมื่อนั้นเรา เหมือนตกอยู่ในอันตรายจากการที่อรรถาได้ปิดตายต่อการเรียนรู้เสียแล้ว เราอาจจะรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง คิดไปว่าเราไม่สามารถที่จะเข้าใจคำสอนนี้ได้ หรือไม่ก็คิดไปว่าการเรียนรู้สิ่งที่เราไม่รู้จักจะทำให้ทิวมนานความหึงหวะในตนบาดเจ็บ

เราควรที่จะตระหนักว่าแท้จริงนั้นคือความรู้สึก ขยาดกลัวของอรรถาหาใช้ธรรมชาติแห่งการตื่นรู้ ที่แท้จริงของตัวเราไม่ มันคือความรู้สึกที่นำมาซึ่ง อุปสรรคและความยากลำบากนานาประการในชีวิต

คงจะเป็นประโยชน์มากทีเดียวหากเราสามารถเฝ้า
มองดูกระบวนการที่เกิดขึ้นและลงมือแก้ไขของเราไป
พร้อม ๆ กัน

แน่นอนว่าการเรียนรู้ที่จะเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างนั้น
เป็นเรื่องยาก ขอบเขตแห่งความจริงหรือธรรมะนั้น
แสนกว้างใหญ่ อาจเรียกได้ว่าไร้ขอบเขต ความหมาย
ของมันนั้นก็แสนลุ่มลึก ดังนั้นเราจึงควรที่จะตระหนัก
รู้ในเบื้องต้นว่าสิ่งที่เรากำลังจะทำความเข้าใจกันนี้
หาใช่เป็นเรื่องง่าย อย่างไรก็ตามก็ดีกว่าย้อนกลับมาทำ
ความเข้าใจครั้งที่สองหรือครั้งที่สาม เราก็น่าที่จะ
สามารถเข้าใจมันได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เปรียบได้กับการที่เรา
จะเอาหม้อมารองน้ำฝน เพียงหยดเดียวหม้อก็คงไม่
สามารถที่จะเต็มเต็ม แต่หากเรารองไปเรื่อย ๆ หยด
แล้วหยดเล่าในที่สุดน้ำฝนก็จะเต็มเต็มหม้อใบนั้น เช่น
เดียวกันหากเราน้อมนำเอาความหมายเข้าสู่ใจทีละ
น้อย จิตใจเราก็จะค่อย ๆ ถูกเติมเต็มด้วยความรู้และ
ความเข้าใจในธรรมะ

พึงรักษาความสดใหม่และความเปิดกว้างของ
จิต เพราะมันจะเป็นพื้นที่รองรับความเข้าใจที่จะขยาย
กว้างขึ้น ในทุกหัวข้อหรือทุกครั้งที่คุณได้เรียนรู้มันอีก
ครั้ง ในกระบวนการเรียนรู้อย่างพุทธ เมื่อความรู้ของคุณ
เพิ่มขึ้น ความเข้าใจของคุณก็จะเพิ่มขึ้นตามไป
ด้วย และมันจะเป็นบาทฐานที่สำคัญที่จะทำให้คุณได้
ตระหนักถึงสิ่งใหม่ ๆ ที่คุณยังไม่เคยรู้มาก่อน หาก
เข้าใจในจุดนี้ ความเข้าใจในธรรมะจึงเป็นเพียงคำถาม
ของเวลา ไม่ต้องรู้สึกทราบดีกับเผชิญเคราะห์หรือ
อะไร ขอเพียงมีความอดทน ก้าวแรกคือการเริ่มต้น
สร้างรากฐานอันนี้เสียก่อน

ฝึกฝนในความเบิกบาน

เราทุกคนต้องเรียนรู้ที่จะฝึกฝนจิตใจในยามที่เรา
พบแรงต่อต้าน ซึ่งโดยมากมักจะถูกก่อกำขึ้นจากความ
ขี้เกียจ โดยมากเราแทบจะไม่เคยรู้เลยด้วยซ้ำว่าแรง
ต่อต้านมันคืออะไร หรือ ในอีกทางหนึ่งเราอาจจะมอง
มันราวกับเป็นแรงต้านที่มีอยู่ในตัวตนของเราอย่าง
สมบูรณ์ถาวร หากเรายอมรับทัศนะนั้นนั้นโดย
ปราศจากการมองอย่างใคร่ครวญเสียแล้ว เราก็คงไม่

มีทางที่จะเอาชนะความขี้เกียจนั้นไปได้ และมันก็จะ
เป็นเรื่องที่ยากขึ้นเรื่อย ๆ ในการที่จะเผยแผ่แห่ง
ความขี้เกียจสู่สภาวะจิตแห่งปัญญาที่เรามี ในทาง
กลับกันหากการเรียนรู้เป็นเสมือนต้นกำเนิดแห่งความ
เบิกบานและความสนุกสนานที่แท้แห่งชีวิต เมื่อนั้น
ข้อแก้ตัวทั้งหลายทั้งมวลที่เราสร้างขึ้นปกป้องความ
ขี้เกียจนั้นก็เริ่มเผยตัวเองออก เมื่อความเบิกบาน
งอกงามขึ้น เราก็จะค่อย ๆ เติบโตที่จะเปลี่ยนข้อแก้ตัว
ทั้งหลาย รวมทั้งความขี้เกียจภายในใจที่เรามี

การฝึกฝนตัวเราต่อความเบิกบานในการเรียนรู้
เป็นสิ่งที่ต้องอาศัยความเข้าใจที่ว่า การเรียนรู้แท้จริง
คืออะไรกันแน่ และมันจะมีความสำคัญต่อชีวิตของเรา
อย่างไร การฝึกฝนเฝ้ามองอะไรก็ตามที่คุณรู้สึกไม่พึง
ใจหรืออะไรก็ตามที่ก่อให้เกิดแรงต้านภายในนั้น
สามารถที่จะก่อให้เกิดความเบิกบานได้ ตัวอย่างเช่น
เวลาที่คุณฝึกทำสมาธิ ขณะที่นั่งอยู่บนอาสนะคุณ
อาจจะรู้สึกไม่มีความสุข ไม่พึงพอใจเอาเสียเลย อยาก
จะลุกไปทำอย่างอื่นเสียให้ได้ แต่เมื่อคุณเพียงแต่ตาม
เฝ้าดูความไม่พอใจอันนั้น คิดถึงสิ่งที่คุณคิดจะทำ
คุณก็จะตระหนักได้ทันทีว่าทางเลือกทั้งหลายทั้งมวล
ของคุณแทบจะหาสาระอะไรไม่ได้เลย เมื่อนั้นคุณก็จะ
รู้สึกผ่อนคลายตามธรรมชาติ รู้สึกถึงสันติเบิกบาน
ภายในต่อการทำหน้าที่ของคุณตรงนั้น

หากคุณมัวไปต่อสู้กับแรงต้านนั้นอย่างตรง ๆ
คุณก็เหมือนกับไปเพิ่มพลังให้กับมัน ผลก็คือนอกจาก
คุณจะไม่พบกับความเบิกบานแล้ว คุณยังไม่สามารถ
เอาชนะกับแรงต้านนั้นได้ด้วย เมื่อคุณใคร่ครวญถึง
ความสำคัญของการปฏิบัติ คุณค่าที่มันมีต่อชีวิตคุณ
เมื่อนั้นคุณจะรู้สึกเบิกบานตามธรรมชาติ คุณสามารถ
ใช้วิธีเดียวกันนี้กับการเรียนรู้ใด ๆ เพื่อเป็นการฝึกฝน
จิตให้เบิกบานยิ่งขึ้น

บ่วงรัดรูปทางโลก ๘ ประการ

บางครั้งผู้คนมาเรียนรู้ด้วยความคิดว่าอยากที่จะ
จะทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เหตุผลนี้อาจจะดูดี แต่
จริง ๆ แล้วสิ่งสำคัญที่คุณจะต้องคิดเป็นอย่างแรกคือ
วิธีที่จะสร้างความสัมพันธ์กับคำสอนทั้งหลายเพื่อให้

ประโยชน์แก่ตัวคุณเอง คนที่มัวแต่คิดจะไปช่วยหรือจะไปสอนผู้อื่นบางครั้งสามารถที่จะติดกับสิ่งที่เรียกว่า “มาร” ของปวงวิตรูมทางโลก ๘ ประการ ซึ่งก็คือ

หวังที่จะได้ กลัวที่จะสูญเสีย

หวังที่จะพอใจ กลัวที่จะเจ็บปวด

หวังที่จะได้รับการยกย่อง กลัวการถูกตำหนิ

หวังที่จะมีชื่อเสียง กลัวที่จะไม่มีความสำคัญ

เราจะต้องพยายามที่จะไม่ถูกทำให้ไขว้เขวจากปวงวิตรูมทั้งแปดประการนี้ แต่ตรงกันข้ามต้องพยายามละมันให้ได้ เพราะหากคุณมัวแต่หมกมุ่นไปกับการหวังที่จะได้ประโยชน์ทางโลก การเรียนรู้ของคุณก็จะไม่ไปไหน ไม่มีทางที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นอายุวัฒน์แห่งจิตใจ อย่างที่มันน่าจะเป็นและควรที่จะเป็น

คำสอนของพระพุทธองค์เปรียบได้กับยาอายุวัฒนะ พระพุทธองค์เปรียบได้กับแพทย์รักษาโรคผู้เชี่ยวชาญ และเราเปรียบได้กับคนไข้ที่ต้องการการรักษาจากการเจ็บไข้แห่งอวิชชาและสังสารวัฏฏ์ หากแรงผลักดันภายในของเราคือการกำจัดต้นตอของการเจ็บไข้ซึ่งก็คืออวิชชา นั้นแสดงว่าเรามีแรงผลักดันภายในที่ดีต่อการเรียนรู้ธรรมะ แต่หากเราติดกับมารแห่งปวงวิตรูมทางโลกแปดประการนั้นแล้ว ชีวิตเราจะทำประโยชน์แก่ผู้ใดไม่ได้เลย จึงเป็นเรื่องสำคัญที่เราจะต้องมีความระแวดระวังในข้อนี้

เรียนรู้ในการน้อมนำคำสอนสู่ตัวเรา

หลายคนที่ข้าพเจ้าเคยพบ ยามใดที่เขาได้เรียนรู้อะไรใหม่ ก็มัวแต่คิดที่จะไปสอนหรือถ่ายทอดสู่ผู้อื่นในหัวของคนเหล่านั้นมัวแต่คิดที่จะสร้างความประทับใจต่อผู้อื่น ก่อนที่เขาสามารถที่จะน้อมนำสิ่งที่เขาเรียนรู้สู่ชีวิตประจำวันของเขาเสียด้วยซ้ำ หรือแม้แต่นยามที่เราคิดจะสร้างความประทับใจต่อผู้อื่นนั้น มันก็หากได้ก่อให้เกิดผลดีมากมายแต่อย่างไรหากเราเองยังไม่สามารถปฏิบัติมันได้ การน้อมนำคำสอนสู่การปฏิบัติเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยเฉพาะคำสอนเรื่อง “ความว่าง” คำสอนเรื่องนี้เป็นหัวใจที่จะนำเราสู่การหลุดพ้นจากความยึดมั่นในตัวตนของตน

เราจะไม่ได้ตระหนักถึงเสียงข้างในและทัศนคติของเราว่าจริง ๆ แล้วมันคืออะไรกันแน่ เรายังคงตกอยู่ในความตื่นเต้นหรือความยั่ววนใจทั้งหลายแหล่ และคล้อยตามไปกับสิ่งเหล่านั้นอย่างหน้ามืดตามัว เราต้องอาศัยจิตใจอันลึกซึ้งในการใคร่ครวญดูว่าจริง ๆ แล้วเราอยู่ ณ จุดใดกันแน่ หากเราพบว่าจิตใจเราหาได้อยู่ในสถานที่ที่ตึ๊งกึ๊ง สำคัญมากที่เราจะต้องแก้ไขและเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องเสีย ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงต่อการทำอันตรายต่อตนเองและผู้อื่นด้วยการมีทัศนคติที่ผิด ๆ อย่างที่ **ดักไป รินไปเซ (กัมโปปะ)** กล่าว “หากเราไม่ประพฤติธรรมอย่างเหมาะสม ธรรมนั้นก็สามารถกลายเป็นปัญหาต่อเราได้”

เครื่องมือแห่งปัญญาถึงสาม

เรากำจัดอวิชชาด้วยการบมเพาะพลังแห่งปัญญาด้วยสามเครื่องมือแห่งปัญญา อันได้แก่ **ปัญญาจากการฟัง ปัญญาจากการน้อมนำใคร่ครวญสู่ใจ และปัญญาแห่งการภาวนา** ในไม่ช้าเราจะสามารถเห็นโลก เข้าใจวิถีการมองโลก และตระหนักรู้ถึงจิตใจของเราเองอย่างถูกต้องอย่างที่มีนัย และความมั่นใจของเราจะงอกงามตามธรรมชาติของมัน หากเราเรียนรู้ น้อมนำสู่ใจใคร่ครวญ และภาวนา เราจะเห็นการเปลี่ยนแปลงในตัวเราวันต่อวัน เดือนต่อเดือน ปีต่อปี

อะไรคือปัญญาแห่งการฟัง...ขณะที่พวกคุณฟังข้าพเจ้าพูดอยู่นี้ มันได้เกิดรอยประทับขึ้นในจิตใจของคุณ แตกต่างกันไปในแต่ละคนขึ้นอยู่กับความมากน้อยของการเปิดรับ รอยประทับนี้จะเด่นชัดในใจของคนที่มีจิตใจที่เปิดกว้าง ซึ่งเราแต่ละคนจะบมเพาะความหมายของสิ่งที่ข้าพเจ้าสอนจากการได้ยิน แต่เมื่อเราได้ย้อนกลับไปหาสิ่งที่เราได้ยินนั้นแล้วน้อมนำสู่ใจมาใคร่ครวญดู ความเข้าใจของเราก็จะละเอียดขึ้น ชัดเจนขึ้น เราจะค่อย ๆ ไปสู่ภาพที่สมบูรณ์ของสิ่งที่เราเรียนรู้มากขึ้นเรื่อย ๆ จากนั้นหากเราได้ฝึกภาวนาทั้งสมถะและวิปัสสนา ควบคู่ไปกับการภาวนาในความว่างจาก

สันติวิธี

บนวิถีแห่ง

อหวิภาวะ

ทำความเข้าใจอหวิภาวะ

คนเรามักมองโลกโดยแยกความจริงออกเป็นคู่ ๆ หรือเป็นขั้วตรงข้ามกัน เช่น ความดีกับความชั่ว สุขกับทุกข์ ความสำเร็จกับความล้มเหลว ชีวิตกับความตาย มนุษย์กับธรรมชาติ ฯลฯ พร้อมกันนั้นก็แยกแต่ละคู่ออกเป็นส่วน ๆ ไม่เกี่ยวข้องกัน เช่น แยกความดีออกจากความชั่ว โดยมีนัยยะว่าชอบสิ่งหนึ่ง และปฏิเสธอีกสิ่งหนึ่ง

ทัศนะการมองดังกล่าวเรียกว่าทวิภาวะ อหวิภาวะเป็นทัศนะที่ปฏิเสธการมองแบบดังกล่าว เพราะเห็นว่าโลกนี้ล้วนเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะรูปธรรมหรือนามธรรม ก็ไม่อาจแยกจากกันได้ ต่างพึ่งพิงอาศัยกัน ความดีนั้นเชื่อมโยงสัมพันธ์กับความชั่ว ความดีนั้นเรารู้ได้ก็ต่อเมื่อมีความชั่วเป็นตัวเทียบเคียง เงามืดเกิดขึ้นเมื่อมีแสงสว่าง เราไม่สามารถเลือกสิ่งหนึ่งโดยปฏิเสธอีกสิ่งหนึ่งได้ เพราะทั้งสองสิ่งเปรียบเหมือนสองด้านของเหรียญเดียวกัน บรรารถนาความสุกก็ย่อมต้องครุ่นคิดกังวลถึงความทุกข์ และเมื่อประสบความสำเร็จก็ต้องเตรียมใจพบกับความล้มเหลว

ในทัศนะของอหิวาณะ แต่ละด้านของความ
จริงไม่เพียงแต่อยู่คู่เคียงกันอย่างไม่อาจแยกจากกัน
เท่านั้น ลึกลงไปกว่านั้นในแต่ด้านของความจริงนั้น
ก็มีด้านที่เป็นขั้วตรงข้ามแฝงอยู่ด้วย ในสุขย่อมมี
ทุกข์ เช่นเดียวกับในทุกข์ย่อมมีสุขให้สัมผัสได้
ในความหนาวมีความร้อน และในความร้อนก็มี
ความหนาว ในความมืดมีความสว่าง เช่นเดียวกัน
ในความสว่างก็มีความมืดแฝงอยู่ด้วย กล่าวอย่าง
ถึงที่สุดแล้ว อหิวาณะมองว่าโลกนี้ล้วนเป็นหนึ่ง
เดียว หาได้แยกแยะเป็นส่วน ๆ ออกจากกันไม่

พุทธศาสนานั้นมองโลกอย่างเป็นอัทปปัจจย
ตา สรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยงกันเป็นสหสัมพันธ์ ดังนั้น
จึงมีทัศนะการมองแบบอหิวาณะ ทัศนะการมองดัง
กล่าวเป็นสิ่งที่พุทธศาสนาให้ความสำคัญมาก
เพราะช่วยให้บุคคลหลุดพ้นจากความติดยึดใน
สมมติบัญญัติ ซึ่งพัวพันกับการมองโลกเป็นคู่ ๆ
สามารถอยู่เหนือดีและชั่ว สุขและทุกข์ ถอนจาก
ความสำคัญมั่นหมายในตัวตน (ว่ามีอยู่อย่าง
เป็นอิสระเอกเทศและยั่งยืนถาวร) นำไปสู่อิสระภาพทาง
จิตใจอย่างสิ้นเชิง แต่อหิวาณะจะมีความสำคัญแต่
เฉพาะการพัฒนาในทางจิตวิญญาณอย่างเดียวก็
หาไม่ หากยังมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตและ
กิจกรรมในทางโลกอีกด้วย

สันติวิธี

มองในแง่พุทธศาสนา สันติวิธีไม่ควรเป็นเพียง
แค่ยุทธวิธีหรือยุทธศาสตร์การต่อสู้แบบโลก ๆ
เท่านั้น หากยังควรเป็นวิถีทางแห่งธรรมะ หรือมีมิติ
ทางด้านศาสนธรรมด้วย กล่าวคือมิใช่เป็นไปเพื่อ
ประโยชน์ในทางโลก เช่น การอยู่ดีกินดี ปราศจาก
ความยากจน และมลภาวะเท่านั้น หากยังเป็นไป
เพื่อสถาปนาจริยธรรมหรือสำนึกในทางถูกต้องดี
งามให้เกิดขึ้นในสังคม พร้อมกันนั้น ยังเฝ้าให้เกิด
ความเจริญงอกงามแห่งธรรมขึ้นในใจของบุคคล

กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นไปเพื่อธรรมะของสังคมและ
บุคคลไปพร้อมกัน

จะทำเช่นนั้นได้ สันติวิธีจะต้องมีพื้นฐานอยู่บน
ทัศนะการมองแบบอหิวาณะ ทั้งในเบื้องต้น ท่าม
กลาง และบั้นปลาย ของปฏิบัติการ ดังจะได้กล่าว
ต่อไป

ไม่แบ่งเขาแบ่งเรา

ปฏิบัติการสันติวิธีไม่ควรเกิดขึ้นเพียงเพื่อ
ประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น หากยังควรเกิดขึ้นเพื่อ
ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นด้วย ปฏิบัติการสันติวิธี
ประการหลังนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเรามีสำนึก
แบบอหิวาณะ คือไม่แบ่งเขาแบ่งเรา มีความรู้สึก
เป็นหนึ่งเดียวกับผู้อื่น แม้จะต่างเชื้อชาติ ภาษา
ชนชั้น ลัทธิ ศาสนาก็ตาม เมื่อผู้อื่นถูกเบียดเบียน
เราก็รู้สึกเป็นทุกข์ด้วย ทัศนะแบบอหิวาณะดังกล่าว
ช่วยให้เกิดกรุณา ปรารถนาให้ผู้อื่นได้พ้นจากทุกข์
เป็นจุดเริ่มต้นของปฏิบัติการสันติวิธี

ไม่มองโลกแบบขาว-ดำ

เมื่อมีความขัดแย้งและการเผชิญหน้า เป็น
การง่ายที่เราจะมองอีกฝ่ายว่าเป็นคนชั่วร้าย ซึ่งมี
นัยยะประการต่อมาว่าฉันเป็นฝ่ายดีมีธรรม การ
มองเช่นนี้ทำให้ง่ายที่เราจะใช้วิธีการใด ๆ กับอีก
ฝ่ายหนึ่งก็ได้ แม้กระทั่งวิธีรุนแรง ทั้งนี้เพื่อปกป้อง
“ความถูกต้องดีงาม”

การมองแบบอหิวาณะจะช่วยให้เราตระหนักว่า
ไม่มีฝ่ายใดที่เลวไปหมด และอีกฝ่ายถูกต้องร้อย
เปอร์เซ็นต์ การกระทำของฝ่ายหนึ่งนั้นย่อมเป็น
ผลสืบเนื่องหรือสัมพันธ์กับการกระทำของอีกฝ่าย
หนึ่งเสมอไม่มากก็น้อย ผู้ปกครองกระทำตัวเป็น
เผด็จการได้ส่วนหนึ่งก็เพราะความเฉยเมยหรือการ
ยินยอมของราษฎร ดังที่คานธีเคยตั้งข้อสังเกตว่า
คนอังกฤษจำนวน ๓๐,๐๐๐ คนสามารถปกครอง

คนอินเดียจำนวน ๓๐๐ ล้านคนได้อย่างไร หากคนอินเดียไม่ยินยอมให้เขามาปกครอง

ความชั่วร้ายของคนจำนวนมากบ่อยครั้งก็เป็นผลจากโครงสร้างหรือระบบต่าง ๆ ในสังคมที่อยุติธรรมหรือบ่มเพาะปลูกฝังพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง โดยที่โครงสร้างหรือระบบดังกล่าวนี้เราเองก็มีส่วนสนับสนุนด้วย ดังนั้นเราจึงไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมอันชั่วร้ายของคนเหล่านั้นได้

อทิวภาวะไม่เพียงแต่จะเตือนให้ตระหนักว่าเราเองก็มีส่วนร่วมในความชั่วร้ายของคู่กรณีเท่านั้น หากยังตอกย้ำด้วยว่าเราไม่สามารถแบ่งโลกออกเป็นขาวและดำ โดยเราอยู่ในฝ่ายขาว และอีกฝ่ายอยู่ฝ่ายดำ ทั้งนี้ก็เพราะ แม้เราจะเป็นคนดีเพียงใด แต่ลึกลงไปในจิตใจของเราก็ย่อมมีความเลวร้ายแฝงฝังอยู่ด้วย อาทิ ความโกรธเกลียด พยาบาท หรือเห็นแก่ตัว ในอีกด้านหนึ่ง ลึกลงไปในจิตใจของคนชั่วร้าย ก็ย่อมมีความดีอยู่ไม่มากนักน้อย ความซื่อนี้ไซลเซนิตชินพูดไว้อย่างน่าฟังว่า

“ถ้าเพียงแต่ว่าคนชั่วร้ายอยู่ที่ไหนสักแห่งและคอยทำแต่สิ่งชั่วร้าย เราก็แค่แยกคนพวก

นั้นออกจากพวกเราแล้วก็ทำลายเขาเสีย เท่านั้น ก็จบกัน แต่เส้นแบ่งความดีและความ

ชั่วนั้นผ่าลงไปในใจของมนุษย์ทุกคน ใครเล่าที่อยากจะทำลายส่วนเสี้ยวในใจของตน ?”

ความตระหนักว่าเราเองก็มีส่วนร่วมหรือเป็นเหตุปัจจัยแห่งความชั่วร้ายของผู้อื่น ทำให้เราไม่สามารถอ้างความชอบธรรมที่จะใช้ความรุนแรงเพื่อ “กำจัด” เขาไปจากสังคมหรือโลกนี้ (ถ้าทำกับเขาอย่างไร ก็ต้องทำกับเราเองอย่างนั้นด้วย) ขณะเดียวกันความตระหนักว่าในจิตใจของเรานั้นก็มีความชั่วร้ายแฝงฝังอยู่ ก็ทำให้เราต้องระมัดระวังที่จะใช้ความรุนแรงกระทำกับผู้อื่น เพราะความรุนแรงนั้นเองจะหล่อเลี้ยงบ่มเพาะความชั่วร้ายในใจเราให้เติบโตใหญ่ขึ้น จนแสดงตัวออกมาเป็น

พฤติกรรมที่ชั่วร้าย หรือแปรเปลี่ยนเราให้กลายเป็นคนชั่วร้ายในที่สุด ตำรวจที่ใช้วิธีการอันเลวร้ายกับโจร ในที่สุดกลับมีพฤติกรรมไม่ต่างจากโจร พูดอย่างทิวภาวะก็คือ ในตำรวจนั้นมีความเป็นโจรอยู่ด้วย ในเรื่องนี้ ดิช นัท ฮันท์ ได้กล่าวไว้อย่างน่าฟังว่า

“ฉันคือเด็กในอุกกันดา มีแต่หนังหุ้มกระดูก
ขาฉันเล็กบางราวลำไผ่
และฉันคือพ่อค้าอาวุธ
ขายเครื่องประดับประหารแก่อุกกันดา

ฉันคือเด็กหญิงสิบสองขวบ
ลี้ภัยในเรือน้อย
โหมร่างลงกลางสมุทร
หลังถูกโจรสลัดข่มขืน
และฉันคือโจรสลัด
หัวใจฉันยังขาดความสามารถ
ในการเห็นและรัก

ฉันคือสมาชิกกรมการเมือง
ผู้กุมอำนาจลับฟ้า
และฉันคือชายผู้ต้องจ่าย
“หนี้เลือด” แก่ประชาชน
ผู้ค่อย ๆ ตายไปในค่ายแรงงาน”

ประวัติศาสตร์ได้บอกเราว่า การมองโลกเป็นขาวเป็นดำอย่างชัดเจนนั้น ได้สร้างความทุกข์มานและโศกนาฏกรรมแก่มนุษยชาติมานับครั้งไม่ถ้วน อาชญากรรมของฮิตเลอร์ สตาลิน และ

พอลพอต ล้วนเกิดขึ้นจากการมองคู่กรณี (ยิวและชนชั้นกลาง) ว่าเป็นตัวชั่วร้ายที่ต้องกำจัดให้หมดไปจากโลก แต่แล้วความรุนแรงที่คนทั้งสามใช้กลับทำให้เขากลายเป็นคนชั่วร้ายยิ่งกว่าคนที่เขาต้องการกำจัดเสียอีก อุสมานบินลาเดนและจอร์จ

บุช เป็นตัวอย่างล่าสุดของการสร้างความทุกข์ยากแก่เพื่อนมนุษย์เพราะมองโลกเป็นชาวเป็นด้าวอย่างชัดเจน

การมองแบบทวิภาวะเป็นพื้นฐานอันมั่นคงสำหรับปฏิบัติการสันติวิธี เพราะทำให้ตระหนักว่ามีแต่สันติวิธีเท่านั้นถึงจะขจัดความเลวร้ายออกไปจากสังคมได้อย่างแท้จริง ในทางตรงข้าม การใช้ความรุนแรงนั้นทำได้อย่างมากเพียงแค่ว่า “คนชั่วร้าย” ออกไปได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น แต่ไม่สามารถขจัด “ความชั่วร้าย” ออกไปได้ได้อย่างแท้จริง ความชั่วร้ายยังคงอยู่เพราะ

๑) โครงสร้างหรือระบบที่หล่อหลอมเพิ่มพูนความชั่วร้าย เช่น ความเห็นแก่ตัว ความโกรธเกลียด หรือความอยุติธรรม ยังไม่ได้รับการแก้ไข ๒) ความชั่วร้ายในใจของผู้คนยังมีอยู่ รวมทั้งในใจของผู้ที่เป็นฝ่ายขจัดคนชั่วร้าย ทั้งโครงสร้างหรือระบบที่ก่อปัญหา และ ความชั่วร้ายในใจผู้คนนั้นไม่สามารถขจัดหรือแก้ไขได้ด้วยความรุนแรงใดๆ มีแต่จะต้องใช้สันติวิธีเท่านั้นถึงจะขจัดออกไปได้

ความรุนแรงนอกจากจะขจัดความชั่วร้ายออกไปไม่ได้แล้ว ในที่สุดยังกลับเพิ่มคนชั่วร้ายให้มากขึ้น แทนที่จะลดลง คนชั่วร้ายที่เพิ่มขึ้นนั้นได้แก่บุคคลที่ใช้ความรุนแรงกระทำกับผู้อื่น (แม้จะเพื่อพิทักษ์ความดีก็ตาม) และบุคคลที่เป็นเหยื่อของความรุนแรง ซึ่งเกิดความเคียดแค้นชิงชังและหันไปหาความรุนแรงที่เข้มข้นกว่าเพื่อตอบโต้

ปฏิบัติการแบบทวิภาวะ

ปฏิบัติการสันติวิธีอิงอาศัยความจริงแบบทวิภาวะอยู่ไม่น้อย อาทิ

กระทำโดยไม่กระทำ

การกระทำกับการไม่กระทำหาได้แยกขาดจากกันอย่างเด็ดขาดไม่ บ่อยครั้งพลังของสันติวิธี

อยู่ที่การไม่กระทำ เช่น การไม่ให้ความร่วมมือ การดื้อแพ่งไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การไม่ไปเกณฑ์ทหาร การนั่งอยู่เฉย ๆ หน้าโรงงานหรือหน้าขบวนรถถัง เป็นต้น

การไม่แยกภวาว

กับกิจกรรมทางสังคมออกจากกัน

การมองแบบทวิภาวะนั้น ถือว่า ภวาวหรือการปฏิบัติธรรมนั้น เป็นคนละเรื่องกับการทำกิจกรรมทางสังคม แต่สำหรับนักปฏิบัติการสันติวิธีแบบพุทธ จะมองแบบทวิภาวะว่า ภวาวกับกิจกรรมทางสังคมนั้นไม่อาจแยกออกจากกันได้ เช่นเดียวกับที่การทำงานแยกไม่ออกจากการปฏิบัติธรรม ในการต่อสู้แบบสันติวิธี ปฏิบัติการทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกฝนพัฒนาดนในทางจิตวิญญาณ เป็นการป่มเพาะความเมตตา ความอดทน ความไม่ถือตัวตน และการเอาชนะความโกรธเกลียด ความพร้อมจะทุกข์กายโดยไม่ทุกข์ใจตามไปด้วย เป็นต้น

ในขณะที่ปฏิบัติการทางสังคมเป็นการปฏิบัติธรรมไปในตัว ในอีกด้านหนึ่ง สำหรับนักสันติวิธีแล้ว การปฏิบัติธรรมบ่อยครั้งก็เป็นการปฏิบัติการทางสังคมและการเมืองไปด้วย ดังเห็นได้จากการตั้งอาศรมของคานธีโดยมีวิถีชีวิตแบบทวนกระแส เช่น ปั่นด้ายทอฝ้ายกับมือ ได้ก่อผลกระทบททางการเมืองและเศรษฐกิจต่อระบอบอาณานิคมของอังกฤษไม่น้อยเลย

ในข้อนี้พระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสว่า การรักษาดนกับการรักษาผู้อื่นไม่อาจแยกจากกันได้ “รักษาดนคือรักษาผู้อื่น ส่วนรักษาผู้อื่นคือรักษาดน”

กระทำโดยไม่มีผู้กระทำ

การกระทำใด ๆ ก็ตาม หากยังมีความสำคัญมั่นหมายว่ามี “ผู้กระทำ” อยู่ การกระทำนั้น ๆ

แม้จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่วนรวม ก็ง่ายที่จะกลายเป็นการตอบสนองของความต้องการของตัวเองได้ เพราะเมื่อมีความรู้สึกที่ “ฉัน” เป็นผู้กระทำ ความปรารถนาที่จะตอบสนองประโยชน์ของ “ฉัน” (หรือ ตัณหา อุปาทาน) ก็เกิดขึ้นมาทันที กลายเป็นว่าทำงานนั้นเพื่อตอบสนองความอยากได้ใคร่ดีของ “ฉัน” หรือปรารถนาให้งานนั้นส่งเสริมชื่อเสียงเกียรติยศของ “ฉัน” รวมทั้งเกิดความรู้สึกสำคัญมั่นหมายว่างานนั้นเป็น “ของฉัน” อันง่ายที่จะนำไปสู่ท่าทีเป็นปฏิปักษ์ต่อคนที่ขัดแย้งหรือขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรคต่องานนั้น ๆ จนอาจมองว่าคนเหล่านั้นเป็นศัตรู “ของฉัน”

ความขัดแย้งจนกลายเป็นการวิวาทบาดหมาง ในหมู่ผู้ปฏิบัติงานสันติวิธี มักเกิดขึ้นเพราะความสำคัญมั่นหมายในตัวกูของคุณ ความขัดแย้งทางความคิดมักกลายเป็นความขัดแย้งส่วนบุคคลก็เพราะเหตุนี้ ทำให้งานไม่สามารถดำเนินไปได้

นอกจากความสัมพันธ์จะไม่ราบรื่นแล้ว ความสำคัญมั่นหมายในตัวกูของคุณยังทำให้นักปฏิบัติการสันติวิธีมีความทุกข์ เพราะเมื่องาน “ของฉัน” ไม่สำเร็จดังที่คาดหวัง ก็รู้สึกที่ “ฉัน” ล้มเหลวไปด้วย หรือเอาตัวตนไปออกมารับเป็นเจ้าของความล้มเหลวนั้น ในทางตรงกันข้าม หากประสบความสำเร็จ ก็ง่ายที่จะปลื้มจนเกิดความประมาท หรือติดยึดกับความสำเร็จนั้น จนทำใจไม่ได้ เมื่อประสบความล้มเหลวในเวลาต่อมา

การมองแบบทวิภาวะ ช่วยให้ไม่มองการกระทำกับผู้กระทำแยกจากกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือมีแต่การกระทำแต่ไม่มีผู้กระทำ นักปฏิบัติการสันติวิธีหากกระทำด้วยท่าทีดังกล่าว ก็จะคลายความยึดมั่นถือมั่นในการเป็นเจ้าของการกระทำ หรือเจ้าของผลของการกระทำนั้น ๆ ทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีความสุข สัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และใช้ปัญญาใคร่ครวญกับงานนั้น ๆ ได้

อย่างเต็มที่ คือพิจารณาไปตามเหตุปัจจัยที่มีอยู่ มิใช่คิดด้วยอคติหรือเข้าข้างตน การทำด้วยท่าทีเช่นนี้ ย่อมช่วยให้ปฏิบัติการสันติวิธีนั้นเป็นการปฏิบัติธรรมหรือภาวนาขั้นสูง คือการเป็นอิสระจากความสำคัญมั่นหมายในตัวตน

จะเห็นได้ว่า การมองแบบทวิภาวะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับปฏิบัติการสันติวิธีในทุกขั้นตอน ทวิภาวะยังทำให้ปฏิบัติการสันติวิธีมีความสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง ปฏิบัติการสันติวิธีแบบพุทธควรตั้งอยู่บนพื้นฐานการมองแบบทวิภาวะ

เรียนรู้อย่างตื่นรู้

• ต่อจากหน้า ๒๕

อึดใจตัวตน ความรู้แจ้งก็จะปรากฏ สิ่งที่เราประสบในตอนแรกที่เปรียบได้กับภาพหรือเพียงความรู้สึกเฉิน ๆ ก็จะเป็นกลายเป็นสัมผัสมาที่ปฏิสัมพันธ์อันชัดแจ้ง กลายเป็นประสบการณ์ที่สดใหม่ของความรู้แจ้งในสิ่ง ๆ นั้น นี่แหละคือสิ่งที่เรียกว่า ปัญญาแห่งการภาวนา

เมื่อเราได้เข้าใจถึงความสำคัญของการเรียนรู้ เราก็จะเข้าใจว่าแท้จริง ปัญญาทั้งสามส่วนนี้เป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน ดังกระแสธารแห่งปัญญา เริ่มด้วยการได้ยินคำสอน เราเรียนรู้ที่จะนำมันมาสู่ใจเพื่อใคร่ครวญ เราเรียนรู้วิธีการภาวนา ด้วยการภาวนาเราเรียนรู้ที่จะรวมตัวเราเป็นหนึ่งเดียวกับความหมายของคำสอนนั้น ซึ่งมันจะกลายเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบที่สุด เป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงภายในโดยสมบูรณ์ นี่คือนิยามของการเรียนรู้และประพุดติธรรมอย่างแท้จริง...

Boulder, Colorado

๒๒ มกราคม ๒๕๔๘

อรุณรุ่งพียงชาน ย่านหน้าวัง

ท้า หนูนาเด็กทำความสะอาดมาปลูกต้นไม้แต่เช้า เธอกำไม่กำมือ ทำทำอีกยก ยกแข่งยกขาสลบไปมาในความมืด ฉันนั่งอยู่พักใหญ่ แต่ก็ร้องอ้อเมื่อนึกได้ว่า ฉันขอให้เธอมาปลูกเพื่อที่จะไป ออกกำลังกายตอนเช้านั่นเอง แต่เนื่องจากฉันพูดภาษาขแมร์ไม่ได้ เราก็ได้แต่ส่งภาษาไปกันไปตาม

หลังจากล้างหน้าล้างตาอย่างรีบเร่ง กระโจนลงบันไดมาที่หน้าบ้าน “มา” (คำเรียกแทนแม่ของครอบครัวที่ฉันพักอาศัยอยู่ด้วย) สตาร์ทรถมอเตอร์ไซค์หรือ เรียบร้อยแล้ว ฉันกระโดดผละขึ้นท้ายรถอย่างจ้วเจีย

ตีห้ากว่า ๆ พ่ายังไม่สว่างนัก รถรายังไม่ขยับไหว แต่ถนนกลับคึกคักไปด้วยผู้คนที่สวมชุดกีฬาวิ่งจ็อกกิ้งไปมา เราขับรถผ่านพุทธสถานทางด้านหลัง เป็นโรงแรมคาสีโนขนาดยักษ์คร่อมอยู่ บริเวณนี้ผู้คนคึกคักเป็นพิเศษ เพราะเป็นถนนสวยสองเลน ขนาบสนามหญ้าเขียวขจีอยู่ตรงกลาง ถนนสายไม่ยาวนัก สามารถวิ่งนับรอบเล็ก ๆ ได้ เราขับผ่านมาเรื่อย ๆ ผ่านอนุสาวรีย์อิสรภาพ (Independence Monument) ผู้คนมากมายวิ่งกันเต็มสองข้างถนน ทุกคนมุ่งไปที่เดียวกันคือ หน้า**พระบรมมหาราชวัง** มาฝากรถมอเตอร์ไซค์ไว้ที่ลานจอดรถ กิ่งเดิน กิ่งวิ่ง จูงมือฉันมาที่ถนนริมแม่น้ำ บริเวณที่แม่น้ำจาก “ตอนเลสาบ”บรรจบกับ “แม่น้ำโขง” กิจกรรมยามเช้าที่นิยมที่สุดก็คือแอโรบิก เราเข้าไปยืนต่อแถวข้างหลังสุด ฉันพยายามเดินตาม ทำเดินก็ไม่

ยากนักแต่ฉันตามได้ไม่ง่าย เพราะครูแอโรบิกที่ซ่อนตัวอยู่ข้างหน้า ไม่ได้เดินอยู่บนโต๊ะให้เห็นได้ชัด ๆ นอกนั้นคนอื่นก็ร่วมร้อยที่เดินอยู่ด้านหน้า ก็ต่างมองไม่เห็นคนนำ จังหวะจึงสะเปะสะปะไปหมด คนข้างหลังไม่รู้จะตามใครก็เลยเดินตามใจ แต่ทุกคนคงคุ้นเคยเพราะเดินได้ถูกท่าหมด เพียงแต่จังหวะไม่ตรงกันเท่านั้นเอง

หกโมงเช้า เป็นเวลาพักครึ่ง มาจุดแขนฉันไป ยังกลุ่มแอโรบิกอีกกลุ่มหนึ่งที่อยู่ไม่ไกลนัก เดินไปสักพักก็จบบลงด้วยราวง หนุ่มสาวจะเข้าคู่แล้วเดินเป็นวงใหญ่ ๆ มาสะกิด พักหน้าให้วิ่งตาม เราข้ามถนนมายังสนามหญ้ากว้างใหญ่หน้าพระบรมมหาราชวัง

มาถึงเดินกึ่งวิ่งทวนเข็มนาฬิกาบนถนนรอบสนามหญ้า ฉันก้าวได้ยาวกว่าก็เลยแหบจะกลายเป็นเดินคู่ไปกับท่าน เวลาที่ช้าลงนี้ทำให้มีเวลาพิจารณาสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากขึ้น

ถนนหน้าวังคราคล่ำไปด้วยผู้คนหลากหลาย ตั้งแต่ผู้มีเงินที่ใส่ชุดกีฬา มีระดับ คุณลุงคุณป้ามาพบปะสังสรรค์นั่งคุยกันมากกว่าวิ่ง บ้างก็รามวยเงิน บ้างก็ฝึกซึกง หนุ่มรุ่น ๆ ในกางเกงกีฬา “อดิศาจ” ราคาแค่เหรียญครึ่งเพราะเมดอินกัมโบเดี่ย สาวน้อยในชุดเสื้อกล้ามรัดรูปนุ่งกางเกงขาสั้นโชว์ขาสวย หนุ่มน้อยจับกลุ่มเตะบอล แม้ค้าขายของข้างทาง ส่วนใหญ่จะเป็นน้ำเต้าหู้ ปาท่องโก๋ตัวเล็กกับชาลาเปาหวานทอด ไปจนถึงคนขับรถมอเตอร์ไซค์รับจ้างและยาจก วณิพก

แต่ที่สะดุดใจฉันที่สุดน่าจะเป็นพระภิกษุชรา รูปหนึ่งห่มจีวรสีถัก เดินช้า ๆ อย่างสำรวมสวนทางกับนักวิ่งทั้งหลายเพื่อบิณฑบาต ฉันแอบคิดในใจว่า “ท่านจะได้ภัตตาหารได้อย่างไรในเมื่อที่นี่ไม่ใช่ที่ที่คนเขามาใส่บาตรกัน” ฉันแอบสงสัยต่อไปว่า “ปกติแล้วพระที่นี่เขาบิณฑบาตกันที่ไหนหนอ ?”

ฉับพลันสายตาก็เหลือบไปเห็นประตูวงเปิด ออก ทหารวังวิ่งออกมาเรียงแถว รถสองตอนสี่ เงินคันโตวิ่งออกมาจากวัง ตรงไปยังพลับพลาทำน้ำ ที่ห่างจากพระราชวังประมาณสองร้อยเมตร เจ้าหญิงพระองค์หนึ่งเสด็จออกมาจากรถพร้อมนางกำนัลถือพานพุ่ม

เพื่อนของมาที่พูดภาษาอังกฤษได้นิดหน่อย ชะโงกหน้ามากระซิบเมื่อเห็นคิ้วของสาวซึ่งส่งสัยผูกกันเป็นโบว์ “ปรีนเซส เมคกิ้ง เซเวโมนี่”

มหาดเล็กสวมเสื้อราชประแตนสีครีมขาวใจ กระเบนสีน้ำตาลถวายนับ เดินตามเสด็จไปที่ทำ น้ำ เตรียมพิธีกรรม สักพักเขาก็เดินหลบออกมา ที่ถนนคว่ำโทรศัพท์มือถือขึ้นมาแนบหู นับเป็นภาพแห่งความทันสมัยประจวบกับวัฒนธรรมเชิงประเพณีที่น่าสนใจมาก

เราเดินรอบสนามครั้งที่สอง เราก็สวนกับพระรูปเดิมอีก ท่านเดินค่อนข้างช้ามากเมื่อเทียบกับคนอื่น ๆ ฉันเดินหนึ่งรอบสนามระยะทางก็เกือบครึ่งกิโล แต่ท่านเพิ่งจะเดินได้แค่ห้าสิบลเมตรเท่านั้น ฉันเกิดความคิดพร้อมกับความปิติว่า “ฉันน่าจะใส่บาตรท่านสักหน่อย” สายตาพลันก็สอดสายหาร้านที่พอจะถือเป็นอาหารมาถวายท่าน แต่ก็เจอแต่ป่าทองโก่ พลังคิดในใจว่า “หากท่านมาบิณฑบาตที่นี่ทุกวัน ท่านคงจะมีแต่ป่าทองโก่กับน้ำเต้าหู้เต็มบาตร แล้วท่านจะฉันอย่างนี้ทุกวันได้อย่างไร จะมีคนมาถวายเพลท่านไหมนะ หรือท่านจะได้ฉันแค่ป่าทองโก่เป็นอาหารเพลด้วย”

ฉันตัดสินใจไม่ถวายอาหาร แต่จะถวายเป็นปัจจัยแทน “แต่จะนำเกลียดไหมนะ ตักบาตรตอนเช้าด้วยเงิน แต่มันไม่มีอะไรขายเลยนี่นา ไม่เหมือนที่เชียงใหม่ ถ้าคนไม่ได้เตรียมอาหารมาก็สามารถซื้อหาได้ตามโต๊ะข้างถนนที่เตรียมอาหารถุงไว้ให้”

“แต่ เอ... หากท่านรู้ว่ามาที่นี่ ท่านจะไม่ได้รับอาหารใส่บาตร แล้วท่านมาบิณฑบาตแถวนี้ทำไม

ทุกวัน แต่ก็เอาเถอะ ฉันจะทำบุญแล้วหละ แล้วจะเอาเงินใส่ตรงไหนของบาตรท่านกันล่ะ หรือจะใส่ไว้ในย่ามดี” คนไกลวัดก็ได้แต่ครุ่นคิด

อีกเกือบครึ่งสนามก็จะสวนทางกับท่านเป็นรอบที่สาม ฉันจึงถึงบางอ้อ คุณลุงที่วิ่งอยู่ข้างหน้าฉันเอาเงินใส่บาตรท่านไปก่อน สักพักหนึ่งคุณป้ากับหนุ่มสาวอีกคู่หนึ่งก็ใส่เงินตามไป “แต่เอ... ไม่ยกเห็นท่านให้ศีลให้พร”

พอสวนกับท่าน ฉันตระเตรียมกำเงินไว้ในมือสองพันเรียล (ประมาณยี่สิบบาท) แต่พอเห็นท่านเปิดจีวร ล้วงเอาโทรศัพท์มือถือสีแดงสดที่เหน็บไว้ที่รัดประคตออกมา ฉันก็หัดมือเก็บเงินไว้ก่อน เพราะเกิดอาการลั้งเล

“คุณลุงขอทานที่นั่งอยู่ตรงโน้นก็น่าสงสาร แถวนี้อ่านก็เยอะซะด้วย มีทุกรุ่น ทุกวัย ทุกรูปแบบ ล้วนแต่น่าสงสารทั้งสิ้น หรือจะเก็บเงินไว้ให้ขอทานดีนะ เพราะดูเหมือนว่าท่านจะมีปัจจัยมากพอควรแล้วนี่”

เด็กสาวรุ่นที่นั่งข้างสนามชี้ชวนกันดูท่านพูดคุยโทรศัพท์ สำหรับฉันแล้วไม่แปลก พระไทยก็มีโทรศัพท์มือถือเกือบทุกรูป

อย่างไรว่า บางทีมันต้องมีการติดต่อสื่อสาร มันจำเป็น

เมื่อฉันวิ่งมาถึงตัวท่านในรอบที่สี่ ท่านยังคงยืนพูดโทรศัพท์อยู่ พลันก็มีลูกตะกร้อกลิ้งหลุน ๆ มาใกล้ทำท่าน หนุ่ม ๆ สองคนวิ่งมาเก็บแต่ก็ต้องหยุดชะงัก พวกเขาเฝ้าหัวชี้ชวนกันดูท่าน

อีกแล้ว ฉันว่ามันไม่แปลก จะเป็นอะไรไปกับอีแคโทรศัพท์มือถือ ใคร ๆ ก็มิได้ ฉันมองไปรอบ ๆ ตัว คุณลุงตรงนั้น คุณป้าตรงนี้ หนุ่มน้อยตรงโน้นก็ใช้โทรศัพท์

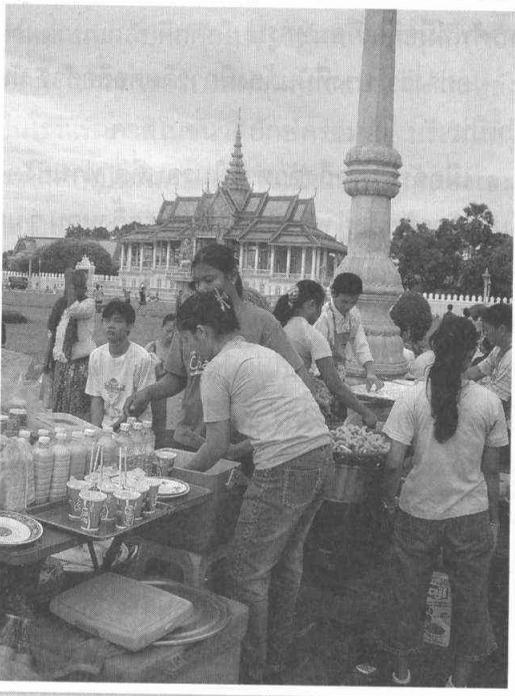
เจ็ดโมง มาทำสัญญาณว่าน่าจะกลับบ้านได้แล้ว เราแวะซื้อป่าทองโก่กับน้ำเต้าหู้เจ้าประจำ จ่าย

เงินห้าร้อยเรียล (ห้าบาท) รับรถมอเตอร์ไซด์แล้วก็ ขับกลับบ้าน ฟังสว่างแล้วมองเห็นอะไรชัดเจนขึ้น ถนนที่ดูโอ้อ่า ตึกงามที่สวยงามในตอนเช้ามีด กลายเป็นถนนฝุ่นเขรอะกับตึกสีเหลืองชมพูขมัว กริ่ง.... เสียงโทรศัพท์ของมาดามขึ้น

“จุมเรียบสัว” มากล่าวสวัสดิ และตอบออกไปในทำนองรับทราบ ว่า คนที่บ้านจะขอให้แวะทำ ธุระหน่อยหนึ่ง

ขอบคุณเทคโนโลยีที่ทำให้เราสื่อสารได้อย่าง ฉับไวขึ้นแม้กระทั่งเวลาอยู่บนรถมอเตอร์ไซด์ ชอบ คุณโลกไร้พรมแดนที่ทำให้เราเห็นโลกที่อยู่ไกลออกไปราวกับเป็นโลกของเราเอง ชอบคุณโลกกาวิวัตน์ ที่ย่อโลกให้เล็กลง

เคเบิลทีวีของกัมพูชาที่รับทีวีไทยได้เกือบทุก ช่อง สินค้าไทยที่มาตีตลาดก็ใหม่โฆษณาอย่างเป็น บ้าเป็นหลัง

เปียร์ “โท” ที่ เขาทราย กาแล็กซี่, สมรัก คำสิงห์, และ สามารถ พยัคฆอรุณ ร้องเพลงเป็นภาษา เขมรได้อย่างจับใจคอเปียร์ ส่วนคาราบาวแดงก็ “ขอยื่นหยัด เติดยู นักสู้ผู้ยิ่งใหญ่” (ของใครก็ไม่ ทราบ) นี่ยังไม่นับสินค้าฟุ่มเฟือย เครื่องประทีนโคม อาหารกระป๋อง น้ำอัดลม วัสดุก่อสร้าง สารพัดจะ นำเข้า ชาวกัมพูเจียจะต้องซื้อของกินของใช้ แพงกว่าชาวไทยเป็นเท่าตัว

กระแสวัฒนธรรมไหลบ่า แม้ว่าในขณะที่โร งภาพยนตร์ไม่ฉายหนังต่างดาว แต่ในท้องตลาดกลับ มีเทปวีซีดีเถื่อนเกลื่อนไปหมด โดยเฉพาะจากเมือง ไทย เวียดนาม และหนังฮอลลีวูดชนโรงในรูปแบบ ส่วนดีวีดีก็ราคาถูกลงสุด ๆ เพียงสองถึงสี่เหรียญ แล้ว แต่คุณภาพการถือป

ห้างสรรพสินค้า “**สอริยา**” ใกล้เคียงใหม่ (ปะซาร์ ทม) เป็นห้างยอดฮิตเพราะเป็นแห่งเดียว ที่มีบันไดเลื่อนและแอร์คอนดิชั่น บนชั้นสี่ก็เกิดร้าน ซีดี-วีซีดีขนาดยักษ์ถึงสามร้านจากประเทศจีนเข้า มาร่วมแบ่งส่วนการตลาดด้วยปกซีดีที่สวยงาม ตา ราคาถูกใจเพียงแผ่นละสามเหรียญสหรัฐเท่านั้น แถมซื้อสามแถมหนึ่งเสียด้วย (ก็ไม่น่าจะขาย แพงนัก เพราะที่เมืองจีนก็ขายแค่ในราคาห้าหยวน ถึงสิบห้าหยวนเท่านั้น ตกเป็นเงินไทยประมาณ ๒๕ ๗๕ บาท)

คาราโอเกะที่นี่ก็เป็นที่นิยมไม่น้อยไปกว่าที่ ประเทศไทย ทำนองก็ไม่แปร่งหูเพราะเพียงแค่แปลง เพลงป๊อปกับเพลงลูกทุ่งของไทยให้เป็นภาษาเขมร เท่านั้นเอง ปีนี้นักร้องชั้นนำ “**เปริียบ สะหวัด**” ทำทรงผมสุดเท่ตกเป็นเปี้ยเล็ก ๆ ติดหนังหัวแบบ ชาวอาฟริกันอเมริกัน ฉันทซื้อคาราโอเกะของเปริียบ มาหลายชุดเพราะเพลงนี่ก็ไปว่าพีเบิร์ตหันมาร้อง เพลงเขมรอย่างคล่องแคล่ว ทั้งคาราโอเกะที่มีมิวสิค วิดีโอคุณภาพและคอนเสิร์ตสุดมันส์ เพลงป๊อปไทย

หลายต่อหลายค่ายรวมทั้งลูกทุ่งเขาก็เอามาร้อง แล้วทั้งนั้น ทั้งนี้ไม่นับปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของ บอยแบนด์และบรรดาเด็นคร็อกหนุ่มฮิปฮอปสุดเท่ ทั้งหลายที่เพิ่งจะมีขึ้นในปีนี้อย่างเช่นกัน โดยเฉพาะใน ดิสโก้เธค นอกจากเปิดคาราโอเกะเพลงแปลงอ่อน เครื่องแล้ว พอเริ่มคึกคักก็เอาเพลงไทยโดยเฉพาะ ของค่ายแกรมมี่มาเปิดกันสด ๆ เลย เอาเดอะ ถึงฟัง ไม่รู้เรื่องแต่จังหวะมันส์ก็เต้นได้แล้ว

รถติดไฟแดงที่สี่แยก สายตาฉันไปปะทะกับ ป้ายเบ้อเริ่มเต็มของโฆษณาโทรศัพท์มือถือของบริษัท “ชินแคม” หนึ่งในสามของบริษัทโทรศัพท์มือถือที่เข้กันในกลุ่มพหุฯ อีกสองนั่นคือ “โมบิลเทล” และ “สามารถ” ที่เพิ่งจะเปลี่ยนชื่อเป็นอีการ์ด เซล การ์ด และเฮลโลการ์ด ตามลำดับ (ว่ากันว่าเปลี่ยน หลังจากเหตุการณ์ณ์เผาสถานทูตไทย) ในขณะที่ เงินเดือนข้าราชการแค่ ๑๕-๓๐ เหรียญดอลลาร์สหรัฐ กลับมีเงินซื้อมือถือที่ราคาซื้อขายถึงสองร้อยเหรียญ

ขอบคุณเทคโนโลยี ที่ทำให้เราเป็นหนึ่งเดียวกัน เราจะไม่แตกต่างกันอีกต่อไป อะไรที่มีที่นี่ก็จะ หาได้จากที่นั่นและที่โน่น อะไรที่อยากได้ก็แค่ กระดิกปลายนิ้ว ของนั่นก็จะถูกส่งมาจากอีกซีกโลก หนึ่ง เราสามารถพูดคุยกันได้โดยไม่ต้องมานั่งมอง หน้ากัน เราสามารถชกผ้า-ล้างจาน-ตำครกโดยไม่ต้องเมื่อยมือ เราสามารถที่จะเจ็บป่วยเป็นเวลานาน แต่ก็ไม่ต้องตาย เราสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ โดยไม่ต้องคำนึงถึงเผ่าพันธุ์พ่อแม่ อยากรินอะไรก็ได้สารพัดที่จะสรรหา จะซื้ออะไรก็ได้ทั้งในโลกและ ในอวกาศ มีข้าวกินโดยไม่ต้องปลูก สิ่งให้ผักผลไม้ ออกดอกผลในวันที่ต้องการ ทำได้แม้กระทั่งสร้างสิ่งมีชีวิตใหม่ขึ้นมาโดยไม่ต้องผ่านมือพระเจ้าหรือพระ พรหม เราไปเที่ยวได้ทั่วโลกโดยไม่ต้องลุกจากเก้าอี้ มีเงินเหลือกินเหลือใช้โดยไม่ต้องทำงานหนัก

จะมีอะไรอีกใหม่ที่เรายังมีไม่พอ

ขอบคุณเทคโนโลยีที่ทำให้เราสื่อสารได้ฉับไว

ขึ้น มีประสิทธิภาพขึ้นแต่ก็ไม่ได้ช่วยให้คุณภาพดีขึ้น ขอบคุณโลกไร้พรมแดนที่ก้าวข้ามความแตกต่าง โดยทำลายงานวัฒนธรรมท้องถิ่น ขอบคุณโลก โลกาภิวัตน์ทำให้เราเป็นหนึ่งเดียวกันจนกระทั่ง เสี่ยงกระซิบเบา ๆ ในประเทศเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ส่ง ผลสะท้อนอันยิ่งใหญ่ต่อโลกทั้งโลก

“แต่... เอ๊ะ ใ้โลกาภิวัตน์นี้มันเป็นใครกัน มัน เกิดขึ้นมาเองหรือมีผู้บงการให้มันเกิด มันเป็น พระเอกหรือผู้ร้าย ทำไมมันไหลเข้ามาอย่างทะลัก ทะลายไหล เชื้อนไหน ๆ ก็กันไว้ไม่อยู่ กระแสทุน นิยมที่พัดกระพืออย่างบ้าคลั่ง ฮึกโหมท่วมทับ บงการครอบงำหมู่คนให้จมจ่อมอยู่ในโลกอารยะ มันสร้างอัตลักษณ์ใหม่ที่เป็นสากลผ่านสื่อเสรีทุก รูปแบบ ดอกย้าทำให้ฉันเห็นสิ่งที่ฉันมี ฉันเป็น นั่น ด้วยค่า ล้านมัย จำต้องเปลี่ยนแปลงพัฒนา”

เจ็ดโมงครึ่ง มาจอดรอไว้ที่บ้านนานแล้ว แต่ สมองฉันยังคงวังงไม่หยุด

“ตายละวาเมื่อวานลืมโทรกลับบ้าน จันเดียว ต้องออกไปโทรศัพท์แล้วก็เซ็งเน็ตชะหน่อย ไหน ๆ ก็จะไปแล้ว จันก็แวะซื้อม้วนวีดีโอมินิทีวีไปด้วย ชะเลย เอาชิ้นนี้แบบแพ็ค ๓ ม้วน ๑๔ เหรียญก็แล้ว กัน ถูกดี” คิดไปพลางทาไรท์เทนนิ่งครีมไปด้วย

แหม !!

แดดมันร้อนนนนน !!!

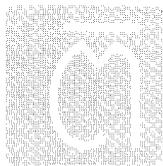
บุญจาริกร่วมกับ

ติช นัท ฮันห์

กลับถิ่นบ้านเกิด

ณ เว้ เวียดนาม วันที่ ๒๓-๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

ติช นัท ฮันห์ เป็นพระภิกษุชาวเวียดนาม ในพุทธศาสนา ที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดท่านหนึ่งในแถบประเทศตะวันตก ท่านได้อุทิศชีวิตเพื่อส่งเสริมแนวคิดของการไม่ใช้ความรุนแรง และความกรุณา ปรับประยุกต์พุทธศาสนาเพื่อรับใช้สังคม จนเป็นผู้นำเรื่อง *Engaged Buddhist*

ช นัท ฮันห์ หรือได้ นัท ฮันห์ ได้รับนิมนต์จากรัฐบาล เวียดนามบรรยายธรรม ณ ประเทศบ้านเกิดเป็นเวลา ๔ เดือน นับแต่ มกราคม-เมษายน ๒๕๕๘ เดินทางไปบรรยายตาม เมืองต่าง ๆ ได้แก่ ไชงฮอน โฮจิมินห์ เว้ ฮานอย ฯลฯ นับว่าเป็นนิมิตรหมายอันดี ยิ่งความปลื้มปิติสุพุทธบริษัท ไม่จำเพาะแต่ ชาวเวียดนามเท่านั้น ยังรวมถึงผู้ปฏิบัติธรรมนานาชาติทั่วโลก ซึ่งเดินทางไปร่วมคณะท่านด้วย ประมาณ ๑๐๐ คน อาทิ สหรัฐฯ คานาดา ฝรั่งเศส อิตาลี สวิต เยอรมัน ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฯลฯ

ความน่าสนใจหรือถือได้ว่าเป็นเนื่อานบุญในการร่วมบุญจาริก ครั้งนี้ คือ การร่วมแสดงมุทิตาจิตต่อโอกาสพิเศษที่ติช นัท ฮันห์ได้กลับ คิ่นสู่มธาตุภูมิ หลังจากต้องลี้ภัยเป็นเวลานานถึง ๔๐ ปี อาจนับได้ว่าเป็น ประวัติศาสตร์โลกที่ชาวพุทธได้มีโอกาสหวนกลับมาแสดงจุดยืนต่อ สาธารณชนทั่วโลก ประกาศคำสอนของพระพุทธเจ้าในประเทศที่เคย

เบียดเบียนบริษัทต่อพุทธบริษัท ลูกศิษย์ศิษ นัท ฮันท์ เดินสมาธิอย่างช้า ๆ ร่วมกันไปตามท้องถนนเมือง เว้ ไม่พูดคุย เมื่ออยู่ในวัดตั้งใจปฏิบัติธรรมร่วมกัน ๑๒ วัน นั่งสมาธิ รับประทานอาหารอย่างพิจารณา ไม่พูดคุย จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่า ทำไมผู้คนจำนวน ร้อย ๆ คน ดำรงอยู่อย่างสงบเรียบง่ายท่ามกลางความ แออัดของชาวเวียดนามจำนวนมากเป็นร้อยเป็น พันได้ ด้วยความเพียรพยายามของติช นัท ฮันท์ ฝึกฝนลูกศิษย์ให้พร้อมที่จะเป็นร่างกายเดียวกัน ที่ หมู่บ้านพลัม ได้พูดเสมอว่า นักปฏิบัติธรรมเปรียบ เหมือนเสื่ออยู่ในถ้ำ เมื่อออกนอกถ้ำจะถูกฆ่าได้ทุก ขณะ พวกเขาจึงได้ฝึกสติอีกครั้งเมื่อมาอยู่ร่วมกันใน คณะบุญจาริกครั้งนี้

นอกจากได้รับความประทับใจจากวิถีปฏิบัติ ธรรมตามแนวหมู่บ้านพลัม ปลุกมโนธรรมสำนึกคน ทั่วโลกด้วยการรักษาศีล ฝึกสติ เพื่อรับใช้สังคมด้วย ทำที่อื่นอ่อนโยน ไม่ว่าจะต้องฝ่าฟันความยาก ลำบากจากสภาพแวดล้อมนานา ความคิดความ สงสัยหวาดระแวงในแนวทางปฏิบัติของท่านจาก รัฐบาลเวียดนามที่ยังเป็นคอมมิวนิสต์ อีกทั้งยังสภาพ ดินฟ้าอากาศแปรปรวน แต่ละวันจะมีสามฤดูหนาว

ร้อน ฝนตก ฯลฯ

และสิ่งที่น่าประทับใจมากไปกว่านั้นคือ นักปฏิบัติธรรมชาวอเมริกัน ได้มีโอกาสมาขอ อโหสิกรรมต่อบ้านเมืองเวียดนามที่รัฐบาลสหรัฐ เคยทำทารุณกรรมเบียดเบียนต่อกันมาในอดีต ผู้ที่ อยู่ในยุคร่วมสมัยสงครามเวียดนามนั้น ตั้งใจมา ร่วมงานครั้งนี้ด้วยเหตุผลว่า เป็นบุญจาริกของผู้ ที่ต้องการรักษาบาดแผลทางใจจากสงคราม เวียดนาม

ผู้เกิดทันยุคสงครามเวียดนาม ช่วง ค.ศ. ๑๙๖๐-๑๙๗๕ หรือผู้สนใจศึกษาบทเรียนจาก สงครามเวียดนาม ย่อมร่วมเผชิญชะตากรรม สถานการณ์แห่งความยากลำบากของชาวพุทธใน เวียดนาม การต่อสู้ทางลัทธิอุดมการณ์ของฝ่ายซ้าย คอมมิวนิสต์ บ้านเมืองที่เคยสวยงามถูกแบ่งแยกเป็น เหนือใต้ ผลที่ได้รับคือประชาชนและเยาวชนผู้ บริสุทธิจำนวนมากถูกฆ่าตายด้วยฝีมือของรัฐบาล และกองทัพจากสหรัฐที่มีชื่อว่าสงครามนาปาล์ม ในยามคับขันนี้ ชาวพุทธผู้ไม่อดทนทนการฆ่า ย่อม ทำทุกวิถีทางอย่างดีที่สุดเพื่อรักษาชีวิตและยับยั้ง

การทำลายฆ่าฟันชีวิตผู้คน (ติดตามอ่านรายละเอียดจากปาจารย์สาร ฉบับที่ ๑๗ มี.ค.-เม.ย. ๒๕๑๙) จะได้รับอารมณ์ ความรู้สึกอันสะเทือนใจจากชะตากรรมของชาวพุทธในเวียดนาม เขียนโดยเจียงคอง (ภิกษุณีเจียงคองในบัดนี้) ได้เขียนจดหมายถึงชาวพุทธในประเทศไทย

กิจกรรมหลักในช่วงสองสัปดาห์นี้ ตื่นเช้า รับประทานอาหารเช้าเวลา ๖.๐๐ น. แล้วไปร่วม ฟังการบรรยายธรรมเป็นภาษาเวียดนามของดิช นัทฮันท์ตามสถานที่ต่าง ๆ โดยได้รับความกรุณาจากหลวงพินรามิสสา (ภิกษุณีชาวไทยผู้ได้รับตะเกียงจากท่านนัทฮันท์) แปลเป็นภาษาไทยอย่างได้ใจความ สละสลวย สถานที่แต่ละแห่งไม่ว่าจะที่วัด คือ หิว และวัด Thuy Sn Ton จะมีชาวเวียดนามนับพันคน มารอฟังคำบรรยายธรรมอย่างแน่นขนัด พุทธบริษัท ๔ ร่วมกันรับประทาน ฝึกการทำงานอาหารอย่างพิจารณา ๕ ประการ สลับกับกิจกรรมปฏิบัติธรรมที่นำโดยฆราวาสชาวเยอรมัน ชาวอเมริกัน ชาวเวียดนาม อาทิเช่น พิธีทบทวนศีล การนั่งสมาธิ เดินช้า ๆ บรรยายธรรม กิจกรรมเพื่อการผ่อนคลาย การสนทนาธรรมกลุ่มย่อย พิธีเคารพบรรพชน การพูดคุยกับนักเรียนรุ่นแรกของโรงเรียน หนุ่มสว เพื่อบริการสังคม (SYSS) ที่ดิช นัท ฮันท์ก่อตั้งขึ้นในอดีต นักเรียนที่ยังมีชีวิตอยู่ ปัจจุบันอายุกว่า ๖๐ ปี เล่าเรื่องราวในอดีต เพื่อน ๆ หลายคนสาบสูญไป แม้จนบัดนี้ก็ยังไม่ทราบชะตากรรม นักเรียนทุกคนตั้งใจรอคอยการกลับมาของดิช นัท ฮันท์ตลอดเวลาอันยาวนาน ผู้ฟังอดซาบซึ้งใจไม่ได้ ผู้ฟังหลายคนน้ำตาไหล วันที่ ๑๒ มี.ค. มีพิธีตักบาตรครั้งแรก โดยคณะภิกษุสงฆ์ ภิกษุณี สามเณร สามเณรี และเด็กน้อยโกนผม เตรียมบวช เดินเป็นแถวยาว เดินช้า ๆ ออกจากวัดคือ หิว พวกเขาทั้งหมดชาวไทย ต่างประเทศได้เดินอย่างช้า ๆ นำคณะภิกษุ ไปยังแท่นที่ประทับหลวงชื่อว่า นัม เกียว ห่างออกไปราว

ครึ่ง ก.ม. มีประชาชนตั้งโต๊ะรอใส่บาตรพระอย่างเนืองแน่น เพื่อนชาวอเมริกันประทับใจมากกับพิธีเข้านี้ ดิช นัท ฮันท์เป็นผู้นำสวดมนต์อวโลกิเตศวร เสียงเจริญระฆังใหญ่ โปเฆาะ และสงบเย็น แม้จะต้องยืนกลางแดดกัน และเราก็นั่งลงได้ต้นไม้หอร่มเงารับประทานอาหารอย่างเงียบ ๆ ผู้ที่ไม่มีอาหารก็จะได้รับการแบ่งปันจากพระผู้ได้รับบิณฑบาต แจกจ่ายกัน วันรุ่งขึ้นวันที่ ๑๓ ซึ่งเป็นวันสุดท้าย มีพิธีสวดมนต์แต่เช้า ๖.๐๐ น. อุทิศส่วนกุศลให้พระอาจารย์ และมีการพูดคุยรำลึกถึงพระอาจารย์อย่างเรียบง่าย และได้บรรยายภาค

ศูนย์กลางของกิจกรรมอยู่ที่วัดคือ หิว เป็นวัดที่ดิช นัท ฮันท์ศึกษาปฏิบัติธรรมนับแต่เป็นสามเณร จะเห็นสภาพบรรยากาศของวัดมหายานตามแบบธรรมนิยมจีนโบราณผสมเวียดนาม มีความวิเวกและเรียบง่าย เต็มไปด้วยต้นไม้เขียวขจี รมรื่น มีบ่อน้ำอยู่ข้างหน้า ได้เยี่ยมชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของวัด ได้แก่ ห้องสวดมนต์ทำพิธี แท่นบูชาพระพุทธรูป เครื่องเรือนที่พระอาจารย์ของดิช นัท ฮันท์เคยใช้สอย อาทิ โต๊ะรับแขก โต๊ะรับประทานอาหาร ห้องทำสมาธิ ตลอดจนถึงกุฏิสักการะวิญญานพระอาจารย์

การกลับมาเวียดนามของดิช นัท ฮันท์คราวนี้ บ้านเมืองมีความสงบว่างเว้นจากภัยสงครามเหนือได้แล้ว สิ่งที่ทำทลายอย่างใหม่คือ การไหลบ่าของความเจริญทางวัตถุ ลัทธิบริโภคนิยมกระตุ้นความอยากของประชาชน ความต้องการพัฒนาบ้านเมืองให้ทันสมัยตามแบบตะวันตกเป็นเรื่องที่น่าวิตกสำหรับผู้ที่ใฝ่ใจการปฏิบัติธรรมตามหลักคำสอนของพระพุทธรเจ้า ดิช นัท ฮันท์ได้สื่อสารคำสอนแก่รัฐบาลเวียดนามชุดปัจจุบันให้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากลัทธิวัตถุนิยม ท่านเป็นห่วงเยาวชนและประชาชนชาวเวียดนาม

ตลอดระยะเวลากว่า ๔๐ ปีที่ท่านถูกเนรเทศ

ด้วยความไม่ไว้ใจของผู้นำคอมมิวนิสต์ฝ่ายเหนือ และผู้นำฝ่ายใต้รับใช้สหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๙๖๖ ผลจากการลี้ภัยก่อตั้งชุมชนปฏิบัติธรรม ณ หมู่บ้านพลัม ประเทศฝรั่งเศส ทำให้ท่านได้รับฟังปัญหาของชาวตะวันตกจำนวนมากและได้ข้อสรุปว่า ประชาชนที่อยู่ติดกันนั้น อุดมด้วยวัตถุ เครื่องใช้ทันสมัย นานาชนิด แต่ว่าชีวิตมีความสุขได้ยาก ครอบครัวไม่อบอุ่น ชีวิตคู่ประสบปัญหาการหย่าร้าง จนมีผู้สนใจหันเข้ามาศึกษาวิธีการปฏิบัติธรรมและขอवरชกกับท่านจำนวนมากขึ้นทุกที ไม่เพียงแต่ผู้ผ่านโลกมีวิญญูแล้วเท่านั้น ยังรวมถึงคนหนุ่มสาวจากนานาชาติที่เบือชีวิตในสังคม หันมาพึ่งร่รภภาสาวพัสดร์ ชาวตะวันตกจำนวนมากที่ปฏิบัติธรรมตามแนวคำสอนของท่านจนเห็นผล มีความอ่อนน้อมถ่อมตน พร้อมทั้งจะรับศีล ๑๔ ข้อเป็นลูกศิษย์ ทำหน้าที่บรรยายธรรมเป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้คน เป็นหลักพึ่งพิงทางใจของสมาชิกในชุมชนของตน ขจัดปัญหาเรื่องความโดดเดี่ยว และชีวิตที่เศร้า เหนงในสังคมตะวันตกได้

ดิช นัท ฮันท์ อายุ ๘๗ พรรษา สิ่งที่ยังคงทำทหายคือสถานภาพของชาวพุทธในเวียดนาม ท่านยังคง

ถูกจำกัดเสรีภาพในประเทศบ้านเกิดของท่าน บรรยายธรรมได้เพียงชั่วคราว รัฐบาลอนุญาตให้ตีพิมพ์หนังสือของท่านได้เพียง ๔ เล่ม ขณะที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ทั่วโลกมากกว่า ๘๐ เล่ม จำนวนตีพิมพ์มากกว่า ๑.๕ ล้านเล่ม เวียดนามเป็นประเทศหนึ่งในบัญชีรายชื่อประเทศที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเป็นพิเศษถึงเสรีภาพในการนับถือศาสนา เช่นเดียวกับอิหร่านและเกาหลีเหนือ การบรรยายธรรมแต่ละครั้งตามสถานที่ต่าง ๆ จะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐและสายสืบคอยติดตาม

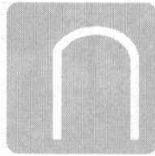
แม่ ดิช นัท ฮันท์ พระอาจารย์เซน จะมีอายุล่วงเลยมาจนบัดนี้ เป็นผู้ยืนหยัดในการรักษา คำสอนของพระพุทธเจ้า รักษาจิตวิญญาณแห่งบรรพบุรุษ ผู้หลอมรวมจิตใจผู้ปฏิบัติธรรมจากทั่วโลกมาเป็นหนึ่งเดียว เป็นร่างกายเดียวกัน ท่านก็ยังคงได้รับการทำทหายในเรื่องเสรีภาพของพุทธศาสนิกชน ณ บ้านเกิดของท่านเอง ท่านกล่าวเน้นว่า “เป็นหน้าที่ของชาวพุทธต้องช่วยกันขจัดความกลัว ความเข้าใจผิด และอคติ ที่ดำรงอยู่ในสังคมสันติภาพที่แท้จริงจึงจะเกิดขึ้นได้”

๑

ทิ้งรักไป... 'ตามสายน้ำ'

ารนำเอาปรัชญาทางพุทธศาสนาทำเป็นหนังในวงการภาพยนตร์บ้านเราดูเหมือนว่าจะพบเห็นไม่บ่อยนัก ล่าสุดที่เพิ่งผ่านไปไม่นานก็คือ 'โอเค เบตง' พุดถึงโลกสืบสนของคนเพิ่งสึกก็ทำได้นำสนใจดี แต่สำหรับ 'ตามสายน้ำ' แล้ว เป็นการนำเอาปรัชญาทางพุทธมาผูกโยงเข้ากับเรื่องราวความรักของเกย์ได้อย่างประณีตน่าสนใจและควรเก็บมาพุดถึงไม่น้อย

'ตามสายน้ำ' ว่าด้วยเรื่องราวความรักของกฤต (เกย์ที่รู้ตัวชัดเจนว่าเป็นเกย์) ที่มีต่อวิน (เกย์ที่ไม่ค่อยชัดเจนตัวเองว่าเป็นเกย์เท่าไร) เป็นความรักที่ไม่มีโอกาสพัฒนาไปสู่ความรักที่เป็นจริงไปได้ด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ จนกระทั่งทั้งคู่พากันไปเที่ยวน้ำตก ที่นั่นกฤตจึงได้ค้นพบสัจธรรมบางอย่างรออยู่

หนังเปิดเรื่องด้วยฉากถวายเป็นสังฆทานที่ดูเหมือนว่าจะเป็นพิธีกรรมที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ความเป็นชาวพุทธของคนไทยในเวลานี้ได้ดีที่สุด

เกี่ยวกับการเข้าวัดเพื่อทำบุญ การกรวดน้ำในฉากนี้เป็นการเริ่มต้นของการใช้ 'น้ำ' เป็นสัญลักษณ์ต่อเนื่องไปสู่ฉากอื่น ๆ อีกหลายฉากในหนัง น้ำที่มีลักษณะของความเป็นธรรมชาติที่เลื่อนไหลไม่หยุดนิ่งคล้ายกับอะโรบราจอย่างที่ผันไปจากการควบคุมของมนุษย์ เช่นเดียวกับคำสอนของหลวงตาที่บอกว่าอย่ายึดติด โลกนี้ไม่มีอะไรเที่ยงแท้ยั่งยืน มีเกิดก็ต้องมีดับ อย่ายึดติดเป็นเจ้าของ ปล่อยเป็นอิสระใจก็จะเป็นสุข

จากนั้นหนังก็เริ่มต้นเล่าเรื่องผ่านการบุกขึ้นไปชมน้ำตกระหว่างกฤตกับวินและเพื่อนผู้หญิงอีกสองคน หนังเล่าเรื่องผ่านมุมมองของกฤตว่าตนกับวินนั้นรักกัน ทั้งคู่ชอบการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะกฤตจะไปไหนก็ต้องมีวินตามไปด้วยเสมอ แต่ในวินาทีนั้นคนคู่อาจจะเริ่มงง ๆ พร้อม ๆ ไปกับเรื่องเล่าของกฤตตั้งแต่อากวายน้ำในห้วยที่มีวินเป็นฝ่ายวายน้ำแต่มีกฤตวายน้ำตาม (ในที่สุดแล้วใครเป็นฝ่ายตามกันแน่ ?) หรือเราจะเห็นได้ว่าขณะที่ภาพในจอหนังกำลังดำเนินไปวินมีความกระอักกระอ่วนบางอย่างแสดงออกให้เห็นเป็นระยะ เมื่อกฤตตั้งคำถามว่าถ้ามีหมาวิ่งมารุมกัดกฤต วินจะทำอย่างไร วินได้แต่ตอบเรื่อย ๆ แบบไม่ได้ใส่ใจว่า 'ก็คงจะเข้าไปช่วย' บางทีวินอาจจะไม่ได้รักกฤตอย่างที่กฤตเล่าให้คนดูฟัง ? ที่ได้ต้นหญ้าเมื่อกฤตล้มตัวลงนอนกอดวินวินก็รีบตัดบทลุกขึ้นหนีทันที เหตุการณ์ในห้องเรียนที่ทั้งคู่ต้องออกมาแสดงการปฐมพยาบาลคนจมน้ำ เมื่อกฤตแสดงการปฐมพยาบาลแบบเม้าทุเม้ากับวิน กฤตกลับถูกวินผลักจนล้มลงไปในอนกับพื้น แม้แต่สิ่งที่กฤตอธิบายก่อนทำบุญก็คือขอให้สมหวังในความรักมีความรักที่มั่นคงถาวรตลอดกาล ตอนนั้นคนดูคงเริ่มเห็นแล้วว่ากฤตโหยหา 'ความรัก' จากวินขนาดไหน

เมื่อเดินเข้าป่าได้ครึ่งทางกฤตดันทุรังจะเดินขึ้นไปจนถึงน้ำตกชั้นสุดท้ายให้ได้ในขณะที่อีกสามคนเริ่มถอดใจด้วยระยะทางที่ไกลและอันตราย ในที่สุดเพื่อนหญิงทั้งสองคน (คนหนึ่งเป็นแฟนของวิน) ก็แยกตัวกลับก่อนในขณะที่วินตัดสินใจเดินไปเป็นเพื่อนกฤตแต่ก็ไม่วายมีปากเสียงกัน การตัดสินใจเลือกไปกับ

กฤตแสดงให้เห็นว่าวินเลือกผู้ชายแทนที่จะเลือกไปกับผู้หญิงคือแฟนสาว เหตุการณ์ในหนังดำเนินไปเรื่อย ๆ โดยมี 'ภาพย้อนอดีต'แทรกเข้ามาเป็นระยะเพื่อบอกเล่าความสัมพันธ์ของตัวละครชายสองคนนี่ว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ชัดเจนและไม่ราบรื่นนัก

ถ้าวินเป็นเกย์ที่ปกปิดความเป็นเกย์ของตัวเองอย่างที่ถูกกับอธิบายให้ฟังในเบื้องหลังการถ่ายทำของหนังเรื่องนี้ละก็ตัวละครสองตัวละครห่างกฤตกับวินช่างมีอะไรที่แตกต่างกันลิบลับ กฤตสนองตอบความต้องการของตนเองด้วยการไปเที่ยว 'ห้องมิด' สถานบริการทางเพศของเกย์ที่ไม่จำเป็นต้องเห็นหน้ากัน เพียงแค่ใช้มือสัมผัสกันหากสัมผัสถูกต้องตัวใครก็คือคนนั้นที่จะเป็นผู้บำบัดความใคร่ให้กันและกันในคำคืนแห่งความหิวกระหาย ในขณะที่วินเสแสร้งสนองตอบความต้องการในเพศเดียวกันของตนด้วยการหันไปซื้อบริการกับผู้หญิงนั่งชิวโงงตามบาร์จนกระทั่งมาเจอกับกฤตยืนเตร่อยู่หน้าบาร์ในคืนหนึ่งวินต้องคอยคอบหญิงบังหน้าถึงแม้จะต้องประสบกับการแยกทางซ้ำ ๆ ซาก ๆ ภายใต้อุผลยอดฮิตที่เขาต้องคอยตอบใคร ๆ ว่า 'เข้ากันไม่ได้' และคอยหลีกเลี่ยงคำถามที่เขา มักจะถูกถามอยู่เสมอว่าชอบผู้หญิงหรือเปล่าด้วยการเปรย ๆ ว่า 'ทำไม่ใคร ๆ ชอบคิดว่ากูเป็นเกย์' ซึ่งเขาช่างวิตกกังวลกับการเป็นเกย์มาก ๆ

กฤตใช้ชีวิตไปตามสบายอยากมีอะไรกับใครก็มีแม้แต่กับฝรั่งที่อาจจะรู้จักกันแค่ชั่วข้ามคืน แต่สำหรับวินแล้วเขาเป็นเกย์ที่ต้องคอยปกปิดตัวตนด้วยการซื้อบริการทางเพศกับหญิงให้คล้ายความกำหนดไปวัน ๆ และแม้ว่าทั้งคู่จะเลือกการปลดปล่อยความต้องการทางเพศไปคนละวิถีแต่สิ่งที่ทั้งคู่จะมีอะไรทำร่วมกันเสมอคือการเข้าวัดทำบุญด้วยกัน ฉากที่กระแทกใจคนดูไม่น้อยน่าจะเป็นฉากที่สองหนุ่มเข้าไปไหว้พระในโบสถ์หลังจากคำคืนที่ผ่านมาต่างก็มีเช็กอินแบบที่ตนเลือกที่จะปลดปล่อยไปตามความใคร่ของตน หนึ่งทำให้เห็นความขัดแย้งในพฤติกรรมมนุษย์ระหว่างกิเลสตนหากับความฝึกฝนในความสะอาดบริสุทธิ์ตัวละครเข้าไปกราบไหว้พระในโบสถ์ในขณะที่ฉากก่อนนี้เรา (คนดู) ได้เห็นพฤติกรรมของตัวละครที่เรียก

ได้ว่าเป็น 'ประพจน์นอกกรอบศีลธรรมทางเพศ' ที่สังคมวางไว้ บางทีหนึ่งกำลังสะท้อนว่าทั้งตัวละครหรือแม้แต่คนดูเองต่างก็ 'ร่วมเพศในตอนกลางคืน' และ 'เอามือไหว้พระในตอนกลางวัน' ด้วยกันทั้งนั้น

ในที่สุดเมื่อกฤตเผยความในใจว่าตนเองรักวินและ ณ ที่นั่นมีอยู่กันเพียงสองคน สิ่งที่ถูกเผ่าหวังมานานก็เกิดขึ้นเมื่อกฤตเผลอเข้าไปกอดวินอย่างแนบแน่น แล้วทั้งคู่ก็กลายเป็นของกันและกันท่ามกลางป่าเขาในค่ำคืนนั้นเอง แต่แล้วสิ่งที่ผิดความคาดหมายก็เกิดขึ้นเมื่อกฤตคิดว่าวินจะยอมรับความรักที่ตนมีให้พร้อม ๆ กับการยอมรับตัวเองว่าเป็นเกย์ก็กลายเป็นสิ่งที่วินปฏิเสธผ่านคำพูดว่า 'ไม่ตั้งพูดถึงเรื่องนั้นะ' (ว่าเรามีอะไรกัน) นั่นทำให้กฤตเริ่มตระหนักรู้ซึ่งถึง 'ความไม่เที่ยง' มากยิ่งขึ้น กฤตเริ่มเข้าถึงความจริงอะไรบางอย่าง การมีเช็ทส์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ซาก ๆ แต่ละครั้งที่ปราศจากความรักและเยื่อใยผูกพันกัน เหมือนกับคำที่หลวงตาพูดไว้ว่าโลกนี้ไม่มีอะไรเที่ยงแท้ยั่งยืน ทุกสิ่งทุกอย่างมีเกิดมีดับไม่ต่างจากซากกวางที่เขาพบ

หนึ่งยังพาเราไปร่วมค้นพบสังขารของกฤตผ่านเรื่องราว 'ไตรภูมิพระร่วง' บนจิตรกรรมฝาผนังที่สวนงาม ตั้งแต่ชั้น *กามาวจรภูมิ* ภูมิที่ยังข้องเกี่ยวกับ *รูปาวจรภูมิ* ภูมิของเทวดาที่ยังหลงไหลในของทิพย์สรรพวรรค์ *อรุฬาวจรภูมิ* ภูมิของพรหมที่ไร้ตัวตน ภาพเปรียบเทียบกฤตเดินเข้าไปในป่าลึกเพียงคนเดียวเพื่อค้นหาต้นน้ำตกล้นที่เจ็ด ตอนนี้วินได้หายตัวไปแล้วปล่อยให้กฤตเดินเข้าไปในป่าลึกเพียงลำพัง

และเมื่อกฤตขึ้นมาถึงน้ำตกล้นสุดท้าย 'น้ำตกล้นข้างชั้นที่เจ็ด' สิ่งที่ถูกคาดหวังว่าจะได้เห็นกลับกลายเป็นทางน้ำแห้งผากไม่มีน้ำไหลลงมาให้เห็น แม้แต่หยดเดียว มีเพียงต้นน้ำเล็ก ๆ ที่ไม่ได้ยิ่งใหญ่สวนงามอะไร นั่นเองทำให้เขาเข้าใจถึง *ความไม่เที่ยงไม่คาดหวัง* เป็นเจ้าของสิ่งใด และปล่อยวางอย่างเป็นอิสระในที่สุด ที่นั่นกฤตหยิบเอา 'ดอกไม้แห่งความทรงจำที่มีต่อวิน' ที่เขาเฝ้าเก็บดอกไม้ไปไม้หลากหลายชนิด (แม้แต่ปุยขน) เอาเก็บใส่สมุดทับไว้ทุกครั้งที่เขา

ได้ไปไหนมาไหนกับวินจากนั้นก็ไปรยมันลอยล่องไปกับสายน้ำ (ฉากนี้คงเป็นที่มาของชื่อเรื่อง) ถ้าใครเคยดู *Little Buddha* คงนึกถึงฉากไปรยเจ้าอังคารลามะต่อเจในทะเลที่ให้ความรู้สึกถึงการพรัดพรากและความอนิจจัง หรือไม่กี่ครั้งรู้สึกคล้าย ๆ กับความรักที่ไม่สมหวังของเตี้ยอี้ยี่ที่มีให้กับเสี่ยวไหล่วใน *Farewell to my concubine* หรือนึกถึงตำรวจเกย์ที่ไม่ยอมรับตัวเองว่าเป็นเกย์ใน *East Palace West Palace* 'ตามสายน้ำ' อาจจะรวบรวมเอาความรู้สึกของหนังเกย์หลายเรื่องมารวมกันได้ ขณะเดียวกันก็สามารถทำให้คิดถึงหนังพุทธทิเบตบางเรื่องได้ด้วย

กฤตสามารถยอมรับความรักที่ไม่สมหวังได้ในที่สุด กฤตไม่ได้โยยหาความรักที่นิรันดรสมบูรณ์แบบอีกต่อไปเขายังอดสูสำหรับกระทวงมาเมื่อวินในฉากสุดท้าย วินถามกฤตว่าอิฐฐานอะไร กฤตตอบว่า 'เปล่าหรอก ฉันไม่ได้อิฐฐานอะไรเลย' โดยมีผู้หญิงอีกคนนั่งลอยกระทวงเคียงข้างวิน

บทจบของหนังเรื่องนี้ถึงจะเป็นความรักที่ไม่สมหวังแต่ก็น่าจะดีกว่าหนังเกย์หลาย ๆ เรื่องที่ผ่านมาที่บทสรุปของหนังเกย์มักจะเป็นโศกนาฏกรรม ไม่เกย์ฆ่าตัวตายก็คงเป็นบ้าเป็นหลังด้วยโรคจิตโรคประสาทตัวละครกฤตอาจจะโชคดีที่สามารถเข้าถึงสังขารโดยใช้ความรักที่ไม่สมหวังเป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้ เป็นการเข้าถึงอำนาจภายในที่พ้นจากการตกเป็นเหยื่อ หรือเข้าถึงการบรรลุธรรม (Enlightenment) ตามคติทางพุทธศาสนา ในขณะที่ตัวละครวินก็คงอยู่กับการปิดบังซ่อนเร้นตนเองทนอยู่กับการไม่พอใจตนเองที่รักเพศเดียวกัน (Homophobia) อีกต่อไป (ตกเป็นเหยื่อของอคติทางสังคม) แต่ความรักที่ไม่สมหวังในหนังเรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่ยธิบายได้ว่าเพราะเป็นความรักที่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าฝ่ายหนึ่งยังไม่สามารถยอมรับใน sexuality (ระบบความคิดความหมายเรื่องเพศ) ของตัวเองได้ ความรักจึงไปไม่ถึงดวงดาว

อะไรทำให้เกย์อย่างวินยอมรับตัวเองไม่ได้ ถ้าให้ตอบตรงนี้ก็ถือเป็นเรื่องของกรอบวิธีคิดทางสังคมที่นอกจากจะมีท่าทีรังเกียจเกย์แล้วยังส่งผลให้เกย์

จำนวนหนึ่งรู้สึกถึงภัยของตัวเองไปด้วย วินก็คงเป็นหนึ่งในเกย์อีกจำนวนหลายคนที่ต้องคอยปกป้องตนเองด้วยการเสแสร้งแกล้งแมนต่าง ๆ นานา หรือแม้แต่คำให้สัมภาษณ์ของผู้ที่แสดงเป็นวิน (*ณพงษ์ วิริยะสมบุญ*) ก็ให้สัมภาษณ์ถึงฉากเลิฟซีนที่แสดงกับ *ประกาศิต หอวรรณภากร* (กฤต) ว่าพยายามถ่ายเทคเดียวผ่านไม่ยอมถ่ายหลายเทค แม้การรับบทเป็นเกย์แอบของ *ณพงษ์* เองก็ยังต้องต่อสู้กับอคติอะไรหลาย ๆ อย่างเกี่ยวกับเกย์ทั้งจากภายนอกและภายในตนเองอย่างที่เขาให้สัมภาษณ์เบื้องหลังการถ่ายทำหนึ่งเรื่องนี้ในท้ายแผ่น VCD

กรณีนี้สะท้อนให้เห็นว่าเวลาที่ผู้คนเข้าไปข้องแวะกับอะไรก็ตามที่เกี่ยวกับเกย์ เกย์ เกย์ คนจะเริ่มรู้สึกถึงความไม่สบายเนื้อสบายตัวบางอย่างไม่ว่าเขาคอนนั้นจะเป็นเกย์หรือไม่ก็ตาม สิ่งเหล่านี้คือเหตุผลที่สามารถนำมาอธิบายต่อได้ว่าทำไมเกย์คนหนึ่งถึงไม่ได้รู้สึกดีไปกับความเป็นเกย์ของตนเอง นั่นเป็นเพราะจิตสำนึกร่วมของสังคม (collective consciousness) คิดและรู้สึกไม่ดีกับเกย์ไปแล้ว เกย์เองก็รับเอาจิตสำนึกร่วมของสังคมนั้นมามีอคติกับตัวเองซึ่ซนเข้าไปอีกที จึงไม่น่าสงสัยว่าทำไมเกย์อย่างวินจึงยอมรับตัวเองไม่ได้

สิ่งที่คูรักเกย์ต้องทำมากและอาจจะมากกว่าคูรักต่างเพศก็คือการที่ต่างฝ่ายต่างต้องคอยหันมาดูแล พุ่มพักเอาใจใส่พัฒนาการการยอมรับ *ตัวตนของความเป็นเกย์* ในคู่ของตนให้มีการเจริญเติบโตไปพร้อม ๆ กันกับความรักที่มีให้กันซึ่งอาศัยการทำบุญที่วัดอย่างเดียวยังคงไม่พอ คูรักเพศเดียวกันน่าจะภาคภูมิใจในความรักของตัวเองมาก ๆ ที่สามารถนำพาความรักของตนฝ่าฟันอุปสรรคที่มากกว่าคูรักต่างเพศหลายเท่าตัวออกมาได้

สำหรับคู่ของกฤตกับวินเห็นได้วกฤตเองก็พยายามเอาใจใส่และทำทุกวิถีทางให้วินได้เปิดโอกาสยอมรับตัวเองเช่นกัน ยกตัวอย่างตอนที่กฤตเจอวินในบาร์แล้วถามถึงแฟนที่เลิกกัน กฤตถามว่ารักแฟนเก่าที่เลิกกันไหม คำถามนี้เล่นเอาวินป่วยเบี่ยงที่จะตอบและรู้สึกเหมือนถูกคุกคาม กฤตถามวินว่ารู้สึก

เบื่อบ้างไหมที่มา (หาผู้หญิงใน) บาร์แบบนี้ วินคล้าย ๆ จะเริ่มเห็นตัวเองก็ตอบว่า 'เบื่อ...แต่ก็โอ.เค.' หรือตอนที่กฤตไปหาวินที่ห้องแล้วพบว่าวินนอนกับหญิงบริการ จึงถามว่าทำตามใจอยากแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง วินไม่ได้ตอบอะไรได้แต่ยิ้มนิ่ง ๆ เท่านั้นเราก็เห็นแล้วว่าในที่สุดวินก็ไม่สามารถทะเลาะกับแกงอคติในความเป็นเกย์ของตนเองออกมาได้ อีกมุมหนึ่งเราจะสังเกตเห็นว่ากฤตรู้ยู่ตลอดเวลาว่าวินเป็น 'ผู้ชายที่ชอบผู้ชาย' และเฝ้าหวังถึงการยอมรับตัวเองของวินตลอดมารวมทั้งเฝ้ารอการยอมรับความรักที่เขามีให้กับวินด้วยแต่ในที่สุดก็ไร้ผล

อย่างน้อย 'ตามสายน้ำ' ก็พยายามโต้ตอบกับสังคมที่ยังมีวาทกรรมเรื่อง 'รักของเกย์ไม่ยั่งยืน' โดยอาศัยปรัชญาทางพุทธมาเชื่อมโยงตีความนำเสนออีกแง่มุมหนึ่ง แต่อีกมุมหนึ่งเราจะเห็นว่าหนังก็มีการตั้งคำถามอยู่บ้างเหมือนกันว่า ภายใต้รักของเกย์ที่ยั่งยืนนั้นเพราะอะไร ? เพราะเกย์ไม่สามารถยอมรับตัวเองใช่หรือไม่ ? แล้วมีอะไรทำให้เกย์ไม่สามารถยอมรับตัวเองได้ ? ใช่หรือไม่ว่าสังคมที่เป็นโฮโมโฟเบียเป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่ทำให้รักของเกย์ไม่ยั่งยืน ?

การนำเอาปรัชญาทางพุทธมาเชื่อมโยงกับความเป็นเกย์ในหนังสั้นเรื่องนี้นับว่าน่าสนใจไม่น้อย เพราะต้องเอาธีม (Theme) สองธีมมาผสมผสานกันระหว่าง *ปรัชญาพุทธกับความรักของเกย์* ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายนักโดยเฉพาะการนำเสนอส่วนนี้มานำเสนอให้เกิดความสมดุลและร่วมสมัยซึ่งหนังเรื่องนี้สอบผ่านอย่างน่าชื่นชม ทั้งมุมกล้องที่พยายามตามไปเก็บภาพสถานที่และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ ในเมืองไทยมารวมเข้าไว้ในหนังเรื่องนี้ ฉากเลิฟซีนระหว่างผู้ชายกับผู้ชายที่คนทำหนังไทยหลายคนยังคงปฏิเสธไม่กล้าทำออกมาด้วยเหตุผลร้ายแปดพันประการ

บางทีเราอาจจะเข้าใจเกย์ ยอมรับความรักของเกย์พร้อมกับบรรลุลหรรณไปด้วยภายหลังดูหนังเกย์พุทธเรื่องนี้จบลง

๕

the *Letter*

เดอะ เลตเตอร์ • จดหมายรัก

ผู้สร้าง :

ดวงกมล ลิ้มเจริญ	อำนวยการสร้าง
ผอูน จันทรศิริ	กำกับกาแสดง

ผู้แสดง :

แอน ทองประสม	รับบทเป็นดิวิ
อรรถพร ธีมากร	รับบทเป็นต้น

เนื้อเรื่องย่อ :

ดิวิ หญิงสาวจากกรุงเทพฯ พร้อมเกศเพื่อนสาว เดินทางมาร่วมงานบำเพ็ญกุศลศพยายของดิวิที่อำเภอเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ และด้วยเหตุบังเอิญทำให้ได้พบและรู้จักกับ ต้น ชายหนุ่มชาวเชียงใหม่ ซึ่งทำงานอยู่ที่โครงการหลวงบนดอยสูง

ต้นได้พาดิวิและเพื่อนไปเที่ยวที่ทำงานของเขายกยอคอยและได้พาดิวิไปชมต้นบัว ซึ่งเป็นต้นไม้แห่งชีวิตของต้นที่พ่อของเขาปลูกไว้ เมื่อต้นเกิดมาบนโลกใบนี้

การพบปะกันโดยบังเอิญ เป็นจุดเริ่มต้นของสายสัมพันธ์อันลึกซึ้งในเวลาต่อมา แม้ว่าต้นจะอยู่เชียงใหม่ และดิวิอยู่ที่กรุงเทพฯ และเมื่อเกศเพื่อนของดิวิเสียชีวิตลง เพราะถูกฆาตกรรมโดยเพื่อนชายที่รู้จักกันทางอินเทอร์เน็ต ทำให้ดิวิเสียใจอย่างมาก และตัดสินใจหันหลังให้กรุงเทพฯ มุ่งหน้าไปสู่เชียงใหม่ เพื่อใช้ชีวิตอยู่ที่บ้าน ซึ่งย้ายทิ้งไว้ให้เป็นมรดก

ณ ที่บ้านนอกซึ่งแวดล้อมด้วยธรรมชาติอันเงียบสงบ และวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและงดงาม ต้นรักก็ได้เจริญงอกงามขึ้นในใจของดิวิและต้น ทั้งคู่ได้แต่งงานใช้ชีวิตคู่เป็นคู่ชีวิตของกันและกัน ชีวิตคู่ของทั้งสองเป็นไปด้วยความสดชื่นและเต็มเปี่ยมด้วยรสหวานแห่งรัก ดิวิพยายามสอนให้ต้นใช้ E-mail เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและ

กัน ในยามที่ต้องแยกจากกัน

วันหนึ่งต้นได้ค้นพบจดหมายรักที่ย้ายของดิวิ ซึ่งเป็นผู้เก็บรักษาไว้ เนื้อความในจดหมายฉบับนั้น ชายอันเป็นที่รักของยายเขียนบรรยายอารมณ์ความรักไว้เป็นเนื้อความแห่งรักที่ประทับใจต้นและดิวิยิ่งนัก ต้นปรารถนาที่จะติดต่อสื่อสารกับดิวิด้วยจดหมายรักแบบนั้นบ้าง ด้วยเหตุผลที่ว่า การเขียนจดหมายจะมีความหมายที่มั่นคงมากกว่า E-mail ที่เพียงแค่วัดกระแสไฟฟ้าหยุดไปช่วงขณะสั้นๆ เนื้อความแห่งรักที่บันทึกไว้โดย E-mail ก็ลบหายแล้ว แต่จดหมายรักที่เขียนไว้เป็นลายมือ แม้ว่าผู้เขียนและผู้รับได้ตายจากไปนานแล้ว เนื้อความแห่งรักในจดหมายยังสถิตคงดำรงอยู่ให้คนรุ่นหลังได้สัมผัสรับรู้ได้ดังเช่นที่ต้นและดิวิได้สัมผัสรู้ถึงความรักของบุคคลที่ล่วงลับไปแล้ว

ดิวิและต้นใช้ชีวิตคู่ร่วมกันไม่นาน เหตุร้ายก็ ได้มาเยือน เมื่อต้นป่วยเป็นเนื้องอกในสมอง และต้องรักษาด้วยการผ่าตัดสมอง ดิวิได้ดูแลต้นอย่างดี แม้ว่าบางขณะต้องเดินทางลงมากรุงเทพฯ เพื่อติดต่อกัน ที่สุด ความตายก็พรากชีวิตต้นไปจากดิวิ ขณะที่ดิวิกำลังอ่านจดหมายรักของยายให้ต้นฟัง

ชีวิตคู่ที่เหลืออยู่เพียงครั้งเดียว ทำให้ดิวิไม่สามารถทนอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมที่เชียงใหม่ได้ เพื่อน ๆ ของดิวิจากกรุงเทพฯ ขึ้นมารับดิวิลงไปอยู่ที่กรุงเทพฯ แต่ว่าขณะที่กำลังเดินทางออกจากบ้านอันเป็นที่รักของดิวิและต้น ดิวิได้รับจดหมายรักจากต้นที่เขียนไว้ก่อนที่จะเสียชีวิต จดหมายรักของต้นทำให้ดิวิยกเลิกการเดินทางไปอยู่กรุงเทพฯ และตกลงใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ ณ ที่เดิมต่อไป เพื่อรอรับและอ่านจดหมายจากต้น

จดหมายรักฉบับแล้ว ฉบับเล่า ที่ได้รับทำให้ดิวิได้ประจักษ์ชัดในความหมายแห่งรักที่แม้ว่าชีวิตของต้นได้จบสิ้นไปแล้ว แต่ความหมายแห่งรักของ

ต้นยังมั่นคงและดำรงอยู่

จดหมายรักของต้นทำให้ชีวิตของดิวที่เหลืออยู่มีความหมายและคุณค่า โดยเฉพาะเมื่อดิวได้มารู้ว่าได้มีชีวิตใหม่เกิดขึ้นในครรภ์เธอ เป็นชีวิตใหม่ที่เป็นพยายามแห่งรักระหว่างเธอและต้น

ภาพยนตร์จบลงด้วยภาพแห่งขุนเขาที่ต้นบ๊วยอันเป็นต้นไม้แห่งชีวิตของต้นยืนตระหง่านอยู่บนยอดคดอยสูงและเคียงข้างต้นบ๊วยใหญ่ ต้นไม้มีต้นบ๊วยต้นน้อยๆ อีกต้นหนึ่งงอกงามขึ้นมาเคียงคู่ดิวและเด็กผู้ชายตัวน้อย ๆ กำลังรดน้ำให้ต้นบ๊วยต้นน้อยอยู่ ดิวบอกให้ตั้มลูกชายของเธอรู้ว่า บ๊วยต้นน้อยตัดต่อมาจากบ๊วยต้นใหญ่ และต้นไม้ใหญ่ใหญ่ในป่าดงพงไพรล้วนเป็นสายพันธุ์ที่สืบต่อและอาศัยกัน ต้นไม้เหล่านี้รวมกันเป็นขุนเขาลำเนาไพรที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสภาพชีวิตที่อิงอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเกื้อกูลต่อกันและกัน

ความรักแบบหญิง ที่ถูกใส่ซองเปิดพริกได้

จดหมายรัก นับเป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกและเรื่องเดียวที่ผู้เขียน ชมแล้วได้บอกใครต่อใครให้ไปชมต่อ ด้วยเหตุผลว่า นี่เป็นภาพยนตร์รักแบบหญิงเรื่องแรกของไทย

ความจริงเรื่องราวเกี่ยวกับความรักไม่น่าจะแยกเพศเป็นหญิง เป็นชาย แต่เพื่อให้มีชื่อกำหนดง่าย ๆ ในการอธิบายความหมายที่แตกต่างกัน การกำหนดให้มีความหมายเป็นหญิง เป็นชาย น่าจะช่วยให้ง่ายต่อการอธิบายความหมายแห่งรักที่แฝงอยู่ในภาพยนตร์เรื่องนี้

ความรักแบบชาย เป็นความรักที่ถูกอธิบายความหมายด้วยความคิดเชิงเหตุผล (Rationality) ที่มองเห็นความรักเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลที่มาผูกสัมพันธ์กันด้วยเงื่อนไขของการ

ต่อสู้แข่งขันที่มีเดิมพันเป็นการแพ้หรือการชนะ เป็นการได้มาจากผู้อื่นหรือการเสียไปให้ผู้อื่น ในความหมายเช่นนี้ความรักจึงเป็นความเสี่ยงที่ต้องเผชิญกับความหมายว่าจะแพ้หรือชนะ จะสูญเสียไปหรือได้มา ความรักได้กลายเป็นเรื่องของอำนาจในการควบคุมกำกับผู้อื่น

ความรักแบบหญิง เป็นความรักที่มีความหมายมาจากอารมณ์ความรู้สึก (Emotion) อันเป็นสภาวะภายในจิตใจของเราเอง เป็นความรู้สึกยินดีพอใจที่ได้ให้ได้แบ่งปันกับบุคคลอันเป็นที่รัก ความหมายของความรักจึงเป็นความเอื้ออาทรที่ต้องอิงอาศัยซึ่งกันและกัน ไม่ใช่การแพ้หรือชนะผู้อื่น ไม่ใช่การสูญเสียไปหรือการได้มา

ความรักแบบหญิงเป็นเรื่องราวของการเอื้อเพื่อ เอื้ออาทร อันเป็นการรับใช้บุคคลอันเป็นที่รัก ขณะที่ความรักแบบชาย เป็นเรื่องของ การต่อสู้แข่งขันอันมีความหมายเป็นความพ่ายแพ้หรือความมีชัย ที่ทำให้ความรักเป็นเรื่องของอำนาจที่จะครอบครองกำกับผู้อื่นให้เป็นไปตามความปรารถนาแห่งตน

จดหมายรัก เริ่มต้นเรื่องราวด้วยการพาผู้ชมไปสัมผัสผัสจุดเริ่มต้นแห่งรัก ด้วยภาพของความเอื้อเพื่อที่ต้นพยายามขับรดปดัลป์ ตามรดทวัรเพื่อ นำกระเป๋าสตางค์ไปคืนให้แก่ดิว และเมื่อดิวและเกศตกรถเพราะไม่มีตัว ก็เชิญชวนให้ทั้งคู่มาเวลา ด้วยการไปเที่ยวชมโครงการหลวงที่ต้นทำงานอยู่ รวมทั้งการพาดิวไปชมต้นบ๊วย ที่มีความหมายต่อชีวิตของตนเอง ภาพเหล่านี้เป็นภาพที่สวยงามทั้งในส่วนของทิวทัศน์ภายนอกและอารมณ์ภายใน หลังจากนั้น ภาพก็ตัดกลับมาสู่ความแตกต่างระหว่างความหมาย เป็นภาพชีวิตของดิวและเกศในเมืองกรุงเทพฯ เป็นภาพของการดิ้นรนต่อสู้แข่งขัน ภาพที่เกิดติดต่อกันกับเพื่อนชายทางอินเทอร์เน็ต โดยไม่รู้จักหน้าตาและภูมิหลัง ภาพของการหลอก

ล่อต่อสู้อย่างกันและกันโดยมีการ
โกหก การหลอกลวง เป็น
เครื่องมือของการต่อสู้เพื่อให้ตน
เองมีชัยเหนือคู่ต่อสู้ และในที่
สุดเรื่องราวแห่งรักของเกศก็จบ
ลงที่เธอถูกฆ่าตายโดยเพื่อนชาย
ที่รู้จักกันทางอินเทอร์เน็ต

ภาพของเกศที่ถูกฆ่าตาย
อาจจะดูเป็นความตั้งใจซึ่งง่ายเกิน
ไปของผู้สร้างที่เสนอต่อผู้ชม แต่
การนำภาพเช่นนั้นมาเสนอ เพื่อจูงอารมณ์ของผู้
ชมไปสู่ความหมายแห่งรักของต้นและติว ทำให้
ความแตกต่างแห่งอารมณ์รักปรากฏชัดในความ
รู้สึกของผู้ชม เพื่อนัยแห่งความรักที่เกศแสวงหา
ทำให้เกิดความหมายแห่งรักที่ติวได้ประสบในเวลา
ต่อมา

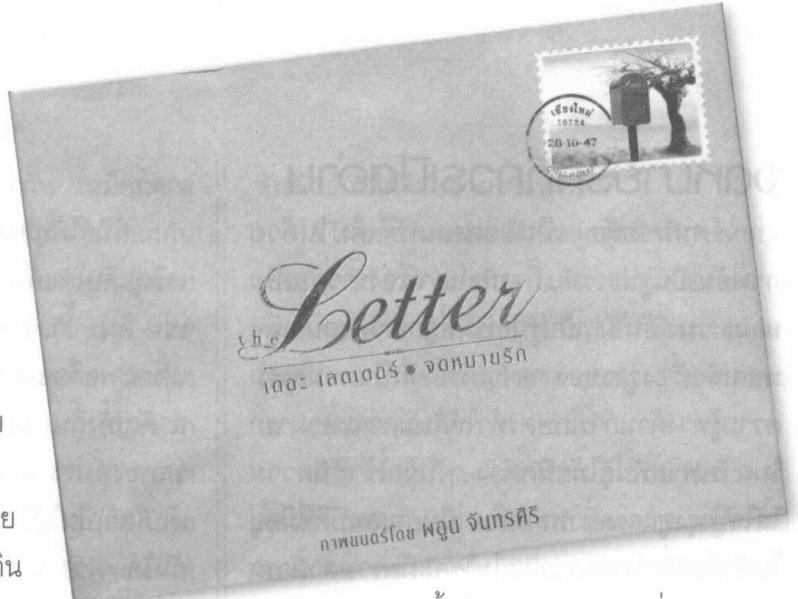
ภาพของเกศเป็นภาพของความรักแบบชายที่
มองเห็นได้ในสังคมปัจจุบัน จนบุคคลทั่วไปเข้าใจ
ความหมายแห่งรักเป็นความหลอกล่อต่อสู้แข่งขันที่
มีการได้-เสีย ชนะ-แพ้ เป็นเงื่อนไข ของการต่อสู้
ความหมายเช่นนี้ตอกย้ำให้ผู้ชมได้ตระหนักถึง
ความเป็นจริงที่มีอยู่ ก่อนจะนำพาผู้ชมไปสัมผัส
ความหมายแห่งรักตามจินตนาการแห่งรักแบบ
หญิง

ภาพของผู้ชายที่เข้าครัวต้มข้าว แล้วป้อนข้าว
ต้มให้ผู้หญิงยามเมื่อเธอป่วย

ภาพของผู้ชายที่นั่งซักผ้าให้ผู้หญิงด้วยความ
เต็มอกเต็มใจ

ภาพของผู้ชายที่หาม้าอุ้มมาให้ผู้หญิงแช่เท้า
แล้วนวดเท้าให้เธอเพื่อป้องกันเธอจากไข้หวัด

เหล่านี้เป็นภาพของความเอื้ออาทรที่มีอยู่
ภายในจิตใจแล้วแสดงออกมาเป็นการรับใช้ การ
รับใช้ซึ่งมีความหมายแห่งรัก เป็นภารกิจที่มี
เกียรติและเต็มไปด้วยศักดิ์ศรี ความรักแบบหญิง

เช่นนี้ถูกยกย่องบูชา เมื่อผู้หญิงใน
ฐานแม่ปฏิบัติต่ออีกชีวิตหนึ่งซึ่งเป็นลูกของเธอ
การรับใช้ซึ่งผู้หญิงผู้เป็นแม่ปฏิบัติเป็นภารกิจที่สูง
ส่ง อันแสดงออกซึ่งความหมายแห่งรักแบบหญิง

ความรักแบบหญิง มิได้มีความหมายว่าเป็น
ความรักของสตรีเพศ แต่เป็นความรักที่เกิดขึ้น
ในจิตใจของผู้หญิงหรือผู้ชายก็ได้ ขอเพียงแต่มี
ความหมายเป็นการรับใช้ด้วยจิตที่เอื้ออาทรต่อ
บุคคลอันเป็นที่รัก

ในสังคมโลกปัจจุบัน ที่ผู้ชายมีอำนาจขึ้นมา
กำกับทิศทางของสังคม ความรักแบบชายกลายเป็น
เป็นความรักที่มีบทบาทอิทธิพลต่อความสำนึก
ของประชาชนในสังคม ความรักถูกอธิบายความ
หมายด้วยหลักเหตุผลแห่งความสัมพันธ์ระหว่าง
บุคคล ความรักถูกมองเห็นเป็นเกมการต่อสู้ที่มีแพ้
ชนะ เป็นเดิมพัน ความรักแบบหญิง ถูกมองว่า
เหลวไหล ผู้ชายคนใดแสดงออกซึ่งความรักแบบ
หญิงจะถูกมองอย่างดูหมิ่นดูแคลนว่า 'กลัวเมีย'

ความหมายแห่งรักแบบหญิง ถูกซ่อนไว้ใน
ความรู้สึก เหมือนจดหมายที่ถูกปิดผนึกเก็บไว้ใน
ซองให้เป็นความลับส่วนตัวที่บุคคลอื่นจะมาล่วงรู้
ไม่ได้ มีผู้ชมหลายท่านมีข้อสงสัยว่า ผู้ชายเช่นต้น
มีอยู่จริงหรือในโลกปัจจุบัน ข้อสงสัยนี้มีทั้งในความ
รู้สึกของผู้หญิงและผู้ชาย และนี่คือประเด็นซึ่งเป็น
ความลับที่เก็บไว้ในจดหมายรัก

จดหมายรักที่ควรเปิดอ่าน

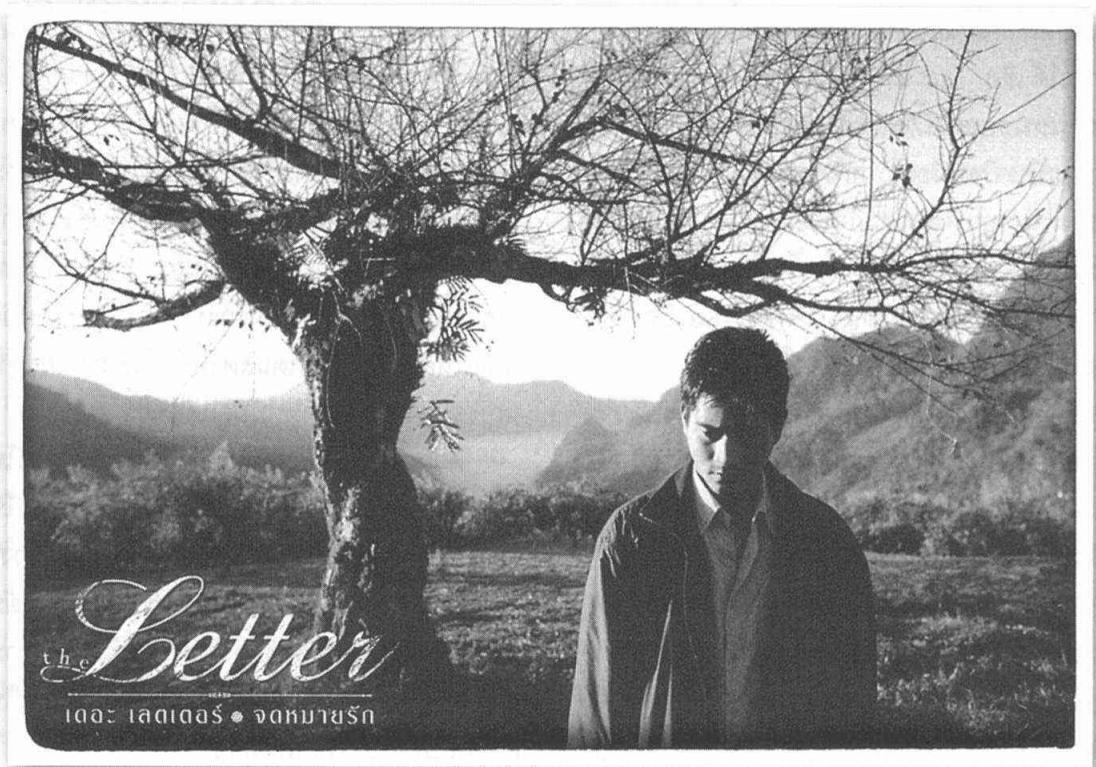
จดหมายรัก เป็นภาพยนตร์ที่เต็มไปด้วยภาพอันเป็นรูปธรรม เพื่อบอกเล่าเรื่องราวอันเป็นนามธรรม “ต้นไม้” เป็นรูปธรรมที่ถูกนำมาเสนอเพื่อบอกเล่าเรื่องราวของ “ความรัก” ที่เป็นนามธรรม ความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ทำให้ต้นมีความสามารถในการเพาะพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ บวกเข้ากับควมใส่ใจบำรุงดูแลรดน้ำพรนดิน เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวต้นเพื่อจะบอกว่าเขาไม่ใช่จะมีความสามารถเฉพาะการเพาะพันธุ์ไม้นั้น หากแต่เขายังมีความสามารถพิเศษที่จะเพาะต้นรักให้งอกงามในจิตใจด้วย ความรักเปรียบเหมือนต้นไม้ ที่ต้องใช้เวลาและองค์ประกอบหลาย ๆ ประการ ที่จะทำให้เจริญเติบโต ไม่มีต้นไม้ต้นใดที่จะเจริญเติบโตได้ภายในวันเดียว เวลาเป็นเงื่อนไขสำคัญของการเจริญเติบโต ยิ่งต้นไม้ใหญ่ยิ่งต้องอาศัยเวลาอันยาวนาน ความรักก็เป็นดังเช่นต้นไม้ที่ต้องอาศัย

เวลา

พันธุ์ไม้ทุกชนิด นอกจากต้องใช้เวลาในการเจริญเติบโตแล้ว ยังต้องอาศัยองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ดิน, น้ำ, อากาศ, แสงสว่าง ฯลฯ ความพอเหมาะพอดีขององค์ประกอบเหล่านี้ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญทั้งสิ้น แม้พืชพันธุ์จะดีสักเพียงใด แต่หากขาดองค์ประกอบที่เหมาะสมเสียแล้ว การเจริญเติบโตก็เป็นไปไม่ได้ ความเป็นเช่นนี้ของต้นไม้เป็นฉันใด ความเป็นไปแห่งรักก็เป็นฉันนั้น

ภาพของการรดน้ำต้นไม้ ปรากฏซ้ำแล้ว ซ้ำอีก ในภาพยนตร์เรื่องนี้ เพื่อบอกเน้นย้ำให้เห็นว่า หากปราศจากการเอาใจใส่ดูแลแล้วต้นไม้ก็ต้องเหี่ยวเฉา เช่นเดียวกับความรัก หากขาดน้ำใจที่เอื้ออาทรต่อกันและกันแล้ว ความรักก็อับเฉา ทุกขณะแห่งรัก คู่รักจะต้องรินหลังน้ำใจให้แก่กันและกันตลอดเวลาทุกช่วงขณะจะขาดเสียมิได้

ภาพของดินและต้นที่ใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นภาพ

ของการรินหลังน้ำใจให้แก่กันและกัน เหมือนการรดน้ำต้นไม้อย่างสม่ำเสมอ การมีน้ำใจให้แก่กันและกันจะเป็นไปได้ได้อย่างไรหากแต่ละฝ่ายมุ่งหมายแต่ประโยชน์ส่วนตัวและการได้รับจากอีกฝ่าย การงอกงาม แห่งรักจะเป็นไปได้ได้อย่างไร หากคู่อีกต่างปรารถนาจะมีชัยเหนือคู่อีก ความสมบูรณ์แห่งรักจะเกิดขึ้นได้อย่างไร หากคู่อีกต่างฝ่ายต่างปรารถนาจะมีอำนาจเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง มีแต่การน้อมตัวลงรับใช้คู่อีกด้วยจิตใจอันเอื้ออาทรเท่านั้นที่จะทำให้ต้นรักเจริญงอกงามเติบโต ทนทานต่อสายลมที่พัดกระหน่ำและแสงแดดที่แผดเผา

ต้นรักที่งอกงาม เติบโตใหญ่ เป็นต้นรักที่พร้อมจะแตกกิ่งก้านสาขา ออกดอก ออกผล ขยายพืชพันธุ์ต่อไปไม่สิ้นสุด แม้ว่าต้นเดิมอาจจะสิ้นอายุชัยไปแล้วแต่หน่อหรือกิ่งก้านก็กลายเป็นต้นไม้ใหม่ต่อไป

ความตายของต้นบนที่นอนใกล้ ๆ กับดิวนั่งอ่านจดหมายรักของยายให้ต้นฟัง ชีวิตของต้นจบลงขณะที่จดหมายรักยังไม่จบ ดิวได้อ่านจดหมายรักต่อไปจนจบโดยไม่ยุติการอ่านจดหมายรักแม้รู้ว่าชีวิตของคนรักจบลงแล้ว เหตุการณ์ในภาพยนตร์ตอนนี้เป็นความสวยงามอย่างไม่น่าจะบอกเล่าอย่างไรให้ความหมายอันสวยงามนั้นปรากฏในใจของผู้อ่าน

ความหมายแห่งรักในจดหมายช่วงเป็นความหมายที่ยิ่งใหญ่ ความหมายอันยิ่งใหญ่นี้ ไม่สามารถจะทำให้สะอึกสะอื้นลงได้เพียงเพราะชีวิตหนึ่งยุติลง

ชีวิตหนึ่งเกิดขึ้นดำรงอยู่ แล้วก็จบลงแต่ความหมายแห่งรักจะต้องคงอยู่ตลอดไปเพื่อเป็นสายใยยึดโยงให้ชีวิตในอดีตสัมพันธ์กับชีวิตในปัจจุบันและในอนาคต ชีวิตที่หลากหลาย กระจัดกระจายอยู่ตามถิ่นที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ชีวิตเล็ก ๆ เช่น มด ปลวก หรือชีวิตที่ยิ่งใหญ่ดังชีวิตตนเอง ต่างยึดโยง

สัมพันธ์กันได้ด้วยสายใยแห่งรัก

ชีวิตของต้นจบลง ดิวจับลูกตุ้มนาฬิกาให้หยุดเพื่อบอกว่า เวลาแห่งรักจบแล้ว แต่เมื่อเธอได้อ่านจดหมายรักจากต้นที่เขียนไว้ก่อนเสียชีวิต ทำให้เธอได้รู้ว่า ความรักของต้นยังคงดำรงอยู่ แม้ว่าชีวิตของเขาจะสิ้นสุดไปแล้ว

ดิวลุกขึ้นไปไชลานนาฬิกา เพื่อบอกว่าชีวิตจะต้องดำเนินต่อไป เพราะความรักยังคงดำรงอยู่ไม่เคยจบสิ้นลง ที่สำคัญที่สุดก็คือ ความรักได้ให้กำเนิดชีวิตใหม่ ดิวรู้ว่าเธอตั้งครมภ์ กำลังจะมีลูก

ต้นไม้ต้นแรก ๆ ของโลกคงล้มตายไปนานแล้วละ แต่ต้นไม้ก็ยังมีอยู่บนโลกใบนี้ ต้นไม้เหล่านี้ล้วนสืบต่อพืชพันธุ์มาจากต้นไม้ที่ตายไปแล้ว เหมือนบรรพบุรุษของเราที่ตายจากไปแล้ว แต่ยังมีพวกเราที่เป็นลูกเป็นหลานสืบเผ่าพันธุ์ของท่านต่อมาและต่อไป

จดหมายรักของต้นทำให้ดิวได้รู้ว่าความหมายแห่งรักที่แท้จริงเป็นเช่นไร ความเอื้ออาทรของต้นเป็นพลังให้ดิวมีชีวิตอยู่ต่อไป เหมือนลูกที่ตระหนักรู้ถึงความรักของแม่ แล้วมีพลังจะมีชีวิตอยู่ต่อไป เพื่อให้กำเนิดชีวิตใหม่ ชีวิตใหม่ที่มีสายใยแห่งรักผูกโยงให้เชื่อมตอสัมพันธ์กันไม่มีสิ้นสุด

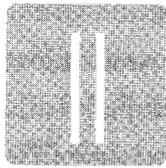
ความรักแบบแม่อันเป็นความรักแบบหญิงมีอยู่ในจิตเราทุกคน เปิดอ่านดูเถิด แล้วเราจะพบความหมายแห่งรักที่แท้จริง ความหมายที่แท้จริงแห่งรักอยู่ที่การรับใช้ด้วยจิตใจที่เอื้ออาทรต่อผู้เป็นที่รัก ความรักแบบหญิงจะเกิดขึ้นในจิตใจได้ก็ต่อเมื่อเราก้าวข้ามให้พ้นความหมายแห่งรักที่มีความหมายถึงการได้มาจากผู้อื่น การมีชัยชนะเหนือผู้อื่น

ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เราผู้เป็นชาวพุทธทุกคนควรปลูกสร้างความรักแบบหญิงให้งอกงามในจิตของเรา

๕

True Beauty

แรงบันดาลใจที่ทำให้เอื่อยากจะเขียนบทความในเรื่องนี้ มาจากเพลง ๆ หนึ่งที่เอื่อยชอบในเนื้อหามากเป็นพิเศษ เหตุผลนะหรือ ถ้าคุณเป็นคนที่ให้คุณค่ากับความงามภายในมากกว่าความงามภายนอก คุณจะเข้าใจว่าข้อความในเพลงนี้

มันสอนอะไรเราและมันสามารถเชื่อมโยงกับอะไรได้บ้าง บางทีมันคงตอบคำถามบางคำถามที่ผู้เขียนสงสัยมาตลอดได้ว่า...ทำไมเราถึงไม่เคยมองเห็นความน่าเกลียดในความรัก ? ทำไมเราถึงรักคนคนหนึ่งได้มากมายทั้งที่เขาไม่มีอะไรดีเลยในสายตาคนอื่น ? หรือ ทำไมคนเรายังรักกันได้แม้คนนั้นจะพิการ เป็นอัมพาต หรือ ป่วยร้ายแรง ? เพราะถึงอย่างไรสิ่งเหล่านี้มันก็เป็นแค่เนื้อหนังมังสาที่ไม่มีความคงทน เอื่อยคิดว่าคนที่มีการจะมองเห็นถึงความงามที่สูงส่งและมันคงอยู่ภายใน ความรักจึงเป็นการเอาชนะเนื้อหนังมังสา และเอาชนะความเปลี่ยนแปลงของโลกซึ่งรวมถึงความตายด้วย ส่วนหนึ่งของเนื้อเพลงนั้นกล่าวไว้ว่า

You can buy your hair if it won't grow.

You can fix your nose if he says so.

You can buy all the make up that man can make.

But if you can't look inside you

Find out who am I too.....

“คุณซื้อวิกมาใส่ได้ถ้าหัวล้าน
หรือจะเสริมตั้งเพื่อผู้ชายที่คุณบูชา
กวาดซื้อเครื่องสำอางให้หมดทั้งโลกสิ
ถ้ามันทำให้คุณรู้จักคุณค่าความงาม
ในวิญญูญาณของตนเอง”

Unprety โดย TLC

เนื้อหาในเพลงนี้มันทำให้เอ็งนึกถึงเวลาที่คน
เรามีความรัก ย่อมเห็นสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้สวยงาม
กว่าเดิม แต่ปัญหามันอยู่ตรงที่ว่ามันเป็นความงาม
ประเภทไหนระหว่างภายในกับภายนอก ระหว่าง
ความงามชั่วคราวกับความงามที่ถาวร เฟลโด
อธิบาย ความงามว่าอยู่ในโลกแห่งแบบ (world of
Form/Idea) ซึ่งมันเป็นภาวะที่อยู่เหนือโลกของเรา
(โลกของผัสสะ) เพราะสิ่งที่อยู่ในโลกของเรามันเป็น
เพียงมายา ไม่มีอยู่จริง การที่สิ่งต่าง ๆ ในโลกมีอยู่
เพราะมันมีส่วนร่วมในโลกของแบบ (they are real
only because they participate in the Forms)
ความงามที่แท้จริงของเฟลโดคือความงามที่
สมบูรณ์แบบ มีเอกภาพและมีความคงทนถาวรไม่
มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทั้งสิ้น

ปรัชญาความงามตามแนวของเฟลโด สอนให้
เอ็งรู้ว่าการที่เราจะเข้าถึงความงามที่แท้จริงได้นั้น
เราต้องมีประสบการณ์ของความรักเสียก่อน เพราะ
การมีความรักนั้นอาจพูดได้ว่า มันเป็นความสวย
งามที่เกิดขึ้นกับชีวิตของเรา เราจะรู้จักความงาม
โดยผ่านความงามที่มีอยู่ในสิ่งที่อยู่ในโลก อย่างเช่น
เรารู้ถึงความงามของผู้อื่น ก็เพราะ เราสัมผัส หรือ
จับความรู้สึกของความงามในชั่วขณะนั้นของคน
ที่เรารักว่ามันมีส่วนร่วมกับมโนคติของความงาม
ที่เหนือขึ้นไป กว่าความงามของกาย “physical
beauty” มันคือ ความงามของจิตวิญญูญาณ
“spiritual beauty” โดยในการแสวงหาความรักอัน
บริสุทธิ์นี้เราจะค่อย ๆ พาตัวเองขึ้นจากโลกียะไปสู่

โลกแห่งอุดมคติ ไปสู่ความรักของจิตวิญญูญาณ และ
ไปสู่ “Heaven Beauty in Gods” อันเป็นความปิติ
สูงสุด ผู้ที่ไต่ขึ้นมาถึงขั้นนี้ได้ก็ด้วยความช่วยเหลือ
ของความรัก เขาก็จะเริ่มสังเกตเห็นว่า ความงาม
ที่แท้จริงนั้นอยู่ไม่ไกลจากเขานัก เป้าหมายสูงสุด
ที่แท้จริงในการรักคนอื่นนั้น ไม่ใช่เพื่อที่จะเอาชนะ
หัวใจเขาหรอก แต่มันเป็นไปเพื่อให้จิตวิญญูญาณเรา
เข้าถึงความงามที่แท้จริงต่างหาก ฉะนั้น เรื่องของ
ความงามนี้ก็เหมือนในเรื่องของความรักนั่นแหละ
เวลาที่เรாதกหลุมรักใครสักคน รักอย่างแท้จริง รัก
อย่างที่ไม่ได้มองแค่ภายนอก แต่มองเห็นถึงความ
งดงามภายในของเขาอันได้แก่ “The gentle wit”
และ “virtuous mind” และเรารักเขาเพราะเขาเป็น
“a copy of the ideal form of beauty”

จากการศึกษาความงามตามแนวคิดของ
เฟลโด ทำให้เอ็งได้ข้อคิดว่า ความงามที่แท้จริงนั้นมา
จากโลกของแบบ มันไม่ใช่เป็นความงามในชั่วขณะ
หนึ่งหรือเฉพาะในสถานที่หนึ่ง แต่ในเวลาอื่นหรือใน
สถานที่อื่นกลับเป็นสิ่งน่าเกลียดไป แต่มันเป็นความ
งามที่คงอยู่ชั่ววันรันดร์ แม้ว่าร่างกายของคนนั้นจะ
ดับไป หรือแม้ว่าเราจะจากกันแต่ความงามที่เกิด
จากความรัก ครั้งหนึ่งมันเคยงดงามในใจอย่างไร
มันจะคงอยู่อย่างนั้นไม่เปลี่ยนแปลง บทสรุป
สำหรับเอ็งก็คือ เราจะมามัวกังวลกับความงามภาย
นอกทำไม ถ้าเราทำให้คนที่เรารักมองเห็นถึงความ
งามที่แท้จริง (ภายใน) ของเราไม่ได้ ซึ่งถือว่ามันเป็น
สิ่งที่เราควรทำมากกว่าเสียอีก แต่สิ่งที่ร้ายแรงที่สุด
ก็คือ แม้แต่ตัวของเราเอง ก็ยังไม่เคยค้นพบความ
งามที่มีอยู่ภายในนั้น.....

.....แล้วคุณคิดว่าไง?

๑

พระกับ พัทธนิยม

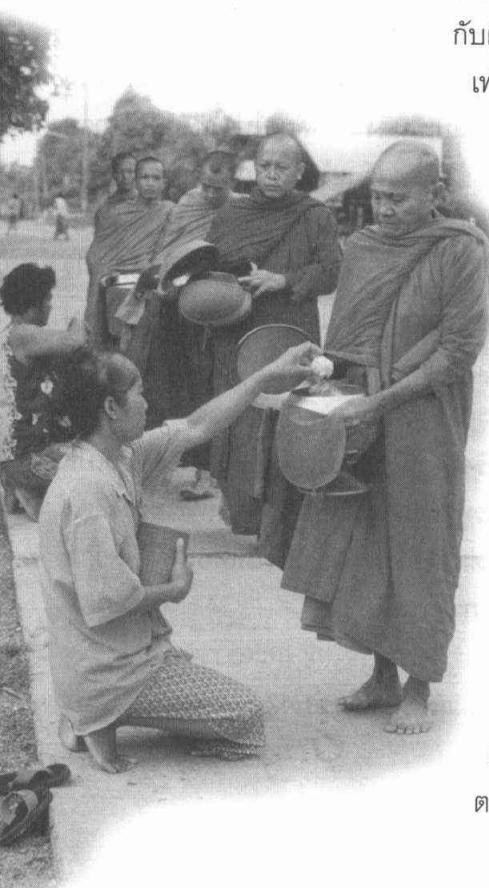
เรื่องของ “น้ำกับไฟ”

เมื่อพูดถึงพระกับผู้นิยม หลาย ๆ คนอาจคิดไปว่ามีเรื่องเสื่อมศาสนาอะไรกันอีกละ งานนี้คงต้องบอกว่าไม่ใช่ เพียงแต่ค่อนข้างรู้สึกสงสารชาวบ้านในการเตรียมตัวเมื่อต้องเข้าหาพระ คนส่วนมากไม่มั่นใจตัวเองว่าจะวางตัวหรือใช้พูดคุยยังไงให้ถูกต้องได้ สำหรับผู้ชายไม่น่าจะมีปัญหาอะไรมากนัก เพราะพระกับผู้ชายถือว่าเป็นเพศเดียวกันคือบุรุษเพศ ระเบียบปฏิบัติไม่เข้มงวดเท่าไหร่นัก แต่ถ้าเป็นผู้หญิงนับว่าคนละเรื่องกันเลยทีเดียว นอกจากนี้จะเป็นเพศตรงกันข้าม ที่ถือว่าเป็นโทษสำหรับพระแล้ว ความรู้สึกเก่าที่ถูกอบรมสั่งสอนมาไม่ว่าจะจะเป็น “อยู่ห่าง ๆ พระ” “ระวังพระ” หรือ “หลบพระ” เกิดขึ้นบ่อย ๆ ในสมองของหล่อนเสียยิ่งกว่ายามเห็ดป่าออกในฤดูฝน

ถ้าเป็นอย่างนั้น หมายความว่าไม่ควรที่พระกับผู้นิยมจะมีปฏิสัมพันธ์กันกระนั้นหรือ ยัง...ยังคงไม่ต้องกังวลขนาดนั้น เรามาทบทวนดูเรื่องราวในอดีตถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระกับผู้นิยม และความเป็นไปได้ระหว่างพระกับผู้นิยมในสมัยปัจจุบันน่าจะดีกว่า

ในอดีต เมื่อเราอ่านเรื่องพื้น ๆ เกี่ยวกับการวางตัวระหว่างพระกับผู้นิยม ประโยคที่ฮิตติดปากมากที่สุดที่ทำให้ผู้นิยมกับพระต้องห่างกันน่าจะเป็นคำสอนที่ว่า “สตรีเป็นอันตรายต่อพรหมจรรย์” และ “การไม่เห็น ไม่พูดหรือพูดกับสตรีให้น้อยที่สุดเป็นสิ่งที่ดี” และบุคคลตัวอย่างที่นำมาอ้างมากที่สุดเมื่อต้องปฏิบัติตนของพระต่อผู้นิยมก็ได้แก่พระอานนท์ ซึ่งเป็นพระอรหันต์ชั้น

โสดาบัน หรือบางทีก็ยกเรื่องสังกัจจายน์สามเณรที่หลงเสียงนางจนต้องเสียตัวและสึกไปเป็นฆราวาสในที่สุดมากำกับบทแทน แต่ในโลกนี้มีก็มีอะไรบางอย่างที่คนมองข้ามเสมอ เหมือนเส้นผมบังภูเขา นั่นและที่เรื่องของพระสุทินกัลลหะบุตรที่แม่จะปาราชิกแล้ว แต่ก็สามารถที่จะครองสมณเพศอยู่ได้ไม่จำเป็นต้องลาสิกขาแต่อย่างใด ไม่ยกกะมีใครพูดถึงหรือให้คำตอบที่น่าพอใจได้ และอีกหลายตัวอย่างที่ปรากฏในพระไตรปิฎก

เรื่องการสัมพันธ์ระหว่างพระกับผู้หญิงมีหลายแง่มุม จึงต้องมองให้รอบด้านเสียหน่อย หาไม่แล้วจะเป็นการปิดกั้นการเรียนรู้ของตัวเองเสียมากกว่า โดยเฉพาะการหาทางออกร่วมกันเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่เหมาะสมขึ้น แทนที่จะปิดประตูตายแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ต้องเจ็บปวดตลอดชีวิตเหมือนตายทั้งเป็น ควรถือเหตุการณ์นั้นเป็นกรณีศึกษาเพื่อค้นหาวิธีการหรือเทคนิคที่เหมาะสมที่สุดในการต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันน่าจะดีกว่า

อย่าลืมว่า ในสังคมปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างพระกับผู้หญิงมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสัมพันธ์ในแง่ของเพื่อนร่วมงาน ครูกับศิษย์หรือนักเรียนกับนักเรียน เป็นต้น จะมีพระสักที่รูปที่สาบานตนอยู่ร่วมสังฆาวาสเดียวกัน เฉพาะสงฆ์และมุ่งปฏิบัติธรรมเพื่อหลุดพ้นประการเดียวล้วน ๆ แน่แน่นอนว่า อาจจะพบเจอได้บ้างก็แต่ในสังคมชนบทเสียส่วนมาก แต่ในสังคมเมืองแทบจะหาไม่เจอ ดังที่เรามักจะเห็นพระทำงานร่วมกับผู้หญิง เช่น จัดอบรมหรือประชุมสัมมนาต่าง ๆ พระเรียนในห้องเดียวกันกับผู้หญิงตามมหาวิทยาลัยทั่วไป บางทีก็ไปไหนมาไหนด้วยกัน ทั้งนี้อาจเพื่อทำรายงานหรือตีพิมพ์หนังสือสอบก็ตาม หรือพระที่ต้องไปปรึกษางานกับอาจารย์ผู้หญิงที่ปรึกษาในห้องพัก เป็นต้น ช่องว่างที่เปราะบางเหล่านี้ ผู้เห็นอาจต้องตั้งสติกำหนดรู้อย่างเท่าทันต่ออคติที่พร้อมจะ

เข้าสิงร่างเราตลอดเวลา และช่องว่างที่ว่ำนั่นอาจขาดสะบั้นได้ทุกเมื่อถ้าหากต่างคนต่างไม่มีธรรมะและวินัยคุ้มครองตัวเอง ไม่มีการยกเว้นว่าจะเป็นผู้ถูกสังเวยหรือผู้สังเวยก็ตาม

การปฏิเสธที่จะไม่ยุ่งหรือเกี่ยวข้องกับผู้หญิงเสียเลยก็ทำว่าจะเคร่งเกินไป หรือถ้าจะเลือกคลุกคลีกับผู้หญิงก็อดที่จะพันไปจากสายแห่งความสงสัยของคนรอบข้างไม่ได้ อย่างไรก็ตาม พระวินัยที่ถูกบัญญัติไว้เพื่อพระนั้นไม่ใช่ไซ้ตรวนกั๊งพระไว้เป็นแน่ แต่น่าจะเป็นเครื่องมือที่เกื้อกูลให้ก้าวหน้าในการปฏิบัติเฉพาะตนและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นโดยไม่แยกว่าเป็นหญิงหรือชาย ไม่เช่นนั้นทฤษฎีโต๊ะสี่ขาสำหรับพุทธบริษัทในการค้าจุนพุทธศาสนาคงใช้ไม่ได้

หากทั้งสองฝ่ายรู้จักปรับเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องดังกล่าวได้เสียใหม่ แทนที่จะมองว่าต้องเป็นปฏิปักษ์ต่อกันหรือเป็นตัวขัดขวางการทำความดีของแต่ละฝ่าย เพียงหันกลับมามองอีกมุมหนึ่งว่าการสัมพันธ์นั้นเป็นโอกาสที่จะได้รู้จักตนเองว่ามีความเคร่งครัดและเข้าใจในหลักการปฏิบัติต่อกันและกันมากน้อยแค่ไหน ถ้ารู้ว่าตัวเองมีความเข้าใจอยู่แล้วก็คงไม่เกิดปัญหาขึ้นและน่าจะเป็นเกราะป้องกันภัยที่ดีที่สุด แต่ถ้ารู้ว่าตัวเองไม่รู้เรื่องสักเท่าไร ถามว่า...จะไป “แก่งเท้าหาเสี้ยน” หรือ “หาเหาใส่หัว” ทำไม

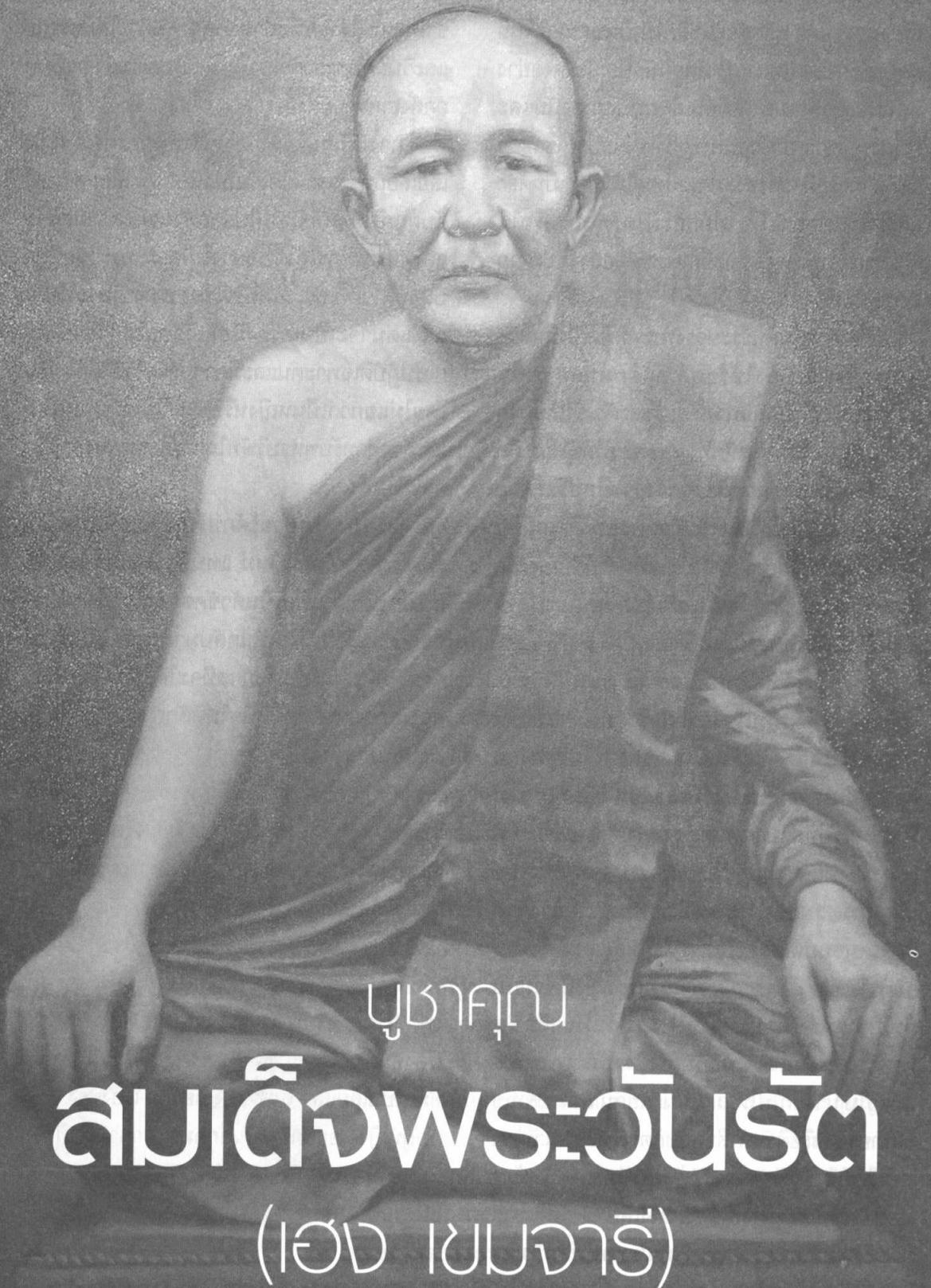
อย่างที่ว่านั่นแหละ ชีวิตที่สมดุผลใช้ว่าจะทำได้ง่ายสักหน่อย ไม่งั้นเรื่องของ “ขมั้นกับปูน” “น้ำกับไฟ” หรือ “งูกับพังกอน” คงไม่ถูกพูดถึงจนเป็นเรื่องอมตะที่ใคร ๆ รู้สึกต้องยอมรับให้มันเป็นตามที่มีมันเป็นเสียแล้ว ในทำนองเดียวกัน เรื่องของ “พระกับผู้หญิง” อาจต้องเป็นอีกอมตะวาจาหนึ่งที่ต้องจมอยู่ในกระแสนั้นเช่น ถ้าปราศจากการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคน

เสขียบุคคล

ส. ศิวรักษ์

บุชาคุณ

สมเด็จพระวันรัต

(เฮง เขมจารี)

อกันว่าพระคุณท่านรูปนี้เป็นบุรุษ
อาชาไนย ในทางพระศาสนา อย่างหาผู้
เปรียบเทียบได้ยาก หากท่านอายุสั้น
ดับขันธไปในวัย ๖๓ พรรษา ๔๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖
ถ้าท่านดำรงชีวิตต่อมา น่าจะบริหารการพระ
ศาสนาให้มั่นคงแข็งแรงยิ่ง ๆ ขึ้นก็เป็นได้ แม้กระนั้น
ท่านก็มีศิษย์ที่สามารถบริหารวัดมหาธาตุยุวราชรัง
สฤษฎีต่อมา โดยเฉพาะก็พระพิมลธรรม (ช้อย
จันทโต) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งหรืออุปชฌาย์วิมลมหาจุฬาร
งการมหาวิทยาลัย อย่างเรียกว่าต่อยอดขึ้นไปจาก
มหาธาตุวิทยาลัย (วิทยาลัยแห่งแรกของกรุงเทพฯ)
ในสมัยสมเด็จพระวันรัต (ทิต อุทโย) ยิ่งพระพิมล
ธรรม (อาจ อาสโภ) ซึ่งต่อมาได้เป็นสมเด็จพระ
พุทธาจารย์ และเคยรักษาการในตำแหน่ง
สกลมหาสังฆปริณายกด้วยแล้ว ถ้าไม่เกิดความ
ผันผวนทางการเมืองขึ้น ทั้งทางอาณาจักร และ
ศาสนจักร ท่านผู้นี้อาจจะได้เป็นอภิชาตศิษย์ที่
สืบทอดเจตนารมณ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
ขึ้นไปอีกก็ได้ ที่ความหวังทั้งนี้ไม่สัมฤทธิ์ผลนั้น ยัง
ไม่มีการวิเคราะห์เจาะลึกกันอย่างเพียงพอ

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเกิดเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม
๒๔๒๔ ที่บ้านท่าแร่ สะแกกรัง จังหวัดอุทัยธานี
บิดาแซ่จั่ว ชื่อตัวเก้า (ได้เป็นขุนพัฒน์) มารดาชื่อ
ทับทิม

บรรพชาอายุ ๑๒ สีกสองครั้ง เพราะต้องให้
บรรพบุรุษตามประเพณีจีน บวชครั้งที่ ๓ อายุ ๑๓
ปี อายุ ๑๖ ปี ไปอยู่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎี
ในกรุงเทพฯ เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรม จนได้เป็น
เปรียญเอก ๙ ประโยคในปี ๒๕๔๖ (หลังจาก
อุปสมบทแล้ว ๑ ปี ถ้าร้ออย่างกรณีสามเณร
ประยุทธ ปยุตโต วัดพระพิเรนทร์ ท่านยอมได้เป็น
สามเณรเปรียญ ๙ ประโยค เป็นรูปแรกของรัชกาล
ที่ ๕) ต่อมา ได้เป็นพระราชาคณะที่พระศรีวิสุทธิวงศ์
พระราชสุธี พระเทพโมลี พระธรรมไตรโลกาจารย์

และพระพิมลธรรม ตามลำดับ ก่อนได้เป็นสมเด็จพระ
พระราชาคณะในปี ๒๔๘๒ นับเป็นสมเด็จพระ
วันรัตรูปแรก ในสมัยประชาธิปไตย และได้เป็น
ประธานสังฆสภารูปแรกด้วย เมื่อเกิดพระราช
บัญญัติคณะสงฆ์ฉบับใหม่ในปี ๒๔๘๔

ท่านได้เป็นเจ้าของวัดมหาธาตุ แต่ พ.ศ.
๒๔๖๖ พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นเจ้าคณะมณฑลนคร
สวรรค์ พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นเจ้าคณะรองหนเหนือ พ.ศ.
๒๔๗๓ เป็นเจ้าคณะมณฑลอยุธยา พ.ศ. ๒๔๘๒
เป็นเจ้าคณะใหญ่หนใต้ ตำแหน่งต่าง ๆ นั้น ท่าน
บริหารอย่างเต็มกำลังความสามารถ ส่งศิษยานุ
ศิษย์ให้ไปเป็นเจ้าคณะจังหวัด และเจ้าอาวาสใน
มณฑลนั้น ๆ ช่วยให้การพระศาสนาเป็นไปตาม
ระเบียบแบบแผนอันดีงาม ซึ่งเริ่มจากวัดมหาธาตุ
นั้นแล กล่าวคือ กวดขันในเรื่องการทำวัตรสวดมนต์
รักษาศีลาจารวัตร อุดหนุนพระปริยัติศึกษา และ
เอื้อเฟื้อทางการศึกษาของเยาวชนด้วย รวมถึง
รักษาวัดวาอารามให้ร่มรื่นรมเย็น จะขาดตก
บกพร่องบ้างก็ในทางสมาธิภาวนา ซึ่งเป็นไปในทาง
รูปแบบมากกว่าจะเจาะลึกลงไปทางโยนิโส
มนสิการ

เจ้าคุณสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเป็นผลได้ของการ
ศึกษาพระปริยัติธรรมแบบโบราณโดยแท้ แม้จะมา
อยู่วัดมหาธาตุและเป็นเปรียญแต่ยังเป็นสามเณร
ทั้งยังเป็นผู้ปลุกปั้นการศึกษาแบบใหม่ ที่มหาธาตุ
วิทยาลัยก็ตาม แต่ท่านเรียนแบบแปลด้วยปาก โดย
หวังจะกลับไปทำคุณประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาที่
บ้านเดิมของท่านมากกว่า แต่โดยที่ท่านเป็น
อัจฉริยะ ท่านจึงต้องสอบจนได้ประโยคสูงสุด และ
บัญชาการพระศาสนาอยู่ในพระมหานคร ความเป็น
คนหัวเก่าหรือพระหัวเก่าของท่านนั้น จะเห็นได้ว่า
ท่านไม่ยอมให้ศิษย์หาเรียนภาษาอังกฤษ เพราะ
เห็นว่าเป็นดิรัจฉานวิชา อันเป็นข้าศึกแก่พระบรมจรรย์
เปรียญวัดมหาธาตุรุ่นนั้นต้องแอบเรียนกัน แตนอก

ไปจากนี้แล้ว เจ้าคุณสมเด็จพระมหาเจี๊ยะจารย์ท่านมีความคิด
ที่ก้าวหน้าทางการศึกษาและการบริหาร

ท่านเป็นศิษย์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรม
พระยาวชิรญาณวโรรส และเป็นทีโปรดปราน เมื่อ
เจ้าคุณสมเด็จพระมหาเจี๊ยะจารย์ ได้เป็นพระราชาคณะครั้งแรก
นั้น ท่านเขียนไว้ว่า “เสด็จพระอาจารย์ กรมหลวง
วชิรญาณวโรรส ทรงพระเมตตา เป็นพระธุระในการ
แจกเจ้าพนักงาน” ทั้งยังทรงพระกรุณา เสด็จไปร่วม
งานถึงกุฏิท่าน อันท่านและศิษยานุศิษย์ถือกันว่า
เป็นมงคลยิ่งนัก และเมื่อท่านเป็นพระราชาคณะได้
ยังไม่ทันไร “เสด็จพระอาจารย์” ได้มีลายพระหัตถ์ไป
ถึงสมเด็จพระวันรัต (ฑิต) พระอุปัชฌาย์ของท่านว่า
“บัดนี้ เจ้าคุณชราแล้ว มีการคณะเกี่ยวกับหน้าที่เจ้า
อวาส จงใช้พระศรีวิสุทธิวงศ์ แทนเถิด ต่อไปจะพูด
ตรงถึงเธอทีเดียว” (ทั้ง ๆ ที่ท่านไม่ได้ครองพระ
อารามจนกว่าอีกทศวรรษต่อมา) และในปลายปีนั้น
เอง พระศรีวิสุทธิวงศ์ ก็ได้เป็นพระราชาคณะผู้ใหญ่
นี้ นับว่าเป็นการได้กำลังใจจากผู้เป็นประธานทาง
ด้านการพระศาสนา เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้น้อยได้
ทำงานอย่างจริงจัง เมื่อท่านเรียบเรียงรายงานการ
ตรวจตราคณะสงฆ์แขวงบางกอกน้อย เป็นที่พอ
พระทัย ถึงกับโปรดให้คัดมาลงใน *แถลงการณ์คณะ
สงฆ์* เพื่อเป็นตัวอย่างแก่พระสังฆาธิการทั้งหลาย
ซึ่งไม่ปรากฏว่า พระเถระรูปใดได้รับการยกย่องถึง
เพียงนี้ นอกไปจากนี้แล้วยังโปรดให้ท่านเป็นพระ
คณาจารย์เอกทางคันถธุระอีกด้วย แม้เวลานั้น
พรรษาอายุจะยังน้อยอยู่ก็ตาม โดยที่พระคณาจารย์
เอกนั้นเทียบตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลเลยทีเดียว
พร้อมกันนั้น ท่านที่เป็นผู้น้อยก็เคารพนับถือผู้ใหญ่
อย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้ว่าเจ้าคุณสมเด็จพระมหาเจี๊ยะจารย์
นั้น ท่านไม่แต่เคารพเจ้าคุณสมเด็จพระวันรัตผู้เป็น
พระอุปัชฌาย์ของท่านอย่างลึกซึ้งเท่านั้น หากท่าน
ยังเคารพเจ้าคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัด
เทพศิรินทร์ เป็นอย่างมากอีกด้วย แม้ในทางแปล

และเรียบเรียงหนังสือ ท่านทั้งสองก็ได้รับคำ
สรรเสริญจากนักปราชญ์ราชบัณฑิตแห่งยุคพอ ๆ
กัน ทั้งท่านยังพิถีพิถันมากอีกด้วย แม้แต่ในทาง
ภาษา แม้ในทางพระวินัย ก็ไม่ยอมให้โทษเกิดขึ้น
ได้โดยรู้ตัว แม้จะเป็นอาบัติเล็กน้อยเพียงใดก็ตาม
ยิ่งในทางแสดงธรรมด้วยแล้ว สมเด็จพระมหา
สมณเจ้าก็ทรงสรรเสริญ เจ้าคุณสมเด็จพระมหาเจี๊ยะจารย์
ดังทรงยกย่องว่า “ได้ฟังเทศนาของพระศรีวิสุทธิวงศ์
เฮง เขมจารี วัดมหาธาตุ เห็นว่าเธอมีความรู้และ
ปฏิภาณในทางเทศนา สมควรเป็นธรรมกถึกแท้
เขียนหนังสือฉบับนี้ไว้เป็นเครื่องแสดงความพอใจ”

พระสมณนิพนธ์นี้ แม้จะสั้น แต่ก็สำคัญมาก
ใครที่ได้รับกิตติคุณจึ่ง ๆ จากพระองค์ท่านเช่นนี้ ถือ
กันว่าเป็นประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรอย่าง
หนึ่งทีเดียว สมัยนั้นการฟังธรรมเป็นเรื่องที่ตั้งใจ
สดับกันมากในหมู่ผู้รู้ โดยเฉพาะก็ในบรรดาเจ้านาย
และขุนนาง ตลอดจนประชาชนราษฎร พระองค์ท่าน
เองก็ออกจะทรงกวัดขັນมากอยู่ กว่าที่จะประทาน
ใบชมเช่นนี้ได้

สมเด็จพระมหาเจี๊ยะจารย์กรมพระยาตำราพระอักษรโปรดปราน
สมเด็จพระวันรัต เขมจารี พอ ๆ กับสมเด็จพระ
พุทธโฆษาจารย์ ญาณวโร วัดเทพศิรินทร์ ดังมูลนิธิ
เสฐียรโกเศศ-นาคะประทีปได้ตีพิมพ์ลายพระหัตถ์
กับลิขิตของท่านทั้งสองนี้ขึ้นแล้ว ในนามว่า *สาม
สมเด็จ* (พ.ศ. ๒๕๒๓)

เมื่อพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระมหาเจี๊ยะจารย์ ที่วัด
เทพศิรินทร์นั้น สมเด็จพระมหาเจี๊ยะจารย์ เพิ่งเสด็จกลับ
จากการลี้ภัยไปประทับที่เกาะหมาก (ปีนัง) เป็นเวลา
กว่าทศวรรษและพระชนม์เกิน ๘๐ ปีแล้ว แต่ก็เสด็จ
ขึ้นเมรุไปเผาศพเจ้าคุณสมเด็จฯ จนเกือบจะไปสิ้น
พระชนม์บนเมรุไฉนนั้น

ทางจังหวัดอุทัยธานี มีความภูมิใจในบุรุษ
อาชาไนยของบ้านเมือง ถึงกับสร้างโฮสศตลาลาไว้ใน
นามของท่าน หลังจากที่ท่านล่วงลับไปได้ไม่นาน

ต่อถึงพ.ศ.๒๕๓๘ แล้ว จึงมีสะพานสมเด็จพระวันรัต เสง เขมจารี สร้างข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา จากจังหวัดนครสวรรค์ ไปสู่จังหวัดอุทัยธานี โดยที่นี้ถือได้ว่าเป็นถาวรวัตถุทางด้านสาธารณประโยชน์แห่งแรกที่รัฐบาลยอมตั้งชื่อถวายพระภิกษุสงฆ์ ก่อนนั้นมา มีแต่ชื่ออาคารสถานที่ที่ตั้งตามนามเจ้านายและนักการเมืองเท่านั้น

บัดนี้ พระมหานรินทร์ สุภรณ์โม เจ้าอาวาส วัดธรรมโสภิต (ซึ่งเจ้าคุณสมเด็จพระ ตั้งชื่อให้ จากชื่อเดิมว่าวัดโค่ง ตั้งที่ท่านตั้งชื่อวัดไตรมิตร จากชื่อเดิมว่าวัดสามจีนนั่นเอง เพราะในสมัย ป.พิบูลสงคราม รังเกียจคำว่า จีน หรือ คำเก่า ๆ ที่ขาดความทันสมัย) จังหวัดอุทัยธานี ได้ก่อสร้างอาคารสามชั้นขึ้นในวัด เพื่อตั้งเป็นหอสมุดสมเด็จพระวันรัต เสง เขมจารี กำหนดทำพิธีเปิด ณ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๘ ตามกำหนดการดังต่อไปนี้

งานเปิดหอสมุด สมเด็จพระวันรัต เขมจารี

ณ วัดธรรมโสภิต อ.เมือง จ.อุทัยธานี

เริ่มวันสุกดิบ ศุกร์ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๘

๑๘.๓๐ น. หุ่นกระบอกล้อปัญญาชน
โดย นายวสันต์ สิทธิเขตต์
หัวหน้าพรรคศิลปิน

๑๙.๐๐ น. หุ่นสายเรื่อง “**สัทธามหาบุรุษ**”
จากคณะเสมา

๑๙.๔๕-๒๐.๓๐ น. ดนตรีเยาวชน
จากกลุ่มแม่เป็น-แม่วงก์
จ.นครสวรรค์

เสาร์ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๘

๙.๐๐ น. คำเชิญเปิด หอสมุดสมเด็จพระวัน-
รัต (สง เขมจารี) โดย นายอนรรฆ
พิทักษ์ธานิน

ปาฐกถาว่าด้วย

“พุทธศาสนิกในโลกร่วมสมัย”

โดย นายสุลัดักษณ์ ศิวรักษ์

แล้วเปิดป้ายหอสมุดสมเด็จพระวัน-
รัต (สง เขมจารี)

๑๐.๔๐ น. พระสงฆ์ ๗๒ รูป เจริญชัยมงคล
คาถา

๑๑.๑๕ น. พระภิกษุสามเณรทั้งวัด
ฉันภัตตาหาร ดนตรีไทยบรรเลง
ระหว่างภัตติก

๑๒.๐๐ น. ญาติมิตรรับประทานอาหาร

๑๓.๐๐ น. บรรเลงเพลงและมีหนังสือจำหน่าย
ลดราคาจากบริษัทเคล็ดไทย ฯลฯ
ออกร้านสินค้าทางเลือกจากกระแส
หลัก

๑๖.๓๐ น. อภิปรายถึง “**สภาพของการ
พระศาสนา ทั้งทางด้านหายนะ
และวัฒนธรรม**”

ผู้อภิปรายประกอบด้วย

พระศรีปริยัติโมลี,

ธัมมนันทา ภิกษุณี,

น.ส.ปาริชาติ สุวรรณนุบผา

ดำเนินรายการโดย

น.ส. ลภาพรรณ ศุภมันตา

หวังว่านี่คงจะเป็นเครื่องหมายแห่งการบูชา
บุคคลที่ควรบูชา และสถานที่นี้คงจะเป็นแหล่งแห่ง
ธรรมทาน สืบสานกรณียกิจที่เจ้าคุณสมเด็จพระ
มาตลอดชนมชีพของท่าน จำเดิมแต่เป็นสามเณร
เปรียญเป็นต้นมา ในพ.ศ. ๒๔๔๒ นั้นแล้ว

๖

รำลึกถึง

บ๊อบ บอบิลิน

ากรรมวงศ์สนิท เพิ่งฉลองอายุครบ ๒
ทศวรรษไปเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๔๗
ดั่งมีหนังสือตีพิมพ์ออกมาเล่มหนึ่ง
ด้วย ชื่อ *เรื่องเล่าชาวอาศรม* : ในการ
ทดลองใช้ชีวิตในชุมชนทางเลือก แท้ที่จริง ก่อนหน้านั้น
ข้าพเจ้าก็พยายามแสวงหาการตั้งอาศรม เพื่อให้เป็น
ชุมชนทางเลือกมาหลายปีอยู่ ดั่งเขียนเล่าไว้บ้างแล้ว
ในอดีตชีวประวัติ (*ช่วงหลังแห่งชีวิต*) กล่าวคือเพื่อนฝูง
หลายคนอยากทดลองให้เยาวชนไปอยู่ร่วมกันคราว
ละสักสามสี่ปดาห์ หวังว่าคนพวกนี้จะเป็นผู้นำใน
อนาคต ให้เขามีโอกาสไปภาวนา ไปเล่นดนตรี เขียน
รูป เขียนหนังสือ ฯลฯ ตามแต่จะถนัด หากมีโอกาสให้
สนทนาวินิจฉัยกันด้วย จากประเทศต่าง ๆ ต่าง
วัฒนธรรมและต่างศาสนากัน ทั้งนี้โดยเรียกกิจกรรม

นี้ว่า อาศรมแปซิฟิก ซึ่งมีสุชาติโมโก แห่งอินโดนีเซีย
เป็นประธาน และมกตา ลูบิส แห่งประเทศเดียวกันนั้น
เป็นที่ปรึกษา นำเสียดายที่ทั้งคู่ตายจากไปแล้ว
สุชาติโมโกเคยเป็นถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยสห-
ประชาชาติ หากตายไปหลายปีแล้ว ส่วนมกตา ลูบิส
นั้น เป็นนักหนังสือพิมพ์และนักเขียนนวนิยายที่มี
ชื่อเสียงมาก ดังบางเรื่องของเขา ก็แปลเป็นไทยแล้ว
หากเพิ่งตายจากไปเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง

ที่ประชุมเลือกให้ข้าพเจ้าเป็นเลขานุการ โดยมี
บรูสเตอร์ เกรชเป็นเหรียญกกลาง ๆ คือเขาติดต่อ
แหล่งทุนมาช่วยกิจการงานนี้ คนนี้ก็เป็นที่กล่าวนมิตร
ของข้าพเจ้ามาก่อนนั้นแล้ว จนบัดนี้ เขาคนนั้นแหละที่
เสนอให้ข้าพเจ้าเป็นประธานสำหรับเอเชียอาคเนย์
ด้านความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมสำหรับอนาคต
นับเป็นครั้งแรกที่ชาวเราในภูมิภาคนี้ได้รู้จักกันอย่าง
จริงจัง นอกแวดวงของทางราชการออกไป ต่อมาเขายัง
รับเลี้ยงดูลูกชายให้ข้าพเจ้าที่สหรัฐฯ เป็นเวลาหลายปี
งานอาศรมที่เปิดให้คนในเอเชียอาคเนย์และ
เอเชียใต้ ตลอดจนอเมริกัน จึงใช้คำกว้าง ๆ ว่า
แปซิฟิก ให้ไปอยู่ด้วยกันสามสี่ปดาห์ในการใช้ชีวิตร่วม
กัน ครั้งแรกจัดที่ตำบลกัวลา ดูนกู ในรัฐกลันตัน
ของมาเลเซีย หลัง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ไม่นาน โดยมี
เสกสรรค์ ประเสริฐกุลไปร่วมด้วย

ครั้งต่อมาจัดที่วัดผาลาด เชียงใหม่ ข้าพเจ้าขอให้
อาจารย์กรุณา กุศลาลัยไปเป็นครู หรือผู้นำทางด้าน
จิตวิญญาณ แต่การบริหารนั้น ข้าพเจ้ารับผิดชอบ
คราวนี้มีศาสตราจารย์โรเบิร์ต บอบิลิน หัวหน้าภาควิ
ชาศาสนศึกษา แห่งมหาวิทยาลัยฮาไวอิ เมือง
ฮอนโนลูลู ไปร่วมด้วย และมีผู้นำทางศาสนาที่สำคัญ
ยิ่งกว่านั้นอีกถึง ๓ ท่าน คือ (๑) *ปยุตโตภิกษุ* ซึ่งเวลา

นั่นเพิ่งเป็นพระราชกฤษฎีกาที่พระศรีวิสุทธิโมลี (บัดนี้เป็นพระพรหมคุณาภรณ์) (๒) **ดิช นัท ฮันท์** ซึ่งเวลานั้นงานของท่านยังไม่มีแปลเป็นไทย และท่านลี้ภัยจากเวียดนามไปอยู่ฝรั่งเศส หากเวลานี้ท่านเพิ่งได้รับอนุญาตให้เข้าไปเวียดนามได้ และท่านมีชื่อเสียงในระดับโลกเลยทีเดียว ดังบทนิพนธ์ของท่านก็แพร่หลายในภาคภาษาไทย ไม่แพ้งานเขียนของปยุตโตภิกขุอาเลย (๓) **สวามีอัครนิเวศ** จากอินเดีย ซึ่งเพิ่งได้รับรางวัลสันมาซีพจากรัฐสภาสวีเดนไปเมื่อต้นธันวาคม ๒๕๔๗ นี้เอง ท่านผู้นี้เป็นนักบวชฮินดู ที่ต่อสู้กับความอยู่ดีธรรมทางสังคมอย่างน่าชมเชยยิ่งนัก

โรเบิร์ต บอบิลิน (เราเรียกชื่อแรกว่า บ๊อบ) เขียนถึงท่านทั้งสามนี้ไว้ในบทความของเขา หลังจากที่เรากลับไปอยู่ร่วมกัน ณ วัดมาลาตนั้น ท่านนัท ฮันท์ก็บอกว่าท่านมีความสุขที่สุดในช่วงนั้น และท่านที่เอียนนามมาทั้งหมดนี้ได้เป็นกัลยาณมิตรของข้าพเจ้าสืบต่อมาจนบัดนี้ กว่าสามทศวรรษมาแล้ว

สำหรับบ๊อบ บอบิลินนั้น ครั้นทราบข่าวข้าพเจ้าต้องลี้ภัยไปจากรัฐบาลหอย (ธานินทร์ กรัยวิเชียร) หลังเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ โดยที่ตอนนั้นข้าพเจ้าได้รับเชิญให้ไปสอนที่มหาวิทยาลัยคาลิฟอร์เนีย เมืองเบ็กเลีย์ ตอนต้นปี ๒๕๒๐ ก่อนไปสอนที่คอนเนลตอนปลายปี บ๊อบจัดแจงให้มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดเชิญข้าพเจ้าไปแสดงปาฐกถาถึง ๓ ครั้ง เนื่องในงานฉลอง ๗๐ ปีของมหาวิทยาลัยนั้น ที่เมืองฮอนโนลูลู เป็นเหตุให้ข้าพเจ้าได้ไปพบเดวิด ซาปแปล ซึ่งกลายเป็นกัลยาณมิตรที่ใกล้ชิดที่สุดของข้าพเจ้าเอาเลยก็ว่าได้ และแล้วเดวิดก็เพิ่งมาตายจากไปเมื่อต้นธันวาคม ๒๕๔๗ และบ๊อบก็ตายตามไปในปลายเดือนเดียวกันนั่นเอง

แม้บ๊อบจะเป็นคริสตศาสนิก และไม่สนิทกับข้าพเจ้าเท่าเดวิด แต่เราก็เป็นกัลยาณมิตรกัน เอื้ออาทรต่อกัน เวลาข้าพเจ้าไปสอนโนลูลูคราวใด เขากับภรรยาเป็นต้องต้อนรับขับสู้ด้วยดี เวลาเขามาเมืองไทย ข้าพเจ้ากับภรรยาก็ยินดีต้อนรับเขาเช่นกัน แต่นั่นไม่สำคัญเท่ากับว่าเขาอดหนุนจนเจือกิจการงานของข้าพเจ้าในแทบจะทุก ๆ ทาง โดยเฉพาะก็ในวงการ

พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมนานาชาติ กับนิตยสาร *Seeds of Peace* ที่เราจัดพิมพ์มากว่าสองทศวรรษเข้านี้แล้ว

บ๊อบเกิดที่เมืองบรูกลิน นิวยอร์ก พ.ศ.๒๔๖๗ บิดาเขาเป็นนักพรตในนิกายเมโทดิสต์ แห่งลัทธิโปรเตสแตนต์ เขาเองก็บวชตามรอยบิดา หากในทางโปรเตสแตนต์นั้น นักพรตมีลูกเมียได้อย่างเปิดเผย โดยที่เขาอยู่กับภรรยา (โดโรที ซึ่งเรียกชื่อเล่นกันว่า ดอต) มาจนได้ฉลองสุวรรณสมโภช (คือครบ ๕๐ ปี) เมื่อก่อนเขาตายจากไปไม่นาน นับว่าแปลกมากสำหรับคู่สมรสชาวอเมริกัน ซึ่งมักหย่าร้างกันเป็นปกติวิสัย

บ๊อบเริ่มสอนที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด แต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ งานเขียนสำคัญของเขาคือหนังสือชื่อ *Buddhist and Christian Movement for Economic Justice* ซึ่งเริ่มจากความสนใจในแง่ใหม่ที่เอเชียอาคเนย์

ในสมัยสงครามเวียดนาม เขาช่วยหน่วยงาน American Friends Service Committee (AFSC) ซึ่งพวกเขาก่อเริ่มขึ้น ทางด้านสันติวิธี และหน่วยงานนี้มีกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งข้าพเจ้าเข้าไปพัวพันด้วยมาก โดยบ๊อบสั่งไว้ว่างานศพเขา อย่าเอาดอกไม้ไปร่วมพิธีด้วยเลย หากจะทำบุญอุทิศให้เขา ก็ขอให้ส่งเงินไปยัง AFSC ดีกว่า เพราะนั่นคืองานทางด้านสันติ ในขณะที่อเมริกาและโลกกระแสหลักตกอยู่ในความรุนแรงอย่างเลวร้าย เขาอุทิศร่างกายให้กับคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เพื่อประโยชน์ในด้านค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับโรคหัวใจ โดยที่เขาเองก็ตายลงด้วยโรคนี้

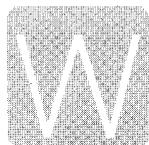
บ๊อบเป็นคนนิสัยดี มักมีอารมณ์ขันอย่างเจี๊ยบ ๆ และมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย จะเรียกว่าเป็นคนสมถะก็ได้ เขากับภรรยานั้นน่ารักทั้งคู่ แม้เกษียณอายุออกมาแล้ว ก็มีบทบาททางสังคมจนวาระสุดท้ายคือนอกจากบทบาททางด้านสันติวิธีแล้ว เขายังต่อสู้กับการที่รัฐจะให้มีบ่อนกาสิโนอย่างถูกกฎหมายอีกด้วย

ข้าพเจ้าเชื่อว่า เขาย่อมไปสู่สุคติภพอย่างแน่นอน

๖

อาลัยหมอบาณ

ลตริ นายแพทย์ชาญ สุวรรณวิทย์

เคยศึกษาที่มหาวิทยาลัยศิลปากร
ก่อนไปเรียนแพทย์ ที่ศิริราชพยาบาล

จึงเป็นเพื่อนกับอังคาร กัลยาณพงศ์ แต่สมัยนั้น มาจน
ตลอดอายุขัย

ข้าพเจ้าเองก็รู้จักหมอบาณ ผ่านทางคุณอังคาร
จนเรารู้จักกันสนิทสนมกันเป็นพิเศษ หมอบาณรับ
ราชการทางทหาร และต่อมาหันมาสนใจ จนถึงขนาด
ตั้งใจแปล หัวใจกรรมฐาน ของท่านญาณโพนิกะ ออก
เป็นภาษาไทย โดยได้รับความเมตตาจากภิกษุปัญตโต
ซึ่งตรวจตราแก้ไขให้เป็นอย่างดี นับว่าเป็นเพชรเม็ด
สำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการปฏิบัติธรรมในทางพุทธ
ศาสนาฝ่ายเถรวาท

หมอบาณออกจะหวังดีและห่วงใยข้าพเจ้าเป็น
พิเศษ ดังเมื่อกองทัพกเปิดวิทยาลัยการแพทย์ขึ้น
ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ (ซึ่งเดิมชื่อว่าโรง
พยาบาลเสนารักษ์) นั้น หมอบาณซึ่งเวลานั้นเป็นนาย
พันเอก ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการบริหารสถาน
การศึกษาแห่งใหม่นี้ ได้มีแก้ไขจนข้าพเจ้าให้ไปสอน
ปรัชญาตะวันตกขั้นพื้นฐาน ข้าพเจ้าเตือนหมอบาณไปว่า
ทหารกระแสหลักรังเกียจข้าพเจ้า ดังข้าพเจ้าได้ลี้ภัย
ไปจากรัฐบาลหอย แต่ตุลาคม ๒๕๑๙ เป็นเวลาเกือบ
๒ ปีแล้ว โดยที่ร้านหนังสือของข้าพเจ้าแห่งหนึ่งก็ถึงกับ
ล้มละลายลง เพราะทหารขนหนังสือไปเผาเสียเป็น
แสน ๆ เล่ม

หมอบาณมองโลกในแง่ดี ว่าพ้นกลียุคไปแล้ว
ให้ข้าพเจ้าช่วยสอนด้วยเถิด ก็เป็นอันตกลงตามนั้น แต่

แล้วการสอนของข้าพเจ้า ก็มีผู้สอดแนมไปฟัง แล้ว
รายงานผู้บังคับบัญชา ซึ่งก็ไม่พอใจคุณหมอบ เพราะไม่
ยอมรับเด็กฝาก ผู้มีสถานภาพทางการศึกษาไม่เข้าชั้น
ที่จะเรียนได้

การสอนปรัชญาตะวันตกของข้าพเจ้านั้น
ข้าพเจ้ายืนยันว่าเป็นไปตามเหตุผลทางตรรกะเท่านั้น
คือทุกอย่างต้องพิสูจน์ได้ เช่นการตรัสรู้ของพระ-
สัมมาสัมพุทธเจ้า นั้น ตามหลักปรัชญาฝรั่งพิสูจน์ไม่ได้
หากชาวพุทธมีศรัทธา ความเชื่อ ปสาทะ ความ
เลื่อมใส ในพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ซึ่งอยู่นอก
เหนือขอบเขตของปรัชญาตะวันตก

เท่านั้นแหละ ที่มีรายงานถึงผู้บังคับบัญชาการ
ทหารบกในเวลานั้น ว่า ส.ศิวรักษ์ เป็นคอมมิวนิสต์
กล่าววจาจ้วงจาบพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธะ
ข้าพเจ้าก็เลยต้องเลิกสอน และหมอบาณก็หลุดจาก
ตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยการแพทย์ไปได้ ๆ กัน โดย
ไม่ได้เลื่อนขั้นเป็นนายพลอีกนาน

อนึ่ง ในช่วงที่ข้าพเจ้าเพิ่งกลับมาจากการลี้ภัยใน
ปี ๒๕๒๑ นั้น หมอบาณมีแก้ไขพาข้าพเจ้าไปกินอาหาร
กับพวกแพทย์ทหารด้วยกัน โดยที่บางคนนั้นเป็นมือ
ปืน หรือคุมหน่วยสังหาร ที่พิฆาตฆ่าศัตรู หรือตัวที่
บ่อนทำลายชาติได้ นอกเหนือขอบเขตของกฎหมายอีก
ด้วย ที่น่าแปลกใจก็ตรงที่นายทหารเหล่านี้ มักเป็น
ศัลยแพทย์ ที่ชำนาญการผ่าตัดเพื่อช่วยชีวิตคน แต่
แล้วก็ประกอบกรณียกิจในการฆ่าคน เพียงเพราะเชื่อ
ว่าหมอบาณนั้นเป็นศัตรูของประเทศชาติและราษฎร
นำเสียตายที่คนพวกนี้มีมิใช่น้อย ดังข้าพเจ้าเคยพบ

นายตำรวจหลายคน ที่บอกว่าจำต้องเก็บผู้ต้องหา หรือฆ่าผู้คน ซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นคนเลวร้าย เพราะอาศัย ขบวนการยุติธรรมแล้วไซ้ คนพวกนี้อาจลายนวล ไปได้

ข้าพเจ้าได้ถือโอกาสบอกนายทหารที่กินอาหาร กันวันนั้น ว่าอย่างน้อยเขาก็เห็นหน้าค่าตาของข้าพเจ้า แล้ว ถ้าจะฆ่าข้าพเจ้าก็เอาเลย ขออย่าได้ไปฆ่าผิดตัว คนสุจริตจะถูกปลิดชีพไปเสียเปล่า ๆ

หมอมพวกนั้นบอกว่า อาจารย์ไม่ใช่คนเลวร้าย ยิ่ง รู้จักกันอย่างนี้ด้วยแล้ว จะฆ่าฟันอาจารย์ได้อย่างไร พูดแล้วก็หัวเราะกัน

ว่ากันตามจริงแล้ว ชีวิตเรานั้นก็น่าหัวเราะอยู่ ด้วยมิใช่หรือ หากไม่การก่อการร้ายย่อมขยายวงออกไป เรื่อย ๆ เพราะคนขาดอารมณืขั้นนั้นแลเป็นประการ สำคัญ ทั้งนี้รวมถึงฝ่ายเจ้าหน้าที่และฝ่ายที่ถูกกระทำ ด้วยประการต่าง ๆ อีกด้วย แต่อารมณืขั้นที่แท้ หมายถึง การให้อภัย และอโหสิกรรมนั้นแล

เมื่อข้าพเจ้าเกิดเรื่องกับสุจินดา คราประยูร และ คณะ ร.ส.ช. ในปี ๒๕๓๔ เป็นต้นไปนั้น ครั้นข้าพเจ้า กลับมาจากการหนีภัยพาลสู่บ้านเกิดเมืองนอนแล้ว หมอชาญก็นัดกินข้าวกลางวันกับข้าพเจ้าอีก และบอกว่า หมอชอบพอกับสุจินดา ซึ่งก็เคยเรียนแพทย์มาก่อน ด้วย และสอบเสนาริการรุ่นเดียวกัน ดูเหมือนสุจินดา จะช่วยสนับสนุนให้หมอได้เป็นนายพล และหมอก็ยอม สอบเสร็จ ได้ในอันดับต่ำกว่าสุจินดา หมอยินดีพา ข้าพเจ้าไปพบสุจินดา เพื่อขอรับรองให้ถอนคดีหมิ่น ประมาทเขา และหมิ่นพระบรมเดชานุภาพเสีย แต่ ภรรยาข้าพเจ้าไม่ยอมรับความปรารถนาดีของหมอ อย่างเด็ดขาด แม้เธอจะรู้สึกสำนึกในบุญคุณของหมอ ก็ตาม

หมอมักนึกถึงข้าพเจ้าอยู่เสมอ โดยโยงไปถึง อังคารด้วยอีกคน และมีอนันต์ วิริยะพินิจเป็นตัวเชื่อมโยง ให้เราได้พบกันเนื่อง ๆ หากภายหลัง หมอเจ็บไข้ ได้ป่วย ทั้งยังตาก็มองไม่เห็น เราจึงห่างกันไปในทาง กาย หากใจยังคิดถึงกันและกันอยู่เนื่อง ๆ

เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์นี้เอง อนันต์ยังพูดกับ ข้าพเจ้าว่า จะหาทางนัดหมอกับอังคารมากินอาหาร

ด้วยกัน ก่อนที่เราต่างก็จะเดินทางไปปรโลกกันในกาล ข้างหน้า แต่แล้วคุณอุ้นเรือน (ภรรยาคุณอังคาร) ก็โทรศัพท์มาถึงข้าพเจ้าเมื่อคืนวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ว่าหมอชาญ ถึงแก่กรรมไปแล้วอย่างสงบ เมื่อตอน บ่ายวันนี้เอง กำหนดรดน้ำศพที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ณ วันรุ่งขึ้น

ข้าพเจ้าจึงไปเคารพศพหมอต้อนรับเช้าของวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ด้วยความอาลัยรัก และขอจบ บทความนี้ด้วยการนำเอาคำของอังคาร กัลยาณพงศ์ มาลงไว้ โดยที่กวีผู้นี้เขียนได้ อย่างจับใจ

ไว้อาลัย

น้ำตาระเหยร่วงร่วง	แสงสวรรค์
เป็นเมฆทองทองขวัญ	อร่ามหล้า
พลังใจไฟถวิลฝัน	ทุกโลก
โคกสร้างสว่างภพหน้า	รุ่งฟ้าไอศวรรย์ฯ
ชาญ สุวรรณวิภิตดับแล้ว	ปรโลก ลับแล
เปล่า ว่าง ทุกข์ วนโคก	สร้างสิ้น
ขวัญเอ๋ยมุงศิวโมกข์	เหนือโลก นานา
รู้เพื่อดับการดิ้น	ดิ่งพุ้นสูญญตยา
ผวาโลกิยะ ผ่านแล้ว	เป็นกลาง
มรรคแห่งพุทธธรรมทาง	ผ่องแผ้ว
แสงสวรรค์เพื่อฟ้าสูง	อุษาโยค อวิชา
นั่งวิปัสสนา เฟงแก้ว	ร่วงรุ่งบารมีฯ
ชีวิตติดเสนห์นี้	โลกิยะ ไฉนไหล
ปลง ว่าง วางอาลัย	ถูกต้อง
โพธิญาณหยั่งภพไตร	วิภูจักร จักรวาฬ
ปลงทุกข์สุขขายข้อ	เฟงแก้วนิรพานฯ

อังคาร กัลยาณพงศ์

วันจันทร์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔

แรม ๕ ค่ำ เดือน ๓ ปีวอก

บทความพิเศษ

จ. ชัยเสน

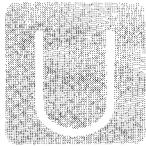
ความรุนแรง

ในเชิงโครงสร้าง

ที่กระทำต่อ

สตรีไทย

บทความนี้แรกเริ่มเป็นบทความที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษให้งานประชุมทางวิชาการนานาชาติไทยศึกษา ที่จะจัดขึ้นที่สหรัฐอเมริกา ในช่วงเดือนเมษายน ๒๕๔๘ แต่คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้อ่าน**เสขิยธรรม** จึงแปลมาเป็นภาษาไทยอีกทีหนึ่ง

ประเทศไทยนั้นเป็นประเทศเดียวในโลกที่มีประชากรนับถือพุทธศาสนาสูงที่สุดในโลก กล่าวคือจำนวนประชากร ๖๒ ล้านคน เป็นชาวพุทธอย่างน้อยที่สุดก็จากการสำรวจตามทะเบียนบ้าน ๙๔% ในขณะที่พม่าเป็นที่ ๒ รองลงมา มีประชากรนับถือพุทธ ๘๗% พระพุทธศาสนา ได้ประสานกลมกลืนไปกับวิถีไทยจนแยกกันไม่ออก นับได้ว่าพระพุทธศาสนานั้นเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยโดยแท้ แต่เมื่อหันมามองบทบาทของสตรีในพุทธศาสนา เราจะพบว่ามันขาดหายไปอย่างน่าสะอิดสะอูดใจ

ในจำนวนประชากรไทย ๖๒ ล้านคน มีพระภิกษุสามเณร ๓ แสนรูป ไม่มีภิกษุณีสงฆ์

แต่เมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประดิษฐานพระพุทธศาสนานั้น ทรงไว้วางพระทัยมอบหมายให้พุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา รับผิดชอบร่วมกันในการสืบทอดพระพุทธศาสนา การประดิษฐานพระพุทธศาสนาของพระพุทธองค์นั้น ทรงมีเงื่อนไข คือ

- พุทธบริษัททั้งสิ้น ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย
- พุทธบริษัททั้งสิ้น นำสิ่งที่ได้ศึกษานั้นไปปฏิบัติ
- และหากมีคนนอกจ้วงจาบ สามารถแก้ต่างได้ กล่าวคือ สามารถชี้ข้อบกพร่อง และแสดงคำสอนที่ถูกต้องให้ปรากฏได้ นับตั้งแต่ในสมัยพุทธกาล และอย่างน้อยอีก

๑,๖๐๐ ปี ต่อมา พระภิกษุณีสงฆ์ที่พระพุทธองค์ทรงประดิษฐานไว้ นั้น เจริญรุ่งเรืองทั้งในประเทศอินเดียและศรีลังกา

การที่ไม่มีภิกษุณีสงฆ์ในประเทศไทย จึงเป็นเรื่องที่น่าฉงนเหมือนกับเกมส์ตัวต่อ (จิ๊กซอว์) ที่ชิ้นส่วนขาดหายไป แม้ว่าจะเป็นคนที่ไม่ค่อยคุ้นเคยกับการใช้สติปัญญา หรือแม้คนไทยที่อ่านหนังสือปีละสามพันห้า ห้าหมื่นคนก็ยังไม่เคยตั้งคำถามว่า ทำไมถึงไม่มีภิกษุณีสงฆ์ในประเทศไทย ก็ยังต้องสงสัยและตั้งคำถาม

การที่จะทำความเข้าใจกับปัญหาการขาดหายของภิกษุณีสงฆ์ จำเป็นต้องย้อนกลับไปดู

ภาพของประเทศไทยในบริบททางประวัติศาสตร์อย่างน้อยก็พอเป็นสังเขป เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจต่อเนื่องได้

พระพุทธรูปแบบไทย

มองภาพของประวัติศาสตร์ไทยโดยภาพกว้าง เราจะเห็นว่าประเทศไทยเริ่มเป็นชาติครั้งแรกในสมัยกรุงสุโขทัย จากศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง (ที่อาจจะเขียนในสมัยรัชกาลที่ ๔) เราก็มองเห็นภาพว่า สิ่งที่เรียกว่าพุทธศาสนาไทยนั้น เป็นการถักทอความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนา ๓ สาย กล่าวคือ สายหนึ่ง เป็นลัทธิถือผี ที่ปรากฏในศิลาจารึกสมัยสุโขทัยเอง มีการกล่าวถึง “พระชะพุงผี” แสดงถึงการนับถือและการเซ่นสรวงบูชา “หาทำปดี พลีปลูก ก็จักฉิบหาย” เป็นต้น การนับถือผีก็ยังคงต่อเนื่องมาจนถึงสังคมไทยปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ศาลพระภูมิ กิติ หรือ รุกขเทวดา กิติ ล้วนจัดเข้าในการนับถือผีได้ทั้งสิ้น ระบบความเชื่ออย่างแรกนี้สัมพันธ์สอดคล้องกับความเชื่อสายที่สอง คือ ศาสนาพราหมณ์

อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ทะลักเข้าสู่ประเทศไทยชัดเจนในช่วงต้นอยุธยา โดยเฉพาะอิทธิพลพราหมณ์ที่มาจากเขมร ตรงข้ามมหา-

วิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์) จะเป็นแหล่งตลาดพระเครื่อง เข้าไปเดินดูสักครึ่งวัน ก็จะมีร่องรอยความเชื่อทั้งของศาสนาพราหมณ์และลัทธิถือผีปรากฏอยู่ชัดเจน

อีกสายหนึ่ง คือ ความเชื่อและการปฏิบัติที่สืบเนื่องมาจากพุทธศาสนาเอง แต่สายนี้เป็นพุทธศาสนาที่เจือจางมาก แก่นแท้หรือหลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา เช่น หลักอนัตตา พระนิพพาน หลักเรื่องศูนฺยตา ชาวไทยทั่วไปไม่รู้จัก ไม่คุ้นเคยเลย พระนิพพานซึ่งควรจะเป็นเป้าหมายชีวิตสูงสุดในความหมายของแนวทางหรือเป้าหมายเชิงจิตวิญญาณนั้น ชาวไทยทั่วไปไม่รู้จักเลย มีมาแล้ว ชาวพุทธจึงหลงทิศทางกันได้ถึงเพียงนี้ พุทธศาสนาที่ชาวไทยรู้จักคือเรื่องกรรม (ซึ่งจริง ๆ แล้วก็มีใช่พุทธ) และการสร้างสมบุญโดยการทำทานบารมีขั้นพื้นฐาน ชาวไทยนิยมการนำข้าวของไปถวายพระสงฆ์ที่สุด เพราะหวังจะได้มีอนาคตทั้งชาตินี้และชาติหน้าที่ดีขึ้น ไม่ค่อยมีใครรู้จักการทำทานเพื่อปลดเปลื้องกิเลส ไม่ค่อยมีใครรู้จักที่จะคลายตนเองออกจากติดตรึงอยู่ในกิเลส และการเวียนว่ายอยู่ในวัฏสงสาร

ชาวพุทธส่วนใหญ่อธิษฐานขอให้ได้ไปเกิดในสมัยพระศรีอารีย์ ท่าที่เช่นนี้ แทนที่จะคลายทุกข์หรือเพียรทำทุกข์ให้สิ้น กลับกลายเป็นชะลอรักษาความทุกข์เอาไว้ให้นานเท่านาน

ภาพเช่นนี้ อาจนับได้ว่า เป็นภาพรวมของพุทธศาสนาแบบไทย ๆ โดยส่วนใหญ่

คณะสงฆ์ไทยกับรัฐบาล : ไกลเกินไปถึงรู้สึกอึดอัด

คณะสงฆ์หมายถึง หมู่คณะของพระภิกษุและภิกษุณี ที่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ที่พระพุทธองค์ทรงวางรากฐานไว้ให้ คณะสงฆ์มีระบบกฎเกณฑ์ที่จะจัดการดูแลกันเองเวลาเกิดคดีขึ้น สำหรับ

พระสงฆ์นั้นมีสิกขาบท ๒๒๗ ข้อ แบ่งเป็น ๘ หมวด หมวดสุดท้ายเรียกว่า อธิภรณ์สมณะ อันเป็นเทคนิควิธีที่จะจัดการกับความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในคณะสงฆ์

ในแต่ละหมวดของปาติโมกข์นั้น วางกฎเกณฑ์การลงโทษไว้ชัดเจนสำหรับผู้ละเมิด คณะสงฆ์จึงเป็นองค์กรที่มีกลไกเบ็ดเสร็จที่จะดูแลตัวเองได้ โดยใช้คณะสงฆ์เป็นตัวกำหนดและตัดสิน

แต่คณะสงฆ์ไทยมีลักษณะการบริหารปกครองที่ผิดแผกแตกต่างไปจากประเทศที่นับถือพุทธศาสนาอื่น ๆ เพราะคณะสงฆ์ไทยเข้าไปผูกพันกับรัฐบาลอย่างใกล้ชิด ราวกับว่าตัวบทกฎพระธรรมวินัย ที่พระพุทธองค์ทรงวางให้เป็นแนวทางการปฏิบัตินั้น บกพร่อง ขาดความสมบูรณ์ ดังนั้นคณะสงฆ์ไทย นอกเหนือจากพระธรรมวินัย ก็ยังมีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ปกครองอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งทำให้คณะสงฆ์ตกอยู่ภายใต้ทั้งการอุปการะ และการควบคุมของรัฐบาลไปโดยอัตโนมัติ

คณะสงฆ์ไทยมิได้เป็นองค์กรทางศาสนาที่เป็นอิสระในตนดังเช่นที่พระพุทธเจ้าทรงวางไว้อีกต่อไป แต่ต้องทำงานภายใต้โครงสร้างของรัฐบาล

โครงสร้างการบริหารของมหาเถรสมาคม เป็นโครงสร้างที่ลอกเลียนแบบการบริหารของชาวโลก เหมือนกับระบบการปกครองที่มีคณะรัฐมนตรีเป็นผู้บริหาร โดยมีประธาน คือ สมเด็จพระสังฆราช ประกอบด้วยคณะรัฐมนตรีอีก ๑๒ นาย หรือ ๑๒ รูป ซึ่งดำรงตำแหน่งสมเด็จ ๘ รูป กับพระเถระชั้นเจ้าคุณฯ หรือที่เป็นรองสมเด็จอีก ๔ รูป

กรรมการมหาเถรสมาคม มีการบริหารงานผ่านสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

เป็นการกำหนดสายการบริหารงานที่แปลก !

ก่อนหน้านั้น กรรมการมหาเถรสมาคมทำงานผ่านหน่วยงานของรัฐบาลที่เรียกว่า กรมการศาสนา

เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ก็เป็นการบริหารงานที่แปลกอยู่ !

ทีนี้พอมานี้เปิด พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ให้คำจำกัด

ความว่า คณะสงฆ์ หมายถึง “ภิกษุสงฆ์”

ตรงนี้เป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ที่กระทำต่อสตรีชาวพุทธที่เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจนที่สุดในกฎหมายไทย

คณะสงฆ์นั้น พระพุทธองค์ได้ทรงประดิษฐานขึ้น ให้มีทั้งภิกษุสงฆ์ และภิกษุณีสงฆ์

เพื่อสร้างสมดุลระหว่างเพศชายและหญิง ให้รับใช้สังคมได้เต็มที่ แต่คณะสงฆ์ถูกเจียนออกเหลือเพียงครึ่งเดียว และที่น่าประหลาดใจไปกว่านั้นก็คือ รัฐบาลจะพึงพอใจกับการจำกัดคณะสงฆ์ให้เหลือเพียงครึ่งเดียวอย่างหน้าตาเฉย

นี่เป็นความรุนแรงในเชิงโครงสร้าง ที่กันสตรีออกไปจากเนื้อที่ทางศาสนา ที่กระทำโดยคณะภิกษุสงฆ์ โดยมีรัฐเป็นผู้ประทับตราให้ความชอบธรรม

ทั้งประเทศเรามีพระภิกษุสามเณร ๓ แสนรูป มีวัดประมาณ ๒๕,๐๐๐ วัด และในจำนวนนี้ร้างไปถึง ๖,๐๐๐ วัด เพราะไม่มีพระสงฆ์ดูแล แต่ไม่มีวัดสำหรับผู้หญิงสักวัดเดียว ก็ดูจะยอมรับกันได้ เพราะผู้หญิงที่ผ่านมาก็ไม่ได้สนใจแสงวามารธรรม และไม่ได้ปรารถนาที่จะมีเนื้อที่ของตนเองอยู่แล้ว (ฟังดูคล้าย ๆ จะพูดแบบประชดอยู่)

มหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่งในกรุงเทพฯ ทั้งมหาจุฬาราชวิทยาลัยและมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เดิมเน้นจัดการให้การศึกษาแก่พระเณรในธรรมยุติและมหานิกายเท่านั้น แม้ว่าปัจจัยที่สนับสนุนเป็นงบประมาณจากรัฐบาล ที่ได้มาจากภาษีอากรของราษฎรทั้งหญิงและชาย แต่การศึกษาพุทธศาสนาที่จัดให้ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งนี้ จำกัดเฉพาะพระภิกษุสงฆ์ ก็ดูว่าเป็นเรื่องที่สังคมให้ความชอบธรรมและยอมรับกันได้

นี่ไม่ใช่ความรุนแรงในเชิงโครงสร้าง ที่กระทำต่อสตรีในระดับรัฐหรือ ?

ไม่มีเนื้อที่ให้สตรี ในพุทธศาสนาแบบไทย

ในอดีตที่ผ่านมา สตรีไทยก็เคยใช้ความพยายามที่จะมีบทบาททางศาสนา แต่ต้องเผชิญกับกำแพงที่แกร่งและใหญ่โต เป็นกำแพงที่จัดตั้งโดยทั้งภาครัฐและศาสนา ความพยายามที่จะมีบทบาททางศาสนาของสตรี ในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้น ผู้เขียนเรียกว่า คลื่น ๓ ลูก ของขบวนการภิกษุณีในประเทศไทย

คลื่นลูกแรก เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. ๒๔๗๐ เมื่อนรินทรภักดิ์พยายามที่จะรื้อฟื้นภิกษุณีสงฆ์ในประเทศไทย เหตุผลที่นรินทรภักดิ์ หรืออดีตพระนรินทรภักษิต (ภักดิ์) คิดว่าควรจะมีการรื้อฟื้นภิกษุณีสงฆ์ เพราะต้องการให้พุทธบริษัทครบองค์ ๔ ตามที่พระพุทธองค์ได้ทรงประดิษฐานไว้ สิ่งที่ขาดหายไป หากเป็นพระพุทธประสงค์ ก็ควรที่จะช่วยกันรื้อฟื้นให้ครบ

ส่วนตัวของนรินทรภักดิ์นั้น เป็นคนที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด แต่เนื่องจากเป็นคนฉลาดคิดเป็น และรู้จักคิดต่างนี่เอง ที่กลายเป็นอุปสรรคต่องานของเขาเอง นรินทรภักดิ์วิพากษ์วิจารณ์ทั้งสถาบันสงฆ์ และสถาบันการเมืองอย่างชัดเจนและเปิดเผย มีการก่อตั้งสมาคมชาวพุทธที่ห่วงใยพระศาสนา ออกหนังสือพิมพ์ ให้ข่าวสารข้อมูลและความรู้แก่ประชาชน ทั้งในด้านการเมืองและศาสนา ได้ถวายเป็นบ้านของตน ตั้งเป็นวัดนารีนวงศ์ เพื่อให้เป็นที่อยู่ของลูกสาว คือ สาระ และ จงดี ที่บวชเป็นภิกษุณี ได้พำนักกรรมแม่น้ำเจ้าพระยา ที่จังหวัดนนทบุรี

ในช่วงที่สาระและจงดีบวชนั้น มีสตรีที่ออกบวชตามอย่างน้อย ๘ รูป ตามที่ผู้เขียนเองได้มี

โอกาสเห็นรูปที่เป็นหน้าปกของหนังสือที่โจมตีภิกษุสงฆ์ในสมัยนั้น

จากการที่นรินทรภิกษุเป็นปฏิปักษ์ต่อทั้งรัฐและศาสนา ทำให้ตำรวจได้รับคำสั่งให้จับกุมพระภิกษุณีเหล่านั้น เมื่อตำรวจไปถึง ภิกษุณีรูปอื่นเกรงภัยพากันลาสิกขาบทและแยกย้ายกันไป ภิกษุณีสาระและสามเณรีจึงดี ถูกตำรวจจับกุมตัวไป และถูกบังคับโดยใช้แรงกายดึงผ้าจีวรออกจากร่าง ภิกษุณีสาระถูกจองจำอยู่ ๒-๓ วัน ในขณะที่สามเณรีจึงดียังเป็นผู้เยาว์ ถูกภาคทัณฑ์และได้รับการปล่อยตัวกลับมาก่อน (จากคำสัมภาษณ์ของคุณป้าจตุดีในรายการย้อนรอย พ.ศ. ๒๕๔๖)

หลังจากที่ภิกษุณีสาระได้รับการปล่อยตัวออกมา ก็ยังคงดำเนินชีวิตเป็นภิกษุณี แต่เปลี่ยนผ้าจีวรเป็นสีเทา ภิกษุณี ๒ พี่น้อง ได้รับการตอบรับอย่างดีจากประชาชน เมื่อออกไปบิณฑบาตก็มีผู้คนนิยมใส่บาตร วิธีการที่จะยุติขบวนการภิกษุณีในสมัยนั้นใช้วิธีการให้ปลัดเข้า สุวรรณศร ซีม้ามาแล้ววกเอาตัวของภิกษุณีสาระขึ้นหลังม้าไป ยังความเสื่อมเสียให้แก่คณะภิกษุณีสงฆ์

เป็นที่น่าสังเกตว่า ขบวนการยุติภิกษุณีสงฆ์แบบนี้ ดูเหมือนจะเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย ไม่มีข่าวการติดตามปลัดอำเภอผู้นี้มาลงโทษ จึงทำให้หลายคนเข้าใจว่าการกระทำของปลัดเข้า เป็นงานของฝ่ายรัฐเองที่ต้องการให้เรื่องหายเข้ากลีบเมฆไป

ท่าทีของคณะสงฆ์ก็ดี หนังสือพิมพ์ก็ดี ล้วนเป็นปฏิปักษ์ต่อภิกษุณีสงฆ์ทั้งสิ้น หนังสือพิมพ์บางฉบับเขียนการต้อนล้อเป็นภาพภิกษุณีตอกสวรรคตบ้าง ฯลฯ มีหนังสือพิมพ์สตรีเพียง ๒ ฉบับที่เขียนคอลัมน์นี้ให้การสนับสนุน

สมเด็จพระสังฆราช (กรมหลวงชินวราลงกรณ) ทรงมีพระบัญชา เรียกว่า พระวรรคต ห้ามมิให้พระภิกษุไทย บวชสตรีเป็นภิกษุณี สิกขมานา หรือสามเณรี ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๔๗๑

นับเป็นการปิดฉากคลื่นลูกที่ ๑

อีก ๒๘ ปีต่อมา นางวรมัย กบิลสิงห์ อดีตครูพลศึกษาและนักหนังสือพิมพ์ได้ออกบวชโดยนุ่งหม้อสีเหลืองอ่อน รับศีลจากท่านเจ้าคุณพระพรหมมุนี (ผิน สุวโจ) เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๔๙๙ เธอเรียกตัวเองว่า *นักบวชทศธรรมมงคล* เรื่องราวของเธอได้ถูกร้องเรียน และได้รับการพิจารณาในระดับกรรมการมหาเถรสมาคมว่า การกระทำของเธอเป็นการทำให้คณะสงฆ์เสื่อมเสีย หนึ่งในกรรมการมหาเถรสมาคมนั้น คือ ท่านเจ้าคุณพระพรหมมุนี ซึ่งเคยเป็นพระอาจารย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน เมื่อเสด็จออกทรงผนวชที่วัดบวรฯ และท่านเป็นผู้ที่บวชให้แก่**นักบวชทศธรรมมงคล**

ประเด็นของการฟ้องร้องขึ้นมานั้นเป็นเพราะเธอใช้สีเหลืองอ่อน ท่านเจ้าคุณพระพรหมมุนี ถามที่ประชุมเพียงคำเดียวว่า “สีนั้น (คือสีเหลืองอ่อน) เรา (คือภิกษุสงฆ์) ใช้ได้ไหม ?” ทุกคนตอบเหมือนกันหมดว่าพระภิกษุใช้สีเหลืองไม่ได้ ชัดกับพระวินัย ท่านจึงถามว่า “แล้วเราจะไปทวงไว้ทำไม ?” กรรมการมหาเถรสมาคมแห่งเรื่องลงมาว่า “ไม่เห็นเป็นการเสียหายต่อคณะสงฆ์” เรื่องราวของท่านและวัตรทศธรรมกัลยาณิที่ท่านสร้างที่นครปฐมก็ไม่เคยเป็นคดีอีกเลยจนตราบเท่าทุกวันนี้

ใน ค.ศ. ๑๙๗๑ นักบวชทศธรรมมงคล (วรมัย กบิลสิงห์) เดินทางไปอุปสมบทที่ใต้หวัน และนับเป็นภิกษุณีชาวไทยคนแรกที่ได้รับการอุปสมบทอย่างถูกต้อง แต่เพราะไปบวชที่ใต้หวัน คณะสงฆ์ไทยและสังคมไทยถือว่า การบวชครั้งนั้นเป็นมหายาน แต่ภิกษุณีวรมัย ซึ่งได้รับฉายาว่า *สีดอ เต้าฝ้าซือ* แปลเป็นไทยว่า พระมหาไพริศรมาจารย์ วงศ์ศากยะ ถือว่าท่านเองขึ้นตรงต่อสายพุทธยานคือวงศ์ของพระพุทธเจ้า

ท่านได้ซื้อที่ดินที่จังหวัดนครปฐม และเริ่ม

กิจกรรมวัตรทรงธรรมกัลยาณี ทำงานด้านเผยแผ่พระศาสนา โดยการจัดพิมพ์นิตยสารทางพุทธศาสนา สืบต่อกันมานานกว่า ๓๒ ปี

ขณะเดียวกันก็จัดตั้งโรงเรียนธรรมาภิมัย ซึ่งริเริ่มจากโรงเรียนที่ให้การอนุเคราะห์ให้การศึกษา กับลูกกำพร้า โรงเรียนนี้ดำเนินกิจการต่อเนื่องสืบมาและเพิกยุติกิจการไปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕

ในช่วงที่วัตรทรงธรรมกัลยาณีรุ่งเรืองนั้น มีแม่ชี และลูกกำพร้าถึง ๘๐ ชีวิต

การอุปสมบทของภิกษุณีวรมัย กบิลสิงห์ และงานของท่านนับว่าเป็น **คลื่นลูกที่ ๒** แม้จะมีนักบวชบวชตามจำนวนมาก แต่ไม่มีการสืบสานการบรรพชาหรืออุปสมบท

ภิกษุณีวรมัย กบิลสิงห์ มรณภาพเมื่อ ๒๕๔๖ เมื่ออายุได้ ๙๕ ปี ๒ เดือน ๒๘ วัน

คลื่นลูกที่ ๓ สืบทอดงานภิกษุณีวรมัย กบิลสิงห์ มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยที่ รศ.ดร. จัตุรศุมาลย์ กบิลสิงห์ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นธิดาของภิกษุณีวรมัย กบิลสิงห์ ละทิ้งทางโลกออกบวช พ.ศ. ๒๕๔๔

ถ้าจะลองพิจารณาปัจจัยที่แตกต่างกันในคลื่นทั้ง ๓ ลูก จะเห็นว่าคลื่นลูกที่ ๓ ได้เปรียบกว่าในหลายประเด็น คลื่นลูกที่สามได้มีโอกาสและเวลาศึกษาข้อดีจากคลื่นลูกที่ ๑ และที่ ๒ จึงมีความพร้อมมากกว่ากัน นอกจากนั้นสภาพการบ้านเมืองปรับเปลี่ยนไปในเชิงบวกมากขึ้น พิจารณาได้พอสังเขป ดังนี้ :-

๑. โลกาภิวัตน์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในมุมใดของโลก ย่อมเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป การโจมตีหรือวิธีการที่จะปิดบังการเกิดขึ้นของ

ภิกษุณีสงฆ์ในโลกปัจจุบันเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ เมื่อภิกษุณีสงฆ์เกิดขึ้นในประเทศไทยทั่วโลกก็รับรู้จากชาวสวาทที่ติดต่อกันวันต่อวัน ชั่วโมงต่อชั่วโมง

๒. สังคมไทยเอง มีการศึกษามากขึ้น และกว้างขวางขึ้นมากกว่าสมัยคลื่นลูกที่ ๑ ซึ่งยังเป็นสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช ภิกษุณีสงฆ์อยู่ได้จากการสนับสนุนจากสังคม เมื่อสังคมมีความรู้มากขึ้น การยอมรับมากขึ้น ก็จะเป็นฐานกำลังในการสนับสนุนและรื้อฟื้นภิกษุณีสงฆ์อย่างจริงจังมากขึ้น
๓. อิทธิพลของสื่อ ซึ่งเชื่อมโยงกับอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ ทั้งโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน วิทยุ ทีวี สาร สื่อสาร มีอิทธิพลยิ่งต่อสังคมยุคใหม่ ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ซึ่งเป็นหัวหน้าหอในการออกบวชในคลื่นลูกที่ ๓ เป็นคนที่สื่อรู้จักดี จึงทำให้เรื่องราวการบวชภิกษุณีสะพัดไปได้เร็ว
๔. ผู้ที่ออกบวชในคลื่นลูกที่ ๓ เตรียมตัวพร้อมในข้อมูล และองค์ความรู้ในทางพุทธศาสนา ทั้งระดับในและต่างประเทศ คงจะหาผู้ที่คัดค้านบนเวทีความรู้จริง ๆ มาต่อต้านเธอยาก
๕. คลื่นลูกที่สาม มีขบวนการที่เน้นการให้การศึกษาแก่สตรีชาวพุทธเป็นฐาน นอกจากนั้นยังเน้นการเติบโตแบบเป็นคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นกำลังที่แท้จริงของความอยู่รอดของคณะภิกษุณีสงฆ์ที่จะเติบโตต่อไป

ในคลื่นลูกที่สามนี้ ก้าวมาไกลกว่าคลื่นลูกที่ ๑ และ ๒ มาก ในแง่ที่สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับมวลชน ประเด็นภิกษุณีในช่วงของคลื่นลูกที่ ๓ ได้รับความสนใจหยิบยกขึ้นมาอภิปรายในรัฐสภา และวุฒิสภามอบหมายให้มีการแต่งตั้งคณะ

อนุกรรมการ ศึกษาเรื่องภิกษุณีโดยเฉพาะ หลังจาก ๖ เดือนผ่านไป คณะอนุกรรมการชุดนี้ นำโดย สว.ระเบียภรณ์ พงษ์พานิช ได้นำเสนอผลของการศึกษา วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๖ ที่รัฐสภาโดยพร้อมเห็นควรรีให้สนับสนุนการอุปสมบทภิกษุณีสงฆ์ในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะโดยกฎหมายรัฐธรรมนูญก็เปิดโอกาสอยู่แล้ว ที่ให้สิทธิแก่ประชาชนที่จะนับถือและปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา ได้การยอมรับและสนับสนุนของวุฒิสมาชิก ซึ่งเป็นองค์กรรัฐบาล ก็นับว่าเป็นก้าวกระโดดมาไกลกว่าคลื่นลูกที่ ๑ และ ที่ ๒ อยู่หลายช่วงตัว

เมื่อพิจารณาปัจจัยเหล่านี้ ภิกษุณีและสามเณรีในคลื่นลูกที่ ๓ ตระหนักในความสำคัญของการงาน ก้าวอย่างทุกก้าวอย่างจะมีผลต่อขบวนการภิกษุณีสงฆ์ทั้งสิ้น คณะภิกษุณีสงฆ์จะต้องมีความมุ่งมั่นอุทิศตนเพื่องานพระศาสนา จะต้องตระหนักว่าการเกิดขึ้นของภิกษุณีสงฆ์ มิใช่เพื่อสิทธิสตรี แต่เป็นความมั่นของพระศาสนา และเป็นการทำงานรับใช้พระพุทธศาสนาตามความศรัทธาที่พระพุทธองค์ทรงมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบไว้ให้

เมื่อสตรีต้องเผชิญกับความรุนแรงในเชิงโครงสร้าง

เมื่อสหัฐวรรษใหม่ย่างกรายเข้ามา สตรีชาวพุทธนานาชาติเริ่มก้าวเข้าสู่ร่วมผ้ากาสาวพัสตร์มากขึ้น เป็นการเปลี่ยนภาพพจน์ของคณะสงฆ์

ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ใช้ชีวิตอยู่ในรั้ววิชาการที่ปลอดภัยนานกว่า ๓๐ ปี ก่อนที่จะตัดสินใจออกมาสู่การเป็นภิกษุณี อันเป็นสถานภาพที่เธอยืนยันว่า พระพุทธองค์ประทานให้ แม้จะไม่ได้รับการยอมรับจากภาครัฐหรือคณะสงฆ์ก็ตาม

สื่อมีอิทธิพลและส่งผลมาก เริ่มต้นจากโทรทัศน์ช่อง ๕ ของกองทัพบก ยกเลิกรายการ

สัมภรณ์สามเณรี รัชมณัฏฐา พร้อมกัน ๓ รายการ ในช่วงต้นเดือนมีนาคม ๒๕๔๔ กลายเป็นโจทย์สำคัญที่สื่อชุดคู่ย พยายามนำเสนอข่าว และสามเณรี รัชมณัฏฐา ตกอยู่ในสภาพเป็นเหยื่อของสื่อ อยู่เกือบ ๓ เดือน

รายการ “ลานธรรม” ในอินเทอร์เน็ต ที่เปิดเนื้อที่ให้เข้าไปแสดงความคิดเห็นได้ ก็มีผู้คนส่งข้อมูลข่าวสารเข้าไปชนิดใส่สีใส่ไข่ ชนิดที่เรียกว่าเป็นการทำลายภาพพจน์โดยสิ้นเชิง สามเณรี รัชมณัฏฐา ทราบเรื่องราวจากลูกศิษย์ที่เป็นห่วงเป็นใยในอเมริกา ท่านจึงเปิดเข้าไปดูเพียงครั้งเดียว และสิ่งที่อยู่ของท่านที่ชัดเจนที่จะติดต่อก็ได้ เพื่อใจไว้สำหรับผู้ท่อกเข้าไปในลานธรรมที่จะต้องการทราบข้อมูลที่ถูกต้อง แต่ลานธรรมช่วงนั้นก็กลายเป็นการเปิดเนื้อที่ให้มีการโคจรของพลังอุกุศลอยู่มากและนานพอสมควร

รายการวิทยุที่จัดโดยอดีตพระภิกษุ มีการให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็น ก็ใช้เล่ห์โดยการอัดเทปผู้ที่ไม่เห็นด้วยไว้ แล้วเปิดซ้ำ ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศว่ามีผู้ไม่เห็นด้วยเป็นจำนวนมาก พลังอุกุศลก็สะสมอยู่ที่กระยะหนึ่ง

เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๔ ดร.วิษณุ เครืองาม ได้ตอบกระทู้เรื่องภิกษุณีในรัฐสภา ใช้เวลานาน ๕๐ นาที ยืนยันว่า การบวชของสามเณรี รัชมณัฏฐา ไม่ผิดกฎหมาย แต่จะให้ยอมรับสถานภาพการบวชนั้น จะต้องให้คณะสงฆ์พิจารณา

แต่ปัญหาติดอยู่ที่ว่า โดย พ.ร.บ. คณะสงฆ์ หมายถึง ภิกษุสงฆ์เท่านั้น ภิกษุสงฆ์จึงไม่มีหน้าที่ และทั้งไม่มีสิทธิ์ที่จะรับรองภิกษุณีสงฆ์ ตามนัยยะของกฎหมาย

ท่าทีของคณะสงฆ์ โดยกรรมการมหาเถรสมาคม แม้เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๖ ก็ยังอ้างพระวรคตของสมเด็จพระสังฆราช พ.ศ. ๒๕๗๑ ในการปฏิเสธที่จะพิจารณาภิกษุณีสงฆ์

การโยนภาระหน้าที่ไปให้คณะสงฆ์ ต้องนับว่าเป็นการบิดเบือนความรับผิดชอบของรัฐ นับเป็นการกระทำความรุนแรงในเชิงโครงสร้างต่อสตรีชาวพุทธระดับหนึ่ง

แต่พระพุทเจ้าต่างหากที่เป็นผู้ทรงอนุญาตให้ผู้หญิงบวชได้ และทรงอนุญาตให้พระภิกษุสงฆ์บวชภิกษุณี “โอ ภิกษุ ตถาคต อนุญาตให้เธอบวชผู้หญิงเป็นภิกษุณี.” (พระไตรปิฎก เล่ม ๗ หน้า ๒๓๑)

แต่พระวรคตของสมเด็จพระสังฆราชใน พ.ศ. ๒๕๗๑ นั้น ห้ามกลับกัน คือ ห้ามมิให้พระภิกษุไทยบวชสตรีเป็นภิกษุณี สิกขมานา และสามเณรี เป็นการเพิกถอนสิทธิที่พระพุทธองค์ประทานไว้แก่พระภิกษุสงฆ์

ข้อขัดแย้งนี้ มิใช่เพียงความรุนแรงในเชิงโครงสร้างที่กระทำต่อสตรีในพุทธศาสนา แต่เป็นการขัดต่อพุทธานุญาตโดยตรง ถ้าเกิดเหตุเช่นนี้ในศาสนาคริสต์ จะถือเป็นการจ้วงจาบ และมีความผิดร้ายแรงทีเดียว

แต่รัฐบาลยังคงยืนยันตามมติของคณะสงฆ์ ทั้งที่โดยกฎหมาย คณะสงฆ์ไม่มีสิทธิ์ที่จะออกเสียงโดยข้อจำกัดตาม พ.ร.บ. สงฆ์เอง

ภิกษุณี รัชมณัฏฐา ไปทำบัตรประจำตัวเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๗ พนักงานที่เทศบาลบอกว่า จะใช้คำนำหน้านามว่า “ภิกษุณี” ไม่ได้ เพราะไม่มีในรหัสคอมพิวเตอร์

นับเป็นความรุนแรงในเชิงโครงสร้างของกระทรวงมหาดไทยอีกระดับหนึ่ง ที่นักบวชสตรีที่อุปสมบทเป็นภิกษุณีอย่างถูกต้อง ก็ไม่สามารถจะใช้แม้คำนำหน้านามให้ถูกต้องได้

เมื่อสามเณรีไปทำพาสปอร์ต หรือหนังสือเดินทาง (กลางปี ๒๕๔๗) เมื่อถ่ายรูปติดหนังสือเดินทาง สามเณรีถูกขอให้เปลี่ยนใส่ชุดฆราวาส บังเอิญ ดร.ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์ อยู่ในเหตุการณ์ จึงยืนยันขอคู่มือคำสั่งในการกระทำดังกล่าว ปรากฏว่าเจ้า

หน้าที่ไม่สามารถจะหาคำสั่งได้ จึงต้องยินยอมให้สามเณรีถ่ายทอดหนังสือเดินทางในชุดจีวรของสามเณรี

นับเป็นความรุนแรงในเชิงโครงสร้างที่สตรีชาวพุทธได้รับจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ

เดือนกันยายน ๒๕๔๗ ที่วัดทรงธรรม กัลยาณี จัดการอบรมสตรีชาวพุทธนานาชาติในช่วงเช้าพรรษา มีทั้งภิกษุณี สามเณรี แมชี จาก ๖ ประเทศมาเข้ารับการอบรมร่วมกัน แต่วีซ่าหมดอายุเพียง ๒ เดือน จำเป็นต้องต่ออายุให้อยู่ได้ครบ ๓ เดือน ในจำนวนผู้เข้ารับการอบรม ๓๐ คน จาก ๖ ประเทศนั้น มี ๒ ประเทศที่มีเงื่อนไขต่างจากประเทศอื่น คือ ประเทศอินเดียและศรีลังกา ด้วยเหตุผลทางความปลอดภัยของชาติ

ทางกองตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) แนะนำว่าเนื่องจากเป็นภิกษุณีและสามเณรี ควรจะติดต่อผ่านสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เท้ากับส่งภิกษุณีเหล่านี้ให้ไปติดกับดักโดยแท้

วัดของภิกษุณีนั่นยังไม่มีโดยกฎหมาย เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องไปหาวัดเพื่อจะได้ขึ้นสังฆัตถ์ได้ เจ้าคณะจังหวัดซึ่งเป็นเจ้าคุณชั้นพรหม ได้แนะนำให้ภิกษุณีเหล่านี้สังฆัตถ์วัดที่อยู่ใกล้ที่สุด เพราะเห็นกันมายาวนานกว่า ๔๐ ปี ทั้งพระภิกษุของวัดดังกล่าวก็มาให้อิโหวาทพระภิกษุณีในพรรษาตามเงื่อนไขของพระวินัยอยู่แล้ว

คณะภิกษุณื่อดังกล่าว จึงติดต่อไปที่วัดที่ใกล้ที่สุด ตกลงได้รับการรับรองจากวัดที่ไปขอสังฆัตถ์ และต่อไปถึงลายเซ็นของเจ้าคณะอำเภอและเจ้าคณะจังหวัดตามลำดับ

แล้วจึงไปถึงสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานฯ ทำหนังสือส่งเรื่องให้ในเย็นวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๗

ท้ายที่สุด ภิกษุณีทั้ง ๕ รูป ได้รับการประทับ

ตราต่อวีซ่าจาก ตม. ในวันที่ ๒๘ หลังจากเสียค่าต่อวีซ่าคนละ ๑,๙๐๐ บาทเรียบร้อยแล้ว

ภิกษุณียิ้มย่องดีใจอยู่ได้ไม่ทันข้ามวัน ปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติโทรศัพท์ไปหาท่านเจ้าคุณ เจ้าอาวาสที่รับภิกษุณีเหล่านี้เข้าสังฆัตถ์ ตอนกลางวัน และตอนค่ำของวันที่ ๒๗ ผู้เขียนยืนยันไม่ได้ว่าพูดจาว่าอะไร แต่ผลก็คือ ท่านเจ้าคุณกลัวมาก ให้ทำหนังสือไปถอนเรื่องคืนในเย็นวันที่ ๒๙ กันยายน

๙ โมงเช้าของวันที่ ๓๐ กันยายน ร้อยตำรวจเอกเจ้าของเรื่องจาก ตม. โทรศัพท์มาแจ้งภิกษุณีธัมมนนทา ขอให้นำพาสปอร์ตของภิกษุณีทั้ง ๕ รูปไปที่ ตม. เพื่อประทับตรายกเลิก !

นี่เป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่สำนักงานนายกรัฐมนตรี (โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ) กระทำต่อภิกษุณีสงฆ์นานาชาติ เป็นผลให้ภิกษุณีทั้ง ๕ รูป ต้องเสียค่าปรับวันละ ๒๐๐ บาทต่อคน จนกว่าจะได้ต่อวีซ่า

พระภิกษุที่ต้องเข้ามาติดกับในกรณีนี้ ต้องตกอยู่ในอาณาจักรของความกลัว เพราะเกรงว่าจะไม่ได้เลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนสมณศักดิ์ หากขัดแย้งกับความเห็นของกรรมการมหาเถรสมาคม จึงเป็นเรื่องที่น่าสงสารในความไม่รู้ และขาดความกล้าหาญที่จะยืนอยู่กับความถูกต้องโดยสิ้นเชิง

ความรุนแรงในเชิงโครงสร้างในการศึกษาพระพุทธศาสนา : การใส่กรอบความคิด

พระภิกษุโดยทั่วไปจะรู้สึกอึดอัดคับข้องใจที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับภิกษุณี ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพระวรคตติของสมเด็จพระสังฆราช ที่ได้มีพระบัญชาห้ามมิให้พระภิกษุไทยบวชให้สตรี ตั้งแต่ ๒๕๓๑

แม้กระนั้น ก็ยังมีพระภิกษุใน ๒ จังหวัด ที่ไม่เห็นด้วยกับพระบัญชาอันนี้ และได้จัดการบรรพชา

ให้สตรีไทยเป็นสามเณรี ใน พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่จังหวัด
ปทุมธานี และ พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่จังหวัดยโสธร องค์
หนึ่งนั้นทำด้วยความตระหนักรู้ในพระธรรมวินัย
แต่อีกองค์หนึ่งอาจจะใช้สามัญสำนึกทั่ว ๆ ไปว่า
ภิกษุณีสงฆ์เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าประดิษฐานไว้
การห้ามมิให้บวชสามเณรี ไม่น่าจะถูกต้อง ขณะนี้
มีสามเณรีที่พระภิกษุสงฆ์ไทยเป็นอุปชฌาย์ให้
เองอยู่ ๔ รูป เท่าที่ผู้เขียนได้รับทราบข้อมูลและเห็น
หน้าเห็นตา

อีกประเด็นหนึ่งของการล้อมกรอบความคิด
ของพระภิกษุสงฆ์ในประเทศไทย มาจากฐานข้อมูล
ที่บิดเบือนหรือไม่สมบูรณ์ ในตำราที่พระภิกษุสงฆ์
เล่าเรียน และใช้เป็นตำรามาตรฐาน สำหรับสอบ
นักธรรม ตรี-โท-เอก

แม้พระภิกษุสงฆ์ไทยเองก็ต้องตกเป็นเหยื่อ
ของขบวนการล้างสมองเช่นนี้ จนสร้างองค์ความรู้
ที่แน่นอนบนฐานข้อมูลที่ผิดพลาด

ขอยกเพียงตัวอย่างเดียวสำหรับบทความนี้
ในตำราสำหรับนักธรรมเอกของสำนักพิมพ์เสียง
เสียง ที่ถือเป็นตำรามาตรฐานในความรู้พุทธศาสนา
ส่วนอื่นค่อนข้างสมบูรณ์

แต่ในหน้า ๑๗๐ เมื่อพูดถึงภิกษุณีสงฆ์ ซึ่งมี
พูดถึงอยู่เพียงหน้าเดียวนั้น ให้ข้อมูลผิดพลาด และ
ด่วนสรุปอย่างมีอคติปรากฏชัดเจน

กล่าวคือ ในตำราเล่มนี้ พูดถึงเหตุการณ์
ตอนมหาปริณิพพาน และชี้ให้เห็นว่า ไม่มีกรกล่าว
ถึงภิกษุณีสงฆ์ จึงสรุปเอาว่า ภิกษุณีสงฆ์น่าจะหมด
ไปตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว

การสรุปเช่นนั้น กระทำโดยปราศจากความ
เข้าใจว่า การจดบันทึกพระไตรปิฎกนั้น กระทำใน
ช่วง พ.ศ. ๔๕๐ ที่ประเทศศรีลังกา สิ่งที่ปรากฏใน
พระไตรปิฎกมิใช่เรื่องราวทั้งหมด แต่เป็นการจด
บันทึกจากความสนใจของพระภิกษุผู้จดบันทึก
และโดยวัฒนธรรมทั้งอินเดียและศรีลังกาไม่ให้

ความสนใจกับผู้หญิง การที่พระไตรปิฎกมิได้ระบุ
ถึงพระภิกษุณีมีอาจจะใช้เป็นเหตุผลนำไปด่วนสรุป
ว่าไม่มีภิกษุณีสงฆ์แล้ว

ในหน้าเดียวกัน พูดถึงเจ้าหญิงสังฆมิตตาเถรี
พระธิดาของพระเจ้าอโศกมหาราช (พ.ศ. ๒๔๘) ที่ทรงรับนิมนต์ไปให้การอุปสมบทที่ศรีลังกา ลำพัง
การกล่าวถึงเจ้าหญิงสังฆมิตตาเถรี ก็เป็นเหตุผลที่
จะพิสูจน์ในตัวได้แล้วว่า ภิกษุณีสงฆ์มิได้หมดไป
ตั้งแต่ครั้งมหาปริณิพพาน เพราะหากภิกษุณีสงฆ์
หมดไปจริง พระนางสังฆมิตตาเถรีอยู่ดี ๆ จะไหลขึ้นมา
ได้อย่างไร ยิ่งไปกว่านั้น สตรีที่เป็นพระธิดาของ
พระเจ้าอโศกมหาราชออกบวช ย่อมแสดงว่า มีสตรี
อื่น ๆ อีกไม่น้อยที่ออกบวชเช่นกัน

นอกจากนั้น พระนางสังฆมิตตาเถรี เสด็จไป

ศรีลังกาโดยการทูลเชิญของพระเจ้าเทวา นัมปิยะ-
ติสสะ กษัตริย์ของศรีลังกา โดยมีจุดประสงค์ที่จะ
ให้ไปให้การอุปสมบทแก่พระนางอนุฟ้า พระภคินี
ของพระองค์ แน่นอนที่สุด พระนางจะต้องเสด็จไป
ในคณะของภิกษุณีสงฆ์อย่างน้อย ๑๐ รูปขึ้นไป เพื่อ
ให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย

แต่ในตำรานี้กลับชี้ว่า ข้อความที่ว่า “พระนาง
สังฆมิตตาเถรีเสด็จพร้อมผู้ติดตาม” ผู้ติดตามอาจ
จะเป็นฆราวาส จึงมีอาจที่จะให้การอุปสมบทได้
อย่างถูกต้องตามพระธรรมวินัย ตำรานี้จึงนำไปสู่
ข้อสรุปว่า ภิกษุณีสงฆ์หมดสิ้นไปแล้ว

พระภิกษุไทยก็จะรับเอาความเชื่อผิด ๆ เช่นนี้
มาอย่างฝังหัว เพราะเป็นตำรามาตรฐานที่ใช้สอน
นักธรรมเอก

ในความเป็นจริงนั้น ในคัมภีร์ที่ปวงค์ ซึ่งเป็น
พงศาวดารของศรีลังกานั้น ระบุชื่อของภิกษุณี
ทั้ง ๑๑ รูป ที่ตามเสด็จพระนางสังฆมิตตาเถรี ใน
คราวที่เสด็จไปประดิษฐานสายการบวชของภิกษุณี
ในครั้งนั้น และสามารถสืบสายยาวนานกว่าพันปี
จนกระทั่ง ค.ศ. ๑๐๑๗ เมื่อกษัตริย์โจฬะ จาก
อินเดียได้ข้ามไปตีชาวลังกา และขึ้นครองราชย์โดย

กษัตริย์ฮินดู ติดต่อกันนานถึง ๕๐ ปี

ข้อมูลเช่นนี้ พระสงฆ์ไทยไม่ทราบ และดู
เหมือนจะไม่แสวงหาที่จะเพิ่มเติมข้อมูลใหม่ ข้อมูล
เก่าก็ถูกไวรัสเล่นงานชนิดลบทิ้งไม่ได้

เช่นนี้นับว่าเป็นความรุนแรงในเชิงโครงสร้าง
ทางการศึกษา ที่พระภิกษุสงฆ์ไทยเองก็เป็นเหยื่อ
และถูกกระทำ เหมือนม้าที่ใส่กระบังหน้า ถูกบังคับ
ให้เห็นเพียงทิศทางเดียว พระสงฆ์ทุกรูปได้รับข้อมูล
เช่นนี้ และมีน้อยรูปมากที่จะคิดเอง ค้นเอง และ
แหวกว่ายออกมาจากกรอบความคิดเดิม ๆ

พระภิกษุไทยส่วนใหญ่จึงไม่แคล้วการถูกใส่
กรอบความคิดเช่นนั้นมานานนับร้อยปี

ประเด็นเรื่องภิกษุณีสงฆ์ มิใช่สตรีศึกษา
เท่านั้น แต่เป็นความขาดแคลนในสำนักของสิทธิ
มนุษยชนขั้นพื้นฐาน การปฏิเสธภิกษุณีสงฆ์ เป็น
การแสดงออกถึงสังคมที่ขาดสุขอนามัย ตราบเท่าที่
ผู้หญิงยังถูกกดขี่ เป็นภาพสะท้อนว่ายังมีผู้กดขี่อยู่
ในการนำเสนอบทความนี้ เป็นอันตรายอย่างยิ่งเมื่อ
ผู้กดขี่เป็นระบบที่พัฒนาและได้รับการหล่อเลี้ยงให้
อยู่ต่อไปโดยรัฐเอง

๓

หนังสือใหม่น่าสนใจ

อ่านคน—ไทย
หนังสือเชิงชีวประวัติ ผลงานยอดเยี่ยม
ของปราชญ์ชั้นครู ส.ศิวรักษ์ แห่งปี ๒๕๔๘

เล่าเรื่องราวบุคคล หลายแผ่นดิน เต็มไปด้วยเนื้อหา รูปภาพ
อันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ไทย ในทศวรรษนี้มีแต่ ส.ศิวรักษ์
เท่านั้นที่เขียนรวบรวมได้อย่างน่าติดตาม และหาไม่ได้อีกแล้ว
หนังสือเล่มนี้ เมื่อเทียบกับกาลเวลาของการสังสมข้อมูลแล้ว นับว่า
ราคาถูกเหมาะแก่การเก็บไว้เป็นสมบัติของผู้ที่เป็นนักเลงหนังสือ
ราคาเล่มละ ๑๘๐ บาท **ค่าส่งฟรี**
สนใจสั่งซื้อได้ที่ นางสาวลัดดา วิวัฒน์สุระเวช
๖๖๖ ถนนเจริญนคร คลองสาน กท ๑๐๖๐๐
โทร. ๐๒-๔๓๘๘-๐๓๕๓ โทรสาร ๐๒-๘๖๐-๑๒๗๘
และคอยพบกับ **อ่านคน—เทศ** เร็ว ๆ นี้

สุนทรพจน์เนื่องในการเปิดหอสมุด มหาสิลา วีระวงส์

ณ สวนไฟพันกอ นอกนครเวียงจันทน์

งานเปิดหอสมุดในวันนี้ มีสามประเด็นที่สำคัญ
อันควรที่จะต้องตราไว้ คือ

(๑) พิธีในวันนี้เป็นนิมิตหมายแห่งการบูชาบุคคลที่ควร
บูชา เราทุกคนควรชอบใจลูกหลานของท่านมหา ที่แสดง
ความกตัญญูต่อบุพการี และเชิญชวนให้พวกเรา
ร่วมงานบุญ เพื่อบูชาคุณท่าน ซึ่งไม่แต่อุทิศตนในการ
กู้เอกราชให้บ้านเมือง หากยังอุทิศตนให้แก่วิทยากรอย่าง
ที่ควรแก่การเอาเยี่ยง ทั้งวิถีชีวิตของท่านก็เป็นไปอย่างสัตบุรุษ
พุทธบริษัท ซึ่งมีคุณงามความดีประกอบไปกับความรู้ ฉะนั้น การที่
เรามาบูชาบุคคลเช่นนี้ ไม่ได้มีจำเพาะแต่กับพวกเราที่มาร่วมพิธีในวันนี้
เท่านั้นก็หาไม่ หากใครก็ตาม แม้จะเป็นอนุชนรุ่นถัด ๆ ไป ถ้าเขารู้จักบูชาบุคคล
เช่นนี้ เขาก็จะพลอยได้อุดมมงคลด้วยเช่นกัน เพราะสมัยนี้ เรามีบุคคลกึ่งดิบกึ่ง
ดีมากมายเสียเหลือเกิน โดยเฉพาะก็คนที่มีความฉลาด ยศศักดิ์ เงินทอง
การที่ได้บูชามนุษย์ที่แท้ ที่เป็นบุคคลที่ควรบูชา จึงเป็นอุดมมงคลอย่างแน่นอน

(๒) หอสมุดแห่งนี้เป็นสัญลักษณ์แห่งธรรมทาน คือการให้ความรู้ในทาง
สัจจะ ทั้งทางโลกและทางธรรม นับว่าเป็นการให้ที่มีคุณค่าเหนืออามิสใด ๆ
และการให้ที่วันนี้ไม่มีการซื้อขายเข้ามาเกี่ยวข้อง หากใครก็ตามที่ต้องการความรู้
ไม่แต่จากงานเขียน งานแปล ของท่านมหาสิลาเท่านั้น หากยังมีบทนิพนธ์ของ
ท่านอื่น ๆ อีกด้วย เช่นของท่านพุทธทาสภิกขุ แห่งสยาม และของคุณอุทิน
บุญวงศ์ แห่งสาธารณรัฐประชาชนลาว รวมถึงคนอื่น ๆ ในสมัยโบราณและ

ร่วมสมัย หอสมุดแห่งนี้มีทั้งที่เป็นภาษาลาว ภาษาไทย ภาษาบาลี และภาษาฝรั่งเศส หวังว่าหอสมุดแห่งนี้จะมีปริมาณหนังสือเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และมีคุณภาพที่เป็นเลิศยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ อีกด้วย โดยที่ถ้ามีผู้เห็นดีเห็นงามในการรื้อขานบุคคลที่ควรบูชาอื่น ๆ ด้วยการตั้งหอสมุดเช่นนี้ขึ้นในที่อื่น ๆ อีก เราก็จะเพิ่มโอกาสในทางอุดมคติยิ่ง ๆ ขึ้น และเราจะขยายธรรมเนียมให้กว้างขวางไปยิ่ง ๆ ขึ้นอีกด้วย เพื่อให้สังคมจะเอาชนะอัสติง ให้ความจริงเอาชนะความเท็จ ให้ความเป็นเลิศเอาชนะความด้อย หรือความกึ่งดีบกึ่งดี ซึ่งมักเป็นไปกับระบบทุนนิยมและบริโภคนิยมที่มักใช้คำว่าโลกาภิวัตน์เป็นตัวกำหนด

(๓) ก็ท่านมหาสิลา วีรวงษ์นั้น มีชีวิตและผลงานไปพันความเป็นประชาชาติ หรือประเทศชาติ ท่านเป็นที่ยกย่องและเทิดทูน ทั้งทางฝั่งไทยและฝั่งลาว แม้ชาติกำเนิดของท่านจะอยู่ที่จังหวัดร้อยเอ็ด แต่ท่านก็จบชีวิตลงที่ปากแม่น้ำโขงฝั่งนี้ แม้จะเป็นสองประเทศเอกราชในทางการเมือง แต่ในทางวรรณศิลป์แล้วไซ้ เราเป็นหนึ่งเดียวกัน แม่น้ำโขงไม่อาจขวางกั้นความสัมพันธ์อันมิตร อันสืบสายกันมาอย่างสนิทหลายต่อหลายชั่วคน ยังงานเขียนของท่าน งานแปล และงานชำระอมตนิพนธ์อย่าง *ท้าวสูง* *ท้าวเจือง* ของท่านนั้น มีคุณค่าอย่างมหาศาล คุณพจนานุกรมในทางอักษรศาสตร์และประวัติศาสตร์ของชนชาติไทลาว หรือชุมชนที่อยู่ในตระกูลภาษาและวัฒนธรรมดังกล่าว ไม่แต่ที่ราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาชนลาวเท่านั้น หากยังรวมไปถึงไทลื้อที่สิบสองปันนาในสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมถึงไทใหญ่ในสหภาพพม่า ไทดำ ไทแดง ที่เวียดนามและไทอาหมที่อินเดียอีกด้วย

บัดนี้ *ท้าวสูง* *ท้าวเจือง* มีปรากฏเป็นภาษาไทยและภาษาลาวแล้ว ต่อไปจักมีปรากฏในภาษาไทยต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วอีกด้วย มิใช่ต้องเอ่ยถึงว่า

จักต้องมีปรากฏเป็นภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน และภาษาอื่น ๆ ในทวีปเอเชีย ทั้งนี้ก็เพราะวิชาความรู้อันประเสริฐนั้นปราศจากพรมแดน พุดตามทางภาษาอังกฤษ ถือได้ว่าเป็น Republic of Letters กล่าวคือ อักษรศิลป์นั้น อาศัยภาษาและวิชาการเป็นสื่อไปพ้นอาณาจักร หรืออาณาเขตใด ๆ หากเป็นขอบเขตและพรมแดนอันพิเศษ เห็นการเมืองและการเศรษฐกิจ ซึ่งจำกัดแหวดวงไว้แต่ในปัจจุบันเท่านั้น หากวรรณศิลป์ที่เป็นสังขยา ย่อมเป็นอภาลีโก และเป็นอมตพจน์

ท่านมหาสิลา สืบทอดมรดกทางศิลปศาสตร์และทางศาสนธรรม มาแต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้ากรุงสยามก็ว่าได้ โดยที่พระองค์ท่านก็มีพระราชประสูติกาลครบสองศตวรรษเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ นี้เอง ชนชั้นปกครองของไทยไม่เข้าใจได้ลึกซึ้งถึงพระกิตติคุณอันวิเศษพิสดารของพระองค์ท่าน เพราะความเป็นเลิศนั้นเข้าถึงได้แต่คนที่ตามีแววเท่านั้น

ก็พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ นั้น ทรงผนวชอยู่ถึง ๒๗ พรรษา ทรงมีสมณฉายาว่า ภิกขุวชิรญาณ และทรงเป็นพระอุปชฌาย์ให้อุปสมบทแต่ท่านเทวธัมมิม่าว ซึ่งอยู่ในลำดับต้นๆ ของพระบรมมยุตสายอีสาน ตลอดจนทางจัมปาศักดิ์ของลาว โดยมีท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนโท) แห่งจังหวัดอุบลราชธานี เป็นหลักที่สำคัญในการสืบสมณวงศ์เรื่อยมาจนถึงที่สมเด็จพระมหาวีรวงษ์ (อ้วน ตีสโล) และสมเด็จพระองค์นี้เองที่เป็นพระอาจารย์ของท่านมหาสิลา วีรวงษ์ เมื่อบวชอยู่ในพระบวรศาสนา ทั้งยังอนุญาตให้ท่านมหาใช้ราชทินนามของพระคุณท่าน มาตั้งเป็นนามสกุลของท่านอีกด้วย

นี่คือการสืบทอดในทางธรรมมาสู่ทางโลก จากชาติติยราชสู่สามัญชน ผ่านวงการแห่งพระธรรมจักร ซึ่งไม่มีพรมแดนในทางอาณาจักรมาขีด

คั้น

ใช่แต่เท่านั้น การที่เมืองไทยหันเข้าหาความทันสมัย โดยรักษาสาระในทางธรรมไว้ได้อย่างไม่ตกอยู่ใต้อาณานิคมของฝรั่ง ก็เพราะความรู้ทั้งทางสภสสมัยและปรสสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ นั้นเอง ดังเมื่อเมืองไทยตั้งหอสมุดสำหรับพระนครขึ้นเป็นครั้งแรก ก็นำพระสมณฉายามาตั้งชื่อว่าหอพระสมุดวชิรญาณ ยิ่งเมื่อสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งเป็นพระราชโอรสองค์หนึ่งของพระองค์ มาทรงบัญชาการหอพระสมุดแห่งนี้ ได้ทรงสามารถทำให้หอสมุดเป็นสถาบันหลักของบ้านเมือง ในการปลูกฝังความภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนประวัติศาสตร์และประเพณีของไทย นับเป็นรากฐานของ Republic of Letters ที่สำคัญยิ่ง

แม้พระยาอนุমানราชธน จะไม่มีเชื้อสายในทางชัตติยราช แต่ก็ทรงโปรดปราน จนทรงถือเอาว่าท่านเจ้าคุณเป็นดังทายาทของพระองค์ทางด้านอักษรศิลป์ หรือ Republic of Letters เอาเลยก็ว่าได้

โดยที่ท่านมหาสิลา วีรวงส์ก็เคยทำงานอย่างใกล้ชิดกับท่านเจ้าคุณพระยา และสืบทอดมรดกทางศิลปศาสตร์ ไม่แต่จากท่านเจ้าคุณ หากจากสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพเอาเลยด้วยซ้ำ ดังประวัติศาสตร์ลาวของท่านก็ดี และการที่ท่านเรียบเรียงเรื่องประเพณีและนิทานพื้นบ้านของลาว รวมถึงการที่ท่านชำระวรรณคดีลาว ทั้งทางโลกและทางธรรม นับว่าเป็นการสืบสายไปหาสกุลดำรงราชานุภาพ และอนุমানราชธนเอาเลยก็ว่าได้ หากท่านก็ไม่ได้ถูกรออบ เพราะท่านมีความเป็นตัวของตัวเอง ดังที่ท่านร่วมอยู่กับเจ้าเพชรราช ในการเรียกร้องต้องการเอกราชนั่นเอง

เอกราช ไม่ได้หมายถึงเพียงแต่ทางการเมือง หากหมายถึงในทางความรู้ ซึ่งควรควบคู่ไปกับคุณงาม

ความดี ดังสังัจจธรรมยอมเป็นเนื้อหาสาระของสันติธรรม ฉะนั้นหอพระสมุดวชิรญาณเป็นรากฐานให้เกิดความตื่นตัวทางวิชาการอย่างใหม่ของไทย เฉกเช่น Royal Society เป็นตัวกระตุ้นทางวิชาการที่สำคัญของอังกฤษ หรือ Academie des Sciences แห่งกรุงปารีส เป็นตัวกระตุ้นทางวิชาการที่สำคัญของฝรั่งเศส ฉะนั้น

ขอให้เรามาช่วยกันตั้งความหวังว่า หอสมุดมหาสิลา วีรวงส์แห่งนี้ จักมีคุณค่าในอนาคต ไม่น้อยไปกว่าสถาบันทั้งสามที่เอ่ยนามมาแล้วนั้นเลย หอพระสมุดวชิรญาณมีความหมายในทางความเป็นเลิศ เพราะได้บุคคลอย่างสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพและพระยาอนุมานราชธนมาสานต่อฉันใด หอสมุดมหาสิลา วีรวงส์ ก็ต้องมีอนุชนมาสานต่อไปอย่างไม่น้อยหน้าไปกว่าที่ เอื้อยดารา กัลยา และเอื้อยดวงเดือน บุญยวงส์ เริ่มไว้ด้วยเช่นกัน

หวังว่าอนุชนชาวลาว และอนุชนในตระกูลภาษาและวัฒนธรรมไทลาว จะมาร่วมกันปลูกบ้นให้หอสมุดแห่งนี้มีคุณค่า เป็นดังมณีรัตนของภาษาและวัฒนธรรมไทลาวในอนาคต เฉกเช่นที่ท่านมหาสิลา วีรวงส์เป็นรัตนมณีในทางศิลปศาสตร์มาแล้ว ด้วยชีวิตและผลงานของท่านนั้นแล

ขอให้ปณิธานที่ว่านี้ จงสัมฤทธิ์ด้วยเทอญ และด้วยความปรารถนาดีดังกล่าว ข้าพเจ้าขอเชิญชวนท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายได้ร่วมกันเปิดหอสมุดมหาสิลา วีรวงส์ ในขณะที่พระคุณเจ้าทั้งหลายจักสวดสังวัชยายชัยมงคลคาถา เพื่อคุณพระศรีรัตนตรัย จะได้ช่วยให้เราเข้าถึงชัยชนะของพระและของสังัจจธรรมโดยแท้

๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๗

[วันเกิดครบร้อยของท่านจริง ๆ นั้น วันที่ ๑

สิงหาคม ๒๕๔๗]

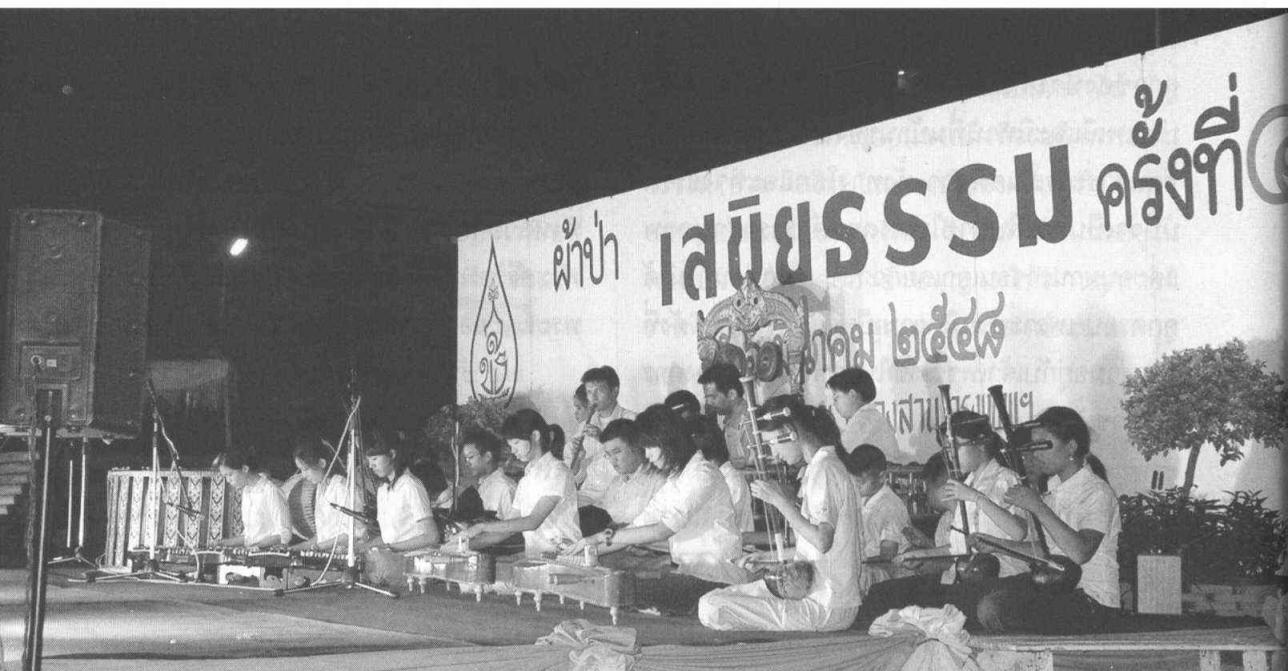

ระดมธรรมคุณ ระดมทุน ต้าน บริโภคนิยม

วันที่ ๕ - ๖ มีนาคม ๒๕๔๘ ที่ผ่านมา หากใครมีโอกาสแวะเวียนมาที่ วัดทองนพคุณ (พระอารามหลวง) เขตคลองสาน กรุงเทพฯ คงได้พบเห็น หรือได้มีส่วนร่วม กับงานวัด “เล็ก ๆ” ที่กลุ่มเสขิยธรรม กับบรรดาปียมิตร ร่วมกันจัดขึ้น ณ พระอุโบสถ และลานวัด (ลานคอนกรีต อยู่ระหว่างพระอุโบสถกับเมรุ)

เดิมทีคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.) เมื่อยังใช้ที่ทำการมูลนิธิ เสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป เลขที่ ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา เป็น สำนักงาน เป็นผู้ริเริ่มจัดงานในลักษณะนี้ขึ้น น่าเสียดายที่มีโอกาสได้จัดซ้ำอีกเพียง ครั้งเดียว ก็ต้องย้ายที่ทำการไปอยู่แถบรามคำแหง ทำให้กิจกรรมดี ๆ ที่ริเริ่มไว้ต้องยุติ ลงไปด้วย ทั้งที่ได้รับความสนใจและเรียกร้องของผู้คนในชุมชนใกล้เคียงอยู่ไม่น้อย

ครั้งนั้น “งานวัด—รูปแบบใหม่” ดูจะเป็นที่ฮือฮาและสร้างความครึกครื้นแก่ผู้คนอยู่เป็นอันมาก คำที่ “วัดในกรุง” ห้างเหินบรรยากาศที่รุ่มร่ามนั้นไม่มีระบบธุรกิจเกี่ยวข้องเช่นนี้ไปนานนักหนาแล้ว

ในวันนี้ เมื่อ “เสขิยธรรม” ดำริจะรื้อฟื้นงานวัดขึ้น หลายคนจึงยังกล่าวขานถึง “คณะลิเกมะขามป้อม” หรือบรรยากาศ “ร้านสอยดาว” ที่ยังตราตรึงในความทรงจำ อยู่มิได้ขาด

คนคิดงานกลุ่มเล็ก ๆ สรุปลง่าย ๆ ในเวลาไม่นานว่าประเด็นของงานคราวนี้คือ “ระดมธรรม ระดมทุน ด้านปริโภคนิยม” แม้บางคนจะทักท้วงว่าเป็น “คำใหญ่คำโต” เกินไปหรือเปล่า สำหรับงานเพียง ๒ วัน ๑ คืน และมีคนทำงาน (ของเสขิยธรรม) อยู่แค่ ๓ คน นอกนั้นเป็นอาสาสมัครในแวดวง ซึ่งมีงานประจำอยู่ที่อื่น และมีภารกิจเต็มเหยียด—คิวนั้นเอียด ไปตาม ๆ กัน

แต่ในที่สุดข้อวิตกกังวลต่าง ๆ ก็ดูจะเบาบางลงเมื่อภาพของงานโดยรายละเอียดและขั้นตอนต่าง ๆ ถูกกำหนด—ออกแบบ และแบ่งเบาภาระไปยังเพื่อนพ้องกลุ่มต่าง ๆ ที่มีทั้งอาสาสมัครมาช่วย และที่ถูกต้องบังคับ Gamex ร้องให้เข้ามารับงานที่ “น่าจะถนัด” ไปทำ

อาจเป็นเพราะงาน “ระดมธรรม ระดมทุน ด้านปริโภคนิยม” เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม “ผ้าป่าเสขิยธรรม ครั้งที่ ๔” ซึ่งเป็นกิจกรรม “ระดมทุนประจำปี” ก็เป็นได้ ที่ทำให้หลายคนหลายฝ่ายเข้ามาช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างอุ้นหนาฝาดัง แม้ว่าจะมีสิ่งตอบแทนไม่มากไปกว่าข้าวน้ำเล็ก ๆ น้อย ๆ

และที่น่ายินดีไปกว่านั้นก็คือ หลายคนให้ความช่วยเหลือทั้งเงินทอง กำลังกาย และกำลังใจ แก่งานและคนทำงาน อย่างพร้อมสรรพ

บรรยากาศการเตรียมงาน เตรียมต้นผ้าป่าเตรียมจัด “สอยดาว” อย่างสรวลเสเฮฮาหลังเวลางานประจำนั้น คงไม่เป็นการเกินเลย ที่จะกล่าวว่า “วิญญาณของงานบุญ” ที่เคยมีอยู่ในชุมชนชนบท

ในอดีต ยังไม่หายไปไหน หากแฝงฝังอยู่ในใจที่เสียดสี และเปิดกว้างต่อ “งานสาธารณะ” นั่นเอง

ด้วยเหตุดังกล่าว ในงานเล็ก ๆ นี้จึงได้รับความเชื่อถือเพื่อจากใครต่อใครเป็นอันมาก อาทิ พระเดชพระคุณ พระเทพปริยัติมุนี ท่านเจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ ตลอดจนคณะสงฆ์ในสังกัดของท่าน, ท่านสมณะเพาะพุทธ จันทเสฏฐิ และมูลนิธิเพื่อนช่วยเพื่อน ที่นำอาหารมังสวิรัตสำหรับคนมาร่วมงานจำนวนมาก มาบริการถึงที่, คุณนิพนธ์ บุญญภัทรโร เลขานุการส่วนตัวของคุณชวน หลีกภัย ที่กรุณาประสานงานให้ “เสขิยธรรม” มีโอกาสรู้จัก คุณเกียรติ สิทธิอมร ที่ปรึกษาผู้ว่าการกรุงเทพมหานคร อันเป็นที่มาของเวทีพร้อมฉากหลังอันงดงาม ต้นไม้ประดับในงาน ตลอดจนต้นที่โต๊ะเก้าอี้ และรถสุขาเคลื่อนที่ ที่มาให้บริการตลอดงาน, ท่านเจ้าคุณพระศรีปริยัติโมลี อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ คุณเดือนใจ ดีเทศน์ ที่กรุณาจับเป็นวิทยากรเสวนา ในหัวข้อ “เป็นชาวพุทธที่ดีได้อย่างไร ในโลกอันเร่าร้อนและรุนแรง” โดยมี คุณสุเมธ โสพิศ กรุณาจับเป็นผู้ดำเนินรายการ

นอกจากนั้น ในภาคกลางคืน “เสขิยธรรม” ได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ประภาภัทร นิยม แห่งโรงเรียนรุ่งอรุณ นำการแสดงชุดใหญ่ของนักเรียนหลากหลายชั้นเรียน มาเสริมสร้างสุนทรียศิลป์ให้กับผู้มาร่วมงานกว่า ๒ ชั่วโมง เช่นเดียวกับคุณอารักษ์ อากาศ คุณฤทธิพร อินสว่าง และคณะหมอลำภูไท จากภูพาน สกลนคร ภายใต้อาณัติของพระอาจารย์บุญชู ตีสารโร ที่ร่วมกันสรรค์สร้างความงดงาม ตามแนวคิดที่วางไว้ ว่าการแสดงตั้งแต่ ๑๙.๐๐–๒๔.๐๐ น. ของคืนวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๔ คือ “จุดนัดพบระหว่างอดีตและปัจจุบัน”

อย่างไรก็ตาม รายงานที่กล่าวมาข้างต้น นับได้เพียงส่วนเสี้ยวของผู้เกี่ยวข้อง เพราะตลอด ๒

วัน กับ ๑ คืน ของงาน “ระดมธรรม ระดมทุน ด้าน
บริโภคนิยม” และการเตรียมงานก่อนหน้านั้น ยังมี
อีกหลายคนและหลายหน่วยงานอยู่เบื้องหลัง บ้าง
เป็นเพื่อนพ้องน้องพี่ในเครือข่ายเสฐียรโกเศศ-
นาคะประทีป บ้างเป็นปียมิตรในโครงการธรรม
ยatra..รักษาลำน้ำโขง บ้างเป็นที่มงานของโครง
การเสริมสร้างพลังชีวิตพิชิตบุหรืในเพศบรพชิต
(โครงการล่าสุดของเสฐียรธรรม) ตลอดจนเพื่อนฝูง
และญาติมิตรอื่นๆที่ตามมาเพราะวิธีการ “บอกต่อ”
อีกหลายต่อหลายท่าน และที่ไม่เอ่ยชื่อนามไม่ได้
ก็คือ ท่านประธานและสมาชิกหลายท่านของชุมชน
วัดทองนพคุณ สมาคมเด็กกำใจจินเกาะ และ
“บ้านிட” แห่งร้านขายของเบ็ดเตล็ดหน้าคอนโด
มิเนียมบ้านเจ้าพระยา ตลอดจน “บ้านிட” อีกท่าน
ซึ่งมีบ้านอยู่ในย่านหลังโรงเรียนวัดทองนพคุณ
ที่ช่วยจัดแจงสิ่งละอันพันละน้อย กระทั่งงานนี้
“สมบูรณ์ที่สุด” ตามเหตุและปัจจัยอันพึงมี-พึงเป็น
ขณะเดียวกัน “ความไม่ร่วมมือ” ก็มีอยู่บ้าง
เช่น “บ้านเจ้าพระยา” คอนโดมิเนียมใหญ่โตที่ตั้ง
อยู่อย่างแปลกแยกและโดดเดี่ยวในชุมชนเล็ก ๆ
รอบ ๆ วัดทองนพคุณ ที่นอกจากจะปลูกสร้างอย่าง
สูงลิบจนบดบังทัศนียภาพของ “วัดทองนพคุณ”
พระอารามหลวงอันเป็นโบราณสถานแล้ว ยังมี
ความคับแคบด้านจิตใจ และขาดมนุษยสัมพันธ์
อย่างที่ควรจะมี-ควรจะเป็น เนื่องเพราะไม่เพียงจะ
ปฏิเสธการอนุเคราะห์ลานจอดสำหรับรถราผู้มา
ร่วมงาน ตลอดจนของคนในชุมชน ที่ปกติอาศัย
จอดในลานวัดทองนพคุณ (วัดไม่เก็บค่าใช้จ่าย)
แล้ว ผู้จัดการคอนโดมิเนียมแห่งนี้ ยังใช้วาจาดูหมิ่น
ถิ่นแคลนผู้คนในชุมชนรอบวัดทองนพคุณอย่าง
อวดโตโอหังเอาด้วยซ้ำ เมื่อครั้งที่ผู้ประสานงานของ
“เสฐียรธรรม” แวะเวียนไปขอความอนุเคราะห์จาก
พวกเขาฉันมิตรบ้านใกล้เคียงเคียงคนละฝาก
กำแพงรั้ว

ถ้าจะถามว่างานวัดเล็ก ๆ ในกลุ่มคนไม่กี่คน
จะเป็นการ “ระดมธรรม ระดมทุน ด้านบริโภคนิยม”
ได้อย่างไร ? หากตอบแบบกำปั้นทุบดินก็พอจะ
บอกได้ว่า ด้วยขนาดเล็กลง ๆ ด้วยความเรียบง่าย ด้วย
ความสามัคคี และ การอุทิศกำลังทรัพย์ กำลัง
กาย กำลังใจ “ร่วมกัน” อย่างพยายามลด ละ เลิก
ความยึดมั่นถือมั่น และความเห็นแก่ตัว ของผู้เกี่ยว
ข้อง ทั้งในระดับคนทำงาน และคนเข้าร่วม..นี่เอง
ที่จะเป็น “จุดเริ่มต้น” และ “ก้าวย่าง” อันสำคัญยิ่ง
ที่จะเดินออกจากวิถีทุนนิยม-บริโภคนิยม และทวน
กระแสอันเชี่ยวกราก ของสังคมนิยมโลกาภิวัตน์
ด้วยว่านี่เป็น “ด้านตรงกันข้าม” กับสิ่งที่ว่ามาข้าง
ต้นอย่างมีนัยยะสำคัญ

และหากจะอ้าขามวาทีกันด้วย อหังการ
มมังการ แล้ว ก็มีแต่งงานลักษณะนี้ วิถีชีวิต และวิธี
คิดเช่นนี้..มิใช่หรือ ? ที่หมายถึง “ปฏิบัติการอันเป็น
จริง” ซึ่งมากและไกลไปกว่าแนวคิดและทฤษฎีอัน
หลากหลาย ซึ่งเราครุ่นคิด พิจารณา หรือถกเถียงกัน
อยู่ในที่ ประชุม-เสวนา-อภิปราย ซ้ำแล้วซ้ำเล่า

แน่นอนละ ว่า “งานวัดเล็ก ๆ” ครั้งนี้อาจส่งผล
สะท้อนต่อสังคมวงกว้างไม่มากมายนัก แต่อย่าง
น้อยที่สุด นี่อาจเป็นบทเรียนที่สำคัญไม่น้อย สำหรับ
ผู้ร่วมเรียนรู้ ผึกฝน และทดลองปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน

บางคนกล่าวไว้ว่า การทำงาน การเรียนรู้ และ
การฝึกตน..นั้น เมื่อใดที่กระทำไปพร้อม ๆ กัน หรือ
บรรสานสอดคล้องกันได้ จะหนุนส่งหรือเพิ่มเติม
ศักยภาพในการดำเนินชีวิตของผู้ปฏิบัติให้องกาม
ไพบุลย์ ยิ่งเมื่อผสมผสานเข้ากับการภาวนา และความ
เป็นชุมชนอันเข้มแข็งด้วยแล้ว ย่อมก่อให้เกิด
สันติสุขในชีวิตและสันติภาพในสังคมในที่สุด

อย่างน้อย “เสฐียรธรรม” กับบรรดากัลยาณมิตร
ก็เริ่มต้นอะไรไปบ้างแล้ว บัดนี้คงต้องถามบ้างว่า
“คุณเล่า...จะเริ่มต้นกับตัวเองอย่างไร ?”

๓

แอดวงเสขียธรรม

มกราคม – มีนาคม ๕๘

สามเดือนต้นปี ๒๕๔๘ ผ่านไปอย่างรวดเร็วเช่นเคย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับ “คน” หรือ “องค์กร” ที่ต้องทำงานเชิงรุก ในประเด็นละเอียดอ่อนและค่อนข้างร้อน เช่น กลุ่มเสขียธรรม

ปี ๒๕๔๘ นี้เริ่มขึ้นด้วย “การเปลี่ยนผ่านทางการเมือง” อย่างสำคัญอีกครั้งหนึ่ง เนื่องเพราะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ในช่วงนี้ เป็นไป “ตามวาระ ๔ ปี” เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย

จริงอยู่ โดยทักษะและกระบวนการ “ทางการเมือง” ของพรรคไทยรักไทย (ซึ่งหลายคนถือว่าเป็น “กโอบาย” ในรูปแบบนโยบาย) นั้น การเข้ามามีอิทธิพลอำนาจรัฐอีกครั้ง หรือหลายครั้ง ย่อมมิใช่เรื่องยาก และคงไม่ถือว่าเป็นที่น่าตื่นตาตื่นใจแต่ประการใด ด้วยเหตุที่หัวหน้าพรรคและคณะทำงาน “ทางการเมือง” ของพรรคนี้ ย่อมรู้เช่นเห็นชาติต่อ “พฤติกรรมทางการเมือง” ของ “คนไทย” ดีอยู่แล้ว ดังนั้น การหลอกล่อให้ทำตามคำบงการจึงมิใช่เรื่องลำบากยากเย็นอะไรนัก

นัยยะสำคัญทางการเมืองที่ถือเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญมาก จึงไปอยู่ที่ว่า พ.ต.ท.ทักษิณ และพรรคไทยรักไทย จะใช้ “ฉันทามติ” ผ่านคะแนนเสียงกว่าสิบล้าน “ไปทางไหน” ใน “๔ ปี” ข้างหน้า เสียมากกว่า

หากถือว่า ๔ ปี ที่ผ่านมาเป็นความระทมทุกข์แบบแอบแฝง (ของผู้ไม่รู้ว่าตัวเองทุกข์) ใครจะคาดการณืได้ ว่า ๒๕๔๘-๒๕๕๒ “ผี” และอาการ “กัลดหนอง” จากโรคภัย จะสำแดงตัวออกมาเมื่อใด

๒ ในแอดวงศาสนา ทั้งศาสนิก พุทธ คริสต์ และอิสลาม ต่างเห็นตรงกันทั้งสิ้น ว่าห่วงใยสภาพการณ์ด้าน คุณธรรม-จริยธรรม ของสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง เพราะ ๔ ปีที่ผ่านมา ทั้งความรุนแรงโดยตรงและหลง

ผิดของภาครัฐ ปรากฏชัดเจนผ่านปฏิบัติการด้านต่าง ๆ ช้ำแล้วช้ำเล่า การนำอบายมุขมาทำให้ถูกกฎหมาย การฆ่าตัดตอนเกี่ยวกับยาเสพติด และการกระทำด้วยความรุนแรงต่อศาสนิกชน ในระหว่างปฏิบัติศาสนกิจ หรือการลอบสังหารและอุ้มฆ่าทางการเมืองดูจะกลายเป็นเรื่องธรรมดาไปเสียแล้ว ภายใต้รัฐบาล “พณฯ” ทักษิณ ชินวัตร

ดังนั้น ระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งครั้งสุดท้าย “เครือข่ายศาสนิกชน” ซึ่ง “กลุ่มเสขียธรรมร่วมเป็นภาคีกับเพื่อนชาวคริสต์ และมุสลิม จึงจัดให้มีการอภิปรายในหัวข้อ “นโยบายศาสนากับอนาคตสังคมไทย (หลังการเลือกตั้ง)” ขึ้นที่หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์ ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ - ๑๔.๐๐ น. โดยมี นายบัญญัติ บรรทัดฐาน หัวหน้าพรรคประชาธิปไตย นายนิกร จำนง ผู้อำนวยการพรรคชาติไทย และนายอภิชาติ ทองอยู่ โฆษกพรรคมหาชน ขึ้นเวทีร่วมอภิปราย และแถลงนโยบายของพรรคในด้านที่เกี่ยวข้อง ต่อหน้าศาสนิกชนทั้งสามศาสนา ที่เข้าร่วมฟัง ร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นจำนวนมาก ขาดเพียงตัวแทนพรรคไทยรักไทยเท่านั้น ที่ไม่ยอมเข้าร่วมแสดงทัศนะ

กิจกรรมนี้เป็นที่มาของการก่อตั้งกลุ่มสนใจเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ และปัญหา อันเกิดจากนโยบายรัฐ และการรุกรืบจากฝ่ายทุน ด้วยมุมมองทางศาสนธรรมขึ้น จากการรวมตัวของผู้นำศาสนา นักวิชาการ นักการเมือง และนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับศาสนิกชนทั่วไปในอนาคต

๓ ดังที่กล่าวแล้ว ว่างานข้างต้นเกิดจากการทำ งานของ “เครือข่ายศาสนิกชน” ที่ประกอบด้วยองค์กร

ด้านศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ที่รวมตัวกันทำงานมาอย่างต่อเนื่อง เสร็จจากงานนั้น จึงมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้ที่เกี่ยวข้องขึ้น ณ อาคารวงศ์สนิท คลอง ๑๕ อ.องครักษ์ จ.นครนายก ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ จนเกิดกลุ่มงาน และแผนระยะสั้น-ระยะยาว สำหรับการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพขึ้น และมีแนวโน้มที่ดีของความร่วมมือระหว่างศาสนิกชนทั้ง ๓ ศาสนา ในอนาคตอันใกล้

นอกจากนี้ ในระยะเวลาไล่เลี่ยกันนั้นเอง “โครงการเสริมสร้างพลังชีวิตพิชิตบุญในเพศบรรพชิต” ของกลุ่มเสขิยธรรม ก็ได้รับอนุมัติทุนดำเนินงาน และจัดกิจกรรมจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ในปฏิบัติงานในพื้นที่นำร่อง ๕ จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ สกลนคร ยโสธร อ่างทอง และสงขลา เพื่อรณรงค์และสร้างแกนนำ ตลอดจนพัฒนาเครื่องมือในการลดละเลิกบุหรี่ในเพศบรรพชิต ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเวลา ๒ ปีด้วยกัน งานนี้ทำให้กลุ่มเสขิยธรรมมีเพื่อนร่วมงานเพิ่มขึ้น ๘ คน ทั้งที่จะทำงานในพื้นที่และประสานงานต่าง ๆ ในส่วนกลาง

ดังนั้น ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๘ เพื่อนพ้องน้องพี่ในคณะทำงาน “กลุ่มเสขิยธรรม” ส่วนกลาง จึงยกขบวนไปสัมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อม และทำความเข้าใจกับโครงการใหม่อย่างพร้อมหน้า ที่สวนสัตว์เปิดเขาเขียว ต. บางพระ อ. ศรีราชา จ. ชลบุรี ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์ด้านต่าง ๆ จาก นายสุริยา แสงพงค์ ผู้อำนวยการสวนสัตว์เปิดเขาเขียว และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จนทำให้ทุกอย่างลุล่วงไปได้ด้วยดี

อย่างไรก็ตาม การสัมนาเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ มีพระทีศักดิ์ จิรมโม และพระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ เป็นผู้รับผิดชอบกระบวนการ มีวิทยากรด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย พระสุพจน์ สุวโจ, พระอธิการเจษฎาสมาหิต, พระอธิการบุญชู ติสโร, รศ.ดร.ผ่องศรี ศรีมรกต และนางสาววนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ ร่วมให้ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคณะทำงาน “กลุ่มเสขิยธรรม” ในหลากหลายหัวข้อ

ในที่นี้จะไม่กล่าวถึงกิจกรรมระดมทุน “ผ้าป่าเสขิยธรรม ครั้งที่ ๔” และกิจกรรม “ระดมธรรม ระดมทุน ด้านบริโศคนิยม” ที่มีการรายงานไว้แล้วเป็นการเฉพาะ ใน “เสขิยธรรม” ฉบับนี้หน้าที่ ๗๘-๘๐ สำหรับผู้สนใจ ขอให้อ่านรายละเอียดต่าง ๆ ได้โดยตรงในเนื้อที่ดังที่กล่าวแล้ว

อนึ่ง สำหรับผู้ร่วมกิจอันเป็นกุศล ร่วมบริจาคสมทบ หรือร่วมเป็นเจ้าของผ้าป่าสามัคคี “ผ้าป่าเสขิยธรรม” ครั้งที่ ๔ ขอให้ตรวจสอบรายชื่อและจำนวนเงินบริจาคของท่านได้ ในเว็บไซต์ “เสขิยธรรม” www.skyd.org ซึ่งระบุไว้แล้วโดยละเอียด และท่านใดที่บริจาคด้วยการโอนเงินผ่านบัญชีธนาคาร หากท่านยังไม่ได้ส่งสำเนาการโอนเงิน ขอความกรุณาติดต่อฝ่ายประสานงาน “กลุ่มเสขิยธรรม” โดยด่วน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางการเงินและระบบบัญชี

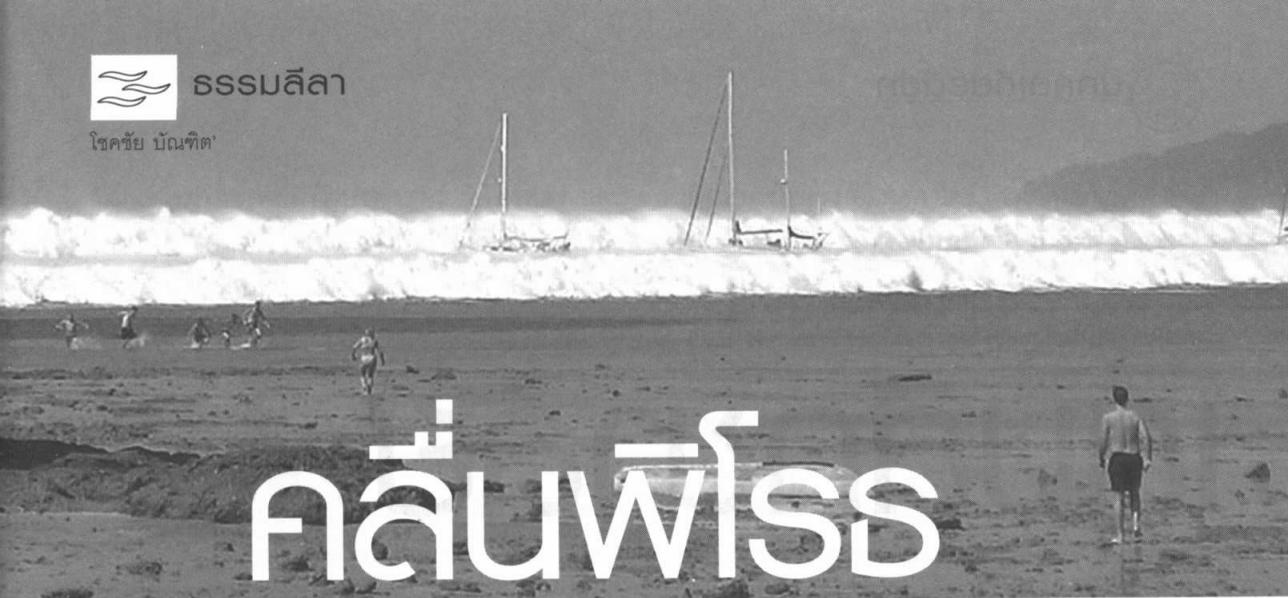
สุดท้ายนี้ ในนามของสมาชิก “กลุ่มเสขิยธรรม” และองค์กรภาคี-เครือข่าย ขอแสดงความเสียใจอย่างยิ่ง ต่อผู้ประสบภัยพิบัติ จากการเกิดคลื่นยักษ์สึนามิ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ ทั้งใน ๖ จังหวัดฝั่งทะเลอันดามันของไทย และในภูมิภาคอื่น ๆ

กุศลใด ๆ ที่เราทั้งหลายได้กระทำแล้ว และที่จะกระทำต่อไป ทั้งในนามกลุ่ม-องค์กร และในนามบุคคล ย่อมจะส่งผลถึงท่านที่ล่วงลับไปแล้วเหล่านั้น โดยวิถีอันเหมาะสม และเป็นพลวปัจจัยให้ได้ประสบความสุขสงบ ตามคติความเชื่อที่นับถือศรัทธาในที่สุด

“เสขิยธรรม” ยังคงดำเนินกิจกรรมต่อไป ตามเหตุและปัจจัยที่เลือกอำนวย ท่านสามารถร่วมมือและสนับสนุนเราได้เสมอ หากเห็นว่า การ “ประยุกต์ใช้ศาสนธรรมกับชีวิตและสังคม” ยังมีความจำเป็น และควรที่จะมีส่วนร่วม...

“ธรรมย่อมคุ้มครองผู้ประพฤติธรรมเสมอ”

๑

คลื่นพิรุณ

น้ำถล่มดินทรายทรายทะเลลึก
 นรกผลึกทะเลลึกผ่านทะยานผก
 สวรรค์พิลิกระริกว่างระหว่างยก
 คลื่นตระหนกตกตะลึงซิ่งทะเล
 ขวางทลายกลายราบกำราบซัด
 รวสกัดพัดทลายกลายเค้ไ้
 เกลื่อนคนกองล่องน้ำเหลือคะเน
 เคยคำนึงถึงเส้นหักลับเพพัง
 หาดสลายกายกองใต้ท้องน้ำ
 ซึ่มนุษย์มุดดำดิ่งน้ำคลั่ง
 โต๊ะเก้าอี้ตักจมโถมประดัง
 บ้านทิ้งหลังพังทลายใต้ทะเล
 กวาดถนนคนสัตว์วัตถุซาก
 ก่อนกระซากลากถอนลงร้อนเร่
 มือสมุทรจุดกระซากเป็นซากเท
 ให้ปนเปปนบับันเสียงลั่นฟ้า

น้ำถล่มดินทรายทรายทะเลลึก
 นรกผลึกทะเลลึกผ่านสะท้านหล้า
 ธรรมชาติอาจย้าธรรมดา
 ปริศนาถ้าไม่หยุดอาจสุดคิด.

คำประกาศ

รางวัลเกียรตินิยม

เสมสิกขาลัย

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๘

ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ นี้ คณะกรรมการเสมสิกขาลัย มีมติมอบรางวัลเกียรตินิยมแก่ สำนักพิมพ์และนิตยสาร *ศิลปวัฒนธรรม* ในฐานะที่เป็นสื่อซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตรึกตรองอดีต อ่าน

ปัจจุบัน และเตรียมการเพื่ออนาคตที่ดีให้แก่ผู้คนในวงกว้างมาเป็นเวลาถึง ๒๕ ปี เข้านี้แล้วต้องไม่ลืมว่า การศึกษาตลอดชีวิตนั้นมีความสำคัญต่อผู้คนเพียงไร เสมสิกขาลัยเอง ก็ได้ดำเนินงานด้านการศึกษาทางเลือก เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนรักและรู้จักตนเอง ภูมิใจในความเป็นมนุษย์ และพึงพอใจกับชีวิตตามความเป็นจริง ตลอดจนวางแผนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยคณะกรรมการเสมสิกขาลัย ได้เล็งเห็นบทบาทของนิตยสาร*ศิลปวัฒนธรรม* ที่มุ่งมั่นนำเสนอเรื่องราวความรู้และเกร็ดที่น่าสนใจในประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตผู้คน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ ว่าสอดคล้องกับเป้าหมายของเสมสิกขาลัยเป็นอย่างดี โดยที่นิตยสาร*ศิลปวัฒนธรรม* ได้ดำเนินบทบาทดังกล่าวสืบเนื่องมาหลายสิบปี จุดเด่นที่น่ายกย่องของนิตยสารฉบับนี้ก็คือ การไม่ละเลยสาระสำคัญและไม่สำคัญทั้งหลายของอดีต ด้วยการพยายามสืบค้น วิเคราะห์วิพากษ์ และนำเสนอเรื่องราวอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น ชีววัฒนธรรม รัฐศาสตร์ ศาสนา

วัฒนธรรมประเพณี อักษรศาสตร์ นิติศาสตร์ และประวัติศาสตร์ ซึ่งไม่เพียงแต่สืบค้นข้อมูลมานำเสนอต่อผู้อ่านอย่างเป็นสาระเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเวทีของการปะทะสังสรรค์ทางความคิด ความรู้ของคนในสังคมอีกด้วย ดังจะเห็นบทความที่แสดงความคิดเห็นในเรื่องเดียวกัน แต่มาจากคนละด้านของความเชี่ยวชาญหรือการวิเคราะห์อย่างต่อเนือง ซึ่งช่วยให้องค์ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ได้รับการพินิจวิเคราะห์ร่วมกันอย่างมีความหมาย และนำไปสู่บทสรุปหรือผลอันใกล้เคียงต่อการสรุปอย่างมีนัยยะทุกครั้งคราว

อดีตที่นิตยสารฉบับนี้ให้ความสนใจนั้น เชื่อมโยงกับปัจจุบันสมัยเสมอ นิตยสาร*ศิลปวัฒนธรรม*ช่วยย้ำให้ประชาชนคนอ่านมองเห็นความเชื่อมโยงของผู้คน ความคิด การกระทำ ที่ส่งผ่านถึงกันมาดุจลูกโซ่ในทุกยุคทุกสมัย และใช้บทเรียนจากอดีตส่องดูปัจจุบันและส่องทางให้แก่อนาคตอยู่เนือง ๆ

ในเรื่องของภูมิปัญญาพื้นบ้านนั้น นิตยสาร*ศิลปวัฒนธรรม*ก็ให้ความสำคัญ ส่งผลให้คนเล็กคนน้อยในระดับชาวบ้าน ซึ่งมีความรู้ความสามารถอันแตกต่างกันในแนวทางของตนเอง ได้รับการยกย่องเชิดชูและถ่ายทอดความรู้หรือภูมิธรรมที่มีออกสู่สังคมได้เป็นวงกว้าง ทั้งนำไปสู่ความภาคภูมิใจในตนเองของคนในท้องถิ่น และลูกหลานของบุคคลท่านเหล่านั้นซึ่งควรจะได้รับเอามรดกทางภูมิปัญญาที่มีสืบต่อ ๆ กันไป

ในด้านอักษรศาสตร์ ภาษาศาสตร์ วรรณกรรมหรือวรรณคดีนั้น นิตยสารฉบับนี้ก็กระตุนส่งเสริมให้เกิดการอ่าน การค้นคว้า และการวิเคราะห์วิจารณ์มาโดยตลอด

อนึ่ง ศิลปวัฒนธรรมก็ได้ทำหน้าที่อย่างที่ว่าราชการไม่สามารถจะทำได้ ทั้ง ๆ ที่ควรจะทำ ยังสำนักพิมพ์การค้าอื่น ๆ ก็มักขยาดที่จะกระทำ เช่น ดีพิมพ์เรื่อง *ประวัติต้นรัชกาลที่ ๖* โดยรวม วชิราวุธ และสิ่งซึ่งข้าพเจ้าพบเห็นฯ โดย ม.จ. พูนพิศมัย ดิสกุล (ทั้ง ๒ ภาค) ซึ่งถือได้ว่าเป็นเอกสารชิ้นต้นที่ออกมาจากพระหัตถ์ของขัตติยราชเองเลยทีเดียวนั้น สำนักพิมพ์นี้ก็ตีพิมพ์เรื่องราวของสามัญชนนอกระบบอย่าง *แรงงานวิจารณ์เจ้า* ของศิริโรดม คล้ำมไพบูลย์ และ

เรื่อง *หะยีสุหลง อับดุลกาเดร์* โดยเฉลิมเกียรติ ขุนทองเพชร ก็เป็นการให้แง่มุมที่ต่างไปจากของชนชั้นปกครองอย่างควรแก่การสำเหนียก โดยไม่นับเรื่องของนาย *นรินทร์ ภาษิต* ของศักดิ์นา ฉัตรกุล ณ อยุธยา ก็ยังได้ (ซึ่งดูเหมือนขาดตลาดไป) ยิ่ง *จิตร ภูมิศักดิ์ที่ฉันรู้จัก* โดย ทวีป วรดิลกแล้ว นับเป็นการให้ข้อมูลชิ้นต้นโดยตรง อย่างมีคุณค่าไม่น้อยไปกว่าบทนิพนธ์ของ ม.จ. พูนพิศมัย ที่เอ่ยถึงมาก่อนแล้วนั้นเลย หากจากแง่มุมที่ต่างชนชั้นกันเป็นประการสำคัญ แท้ที่จริงงานเขียนชิ้นนี้เอง ที่เป็นเหตุให้มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป มอบรางวัลวรรณกรรมดีเด่นประจำปี ๒๕๔๗ ให้แก่ผู้เขียน เป็นต้น ใช่แต่เท่านั้น การที่สำนักพิมพ์ทำหนังสือเรียนของประเทศเพื่อนบ้านที่เขียนถึงเรา แล้วเอามาตีพิมพ์ให้เห็นแง่มุมอันต่างไปจากชาตินิยมของรัฐไทยนั้น นับว่าน่านิยมนกย่อง ยิ่งการนำเอาเรื่อง *กังขำจิ้ง* ที่คนจีนแปลจากภาษาจีนมาตีพิมพ์เป็นภาษาไทยนั้น ก็นับว่าสำนักพิมพ์นี้มุ่งความเป็นเลิศในทางวิชาการ ไม่แพ้ราชบัณฑิตยสถานในสมัยสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพเอาเลย โดยจะกล่าวว่สำนักพิมพ์นี้ก้าวไกลไปกว่าสมัยของพระองค์ท่านด้วยซ้ำ ในขณะที่สถาบันทางราชการยังหาเข้าได้ถึงความเป็นเลิศเช่นนี้ไม่

ด้วยเหตุฉะนั้น คณะกรรมการเสฐียรโกเศศจึงเห็นสมควรมอบรางวัลเกียรติยศ ประจำปี 2548 ให้แก่ผู้แทนของสำนักพิมพ์และนิตยสาร*ศิลปวัฒนธรรม* ซึ่งได้แก่ นายสุพจน์ แจ็งเร็ว เพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้ได้ร่วมกันยกย่องเชิดชูภูมิปัญญาของผู้คนที่อุทิศตนเพื่อวิชาการ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้บริหารสำนักพิมพ์และนิตยสาร*ศิลปวัฒนธรรม*ให้มีบทบาทอันดีงามนี้สืบต่อไป

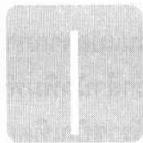
๑๕

ประกาศเกียรติคุณบุคคลเกียรตินิยมมูลนิธิโกลบอลทอง

คุณนายความ

กรณีการสังหารนักอุนุรักษ์แห่งลำน้ำพอง
นายสำเนา ศรีสงคราม

เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๖ เวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น. ที่บ้านคำบังพัฒนา ต.โคกสูง อ. อุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น นายสำเนา ศรีสงคราม อายุ ๓๘ ปี ประธานชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูลำน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งร่วมเคลื่อนไหวต่อสู้กับชาวบ้านเรื่องผลกระทบจากลำน้ำพองเน่าเสียจากโรงงานฟีนิกซ์ พัลพ แอนด์ เปเปอร์ จำกัด มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๖ ถูกยิงเสียชีวิต โดยสองสามวันก่อนหน้านั้นคนร้ายอ้างตนเป็นอดีตตำรวจเก่าแต่สนใจงานพัฒนา ทำให้เข้ามาคุยขอข้อมูลจากผู้ตาย และกลับมาหาอีกครั้งภายหลังการประชุมชาวบ้าน เพื่อชวนคุยเรื่องงาน ก่อนจะจ่อยิงในระยะเผาขน

วันเกิดเหตุ ชาวบ้านมีการประชุมเรื่องแกนนำสตรีในหมู่บ้านที่เถียงนาของนายสำเนาซึ่งเป็นที่เกิดเหตุตั้งแต่เช้า จนกระทั่งเลิกประชุมประมาณ ๑๔.๐๐ น โดยเถียงนาดังกล่าวอยู่ห่างจากบ้านของนายสำเนาประมาณ ๑๐๐ เมตร ระหว่างการประชุมมีผู้เห็นคนร้ายขับรถวนเวียนในหมู่บ้านแล้วกลับออกไปหลังชาวบ้านเสร็จการประชุม คนร้ายได้ขับรถกลับเข้ามาหานายสำเนาที่เถียงนา ได้เข้ามาสอบถามว่าวันนี้มีการประชุมเรื่องอะไร ชาวบ้านทำงานอะไรกัน ขณะนั้นชาวบ้านที่เข้าร่วมประชุมทยอยกลับไปเกือบหมดแล้ว เหลือนางมานิต ดวงพรหมที่เป็นแกนนำชาวบ้านที่มาร่วมประชุม กับภรรยาและบุตร ๒ คนของนายสำเนา อยู่ในที่เกิดเหตุ หลังจากนั้นจึงนั่งคุยกันเรื่องงานของชาวบ้านจนกระทั่ง ๔ โมงเย็น นางมานิตจึงขอตัวกลับ

หลังนางมานิตเดินทางกลับ ภรรยาของนายสำเนาเล่าว่านายสำเนากำลังคุยกับคนร้าย โดยนั่งอยู่บนรถซาเล้ง ส่วนคนร้าย ยืนติดอยู่กับรถซาเล้ง เยื้องไปทางด้านหลัง ตนได้เดินไปเข้าห้องน้ำ จึงหวะที่นายสำเนาหันไปดูลูกที่นอนอยู่บนเปล ก็ถูกคนร้ายจ่อยิงจากด้านหลัง กระสุนเจาะหลังกนกหูซ้าย ทะลุหัวคิ้วด้านซ้าย

มูลนิธิโกลบอลทอง

มูลนิธิโกลบอลทอง

ภรรยาวิ่งออกมา เห็นคนร้ายขับรถจักรยานยนต์หนีไป ส่วนนายสำเนาเสียชีวิตทันที

นายสำเนา ศรีสงคราม เป็นผู้ต่อสู้เพื่อสิทธิของประชาชนผู้เดือดร้อนมาโดยตลอด เคยได้รับแต่งตั้งจากสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเรื่องพีชผลการเกษตรที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการปล่อยน้ำเสียของโรงงานพีนิคซ์ พัลพ แอนด์ เปเปอรั จำกัด โดยเริ่มเข้าร่วมกิจกรรมชมรมฟื้นฟูอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมลำน้ำพองตั้งแต่ปี ๒๕๓๙ คอยเฝ้าระวังผลกระทบจากน้ำเสียจากโรงงานพีนิคซ์ พัลพ แอนด์ เปเปอรั จำกัด โดยการตรวจวัดคุณภาพน้ำ มีการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์ลำน้ำพอง ร่วมกับเครือข่ายโรงเรียนในระดับตำบล และร่วมกิจกรรมแผนสำนักงานสิ่งแวดล้อมจังหวัดและสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการฟื้นฟูและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมลำน้ำพอง ร่วมขบวนในการเคลื่อนไหวกว่าในระดับพื้นที่และระดับเครือข่ายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ภาคอีสาน

การเสียชีวิตของนายสำเนา ศรีสงคราม จึงนับเป็นความสูญเสียครั้งใหญ่ของขบวนการประชาชนและดูเหมือนอิทธิพลมืดของโรงงานที่เป็นบริษัทข้ามชาติขนาดยักษ์ จะทำให้โอกาสที่จะเรียกร้องความยุติธรรม หาดำเนินคดีมาลงโทษตามกฎหมายบ้านเมืองเลือนรางไป หากด้วยความช่วยเหลือของนายควมผู้สามารถสองท่านอันได้แก่ **นายวิบูลย์ บุญภัทรักษา** และ **นายคัมพงษ์ ภูมิภูเขียว** เป็นเหตุให้ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาจำคุกมือปืนตลอดชีวิต และให้ประหารชีวิตผู้จ้างวานฆ่า โดยคดีอยู่ระหว่างการอุทธรณ์ของจำเลย

นายวิบูลย์ บุญภัทรักษา มีอาชีพทนายความให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านกฎหมายในนามของชมรมนักสิทธิมนุษยชนภาคอีสาน และเป็นกรรมการของสภาทนายความภาค ๓ โดยที่ผ่านมาเคยเป็นทนายความให้กับคดีที่สำคัญมากมาย อาทิ ร่วมเป็นทนายจำเลยคดีแก่นำชาวบ้านบุกรุกป่าดงลาน เป็นเหตุให้ศาลตัดสินยกฟ้อง เป็นทนายให้กับคดีที่ชาวบ้านถูกฟ้องร้องว่าบุกรุกตัดไม้ป่าภูกระแตและศาล

ชั้นต้นตัดสินยกฟ้องเช่นกัน

นายคัมพงษ์ ภูมิภูเขียว เป็นทนายความมา ๑๕ ปี โดยแต่เดิมนั้นเคยมีส่วนร่วมต่อสู้เรื่องสิทธิทำกินกับองค์กรชาวบ้านในเขตภาคอีสาน โดยเฉพาะแถบเทือกเขาภูพาน เคยอนุรักษ์ภูเขาด้านนายทุนโรงโม่หินร่วมกับครูประเวียร บุญหนัก ซึ่งในภายหลังได้ถูกกลุ่มนายทุนโรงโม่หินที่จังหวัดเลยสังหารเช่นกัน โดยนายคัมพงษ์ ภูมิภูเขียว ได้เป็นส่วนหนึ่งของทนายที่ช่วยให้ศาลตัดสินพิพากษาประหารชีวิตมือปืน แม้อัยการจะสั่งไม่ฟ้องผู้จ้างวานก็ตาม นายคัมพงษ์ยังช่วยให้ความให้ชาวบ้านในอำเภอภูหลวงได้รับที่ดินคืนกว่า ๒,๐๐๐ ไร่ หลังจากที่ถูกนายทุนหลอกลวงซื้อโกงเอาไป และช่วยให้ความให้กับชาวบ้านที่ถูกกลุ่มนายทุนโรงโม่หินในภาคอีสานฟ้องร้อง ใช้กฎหมายเข้ารังแกจนเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องไปหลายคดี ในปี ๒๕๔๕ ได้ฟ้องต่อศาลปกครองจังหวัดขอนแก่น ให้เพิกถอนประธานบอร์ดเปิดหินของนายทุนโรงโม่หิน จนเป็นเหตุให้ศาลพิพากษาเพิกถอนประธานบอร์ดดังกล่าว และอื่น ๆ

อันทักกฎหมายนั้น โดยคุณสมบัติแล้วย่อมสามารถให้คุณและโทษแก่สังคมและฝ่ายต่าง ๆ ได้มาก ดังที่นักเขียนนามอุโฆษท่านหนึ่งเคยกล่าวไว้ว่า *“ทนายความที่มีแต่กระเป๋าเอกสาร ขโมยเงินได้มากกว่าคนร้อยคนที่มีอาวุธปืนครบมือเสียอีก”* แต่หากนักกฎหมายคำนึงถึงหลักความยุติธรรมในสังคม และมุ่งทำงานเพื่อคนส่วนใหญ่ ช่วยเหลือคนยากไร้ที่มักถูกมองข้ามเสียแล้ว ย่อมยังประโยชน์และความยุติธรรมให้แก่โลกได้มาก และเป็นกำลังใจให้ผู้อื่นทำความดีต่อไปอย่างกล้าหาญ ดังทนายความทั้งสองท่านนี้

จึงสมควรให้มีการยกย่องบุคคลทั้งสองเป็นบุคคลเกียรติยศประจำปี ๒๕๔๘ ของมูลนิธิโกมลคีมทอง

ประกาศิเกียรติคุณบุคคลิเกียรติยศมูลนิธิโกมลคีมทอง

นายนิวัฒน์ ร้อยแก้ว

กลุ่มรักเชียงใหม่ของ

นทางมิติความโยงโยสัฒพันธัอันหลากหลาย เมื่อเอ่ยถึง “เครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมล้านนา” เราย่อมหมายถึง องค์กร กลุ่ม ชุมชน หมุ่บุคคล เรือยไปจนถึงตัวปัจเจกชนจันนวนมาก ไปด้วย ซึ่งทั้งหมดนั้นต่างก็มีอุดมคติ ความคิดฝัฒ จินตนาการ และแรงบันดาลใจอันหลากหลาย หากลั่วนเกาะเกี่ยวกันอยู่บนรากฐานความเคารพยอมรับความศักดิ์สิทธิ์และศักดิ์ศรีของนนาชีวิต ที่ดำรงอยู่ในท่ามกลางโลกธรรมชาติ แม้ว่าสิ่งเหล่านี้จะประกอบขึ้นด้วยคนเล็กคนน้อย และหน่วยงานที่ไม่ได้มีขนาดใหญ่โต ดังเช่น โครงการแม่น้ำชุมชน สมาคมสร้างสรรค์ชีวิต เชียงราย กลุ่มพี่น้องน้ำอิง กลุ่มรักเชียงใหม่ของ เป็นต้น ทว่าเมื่อรวมตัวกันอย่งหนาแน่นแล้ว ก็กลายเป็นเครือข่ายอย่างแข็งแกร่ง จนอาจสร้างควมสันไหวให้แก่อุ่มทุน และอำนาจรัฐ ทั้งในและนอกพระราชอาณาจักร ดังกับโครงการระเบิดแก่ง เพื่อเบิกทางแกเรือสินค้าขนาดใหญ่ ในลำน้ำโขง จนชะงักงันมาแล้วอย่างได้ผล ที่จังหวัดเชียงรราย

ในมิติมุมมองที่ลึกซึ้งลงไป ความเป็นมา และบทบาทการเคลื่อนไหว ของกลุ่มคน และตัวบุคคลเล็ก ๆ ที่ร่วมกันสานก่อให้เกิดเป็นเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมล้านนาขึ้นนั้น นับว่ามีความสำคัญอย่างควรแก่การพิจารณา ดังในกรณีของกลุ่มรักเชียงใหม่ของ ซึ่งก็เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของคนระดับรากหญ้าลงไปอีก ทั้งที่มีอาชีพเป็นตำรวจ หมอ ครู พ่อค้า ชาวบ้านที่ตื่นตัวในเรื่องความเปลี่ยนแปลงไปของบ้านเมือง โดยอาศัยการจุดประกายของนายนิวัฒน์ ร้อยแก้ว แต่ครั้งยังรับราชการเป็นครูใหญ่อยู่ที่โรงเรียนในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรราย ซึ่งเริ่มต้นจับปัญหาเรื่อง **ป่าต้นน้ำห้วยตอง** ด้วยการเรียกร้องรณรงค์ให้สาธารณชนชาวเชียงของ รับรู้ และเข้าใจปัญหาเรื่องป่าต้นน้ำ

ให้หาทางออกร่วมกันกับชนเผ่าชาวม้งเพื่อชีวิต
ต้นไม้คืนให้ผืนป่า ต่อมาจนถึงการซื้อชีวิตปลาบึกคืน
แก่แม่น้ำโขง การเคลื่อนไหวเรียกร้องเสนอเนื้อหาสาระ
ของรัฐธรรมนูญ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ กระทั่งร่วมกันเผยแพร่
ข้อมูลผลกระทบของโครงการระเบิดแก่งแม่น้ำโขง
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕

อย่างไรก็ตาม นายนิวัฒน์ ร้อยแก้ว ได้ลาออก
จากอาชีพครูมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ หลังจากที่เขามองเห็นว่า
ระบบการศึกษาที่มุ่งรับใช้ความโลภไปเรื่อย ๆ เพื่อสร้างคนที่เห็นแก่ตัว แล้วมอบความเป็นที่
หนึ่งให้เป็นเกียรติยศนั้น ไม่น่าจะใช่จุดหมายของการ
ศึกษาที่แท้จริง และเมื่อสัมฤทธิ์ผลของระบบการ
ศึกษาคือผลิตผลของความโลภแล้ว นั้นย่อมหมายความว่าเนื้อหาการศึกษา
สั่งสอนให้เรายอมรับความคิดที่เป็นเผด็จการ หาได้สั่งสอนในเรื่องความเป็น
ประชาธิปไตย ที่จะเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนวิจารณ์
ครูได้ ให้ครูวิจารณ์ผู้บริหารได้ และให้ผู้บริหารวิจารณ์
ผู้บริหารของตนได้

หลังจากหันหลังให้กับอาชีพตำแหน่งที่ถือกันว่าเป็นหลักประกันความมั่นคง เมื่อปี ๒๕๓๙ นายนิวัฒน์
ออกด้นด้นค้นหาตำแหน่ง “ที่ยืน” ของตน ด้วยการ
ดำเนินชีวิตหลายรูปแบบ ทั้งทำบ้านพักสำหรับ
นักท่องเที่ยว ทำสวนผักปลอดสารพิษ ทำนา และอีก
หลายอย่าง ก่อนหน้านั้นนายนิวัฒน์ถูกตั้งคำถามว่า
คิดอย่างไรกับเงินค่าตอบแทนในตำแหน่งอาจารย์
ใหญ่ที่ใคร ๆ ก็ล้วนอยากได้ คำตอบของเขาก็คือ
“ถ้าเราจะหาเงิน หรืออยากรวยจริง ๆ นั้นไม่ยาก เพียง
แต่ทิ้งคุณธรรมไปสักอย่างสองอย่าง ก็รวยแล้ว แต่เรา
ไม่ได้ต้องการอย่างนั้น เราน่าจะมีวิถีที่ดีกว่านั้น”

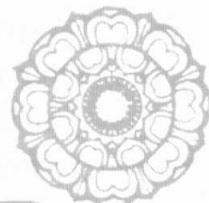
กว่าที่จะกลายมาเป็นผู้ก่อการ “กลุ่มรักษ์เชียง-
ของ” ที่ล้มพันธืสืบเนื่องจนกลายเป็นองคาพยพหนึ่งของ
“เครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมล้านนา” ในท่ามกลางการค้นหาตัวตนบนหนทาง
เดินที่เหมาะสมนั้น แทบจะเป็นเรื่องปรกติ ที่จะต้องมี
สายตาและริมฝีปากมากคู่ มองดูและพูดถึงเขาอย่าง
ไม่เข้าใจ ซึ่งส่วนใหญ่ย่อมหนีไม่พ้นข้อกล่าวหาว่าเขา
เป็นคน “วิปลจริต” แต่ด้วยการเลือกวิถีชีวิตที่พร้อมจะ

เผชิญกับความแตกต่างหลากหลายอย่างไม่ไหวหวั่น
ที่สุดนายนิวัฒน์ได้พบถึงหนแห่งที่เขาเชื่อว่าเป็นที่ยืน
ของตนเองด้วยความมั่นอกมั่นใจ ดังคำพูดของเขาที่ให้
ไว้ว่า “ผมรู้ว่าผมบ้าอะไร ในความบ้าของผม ผมมุ่งไป
สู่อะไร แต่พวกที่ว่าผมบ้ามัน เขายังไม่รู้จักเป้าหมาย
ผมว่าเขา ‘บ้าหลายอย่าง’”

อาศัยความมุ่งมั่นของปัจเจกชน – ขบถคนเล็ก ๆ
คนหนึ่ง ที่หลีกเลี่ยงตนออกจากหนทางกระแสหลัก โดย
ความหวังว่า อาจจะค้นหาได้พบถึงตำแหน่งแห่งหน
และตัวตนของตนเอง จนกระทั่งส่งแรงกระทบเป็นแรง
บันดาลใจให้แก่ผู้คน กลุ่ม องค์กร ชุมชน จนกลายเป็น
เครือข่ายรอบ ๆ ข้าง อย่างกว้างไกลออกไป ดังเช่น
บทบาทอันได้กระทำมาอย่างต่อเนื่องของนายนิวัฒน์
ร้อยแก้ว จนกระทั่ง ณ วันนี้ ซึ่งยังนับเป็นวันครบรอบ
อายุ ๔๔ ปีบริบูรณ์ของเขาอีกด้วย

จึงสมควรให้มีการยกย่องนายนิวัฒน์ ร้อยแก้ว
“กลุ่มรักษ์เชียงของ” เป็นบุคคลเกียรติยศประจำปี
๒๕๔๘ ของมูลนิธิโกลบอลคิมทอง

๘

มูลนิธิโกลบอลคิมทอง

มูลนิธิโกลบอลคิมทอง

ประกาศเกียรติคุณบุคคลเกียรติยศมูลนิธิโกลบอลคิมทอง

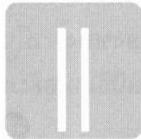
คณะทนายความ

กรณีการละเมิดสิทธิของพุ่มพุ่ม

เครือข่ายคัดค้านโครงการสร้างท่อส่งก๊าซ

โรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย

และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

มีรัฐธรรมนูญไทยฉบับปัจจุบันได้นำมาใช้เกือบทศวรรษแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐและรัฐบาลเอง ยังละเลยบทบาทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญที่สำคัญ ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น ในการแสดงออกซึ่งความเห็นและการมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ยิ่งในยุคแห่งรัฐที่ผู้นำคิดว่าตนเองครองอำนาจผู้เดียวอย่างเบ็ดเสร็จ อาศัยลำพังสติปัญญาของตนเข้าแก้ไขสถานการณ์ความขัดแย้งต่าง ๆ โดยมีแต่จะทำให้เรื่องเลวร้ายบานปลายยิ่งขึ้น ดังกรณีความขัดแย้งในภาคใต้ที่นับวันชีวิตประชาชนจะต้องถูกปลิดปลงลงไปมากขึ้น

ความที่รัฐเชื่อมั่นเสมอมาในอำนาจเบ็ดเสร็จของตนเอง โดยมองประชาชนเป็นเพียงเบี้ยที่ถูกจัดวางไปในที่ทางต่าง ๆ การใช้อำนาจและกลไกเพื่อกดขี่ปราบปรามประชาชน บิดเบือนความจริงเพื่อเข้าข้างประโยชน์ของตนจึงเกิดขึ้นเป็นนิตย ดังกรณีที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุมของประชาชน และจับกุมคุมขัง ผู้ชุมนุมคัดค้านการสร้างท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย ซึ่งจัดว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง และยังกระทำการดูถูกเหยียดหยามเพื่อนศาสนิกในระหว่างการปฏิบัติศาสนกิจของตน แต่แทนที่รัฐจะสำนึกในความผิด **รัฐกลับใช้กลไกทางกฎหมายคุกคามประชาชนมากยิ่งขึ้น** โดยมีการบิดเบือนหลักฐาน ใส่ความประชาชน และฟ้องร้องดำเนินคดี

คดีนี้สืบเนื่องมาจาก กลุ่มประชาชนในพื้นที่เป้าหมายโครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย ได้ศึกษาข้อมูลของโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๐ และได้ดำเนินการเรียกร้องให้รัฐบาลคืนสิทธิในการมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาประเทศ และการใช้ทรัพยากรให้

มูลนิธิโกลบอลคิมทอง

มูลนิธิโกลบอลคิมทอง

แก่ประชาชน รวมทั้งขอให้รัฐบาลหยุดโครงการก่อสร้างก๊าซ และโรงแยกก๊าซ ไทย-มาเลเซียไว้ก่อนเพื่อเร่งสร้างกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดการพัฒนาพื้นที่นี้ โดยตั้งต้นดำเนินโครงการนี้ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิชุมชนท้องถิ่น

แต่นอกจากไม่ได้รับคำตอบจากรัฐบาลในข้อเรียกร้องดังกล่าวแล้ว ยังมีการปราบปรามประชาชนในวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ เมื่อกลุ่มผู้คัดค้านโครงการก่อสร้างและโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย จำนวนประมาณ ๑,๕๐๐ คน เดินทางมายังอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพียงเพื่อยื่นหนังสือ "ขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติทบทวนโครงการฯ" แต่กลับต้องเผชิญกับความรุนแรงจากการสลายการชุมนุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างคาดไม่ถึง ซึ่งนอกจากจะมีการจับกุมคุมขังเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน ๑๒ คน ทบตีคนเฝ้าคนแก่ขณะกำลังละหมาดศรัทธาในองค์อัลเลาะห์ ทำลายรถยนต์ซึ่งเป็นอุปกรณ์ทำมาหากินในชีวิตประจำวันแล้ว ภายหลังเหตุการณ์ ยังมีการคุกคามด้วยการจับกุมประชาชนที่ต้องการมีส่วนร่วมตัดสินใจต่อการดำเนินนโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีหมายศาลให้ดูไม่มีการแจ้งข้อหา ไม่แจ้งให้ญาติทราบว่าคุณจับ หรือจับไปควบคุมตัวไว้ที่ใด

การชุมนุมรวมทั้งจับกุมคุมขังประชาชนผู้คัดค้านโครงการฯ ยังมีอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน รวมจำนวนผู้ต้องหาในข้อหาเดียวกันจากเหตุการณ์ดังกล่าวทั้งหมดจำนวน ๓๒ คน และยังมีข้อหาอื่น ๆ จากเหตุการณ์ที่แตกต่างกันไปอีกหลายคดี

ทางคณะทำงานสำนักงานสิทธิมนุษยชน สภาทนายความจึงได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือด้วยเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยจำเลยทั้ง ๓๒ คน ถูกกล่าวหาดังนี้

๑. ร่วมกันทำร้ายเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย
๒. พกพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้าน ทางสาธารณะ โดยไม่มีเหตุสมควร

๓. ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ร่วมกันต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีและใช้อาวุธและร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป

๔. ร่วมกันทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ที่ใช้หรือมิไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

๕. มั่วสุมกันกระทำให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง โดยมีอาวุธ โดยผู้กระทำความผิด เป็นหัวหน้าหรือเป็นผู้มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น

๖. ไม่เลิกมั่วสุมตามคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้

ด้วยความช่วยเหลืออย่างกล้าหาญและสามารถของคณะทนาย เมื่อ วันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ยกฟ้องคดีต่าง ๆ ต่อจำเลย เพื่อให้สังคมได้รับรู้ถึงเจตนาอันบริสุทธิ์ และสิทธิอันชอบธรรมในการต่อสู้ของภาคประชาชน ดังปรากฏในส่วนหนึ่งของคำพิพากษาว่า "...ประชาชนหรือจำเลยทั้งยี่สิบหรือจำเลยทั้งยี่สิบคนหนึ่งคนใด ย่อมมีสิทธิร่วมชุมนุมกันแสดงพลังมวลชนคัดค้านโครงการดังกล่าวภายในขอบเขตแห่งกฎหมายเรียกร้องให้รัฐบาลทบทวนการดำเนินโครงการนี้ได้..."

คดีนี้ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า การใส่ร้ายป้ายสีของตำรวจต่อผู้ชุมนุม โดยหาว่ามีการเตรียมการก่อวินาศกรรมและเตรียมอาวุธมาอย่างดี โดยอาศัยเป็นข่าวจาก "สายลับ" เป็นเรื่องเท็จทั้งสิ้น เป็นการกระทำที่เกิดจากทัศนคติการดูถูกประชาชน ปรีกปรีไรใส่ไคล้อย่างไร้ยั้งอาย โดยวิญญาณอันเที่ยงธรรมย่อมไม่หวั่นไหวไปตามคำกล่าวหาโคมลอยเช่นนั้น ดังปรากฏในคำพิพากษาว่า

"ขณะเกิดเหตุหากกลุ่มผู้คัดค้านได้วางแผนตระเตรียมการและจัดเตรียมอาวุธมาเพื่อจะกระทำการดังที่เจ้าพนักงานตำรวจได้รับรายงานข่าวจากสายลับ เมื่อพิจารณาจากจำนวนผู้คัดค้านที่ร่วมชุมนุมกันหลายร้อยคนแล้วเชื่อว่า เจ้าพนักงานตำรวจคงไม่สามารถดำเนินการผลักดันให้กลุ่มผู้คัดค้าน

สลายตัวไปได้สำเร็จในระยะเวลาอันสั้น ดังเช่นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น และอันตรายความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ชีวิตทรัพย์สินจากเหตุการณ์รุนแรง วุ่นวายก็ไม่อาจยับยั้งได้ ย่อมมีมากยิ่งขึ้นไปกว่านี้”

ในส่วนของสื่อมวลชนได้กล่าวถึงคำพิพากษายกฟ้องในครั้งนี้ว่า “...การยกฟ้องในครั้งนี้ไม่เพียงสร้างขวัญและกำลังใจแก่ภาคประชาชน ที่เป็นแนวร่วมในการต่อสู้กับโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ (และกลุ่มทุน) เท่านั้น แต่ในแง่ของการต่อสู้ตามครรลองของกฎหมายของประชาชน ตัวอย่างการต่อสู้จากกรณีนี้เป็นตัวอย่างที่มีค่าอย่างยิ่งในการศึกษา และเป็นบรรทัดฐานทางกฎหมายตามเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ๒๕๔๐ ที่ได้บัญญัติถึงหลักสิทธิชุมชนในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น และสิทธิในการชุมนุมโดยชอบด้วยกฎหมาย... โดยคำพิพากษาในคดีดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า สิทธิชุมชนและสิทธิในการชุมนุมที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มิใช่เป็นเพียงตัวอักษรที่เขียนไว้สวยงามหรู แต่เป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่จะกระทำได้ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริงและชอบธรรม ทั้งไม่ต้องรอกฎหมายลูกออกมารองรับ ทั้งเป็นครั้งแรกที่บทบัญญัติในสองเรื่องสำคัญสำหรับการเมืองภาคประชาชนได้แสดงให้เห็นในทางปฏิบัติได้จริง ซึ่งสามารถนำไปเทียบดับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญกับคำพิพากษาในคดีนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทกฎหมายรัฐธรรมนูญ หมวดสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของบทกฎหมายกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการต่อสู้การชุมนุมคัดค้านท่อก๊าซไทย-มาเลย์ กับแนวคำพิพากษาของศาลซึ่งจะกลายเป็นบรรทัดฐานต่อไป...” และอีกประเด็นหนึ่งที่สื่อมวลชนได้กล่าวไว้ว่า

“...และที่สำคัญ หากการชุมนุมเพื่อเรียกร้องตามรัฐธรรมนูญนั้นได้วางแผน ตระเตรียม เพื่อที่จะกระทำการ และมีเจตนาอันบริสุทธิ์เพียงเพื่อการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ เป็นเจตนาอันสุจริตตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตั้งแต่ต้นแล้ว การชุมนุมที่เกิดขึ้นนั้นถือเป็นการชุมนุมโดยชอบด้วยกฎหมายมา

ตั้งแต่ต้น การสลายการชุมนุมของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยอ้างเหตุอันเชื่อถือไม่ได้ ถือเป็นการกระทำการอันไม่สุจริตและผิดกฎหมาย...”

การยกฟ้องในคดีนี้ ถือว่าเป็นชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ เป็นชัยชนะทางประวัติศาสตร์ของการเมืองภาคประชาชน ในการต่อสู้ทางกฎหมาย จนก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติเพื่อประชาชน ตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง และน่าจะเป็นบทเรียนสำคัญแก่รัฐที่มีกลุ่มใช้อำนาจและความรุนแรงเข้าควบคุมกำกับประชาชน โดยการอ้างถึงกฎข้อห้ามต่าง ๆ ซึ่งท้ายสุดกลับเป็นการบั่นทอนความชอบธรรมของรัฐไปเสียเอง

คณะทนายความซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงานสำนักงานสิทธิมนุษยชน สภาทนายความจำนวน ๑๒ คน ล้วนเป็นผู้มีเกียรติคุณและมุ่งใช้กฎหมายเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง และเคยมีส่วนร่วมในคดีที่สำคัญอีกมากมายหลายคดี โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

๑. นายแสงชัย รัตนเสวีวงศ์
๒. นายรัชฎา มนุรัชฎา
๓. นางสาว ส.รัตนมณี พลกล้า
๔. นายสิทธิศักดิ์ สามสี
๕. นายอภิชาติ จับใจ
๖. นายदनัย อนันตโย
๗. นายไพโรจน์ พลเพชร
๘. นายสุรชัย ตรงงาม
๙. นายถาวร ปิยะวงศ์รุ่งเรือง
๑๐. นายปฏิมา สุระกุล
๑๑. นางสาวปัจฉมา ผลาเกษ
๑๒. นางสาวศิริวรรณ ว่องเกียรติไพศาล

จึงสมควรให้มีการยกย่องบุคคลทั้งสิบสองเป็นบุคคลเกียรติยศประจำปี พ.ศ.๒๕๔๘ ของมูลนิธิโกมลคีมทอง

สมาชิก

รายชื่อผู้สมัครสมาชิก “เสขิยธรรม”

- ๑. คุณมาลี เมฆประทีป ๕๐๐
- ๒. คุณปวงนัฐ สุขสุทธิ ๕๐๐
- ๓. คุณสรวิฑูร์ สุพรรณพิทักษ์ ๒๐๐
- ๔. คุณสุภาพร ทองสุข ๒๐๐
- ๕. คุณวิศิษฐ์ ชัยสุวรรณ ๒๐๐
- ๖. คุณนวิรัตน์ แวพลอยงาม ๒๐๐
- ๗. พระอนุชา อุดตมปณฺโญ ๒๐๐
- ๘. คุณศิริวรรณ ศรีวงศ์เมธีรัตน์ ๒๐๐
- ๙. คุณสุกฤดา นาคปฐมกุล ๒๐๐
- ๑๐. คุณจิราพร มัลลิกามาลัย ๕๐๐
- ๑๑. คุณกัลยากร สุตวิมล ๒๐๐
- ๑๒. คุณวิชนี ธงไชย ๒๐๐
- ๑๓. แม่ชีธนพร บุญเกียรติ ๒๐๐

รายชื่อผู้ต่ออายุสมาชิก

- ๑. พระมหารินทร์ (สุธรรม) นรินฺโท ๒๐๐
- ๒. ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ ๒๐๐
- ๓. พระมหาประยุต มหาภิกษุขมโม ๒๐๐
- ๔. คุณปวีสุทธิ เลิศคชาธาร ๕๐๐
- ๕. คุณชำนาญ ยานะ ๒๐๐
- ๖. คุณธัญชลี วีระรัตนานนท์ ๒๐๐
- ๗. คุณเล็ก รัตนสุรังค์ ๒๐๐
- ๘. คุณจันทรา ทานเจริญ ๕๐๐
- ๙. สำนักวิทยบริการ

- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ๒๐๐
- ๑๐. คุณสำราญ มุลิ ๑๐๐๐
- ๑๑. คุณลัดดาวัน สิงห์พันธ์ ๒๐๐
- ๑๒. คุณประภาพร ตั้งธนวานิช ๒๐๐
- ๑๓. คุณพิมพ์มาลี คำข้า ๕๐๐
- ๑๔. คุณสงัด วงศ์โรจนกุล ๕๐๐
- ๑๕. คุณวีรวงศ์ เจริญธรรมรัตน์ ๒๐๐
- ๑๖. คุณมาลี พิริโยภักย์ ๒๐๐
- ๑๗. คุณมะลิวัลย์ สอนคำจันทร์ ๒๐๐
- ๑๘. พระมหาสุศักดิ์ สุธอมมูลงโร ๕๐๐
- ๑๙. คุณจระเนน ซูอำนาจ ๒๐๐
- ๒๐. คุณพรเพ็ญ วงศ์ภิรมย์คานต์ ๒๐๐
- ๒๑. คุณโสภณ เดชเทวพร ๕๐๐
- ๒๒. คุณสมเพชร รัตนดิถก ณ ภูเกิด ๕๐๐
- ๒๓. พระสถฐดี อมฺมโร ๒๐๐
- ๒๔. คุณสุประภา ศรีทอง ๒๐๐
- ๒๕. คุณอารีย์ วิราชัย ๒๐๐
- ๒๖. คุณนุรีย์ ตรีโลจนวงศ์ ๒๐๐
- ๒๗. คุณกุลวรา พุพงษ์โพธิ์จรรย์ ๒๐๐
- ๒๘. คุณนุรีย์ ไชยกิตติวัฒนา ๕๐๐
- ๒๙. คุณต๋องศักดิ์ ทิพรส ๕๐๐
- ๓๐. คุณเบญจพร พันธุ์วิทย์ ๒๐๐
- ๓๑. ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๐๐
- ๓๒. คุณญาณิ รัชต์บริรักษ์ ๒๐๐
- ๓๓. คุณวาสนา สุขพันธ์ไพธาราม ๒๐๐
- ๓๔. คุณเสวีฐการ ศิริพิบูลสุขา ๒๐๐
- ๓๕. คุณนุรีย์ แก้วสุทธิผล ๒๐๐
- ๓๖. คุณปราณี มนุรัชฎา ๒๐๐
- ๓๗. คุณรุ่งลาวัลย์ แก้วประดิษฐ์ ๒๐๐
- ๓๘. คุณธนวิทย์ ทองนิม ๕๐๐
- ๓๙. คุณไพโรจน์ ต้นดีวัฒนเสถียร ๒๐๐
- ๔๐. คุณวิฑูรย์ ประเสริฐเจริญสุข ๕๐๐
- ๔๑. คุณประดิษฐ์ ระเหิงหาญ ๒๐๐
- ๔๒. คุณดาวรัตน์ เกรษฐสิทธิ์ ๕๐๐

สมัครสมาชิก
เสขิยธรรม
วัน น ปี
ฟรี ๑ ปี = ๑ เล่ม

ธรรมโฆษณ
มรดกธรรมพุทธาสถิก
พระไพศาล วิสาโล สุลักษณ์ ศิวรักษ์
สุวรรณฯ สถาอานันท์ อรรถี งามวิทยาพงศ์
สุนทร รุ่งแจ้งสุวรรณ -บรรณาธิการ
จัดพิมพ์โดย กลุ่มเสขิยธรรม
พิมพ์ครั้งแรก เมษายน ๒๕๔๗
๑๑๘ หน้า ราคา ๕๐ บาท

“เสขิยธรรม” ประยุกต์ใช้ศาสนธรรมกับชีวิตและสังคม
ราย ๓ เดือน สมาชิกปีละ ๒๐๐ บาท ๔ ฉบับ

ของสมาคมนักอ่านอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

หนังสือแนะนำ

เสขิยธรรมบทกึก

เล่ม ๑ พุทธศาสนาและสังคมไทย

ฉบับ ๑๑ ปีที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๔๒ - ฉบับที่ ๔๔ ปีที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๓

เล่ม ๒ ศิล - สมาริ - ปัญญา

ฉบับ ๔๕ ปีที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๒ - ฉบับที่ ๔๘ ปีที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๔

เล่ม ๓ พรหมจรรย์กับสังคมร่วมสมัย

ฉบับ ๔๙ ปีที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๓ - ฉบับที่ ๔๘ ปีที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๕

ส่องสว่างทางไกล

รวมบทความคัดสรร ว่าด้วย
“วิถีพุทธ-วิถีไท” ในสังคมสมัย
ของพระไพศาล วิสาโล
กลุ่มเสขิยธรรม จัดพิมพ์
กระดาษปอนด์ ๓๕๒ หน้า ราคา ๒๐๐ บาท

ใน บ ส ม ั ค ร ส ม า ช ิ ก

เส ข ย ร ร ม

ข้าพเจ้า พระ สามเณร แม่ชี นาย นาง น.ส.

ฉายา/นามสกุล อายุ ปี พรรษา

การศึกษา นักรรรม บาลี เปรีียญ
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
 มัธยมศึกษา, ปวช., ปวส.
 อื่น ๆ (ระบุ)

อาชีพ รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ ทำงานเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว นักศึกษา
 อื่น ๆ (ระบุ)

รายได้/เดือน งานอดิเรก

หนังสือที่ชอบอ่าน ๑.
๒.

สมัครเป็นสมาชิก "จดหมายข่าวเสขยธรรม" เริ่มรับฉบับที่

สมาชิกใหม่ ต่ออายุสมาชิก (เลขสมาชิกเดิม

สมาชิกอุปถัมภ์ แต่

เป็นเวลา ปี (ปีละ ๒๐๐ บาท) เป็นเงิน บาท

ที่อยู่ผู้สมัคร

..... รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์ อีเมล

สถานที่ส่งหนังสือ

..... รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์ อีเมล

โดยได้แนบ ธนาณัติ ตัวแลกเงินไปรษณีย์ เช็คของขั้วญ

สั่งจ่ายในนาม นางสาวอากาศิ งามขั้ว (ปน.คลองสวน)

หรือ โอนเงินเข้าบัญชี

กองทุนเสขยธรรมภายใต้มูลนิธิเมตตาธรรมรักษ์

ประเภทออมทรัพย์ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด

เลขที่ ๐๒๔-๒-๕๓๕๕๔๔

สาขาเจริญนคร

(กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงินผ่านธนาคาร

ตามที่อยู่ด้านล่างด้วยทุกครั้ง)

และ สมาชิกกลุ่มเสขยธรรม (เพื่อรับสิทธิประโยชน์เพิ่มเติม)

ส่งมาที่ **กลุ่มเสขยธรรม**

๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระยา เขตคลองสวน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

โทรศัพท์ ๐๒-๘๖๓-๑๑๑๘, ๐๖-๗๕๗-๕๑๕๖ โทรสาร ๐๒-๘๓๗-๙๔๔๕

อีเมล seki@skyd.org

- ๔๓. คุณดวงดา มีศยาอานท์ ๒๐๐
- ๔๔. คุณประภิจ ลินเนง ๒๐๐
- ๔๕. คุณวาสนา ปิยะวงค์ ๒๐๐
- ๔๖. หอสมุดม.ศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรภี ๒๐๐
- ๔๗. คุณปริยาณูช ปานประดับ ๒๐๐

รายชื่อผู้สับสนุนเสขยธรรม

- ๑. คุณล้าดวง ลิงพันธ์ ๒๐๐
- ๒. พระมหาสุศักดิ์ สทุธมมาลงโร ๒๐๐
- ๓. คุณพรณี วงศ์ภิมย์คานต์ ๒๐๐
- ๔. คุณปาริสุทธิ เลิศคชาธาร ๕๐๐

รายชื่อผู้บริจาคสมทบกองทุนเสขยธรรม

- ๑. คุณวรรณภา วิฑวสการเวช ๒๐๐
- ๒. คุณโสภณ เศษเทพพร ๒๐๐
- ๓. INEB ๑,๐๐๐
- ๔. IRC (International Rescue Committee) ๑๐,๐๐๐
- ๕. คุณสมบัติ ทาร์ก ๕,๐๐๐

ยอดบริจาคผ้าป่าเสขยธรรม ครั้งที่ ๔
นับรวมถึงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๘
เป็นเงิน ๓๑๙,๗๘๔ บาท
(เนื่องจากยังมีผู้บริจาคเข้ามาอย่างต่อเนื่อง
ขอความกรุณาตรวจสอบยอดบริจาคล่าสุด
และรายชื่อผู้บริจาคได้ที่
www.skyd.org)

เส ข ย ร ร ม

ประยุกต์ใช้ศาสนธรรมกับชีวิตและสังคม

www.skyd.org

ช่วงที่ผ่านมา เป็นช่วงเทศกาลงาน
สถาปนาหนังสือแห่งชาติ ปีนี้ได้จัดขึ้น
ที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ตั้งแต่
วันที่ ๒๕ มีนาคม-๖ เมษายน กลุ่มเสวย-
ธรรมได้ไปร่วมออกบูธในงานดังกล่าวด้วย
เพื่อนสมาชิกที่แวะเวียนไปในงานคงมีโอกาส
แวะเยี่ยมชมบูธของเรากันบ้างนะคะ

สำหรับคอลัมภ์ตู้หนังสือฉบับนี้ เรามี
หนังสือต่าง ๆ มาแนะนำให้เพื่อน ๆ นักอ่าน
เช่นเดิมค่ะ ท่านใดที่สนใจก็ส่งแอดมึน พร้อม
ที่อยู่ขอมาได้ท่านละ ๑ เล่ม ส่วนท่านที่เคย
ขอรับเล่มอื่น ๆ มาแล้ว ขอความกรุณาช่วย
เขียนวิพากษ์วิจารณ์เล่มเก่ามาด้วยนะคะ

สำหรับท่านที่ขอมาแล้ว และปฏิบัติ
ตามเงื่อนไขการใช้บริการของตู้หนังสือ ทาง
กลุ่มฯ จะทยอยส่งไปให้ อาจจะไม่ช้าไปบ้าง
เพราะหนังสือบางเล่มไม่ได้มีอยู่ในสำนัก
งานฯ บางครั้งต้องออกไปตระเวนซื้อจาก
ร้านหนังสือทั่วไป และประกอบกับจำนวน
เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่เพียงแค่ ๒ คน ซึ่งบางครั้ง
ภารกิจล้นมือ อาจจะทำให้ล่าช้าไปบ้าง

ปล. บริการตู้หนังสือทางกลุ่มฯ ขอสงวน
สิทธิ์การแลกด้วยแสตมป์ดวงละ ๓ บาท ๕
ดวง ไว้สำหรับ พระภิกษุ สามเณร และแม่ชี
เป็นหลัก สำหรับฆราวาส เราจะลดให้ท่านใน
ราคา ๒๐ % จากราคาปกนะคะ

แมงลัก

ทางจาริกของคนจร

Anonymous ประพันธ์

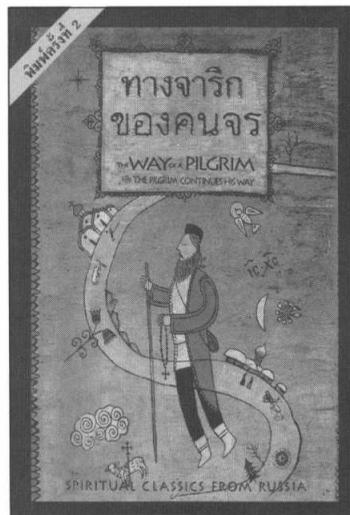
คุณพ่อวิรัช อมรพัฒนา แปล
กวี อมรพัฒนา บรรณาธิการแปล
จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์คณะพระมหาไถ่
พิมพ์ครั้งที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๗
กระดาษปอนด์ ๒๒๔ หน้า
ราคา ๑๒๐ บาท

ความเป็น "เถรวัตร" ของ "พุทธไทย"
มักปนเปกันระหว่าง "ชาตินิยม" และ "นิกาย
นิยม" จนสร้างความสับสนในใจของศาสนิก
ที่ขาดความเข้าใจถึงแก่นสาระแห่งความ
เป็น "พุทธศาสนิกชน" อยู่เสมอ หลายคน
ที่ขาดความเข้าใจถึงแก่นสาระแห่งความ
เป็น "พุทธศาสนิกชน" อยู่เสมอ หลายคน
ที่บูชาความเป็น "ชาติไทย" ว่าวิเศษวิโสกว่า
ใครๆ จึงเกินเลยไปถึงความ "เหนือกว่า-
ดีกว่า-สูงกว่า" ของ "เถรวัตรแบบไทยๆ" อย่าง "พันพระสูตร-เกินคัมภีร์" อยู่ซ้ำแล้วซ้ำเล่า

มิพักจะเอ่ยอ้างไปถึงการเรียนรู้ หรือทำความเข้าใจ อย่างมีนสึการกับหลักการ แนว
ทาง หรือข้อวัตร ของเพื่อนศาสนิกในศาสนาอื่น ๆ ซึ่งดูจะหลุดพ้นจาก "พรมแดนแห่ง
ความรู้" ไปหมดสิ้น เพราะเพียง "พุทธศาสนา" ในแขนงนิกายอื่นๆ เรายังมักมองเขาอย่าง
หมิ่นแคลนหรือตีตนนอยหน้าอยู่เสมอๆ

แต่ไม่ว่าท่านจะเป็นชาวพุทธแบบไหน หรืออย่างไร ขอเพียงได้ทดลองอ่าน "ทางจาริก
ของคนจร" เล่มนี้จนจบลง ก็พบว่า หลายสิ่งหลายอย่างที่เรามักจะทึกทักเอาว่าเป็นพุทธ
ทั้งวิถีชีวิต และวิถีศึกษา-ปฏิบัติธรรม มีอยู่ใน "จิตใจแห่งศาสนา" อื่นๆ ด้วย อย่างไม่จำกัด
ลัทธิหรือความเชื่อ

นั่นละ ว่าทุกศาสนามีถ้อยคำ สำเนียง สีส่า-ท่าที หรือศัพท์บัญญัติ แตกต่างกันออก
ไป สิ่งนี้เป็นข้อจำกัดที่ศาสนิกต่างศาสนาจำต้องยินยอม-น้อมรับ และเปิดใจกว้าง อย่าง
ไม่ติดยึดกับสมมติบัญญัติมัน ๆ ด้วยตัวของตนเอง หากไม่เขา (หรือเธอ) ก็ย่อมสัมผัสและ

จดหมายถึงตู้หนังสือฯ

ถึง "บ.ก. ตู้หนังสือเสวยธรรม"

หนังสือ "ความเรียบง่ายไร้กาลเวลา" เล่มที่
แล้ว ย้อนให้หนักถึง สิ่งที่เคยมีอยู่มากมายแต่ดั้งเดิม
แม้ในอิริยาบถ จนถึงเป็นการดำเนินชีวิต จิตใจ
ความสุขอย่างง่าย ๆ ที่เคยมี แล้วมันเปลี่ยนแปลงไป
หรือ เตือนผู้ที่ถูกเวลาบีบคั้นให้ดำเนินชีวิต ให้รู้สึก
ตัว

"สิ่งที่ง่ายหากเป็นอยู่ แต่ยากหากคิดคำนวณ"

โดยส่วนตัวคิดว่า เล่มนี้ คงเป็นหนึ่งในลำดับ
ความคิด อย่างก้าวชีวิตของผู้เขียน ที่ต้องติดตามไป
อีก รวมถึงเหมือนๆ ที่กล่าวถึงไว้จนได้วรรคต และ
ลงตัวกับชาวพุทธไทยยุคใหม่ จึงรวมมุ่มมอง เป็น
วิถีใกล้ธรรมปฏิบัติ ที่ครบองค์ขึ้นตั้งพุทธพจน์

"เมื่อเห็นภัย อันเป็นที่มาแห่งความตาย
(เวลา) แล้ว, จึงละเหยื่อในโลก แล้วแสวงหาสันติ"
(ความสงบ-นิพพาน)

ท้ายนี้ ก็ขอรับหนังสือ "ปัจจุบัน เป็นเวลาอัน
ประเสริฐ" ของ ดิษ นัท อัมรินทร์

(หากกติกา ใดตรงรอง คำสั่ง แล้วคุ้มคำ
คงรบกวน เมฆบัว: เชนออกจิต ขบถ และนักปฏิ
รูป อีกเล่มเป็นไร ?)

ขอบคุณอนุโมทนา...ปราโมทย์ในธรรม
พระศุภมัย สุชาติ

ด้วยความระลึกถึง

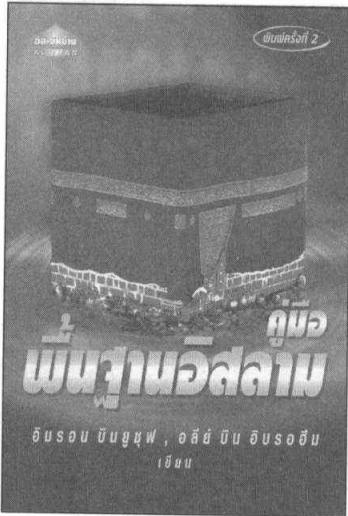
พระอาจารย์สุทัศน์ วิชาญาณ

วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๔

ดิฉันได้ทราบข่าวการมรณภาพของท่านเมื่อ
ได้รับหนังสือจากกลุ่มเสวยธรรมแล้ว ได้อ่านบท
ความที่กลุ่มเสวยธรรมเขียนอาลัยระลึกถึง พระโบ
ฎีกาสุทัศน์ วิชาญาณ ยอมรับตัวเองว่างไปหมด
อ่านแล้วอ่านอีกว่าไปได้อย่างไร เพราะดิฉันเคย

เห็นอยู่ดี ๆ ตอนที่ประชุม ดิฉันตกใจไม่น่าเชื่อเลย
ว่าท่านจะด่วนจากไปรวดเร็วขนาดนี้ ท่านก็ยัง
หนุ่ม สุขภาพร่างกายแข็งแรงดี ๆ อยู่แน่ แต่ก็อย่าง
ว่าแหละหนอ ความตายไม่จำกัดเลือกวัย ท่านคง
รู้ตัวของท่านเองดีอยู่ ท่านจึงได้กำหนดจิตของท่าน
อยู่ในอาการสงบนิ่งด้วยอิริยาบถอันงดงาม ไม่
แสดงความทรมานทรมาย ท่านจากพวกเราไปโดยไม่
มีวันกลับ ทำให้พวกเราที่อยู่ต้องคิดถึงท่านไม่มีวัน
ลืม โอินั้นหนอ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่รู้เลยหนอ
เราจะไปวันไหนอีก ทำให้ดิฉันได้คิดว่า สักวันหนึ่ง
ข้างหน้าที่ต้องถึงเราอย่างแน่นอน ทำให้เราระลึก
ถึงความตายอยู่เสมอ ขอให้ดวงจิตวิญญาณของท่าน
ท่านจงไปสู่สุคติภพเถิด

ด้วยอาลัย
แม่ชีแสงมนิตย์ อินทรมัญญ์

ต่อต้านอยู่แค่เปลือกกระพี้ โดยมีอาจเต็มด้ากับกุสมรสอันลึกซึ้งใด ๆ เลย

คู่มือ พื้นฐานอิสลาม

อิมรอน บินยูซุฟ อลีย์ บิน อิบรอฮีม เขียน

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์อัล-อีม่าม

พิมพ์ครั้งที่ ๒ กระดาษกึ่งรีด จำนวน ๑๗๕ หน้า ราคา ๑๐๐ บาท

คู่มือพื้นฐานอิสลาม เขียนโดยนักวิชาการอิสระสองท่าน คือ อิมรอน บินยูซุฟ และ อลีย์ บิน อิบรอฮีม ผู้คร่ำหวอดอยู่กับวงการนักกิจกรรมศาสนามาเป็นเวลานานกว่า ๒๐ ปี ข้อเขียนของหนังสือเล่มนี้ เป็นการรวบรวมหลักการพื้นฐานของอิสลามที่สำคัญ ๆ ไว้สำหรับการเริ่มต้นของผู้สนใจศาสนาอิสลามทั้งที่เป็นมุสลิมและไม่เป็นมุสลิม ซึ่งคงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งส่วนตนและสังคมโดยรวม

๒

คมวาทะ: ปัญญาชนสยาม

ส.ศิวรักษ์ สมบัติ ทาร์ก และศรีสุตา ชมพันธ์ รวบรวมและเรียบเรียง

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สยาม

พิมพ์ครั้งแรก กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

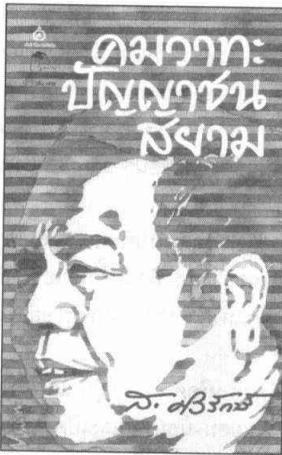
กระดาษกึ่งรีด จำนวน ๒๓๓ หน้า ราคา ๑๕๐ บาท

คงไม่เป็นการเกินเลยที่จะกล่าวว่า นานนับนานมาแล้ว ที่ "ส. ศิวรักษ์" ปัญญาชนสยามตัวจริงเสียงจริงคนนี้อยู่ในฐานะ "ผีปากกล้า-ปากกาคม" อย่างยากที่จะหาใครเทียบได้

ด้วยเหตุที่เขารู้จริง รู้ลึก และมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ที่จะพูดหรือเขียน อย่างตรงไปตรงมา ไม่ว่าจะเป็นการวิพากษ์พระ จิราภรณ์เจ้า หรือเขยวงการเมือง กระทั่งบางครั้งสิ่งที่สะท้อนออกไปสู่สังคม ก็กลายเป็น "โฆษฐภัย" สำหรับตัวเขาเองไปในที่สุด

"คมวาทะปัญญาชนสยาม" เล่มนี้ แม้จะเป็นเพียงส่วนน้อยนิด ของ "ถ้อยคำ" ที่เขาพูดและเขียนเอาไว้ แต่เชื่อว่าจะทำให้ผู้อ่านมองเห็นและสัมผัสได้ถึงความเป็น "ส. ศิวรักษ์" อย่างชนิด "รอบด้าน" ไม่น้อยทีเดียว ทั้งนี้ เพราะผู้จัดทำมีอุตสาหะในการคัดกรอง และแยกหมวดหมู่เอาไว้อย่างเป็นระบบ

๓

๓๐ มี.ค. ๔๘

เรียน ผู้ประสานงานกลุ่มเสขิธรรม

ดิฉันเป็นสมาชิกหมายเลข MA-๐๙๐๑ ได้รับหนังสือบริจาคจำนวน ๒ เล่ม (จำนวนจากประชาชน ไกลบ้าน และ ท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุในฐานะครู) โดยดิฉันได้อ่านรวดเดียวจบทั้ง ๒ เล่ม จึงเกิดความละโมภอยากจะอ่านหนังสือเล่มอื่นอีก ๒ เล่ม คือ

๑. เกียรติธรรมะจากเกียรติชีวิตของ พุทธทาสภิกขุ
 ๒. จุดหมายจากพม่า
- แต่อย่างไรก็ตามดิฉันรู้สึกเกรงใจและละอายใจที่ขอบริจาคหนังสือเกิน ๒ เล่ม จึงคิดว่าจะส่งหนังสือ ๒ เล่มที่อ่านจบแล้วคืนกลับไปเพื่อบริจาคให้ผู้อื่นได้อ่านบ้าง หรือหากกลุ่มเสขิธรรมไม่ขัด

ข้องที่จะบริจาคเพิ่มเติมให้โดยไม่ต้องส่งคืน ดิฉันก็ขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

และพร้อมไปกับจดหมายฉบับนี้ ดิฉันขอซื้อหนังสือ "คุยกับพระผู้หญิง" จำนวน ๑ เล่ม โดยส่งรณาคดีเป็นเงิน ๑๐๐ บาท และสอดแนมปีจำนวน ๑๘ บาท มาพร้อมนี้

ขอความสุขสวัสดิ์ จงมีแด่คนและผู้จัดทำเสขิธรรมทุกท่านะ

วรรณดา วิทวัสการเวช

เจริญพร บรรณาธิการ

ได้อ่านเสขิธรรมฉบับที่ ๒๒ จึงใช้สิทธิ์สมาชิกใหม่ขอรับบริจาคหนังสือมูลนิธิโกมลคีมทอง ๓ เล่ม ดังนี้

๑. ครูของแผ่นดิน สวรรค์การเรือนรักอบอุ่น ชุมชน ๒. ชาวศิริวัฒน์ ๓. เมฆชุด

หนังสือ ๓ เล่มนี้ ส่งแนมปีมาจำนวน ๒๗ บาท

บริการผู้หนังสือเสขิธรรม

ขอใช้บริการหนังสือ "เมฆบัว : เสนนอกจิต ขบถ และนักปฏิรูป" พร้อมกันนี้ส่งแนมปี ๑๕ บาท

รวมส่งแนมปีมาทั้งสิ้น ๔๒ บาท ช่วยจัดส่งมาที่ พระสุทธะธัมมธโร วัดสัททาคา (ผาลาด) ถ.ศรีวิชัย ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

ถึง บ.ก.กลุ่มเสขิธรรม

เจริญพร คุณโยม

อาตมาสนใจหนังสือ

๑. ทำเมืองให้Науอยู่ ๒. สถานะและชะตากรรมของมนุษย์ในยุคคอมพิวเตอร์ ๓. มองให้ลึกนึกให้ไกล

ขอปรกวนคุณโยมช่วยเป็นธุระจัดส่งให้ด้วย

ด้วยเวลาอันน้อยนิด ท่ามกลางสังคมสับสนวุ่นวาย และภาระการงานอันเพิ่มสุ่มรวม
เร้า การได้อ่านถ้อยคำจากความคิดอันเฉียบแหลมและคมคาย ซึ่งเลือกสรรมาแล้วเป็น
อย่างดี ก็ถือได้ว่าเป็น “เครื่องเคียง” หรือ “เครื่องชูรส” ทางปัญญาได้อย่างคุ้มค่ายิ่งนัก
มีพักจะต้องกล่าวถึง ผู้ประสงค์จะอ้างอิงทัศนะของ “ส. ศิวรักษ์” ด้านต่าง ๆ ที่หนังสือ
บาง ๆ เล่มเล็ก ๆ เล่มนี้จะช่วยทุ่นเวลาในการค้นคว้าได้อย่างดียิ่ง

จริงหรือไม่ย่อมมีแต่ผู้อ่านเท่านั้นที่จะรู้และให้คำยืนยัน...

อิสระภาพเกิดขึ้นเมื่อคุณไม่รู้ [Freedom from the Known]

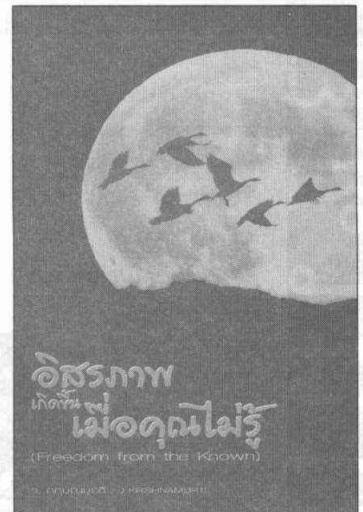
จ.กฤษณมูรติ เขียน สุวรรณา หลังน้ำสังข์ แปล

จัดพิมพ์โดย มูลนิธิอันวิเศษณา

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กระดาษกรีนริต จำนวน ๑๒๐ หน้า ราคา ๕๐ บาท

“ชีวิตของเราช่างตื่นเงินและว่างเปล่า เราเป็นคนมือสอง” คำพูดดังกล่าวของกฤษณ
มูรติได้สะท้อนถึงกันบึงแห่งชีวิตของคนสมัยใหม่ได้อย่างกระชับและทำทลายในเวลาเดียวกัน
เขาได้ชี้ว่าผู้คนทุกวันนี้พอใจที่จะรับเอาความคิด ความเห็น และสูตรสำเร็จจาก
ภายนอกมาอย่างเชื่อง ๆ แทนที่จะพยายามแสวงหาด้วยตนเอง เรายอมให้สิ่งต่าง ๆ
มามีอำนาจเหนือเราในทางจิตใจและสติปัญญา เพราะสิ่งนั้นจะช่วยให้เราเกิดความมั่น
คงในชีวิต เป็นเพราะเรากลัวที่จะสูญเสียความมั่นคงและความสะดวกสบาย กลัวที่จะ
อยู่อย่างโดดเดี่ยว เราจึงยอมให้ชนบทรรมนิยมประเพณีและผู้ปกครองมากำหนด
กรอบจำกัดชีวิตเรา ผลคือ เราไม่มีอะไรที่เป็นของเราเอง “ไม่มีอะไรใหม่ในตัวเรา ไม่มี
อะไรที่เราได้ค้นพบเพื่อตัวเราเอง ไม่มีสิ่งต้นแบบ ดั้งเดิม และกระจำจั่ง” แต่นั่น
ไม่ร้ายเท่ากับการที่เราได้ตกเป็นทาสที่ไร้ชื่อตัวตน

หนังสือเล่มนี้ชักชวนให้เรากลับมาแสวงหาตนเอง โดยเริ่มจากการตั้งคำถามกับความ
คิดและสมมุติฐานเดิม ๆ ของเรา โดยเฉพาะเรื่องพื้นฐาน อาทิ ความรัก ความกลัว
ความตาย ความรุนแรง ตราบใดที่เรายังไม่เข้าใจในเรื่องเหล่านี้ให้ชัดเจน หรือมีท่าทีที่
ไม่ถูกต้อง เราก็ตกเป็นทาสของความทุกข์อยู่รำไป

๑

ขอเจริญในฐานะ
พระครูชัย สิริปัญญา ๒๔ วัดศรีบุญเรือง
ถ.วิชัยราชา ต.โนนเวียง อ.เมือง จ.แพร่ ๕๔๐๐๐

วิทยาลัยภาคพายัพ

ถ.ห้วยแก้ว อ.เมือง จ.เชียงใหม่

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรียน คุณอากาศดี งามขำ

ผมขอส่งหนังสือ ๑ เล่ม คือ “เปิดหน้าต่าง
สร้างสะพาน สมนานใจ” ของพระไพศาล วิสาโล
ที่เสขิยธรรมจัดทำพร้อมกันนี้ได้แนบแนบตามเดิมมา
ด้วยแล้วจำนวน ๑๒ บาท กรุณาส่งไปให้ผมตามที่อยู่
ข้างบนด้วยจักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ
(นายสมใจ ชื่นวัฒน์ประณีต)

การใช้บริการตู้หนังสือเสขิยธรรม

๑) หากท่านมีความต้องการหนังสือเล่มใดที่กองบรรณาธิการได้แนะนำผ่านตู้หนังสือ
แล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนง พร้อมระบุชื่อหนังสือที่
ท่านต้องการ มาให้ทางเจ้าหน้าที่ทราบ ทั้งนี้ โดยขอได้ครั้งละ ๑ เล่ม แนบแสตมป์
ดวงละ ๓ บาท ๕ ดวง

๒) การให้บริการตู้หนังสือเสขิยธรรมนี้ เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของ
ภิกษุ สามเณร และแม่ชี เป็นหลัก ดังนั้น ภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไป
ถวายแล้ว หากท่านมีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนงพร้อม
ระบุชื่อหนังสือที่ต้องการ มาให้เจ้าหน้าที่ได้ทราบ และเขียนวิจารณ์หรือเสนอความ
คิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย

สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็นฆราวาสนั้น หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำ ก็สามารถสั่งซื้อ
ในราคาที่ลดพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการมาที่

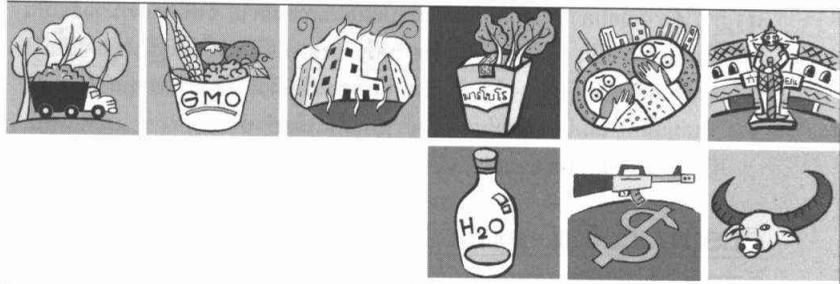
ตู้หนังสือเสขิยธรรม

๑๒๕ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา

เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

ธนานิติสงฆ์ นางสาวอากาศดี งามขำ ปณ.คลองสาน

เราย่อโลกสิ่งแวดล้อมใบนี้ไว้ให้คุณ

วิเคราะห์ - เกาะติด
เรื่องราวด้านสิ่งแวดล้อม
อย่างเจาะลึกและรอบด้าน

สมัครสมาชิกรายปี 420 บาท (6 ฉบับ) รับฟรีถุงผ้าเนื้อดี 1 ใบ มูลค่า 120 บาท
สมัครสมาชิกรายสองปี 780 บาท (12 ฉบับ) รับฟรีเสื้อยืดลายเก๋ 1 ตัว มูลค่า 190 บาท ส่วนสินค้ามีจำนวนจำกัด
สนใจติดต่อ มูลนิธิโลกสีเขียว 394/46-48 ถนนนวมหาราช แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
หรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่ โทรศัพท์ 0-2622-2250 - 2 โทรสาร 0-2622-1618
อีเมล gwft@internetksc.th.com เว็บไซต์ www.greenworld.or.th

หนังสือใหม่น่าสนใจ

ความเรียงใหม่หรือสร้างปรัชญาตะวันออก

ชุดรวมบทความเล่มที่ ๒๑

สุวรรณา สถาอานันท์ บรรณาธิการ

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ได้รับการสนับสนุนจาก

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๗

กระดาษปอนด์ ๕๒๙ หน้า ราคา ๒๗๐ บาท

จิตสำนึกใหม่แห่งเอเชีย ๑

ทัศนะจากพุทธ ขงจื้อใหม่ และนิเวศ

บทสนทนาท้าทายแนวคิดตะวันตก

ในเรื่องการเมือง ธรรมชาติ และการพัฒนา

ประชา หุตานุวัตร, รามู มณีวันนัน / สัมภาษณ์

พรรณงาม เก้าธรรมสาร / แปล

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๗

กระดาษกรีนริต ๒๓๗ หน้า ราคา ๑๔๐ บาท

จิตสำนึกใหม่แห่งเอเชีย ๒

ทัศนะจากอิสลาม

บทสนทนาท้าทายแนวคิดตะวันตก

ในเรื่องการเมือง ธรรมชาติ และการพัฒนา

ประชา หุตานุวัตร, รามู มณีวันนัน / สัมภาษณ์

พรรณงาม เก้าธรรมสาร / แปล

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๗

กระดาษกรีนริต ๑๘๖ หน้า ราคา ๑๕๐ บาท

จิตสำนึกใหม่แห่งเอเชีย ๓

ทัศนะจากซ้ายใหม่เอเชีย

บทสนทนาท้าทายแนวคิดตะวันตกในเรื่องการเมือง

ธรรมชาติและ การการพัฒนา

ประชา หุตานุวัตร, รามู มณีวันนัน / สัมภาษณ์

พรรณงาม เก้าธรรมสาร / แปล

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

กระดาษกรีนริต ๒๔๔ หน้า ราคา ๒๒๐ บาท

จิตสำนึกใหม่แห่งเอเชีย ๔

ทัศนะจากคานธีใหม่

บทสนทนาท้าทายแนวคิดตะวันตกในเรื่องการเมือง

ธรรมชาติและ การการพัฒนา

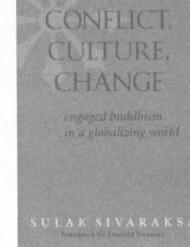
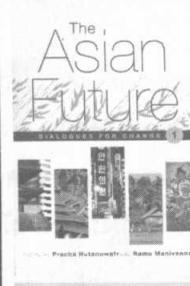
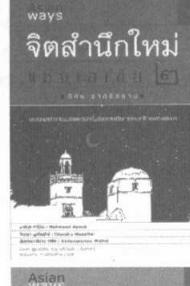
ประชา หุตานุวัตร, รามู มณีวันนัน / สัมภาษณ์

พรรณงาม เก้าธรรมสาร / แปล

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๗

กระดาษกรีนริต ๑๗๔ หน้า ราคา ๑๗๐ บาท

คีออิสสรณ

คือคนดี

คือศรีบูรพา

หนังสือที่ระลึกเนื่องในงานวันครบ

รอบชาติกาล ๑๐๐ ปี กุหลาบ

สายประดิษฐ์ (ศรีบูรพา)

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดพิมพ์

พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม ๒๕๔๔

มองข้ามบ้านักเขียน

เรื่องสั้นไทยในทัศนะนักวิจารณ์

รวมบทความวิชาการ โครงการวิจัย

"การวิจารณ์ในฐานะพลังทางปัญญา

ของสังคมร่วมสมัย ภาค ๒"

สุวรรณา เกียรติโกวิทศรี บรรณาธิการ

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ขมขนาด

โดยได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงาน

กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๗

กระดาษกรีนริต ๔๖๖ หน้า ราคา ๒๙๕

แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด

ก้าวอย่างแห่งปัญญา

มนทรา จุฑาทุทธิ บรรณาธิการ

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สามสี

พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม ๒๕๔๔

กระดาษกรีนริต ๓๓๓ หน้า ราคา ๒๙๕ บาท

The Asian Future

Dialogues for change Volume 1

Pracha Hutunuwatr and

Ramu Manuvannan | editors

With Jane Rasbash

Copyrights Santi Pracha Dhamma Institute

Was first published by Zed Book Ltd.

Pages 262

The Asian Future

Dialogues for change Volume 2

Pracha Hutunuwatr and

Ramu Manuvannan | editors

With Jane Rasbash

Copyrights Santi Pracha Dhamma Institute

Was first published by Zed Book Ltd.

Pages 248

CONFLICT, CULTURE, CHANGE

Engaged buddhism in a globalizing word

Suluk Sivaraksa

Foreword by Donald Swearer

First Edition, Pages 145

ศักดิ์ “ศรีบูรพา”

คารวะนาม “ศรีบูรพา”
 ปากกา “กุหลาบ สายประดิษฐ์”
 เป็นศรีแห่งบูรพาทิศ
 เป็นมิตรมิ่งมหาสามัญชน
 เป็นศักดิ์เป็นศรีสยามประเทศ
 เป็นเจตนารมณ์อุดมผล
 ปราบกฎแกโลกหล้าเป็นสากล
 มงคลมิ่งขวัญวรรณกรรม

ปากกาเป็นอาวุธ
 ทรนงตั้งธงนำ
 ไครกุมปากกาทาส
 ไครอยู่แม้ยามไป
 ปากกายังจารึก
 คงสีและคงเส้น
 หนึ่งดอกกุหลาบแดง
 ประดับไว้ ณ ใจกลาง

อันยุทธองอยู่คงคำ
 ประกาศสัจธรรมสมัย
 แลไครกุมปากกาไท
 แลไครไปแม้ยามเป็น
 ไม่เปลี่ยนหมึกไม่เปลี่ยนประเด็น
 เป็นธงทิวไม่เปลี่ยนทาง
 ส้ำแดงคารวะวาง
 ปากกา “ศรีบูรพา”

คิดคนละมุม

ส.ศิวรักษ์

สุนทรพจน์
ในการเปิดหอประชุม

ศรีบูรพา

มาชิกของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ควร
มีความภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ศิษย์เก่าคนหนึ่ง ซึ่งยืนหยัดอยู่ฝ่าย
สันติประชาธรรมมาโดยตลอด แม้จะสูญเสียอิสรภาพไปเป็นคราว ๆ

จนต้องไปตายในต่างแดน แต่แล้วก็ได้รับการเชิดชูเกียรติจาก UNESCO ในฐานะ
บุคคลสำคัญระดับโลก ในโอกาสชาตกาลครบศตวรรษของเขา ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม
๒๕๔๘ และที่มหาวิทยาลัยตั้งชื่อหอประชุมศิลปวัฒนธรรม ตามนามปากกาของเขา
ว่าหอประชุมศรีบูรพานั้น นับว่าเป็นการบูชาบุคคลที่ควรบูชา สมกับที่พระบรมม-
ศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสรรเสริญว่าเป็นคืออุดมมงคล

ศรีบูรพาไม่เป็นเพียงนามปากกาของนายกุหลาบ สายประดิษฐ์ หากยังมีกองทุนในนามนี้ ที่มอบรางวัลให้นักเขียนไทยตลอดมาเป็นเวลาหลายปี เพื่อเป็นกำลังใจให้แก่ักเขียนนั้น ๆ ในอันที่จะอุทิศตนและนฤมิตรกรรมของตน ตามรอยของนายกุหลาบ สายประดิษฐ์ โดยเฉพาะก็ในแนวทางของเสรีภาพ ภราดรภาพ และความเสมอภาค โดยเน้นเนื้อหาสาระแห่งอหิงสธรรม

หวังว่าหอประชุมศรีบูรพา จะไม่เป็นเพียงอาคารสถานที่ หากจักเป็นเวที ให้ได้มีการแสดงออกในทิศทางของความงาม ความดี และความจริง ยิ่ง ๆ ขึ้น โดยเฉพาะก็ในทางแห่งความเป็นเลิศ

เวทีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ จำต้องมีสมาชิกของมหาวิทยาลัย ทั้งในระดับผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา พากันร่วมมือร่วมใจ กำหนดกิจกรรมอันจะนำไปสู่จิตสำนึกในทางที่เป็นศรีหรือสิริ แห่งบูรพทิศ ซึ่งไม่ได้หมายเพียงภาคตะวันออกของโลกเท่านั้น เพราะโดยเนื้อแท้แล้ว บูรพา หมายถึง การเกิดขึ้นแห่งรุ่งอรุณ

รุ่งอรุณเป็นนิมิตหมายแห่งวันใหม่ เมื่อแสงเงินแสงทองขจัดความมืดของรัตติกาลให้เป็นแสงสว่าง ซึ่งถ้ารู้จักใช้อุบายอย่างแยบคาย ย่อมนำไปสู่ความสะอาด และความสงบ ทั้งในส่วนตัวและสังคม

จึงหวังว่าจักมีบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งดำริตรตรองในทางนี้อย่างรอบคอบและลึกซึ้ง เพื่อให้หอประชุมศรีบูรพาเป็นเสวนาคาร และเป็นสถานที่ ที่ต้อนรับสาธุชน ผู้ซึ่งต้องการแสวงหาและแสดงออกในทิศทางอย่างที่นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ได้กระทำมา ให้เกิดความชอบธรรม อย่างสว่าง อย่างสงบ และอย่างสะอาด

อนึ่ง พึงตราไว้ด้วยว่าในปีที่นายกุหลาบ ผู้ซึ่งเป็นอดีตนักศึกษาของมหาวิทยาลัย มีชาติกาลครบศตวรรษนั้น นายดิเรก ชัยนาม อดีตอาจารย์และคณบดีคนแรกของคณะรัฐศาสตร์ ก็มีชาติกาลครบ ๑๐๐ เช่นกัน มหาวิทยาลัยมีดำริที่จะสนองคุณท่านผู้นั้นบ้างไหม อย่างน้อยก็น่าจะกระตุ้นให้กระทรวงการต่างประเทศตั้งชื่อห้องสมุด ห้องประชุม หรือห้องรับแขกที่สำคัญของกระทรวงนั้น ในนามว่าดิเรก ชัยนามด้วยเช่นกัน โดยที่อาคารสถานที่นั้น ๆ ก็ควรเป็นเวที ที่เดือนคนร่วมสมัยและอนุชน ให้เห็นคุณค่าของความเป็นสุภาพบุรุษ มนุษยภาพของนายดิเรก ชัยนาม ซึ่งมีคุณงามความดีพอ ๆ กับนายกุหลาบ สายประดิษฐ์ แม้จะต่างกันทางวิชาชีพก็ตามที

อีกไม่กี่ปีหลังจากนี้ ก็จะถึงศตวรรษชาติกาลของนายป๋วย อึ๊งภากรณ์ ซึ่งเป็นทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยนี้เช่นกันกับนายกุหลาบ ทั้งยังเป็นอาจารย์และคณบดีของมหาวิทยาลัยนี้เช่นนายดิเรก โดยที่บัดนี้ ก็มีปวยเสวนาคารเกิดขึ้นแล้วที่วัดปทุมคงคา ซึ่งเป็นที่ที่เขาผู้นั้นเคยบวชเณร ทั้งยังเป็นทีไว้อัฐิของเขา ตลอดจนของมารดาเขาและของยายเขาก็ด้วย ปวยเสวนาคารไม่เป็นแต่อนุสรณ์สถาน หากเป็นเวทีที่กระตุ้นให้วัดกลับมา มีบทบาทกับสังคมร่วมสมัย และเป็นสถานที่จุดประกายในทางสันติประชาธรรม มาแต่ปีที่นายป๋วยละโลกนี้ไป ใน พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่นายอินดี

ยิ่งกว่านี้ก็ตรงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยก็มีชมรมเศรษฐกิจเกิดขึ้นด้วยแล้วแต่เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๔๘ ณ วังเทเวศน์ บางขุนพรหม โดยที่ชมรมดังกล่าวนี้ นายปวยเป็นคนที่ตั้งชื่อให้ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่เมื่อเขาเป็นคนบดีแห่งคณะเศรษฐศาสตร์นั้นแล้ว

ก็ในเมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้เห็นคุณูปการของนายปวย อิงภากรณ์ได้ กระทรวงการต่างประเทศก็ควรเห็นคุณค่าของนายดิเรก ชัยนามได้เช่นเดียวกัน เพราะนั่นคือการแสดงออกทางความกตัญญูตเวที ที่พระบรมศาสดาทรงสรรเสริญว่าเป็น นิมิตหมายแห่งคนดี

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ร่วมมือกับธนาคารแห่งประเทศไทยมาแล้วในเรื่อง ชมรมเศรษฐกิจ ซึ่งฟื้นคืนชีพขึ้นมาในวังเทเวศน์ จึงหวังว่ามหาวิทยาลัยจะกระตุ้นให้กระทรวงการต่างประเทศ ดำเนินกิจการด้านคุณงามความดีทำนองนี้ ในนามของนายดิเรก ชัยนาม เพราะมหาวิทยาลัยไม่มีหน้าที่เพียงแต่กับกิจการในวิทยาลัยเขตเท่านั้น หากควรแสดงคุณานุภาพออกไปยังหน่วยงานต่าง ๆ นอกรั้วมหาวิทยาลัยด้วย

ว่าจำเพาะภายในมหาวิทยาลัยเอง ธรรมศาสตร์ก็ควรได้รับความสรรเสริญเป็นที่ยิ่ง ที่สภามหาวิทยาลัยอนุมัติให้มีหอประชุมศรีบูรพาขึ้นมาได้ และในพิธีเปิดหอประชุมแห่งนี้ ขอให้ศรีหรือสิริ จงมี จงเป็น ไปตามความหมายแห่งคำวาบูรพา ซึ่งก็คือการเกิดขึ้นของความดีงาม และความดีงามที่แท้ ย่อมได้แก่อารยอัษฎางคิกมรรค ซึ่งมีสัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ เป็นจุดเริ่มต้น ยิ่งในบัดนี้ สังคมมีแต่มีจลาทิกฐิ ที่เต็มไปด้วยกาม เภยริต อย่างรุนแรงและกึ่งดิบกึ่งดี จึงหวังว่าหอประชุมศรีบูรพาจะเป็นเวทีที่ก่อให้เกิดสิ่งซึ่งตรงกันข้ามกับมีจลาทิกฐิและมีจลาอาชีวะเหล่านั้น

เนื่องในงานฉลองกึ่งศตวรรษของการประกาศสันติภาพ เมื่อปี ๒๕๓๘ นั้น กรุงเทพมหานครได้เปิดสวนสันติภาพขึ้น โดยได้นำเอาลายมือของนายกุหลาบ ที่เขียนสรรเสริญคุณของสันติ ไปสลักไว้อย่างเด่น ให้เป็นอนุสรณ์สำหรับทุก ๆ คน ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคมศกนี้ ก็จะมีครบครบ ๖๐ ปีแห่งการประกาศสันติภาพ โดยผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ปรีดี พนมยงค์ จึงควรที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จะจัดงานเพื่อปลุกมโนธรรมสำนึกของชาวสยาม ให้เห็นคุณค่าของศรีบูรพาและของเพื่อนร่วมรุ่นของเขา อย่างน้อยก็นายดิเรก ชัยนาม และนายปวย อิงภากรณ์ โดยที่บุคคลทั้งสามนี้ รวมถึงคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เอ่ยนามอีกมาก หากรวมศิษย์เก่าของธรรมศาสตร์แทบทั้งหมด ที่อุทิศตนมาแล้ว แก่สันติประชาธรรม และเขาเหล่านั้นก็คือศิษย์ของนายปรีดี พนมยงค์ ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยนี้ นั่นแล

เราต้องไม่ลืมว่าวันประกาศสันติภาพเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ นั้น เป็นการประกาศอิสรภาพ และเสรีภาพพร้อม ๆ กันไปในตัว ดังที่ท่านผู้นั้นได้กวีตนรัฐสยามให้เป็นประชาธิปไตยมาแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ นั้นแล้ว โดยเราต้องไม่ลืมว่าสันติภาพ อิสรภาพและเสรีภาพ กลับคืนมาสู่สยามเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม

๒๕๔๘ นั้น เป็นผลมาจากขบวนการเสรีไทย ซึ่งมี ศูนย์บัญชาการอยู่ในมหาวิทยาลัยนี้เอง และถ้า นายปรีดีไม่ได้ นายดิเรกเป็นผู้ส่งงานอย่างใกล้ชิด จนนำเอาหลวงอดุลเดชจรัสมาร่วมงานได้ งานได้ ดินครวนนั้นย่อมยากที่จะสัมฤทธิ์ผล

อนึ่ง เมื่อวันประกาศสันติภาพเวียนมาบรรจบ ครบถึงศตวรรษนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเป็น ประธานในงานดังกล่าวที่หอประชุมใหญ่ ดังก็จะ ทรงพระมหากรุณาเช่นนี้อีก ในวันชาติกาลครบ

ศตวรรษของนายกุหลาบ

หวังว่ามหาวิทยาลัยจักไม่แต่ร่วมฉลองร้อยปี แห่งชาติกาลของศรีบูรพาเท่านั้น หากจะร่วมจัด งานฉลอง ๖๐ ปี ของวันประกาศสันติภาพอีกด้วย

ก่อนจะถึงวาระอันพิเศษนั้น ก็ขอให้เราจงร่วม กันตั้งปณิธาน ให้หอประชุมศรีบูรพานี้ เป็นนิมิต- หมาย ให้พวกเราทั้งหลาย ไม่ว่าจะอยู่ในที่นี้ หรือ ไม่ก็ตาม ให้พวกเราเข้าถึงเนื้อหาสาระแห่งสันติภาพ อิศรภาพ ภราดรภาพ และเสรีภาพ ด้วยเทอญ

๖

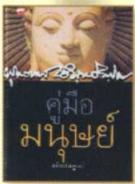
สะกิดตา

สะกิดใจ

แนะนำหนังสือ

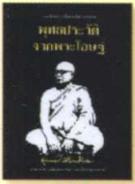
สุขภาพใจ เพื่อชีวิตและจิตใจ

200 หน

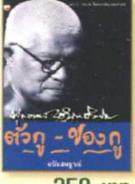
230 หน

300 หน

120 หน

250 หน

500 หน

250 หน

คู่มือมโนปรัชญา ฉบับสมบูรณ์

เป็นฉบับสมบูรณ์ของ "คู่มือมโนปรัชญา" ที่คุณปุ่น จงประเสริฐ ยอดความองค์การฟื้นฟูพุทธศาสนาในประเทศไทยให้ความสำคัญว่า "เป็นหนังสือยอดเยี่ยมแห่งยุคพุทธกาล" คู่มือพื้นผ้าสารพัดทุกยุค คู่มือการทำใจให้เป็นสุข คู่มือคูใจ ในฐานะ "มโนปรัชญา" คนเป็นจำนวนมากได้รับการจุดประกายธรรมจากหนังสือเล่มนี้ ทำให้หันมาศึกษาธรรมะในชั้นสูง ๆ ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ตามรอยพระอรหันต์

หนังสือเล่มแรกของสวนโมกข์ หนังสือเล่มแรกในนาม "พุทธศาสนิกชน" อธิบายกระบวนการพัฒนาชีวิต วิธีการก้าวอย่างชาวพุทธ วิธีพัฒนาตนให้พ้นกิเลส

พุทธประวัติจากพระโอษฐ์

เป็นพระประวัติที่รสเลิศ ไม่มีคำเรียบเรียงของผู้แต่งแต่ละคน เพราะเป็นที่รวบรวมเฉพาะพระพุทธานุญาตที่ตรัสถึงประวัติของพระองค์เอง, จากคัมภีร์พระไตรปิฎกล้วน เลือกเก็บเอามาร้อยกรอง ให้เป็นหมวดหมู่ติดต่อกันเป็นลำดับ, มุ่งแสดงหลักธรรมที่แนบอยู่ในพระชนมชีพของพระองค์ แทนการมุ่งทางตำนานประวัติ หรือนิยายประวัติ เพื่อให้เป็นหนังสือส่งเสริมปฏิบัติธรรมเล่มหนึ่ง เป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งเป็นแก่นแห่งเรื่องพุทธประวัติด้วย, เป็นส่วนพิเศษ.

- ผู้รวบรวม

แก่นพุทธศาสนา

หนังสือดีเด่นรางวัล UNESCO อธิบายเรื่องความว่าง วิธีปฏิบัติให้เข้าถึงความว่าง แก่นแท้ของพุทธศาสนา ที่ชาวพุทธไม่ควรพลาด

ตัวกู-ของกู ฉบับสมบูรณ์

ธรรมบรรยายในพรรษาที่โรงฉันของสวนโมกข์ เมื่อปี ๒๕๐๔ ซีให้เห็นลักษณะของสิ่งที่เรียกว่า "ตัวกู-ของกู" มูลเหตุแห่งการเกิด "ตัวกู-ของกู" เห็นความเจ็บหรือความว่าง จากความมี "ตัวกู-ของกู" และเห็นวิธีปฏิบัติเพื่อเข้าถึงความว่าง จาก "ตัวกู-ของกู" อันเป็นหนทางนำไปสู่สันติสุขอันถาวรทั้งภายในและภายนอก ทั้งส่วนสังคมและส่วนปัจเจกชน

ปัจจุสมุปบาทจากพระโอษฐ์

เป็นการรวบรวมเรื่อง อภิปัจจยตา ในส่วนของปัจจุสมุปบาทมาอย่างครบถ้วน เพียงพอที่จะศึกษาเรื่องปัจจุสมุปบาท อย่างชัดเจนที่สุด ให้สมกับพระพุทธานุญาตที่ว่า "ผู้ใดเห็นปัจจุสมุปบาท ผู้นั้นเห็นธรรม, ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเตตถาคต" ดังที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้แล้ว, นับเป็นการเห็นพระพุทธรองค์ในภาษาธรรม ซึ่งเกื้อกูลแก่การบรรลุมรรคผลนิพพาน เป็นอย่างยิ่ง.

- ผู้รวบรวม

อภิปัจจยตา

อธิบายกฎของธรรมชาติในทุกแง่มุม ตอบปัญหาเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ได้รับเลือกเป็นหนังสือดี ๑ ใน ๑๐๐ เล่ม ที่คนไทยควรอ่าน

หนังสือดีในโครงการ พุทธทาส 100 ปี หนังสือดี 100 เล่ม รูปสวย อ่านง่าย ได้ข้อคิด ชีวิตเปี่ยมสุข

ราคาเล่มละ 35 บาท

สุขภาพใจ

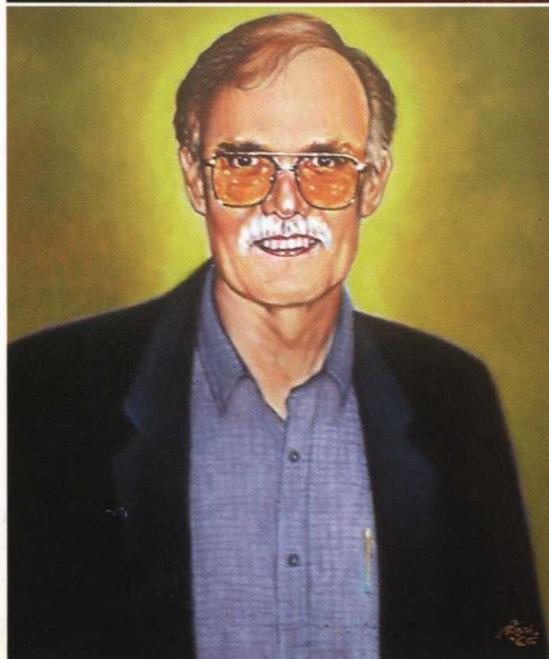
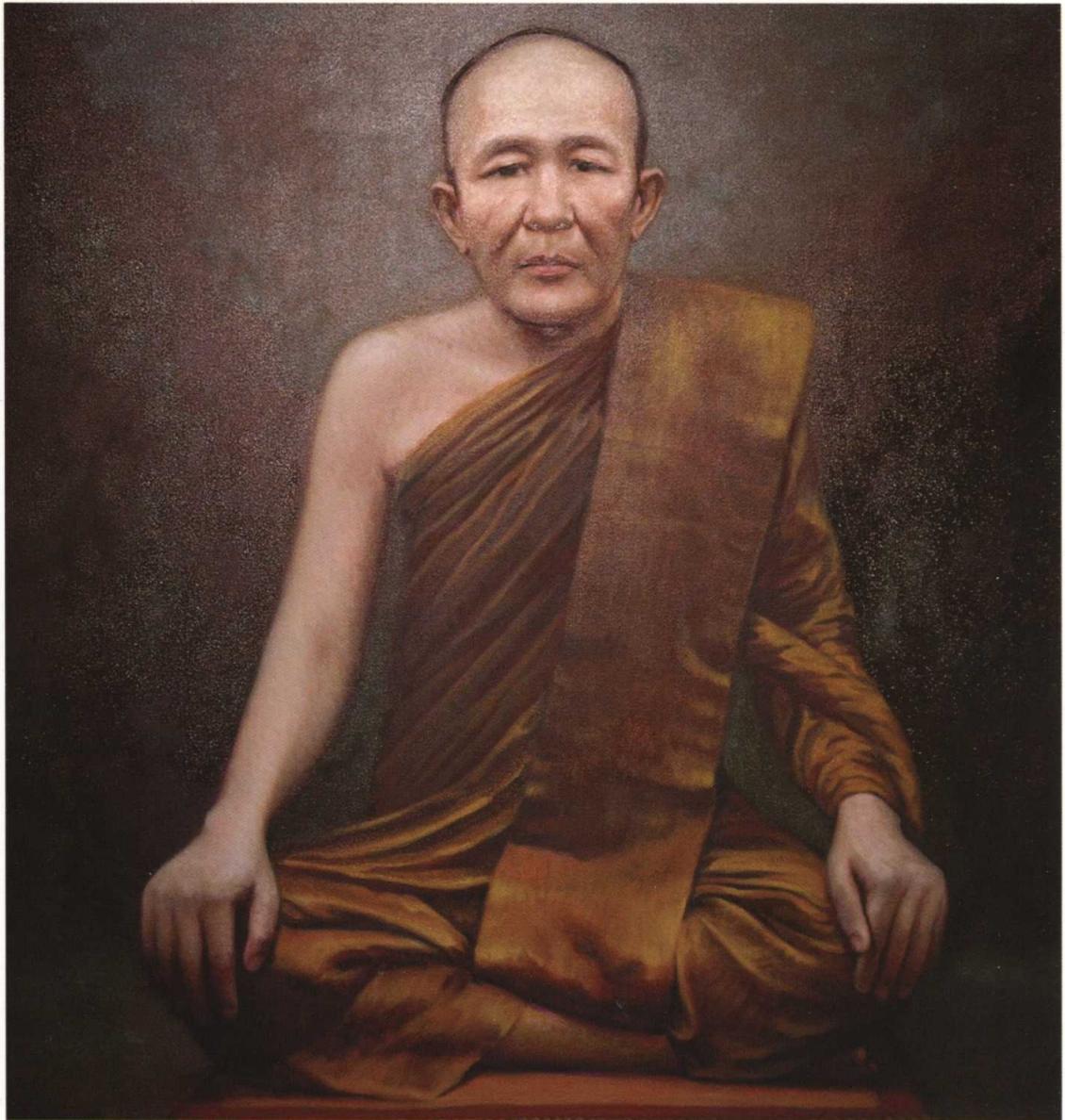
วางจำหน่ายแล้วตามร้านหนังสือทั่วไป

สำนักพิมพ์สุขภาพใจ บริษัท ตกตา หับลิเคชั่น จำกัด

๑๔/๓๔๔-๓๕๐ หมู่ ๑๐ ถ.พระราม ๒ ซอย ๓๔ แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๑๕-๒๖๒๑, ๐-๒๕๑๕-๖๗๗๗ โทรสาร ๐-๒๕๑๖-๗๗๕๕

WWW.BOOKTIME.CO.TH

วรมสุตตรา ทนฺตา
อาชานียา จ สินฺธุวา
กุญฺชรา จ มหानาคา
อตุตฺทหนฺโต ตโต วรํ ฯ ๓๒๒ ฯ

ม้าอัศจรรย์ ม้าอาชาไนยจากกลุ่มสินธุ
และพญาญายุทธ ที่ผ่านการฝึกปรือ
นับเป็นสัตว์ที่ประเสริฐ
แต่บุคคลผู้ฝึกตนแล้ว ประเสริฐกว่านั้น

Excellent are well-trained mules.
So are thoroughbred ones from Sindhu
And likewise noble fighting elephants.
More excellent is the self-trained man.

ISSN 0125-880X

ราคา ๗๕ บาท